



Letno poročilo

2023

BANKA SLOVENIJE

EVROSISTEM

Naslov: Letno poročilo 2023

Številka: 34

Leto: 2024

Izdajatelj:
Banka Slovenije
Slovenska 35, 1505 Ljubljana, Slovenija
tel.: +386 (1) 47 19 000
e-pošta: pr@bsi.si
www.bsi.si

Letno poročilo temelji na podatkih in informacijah,
dostopnih do 8. maja 2024.

Razmnoževanje publikacije, v celoti ali deloma, ni dovoljeno.
Uporaba in objava podatkov in delov besedila je dovoljena le z
navedbo vira. © Banka Slovenije

ISSN 1518-2103

(elektronska izdaja)

This publication is also available in English.

Kazalo

	Nagovor guvernerja	5
1	Gospodarska gibanja	9
1.1	Mednarodne razmere	9
1.2	Slovensko gospodarstvo	11
2	Bančni sistem	19
3	Izvajanje nalog Banke Slovenije	29
3.1	Mandat Banke Slovenije in institucionalni okvir	29
	Strategija Banke Slovenije 2021–2026	32
3.2	Denarna politika	33
3.3	Nadzor bank	38
	Mikrobonitetni nadzor	39
	Nadzor skladnosti poslovanja in PPDFT	42
	Postopki licenciranja in notifikacije	44
3.4	Makrobonitetna politika	45
3.5	Reševanje bank in sistem jamstva za vloge	50
	Reševanje bank	50
	Jamstvo za vloge	52
3.6	Bankovci in kovanci	54
3.7	Plačilni in poravnalni sistemi	59
	Upravljanje plačilnih infrastruktur	59
	Nadzor plačilnih in poravnalnih sistemov ter ponudnikov plačilnih storitev	60
	Usmerjanje in spodbujanje aktivnosti tržnih deležnikov	61
	Digitalni evro	62
3.8	Soupravljanje deviznih rezerv ECB	64
3.9	Upravljanje finančnih naložb Banke Slovenije	65
3.10	Centralni kreditni register	67
3.11	Plačilne storitve za komitente Banke Slovenije	71
3.12	Statistika	72
	Statistika finančnih institucij in trgov	72
	Statistika ekonomskih odnosov s tujino	73
	Statistika finančnih računov	73
	Nadzorniški podatki	74
	Druge statistike in aktivnosti	75
3.13	Banka Slovenije kot posojilodajalec v skrajni sili	76

4	Trajnostno in z okoljsko tematiko povezano delovanje Banke Slovenije	77
4.1	Denarna politika v luči podnebnih sprememb	77
4.2	Družbeno odgovorno in trajnostno investiranje	78
4.3	Podnebna tveganja v zakonodajnem okvirju	80
4.4	Podnebna tveganja na makrobonitetnem področju	81
4.5	Spremljanje okoljskih tveganj v bankah	82
4.6	Razvoj statističnih podatkov in indikatorjev za analizo podnebnih tveganj	82
4.7	Lastni ogljični odtis	83
4.8	Konferenca Evropske investicijske banke in Banke Slovenije	85
5	Finančno izobraževanje v Banki Slovenije	86
5.1	Izobraževalni programi	87
5.2	Muzej Banke Slovenije	89
6	Poročanje Banke Slovenije državnemu zboru	90
7	Poročilo o delu Banke Slovenije	91
7.1	Organa odločanja	91
7.2	Delovanje Sveta Banke Slovenije leta 2022	91
7.3	Odnosi z javnostmi	93
	Mediji in pojasnila javnosti	93
	Publikacije	93
	Nagrade, javni dogodki, konference in seminarji	94
	Knjižnica Banke Slovenije	95
	Mala galerija Banke Slovenije	95
7.4	Upravljanje tveganj	97
7.5	Skladnost poslovanja in Kodeks Banke Slovenije	99
7.6	Notranja revizija	100
7.7	Revizijski odbor	101
7.8	Upravljanje podatkov	102
7.9	Poslovanje Banke Slovenije v letu 2023	104
	Gibanja v bilanci stanja leta 2023	104
	Finančni rezultati leta 2023	105
	Stroški poslovanja	106
	Zaposleni	108
7.10	Postopki pred sodišči	111
8	Računovodski izkazi	112
	Seznam kratic	148

Nagovor guvernerja



Leto 2023 so po močnem popandemskem okrevanju v preteklih dveh letih zaznamovali izzivi, povezani z visoko inflacijo, ohlajanjem mednarodne gospodarske aktivnosti in vztrajajočo geopolitično negotovostjo. Dodatno smo bili priča uničujočim posledicam vse pogostejših ekstremnih vremenskih pojavov za človeška življenja in premoženje. Otežene razmere v domačem in mednarodnem makroekonomskem okolju so se odrazile v upočasneni rasti gospodarske aktivnosti v evrskem območju in tudi v Sloveniji, kjer pa je rast bruto domačega proizvoda znova presegla povprečje evrskega območja.

Inflacija je kljub znižanju tudi v letu 2023 ostala nad inflacijskim ciljem. Zato smo v Evrosistemu nadaljevali višanje obrestnih mer, ki so naše glavno orodje pri določanju naravnosti denarne politike. Z njihovimi dvigi smo želeli vzpostaviti pogoje za čimprejšnjo vrnitev inflacije na srednjeročno ciljno raven 2 %. Obrestne mere ECB smo tekom leta dvignili za skupno 200 bazičnih točk, nato pa jih po desetih zaporednih zvišanjih oktobra ohranili nespremenjene. Ocenili smo, da so ključne obrestne mere dosegle ravni, ki znatno prispevajo k vrnitvi inflacije na srednjeročno ciljno raven. Tudi v prihodnje bomo pri odločanju o potrebnih spremembah ključnih obrestnih mer še naprej izhajali iz ocen inflacijskih obetov, v katerih upoštevamo nove ekonomske in finančne podatke, dinamiko osnovne inflacije in intenzivnost transmisije denarne politike.

S preходом v čedalje bolj restriktivno denarno politiko smo postopoma in predvidljivo začeli zmanjševati imetja v okviru programa nakupov vrednostnih papirjev (APP). V decembru smo se z namenom pospešitve normalizacije bilance Evrosistema v letu 2024 odločili za postopni prehod k zmanjševanju portfelja vrednostnih papirjev, kupljenih v okviru izrednega programa nakupov vrednostnih papirjev ob pandemiji (PEPP). Z namenom ohranjanja učinkovitosti denarne politike smo julija sprejeli tudi odločitev, da bomo obvezne rezerve, ki jih morajo imeti banke pri nacionalni centralni banki, obrestovali po 0 %, kar je omogočilo vzdrževanje ustreznega nadzora nad naravnostjo naše denarne politike in prenos obrestnih odločitev v polni meri na denarne trge. Zaostrovanje denarne politike se je intenzivno prenašalo v pogoje financiranja in postopoma vplivalo na celotno gospodarstvo. Stroški zadolževanja so se zvišali in čedalje bolj zavirali povpraševanje, kar je pomemben dejavnik pri zniževanju inflacije na ciljno raven.

Ob ukrepih denarne politike se je kreditiranje nebančnega sektorja pričakovano upočasnilo in obseg posojil nebančnemu sektorju je bil v Sloveniji ob koncu leta manjši kot leto prej. Predvsem se je izrazito upočasnilo kreditiranje nefinančnih družb, kjer je bilo zmanjšanje obsega široko osnovano in prisotno v večini dejavnosti. Kreditiranje gospodinjstev se je krepilo manj intenzivno, obseg posojil pa se je glede na leto 2022 povečal. Po vrstah posojil dinamika ni bila enoznačna: kreditiranje gospodinjstev s stanovanjskimi posojili se je ob najvišjih obrestnih merah v zadnjih skoraj desetih letih umirilo tudi po zaslugi še vedno precej visokih cen na trgu nepremičnin, močno pa se je okrepilo potrošniško kreditiranje. Kakovost bančnih naložb je ostala tudi v letu 2023 ugodna in stabilna. Delež nedonosnih terjatev se je do aprila še zmanjševal in se ohranja na zgodovinsko najnižjih ravneh. Avgustovske poplave se do konca leta niso odrazile v dejanskem poslabšanju kakovosti portfelja, vsekakor pa je naravna nesreča opozorila na pomen spremljanja in obravnavanja podnebnih tveganj.

Vloge nebančnega sektorja so ostale glavni in stabilen vir financiranja slovenskih bank. Zvišanje depozitnih obrestnih mer je spodbudilo varčevalce, zlasti gospodinjstva, k večji vezavi prihrankov, čeprav vloge na vpogled še naprej predstavljajo glavino vseh vlog. Povečanje vlog nebančnega sektorja je bilo v preteklem letu zaradi skromnejšega priliva vlog gospodinjstev manjše kot v preteklih letih. Ob velikem deležu vlog nebančnega sektorja in velikem obsegu likvidnih sredstev večina bank nima potreb po dodatnih virih financiranja, zato odvisnost od ostalih virov ostaja majhna.

Banke so v letu 2023 v primerjavi s predhodnim letom več kot podvojile dobiček pred obdavčitvijo, donosnost na kapital pa je dosegala skoraj dvakratnik tiste v predhodnih (petih) letih. Dobičkonosnost slovenskih bank je tako lani kot v zadnjih letih presegala tisto v EU in evrskem območju. K povečanju dobička so prispevali izrazito višji neto obrestni prihodki bank, ki so posledica višjih ravni obrestnih mer za vse vrste bančnih naložb in hkrati počasnega in zadržanega prilagajanja obrestnih mer za vloge nebančnega sektorja. K visokim dobičkom bank je prispevalo tudi zelo majhno neto oblikovanje oslabitev in rezervacij.

Kapitalski položaj bančnega sistema se je v letu 2023 na račun visoke dobičkonosnosti bank precej izboljšal, količniki kapitalske ustreznosti so se povečevali skozi vsa četrtletja in kažejo dobro solventnost slovenskega bančnega sistema. Kljub dobri likvidnosti slovenskega bančnega sistema razlike med bankami ostajajo, zato ostaja skrbno spremljanje konkurenčnih razmer in upravljanje likvidnosti še naprej zelo pomembno za ohranitev stabilnega poslovanja bank.

Splošna raven tveganj za bančni sistem se je v preteklem letu izboljšala. Oceno tveganja na trgu nepremičnin smo zaradi umirjanja rasti posojil in umirjanja visoke rasti cen stanovanjskih nepremičnin znižali na zmerno že v prvi polovici leta. V drugi polovici leta smo prav tako na zmerno znižali oceno kreditnega tveganja zaradi izboljšanih kazalnikov kakovosti portfelja. Zaradi hitrega povečevanja neto obrestnih prihodkov bank je bila v drugi polovici leta na nizko znižana ocena dohodkovnega tveganja. Kibernetско tveganje in podnebna tveganja so v zadnjem obdobju postali nova stalnica v obravnavi sistemskih tveganj, zato smo se odločili, da jih redno objavljamo tudi v naših publikacijah, in tveganji, ki izhajata iz obeh področij, ocenili kot zmerni.

Na ravni Enotnega mehanizma nadzora ECB vsako leto osvežimo nadzorniške prednostne naloge, ki so bile tudi v preteklem letu izhodišče za nadzor slovenskih bank. V Banki Slovenije nenehno ocenjujemo in spremljamo spreminjajočo se naravo tveganj in ranljivosti, s katerimi se soočajo banke, in temu prilagajamo tudi naše nadzorniške aktivnosti. V luči zaostrene monetarne politike smo v začetku leta 2023 izvedli analizo vpliva dviga obrestnih mer na ekonomsko vrednost kapitala in neto obrestne prihodke bank. Analizirali smo segment kreditiranja s fiksno obrestno mero, prakse varovanja obrestnega tveganja z izvedenimi finančnimi instrumenti ter vpliv rasti obrestnih mer na pošteno vrednost dolžniških vrednostnih papirjev. Na področju kreditnega tveganja smo pozornost posvetili predvsem odpravljanju strukturnih pomanjkljivosti v upravljanju kreditnega tveganja, tudi na področju nepremičnin in ranljivih portfeljev. Rezultati procesa nadzorniškega pregledovanja in ovrednotenja (procesa SREP) leta 2023 so na splošno pozitivni, saj se je ocena tveganj izboljšala, kapitalska zahteva po II. stebru pa se je znižala.

V luči aktualnih razmer je bila makrobonitetna politika preventivno naravnana in usmerjena predvsem k ohranjanju odpornosti finančnega sistema. Nadaljevali smo prilagajanje makrobonitetnega instrumentarija in že v prvi polovici lanskega leta prilagodili makrobonitetni ukrep, vezan na omejitve kreditiranja potrošnikov. S spremembo instrumenta smo odpravili vpliv rasti minimalne bruto plače na kreditno sposobnost kreditjemalcev, saj smo spodnjo mejo kreditne sposobnosti vezali na minimalne življenjske stroške in s tem posameznikom z nizkimi dohodki olajšali dostop do kreditov. S ciljem povečanja odpornosti slovenskega bančnega sistema tudi na tveganja, ki ne izvirajo iz bančnega sistema samega, smo uvedli pozitivno nevtralno stopnjo proticikličnega kapitalskega blažilnika v višini 1 %. Namen pozitivno nevtralne stopnje je, da ima bančni sistem na voljo zadosten kapital, ki se lahko sprostí, če pride do nepredvidljivih šokov. Banke bodo morale zahtevo po višjem blažilniku izpolnjevati v letu 2025. Hkrati smo, efektivno z letom 2025, znižali sektorski blažilnik za izpostavljenosti, zavarovane s stanovanjskimi nepremičninam, ter vrednost blažilnika za druge sistemsko pomembne banke prilagodili spremenjeni metodologiji.

Ocenjujem, da smo s svojim delovanjem v letu 2023 uspešno izpolnili zakonsko določeni mandat. V letu, ki so ga vnovič zaznamovali izredni dogodki, smo kot del Evrosistema z odločnim ukrepanjem denarne politike prispevali k doseganju makroekonomske stabilnosti. Pravočasno in z ustreznimi ukrepi smo se odzvali na aktualne trende v bančnem sistemu in tako z našo makrobonitetno politiko uspeli ohraniti in krepiti finančno stabilnost. Za dosledno izpolnjevanje mandata si bomo prizadevali tudi v prihodnje.

OSEBNA IZKAZNICA BANKE SLOVENIJE

Banka Slovenije je centralna banka Republike Slovenije. Ustanovljena je bila s sprejetjem Zakona o Banki Slovenije 25. junija 1991. Je pravna oseba javnega prava, ki samostojno razpolaga z lastnim premoženjem. Banka Slovenije je v izključni državni lasti s finančno in upravljavsko avtonomijo. Računovodske izkaze Banke Slovenije revidira neodvisni mednarodni revizor. Temeljni cilj Banke Slovenije je stabilnost cen.

75 %

ZAPOSLENIH
V BANKI SLOVENIJE

ima vsaj 7. stopnjo izobrazbe.

1,0

MIO € PRESEŽKA
PRIHODKOV NAD
ODHODKI V 2023

1,7 mio € presežka prihodkov
nad odhodki v letu 2022.

55,3

MILIJONOV
TRANSAKCIJ

smo v letu 2023 za svojih 136
komitentov izvršili v Banki Slovenije.

KLJUČNA PODROČJA DELOVANJA IN NALOGE BANKE SLOVENIJE

DENARNA POLITIKA

Temeljni cilj Evrosistema, katerega del smo tudi v Banki Slovenije, je ohranjanje stabilnosti cen.

7,2
%

je leta 2023 v povprečju
znašala inflacija,
merjena s HICP.

10,7
mrd €

je ob koncu leta 2023
znašala presežna
likvidnost v slovenskem
bančnem sistemu.

74
mio €

je znašalo stanje TLTRO III
v Sloveniji konec 2023.

3,2
tone

zlata imamo v Banki
Slovenije v mednarodnih
rezervah. Vrednost zlata
in terjatev je konec leta
2023 znašala 191 mio €.

MIKROBONITETNI NADZOR

Nadzorujemo poslovanje bank in hranilnic z namenom pravočasne prepoznave tveganj.

90
kršitev

smo v letu 2023
ugotovili pri nadzoru
pomembnih bank.

118
kršitev

smo v letu 2023
ugotovili pri nadzoru
manj pomembnih bank.

46
postopkov

licenciranja se je
zaključilo z izdajo
dovoljenja.

18
postopkov

za izdajo dovoljenja
za opravljanje članov
upravljalnih organov
se je zaključilo z izdajo
dovoljenja.

MAKROBONITETNA POLITIKA

Identificiramo, spremljamo in ocenjujemo sistemska tveganja za finančno stabilnost ter sprejemamo ukrepe za njihovo omejevanje oziroma krepitev odpornosti bančnega sistema na tveganja.

51,3
mrd €

je konec 2023 znašala
bilančna vsota bančnega
sistema, ki je v letu 2023
ustvaril 1.137 mio €
dobička pred obdavčitvijo.

1,0
%

je konec leta 2023
znašal delež nedonosnih
izpostavljenosti na ravni
bančnega sistema (konec
leta 2022 je znašal 1,1 %).

2,2
%

se je medletno
zmanjšal obseg posojil
nebančnemu sektorju.

20,3
%

je znašala kapitalaska
ustreznost bančnega
sistema na konsolidirani
osnovi.

REŠEVANJE BANK IN SISTEM JAMSTVA ZA VLOGE

Zagotavljamo urejeno reševanje bank v težavah s kar najmanjšimi posledicami za gospodarstvo in javne finance.

190,3
mio €

je konec leta 2023
znašala vrednost sredstev
Sklada za reševanje bank.

194,8
mio €

je konec leta 2023
znašala vrednost Sklada
za jamstvo vlog.

38,9
mio €

prispevkov so leta 2023
banke skupno vplačale v
Sklad za jamstvo vlog.

6,2
mio €

so leta 2023 v Enotni sklad
za reševanje, ki ga upravlja
Enotni odbor za reševanje,
prispevale banke iz
Republike Slovenije.

PLAČILA IN INFRASTRUKTURA

Banka Slovenije skrbi za nemoteno delovanje plačilnih sistemov in sistemov za poravnavo vrednostnih papirjev.

1.162.325
transakcij

v vrednosti 457,40 mrd €
je bilo leta 2023
poravnanih v T2.

13,08 mrd €

poslov z vrednostnimi papirji
so v letu 2023 poravnali
udeleženci slovenskega trga
na denarnih računih T2S.

418.150
transakcij

v vrednosti 306,05 mio €
je bilo leta 2023
poravnanih v TIPS.

CENTRALNI KREDITNI REGISTER

Banka Slovenije skrbi za nemoteno delovanje sistema izmenjave informacij o zadolženosti posameznikov (SISBON) in poslovnih subjektov (SISBIZ).

30,2 mio zapisov

smo v 2023 obdelali v
SISBON in SISBIZ.

60.106 vpogledov

v lastne podatke so opravili
posamezniki in poslovni
subjekti v 2023.

132 nepravilnosti

smo leta 2023 ugotovili pri
nadzoru uporabnikov SISBON
in SISBIZ.

BANKOVCI IN KOVANCI

Banka Slovenije skrbi za oskrbo slovenskega trga s pristno in primerno gotovino.

16,4 mrd €

gotovine neto je Banka
Slovenije dala v obtok od
 uvedbe evra do
31. decembra 2023.

31,5 mio €

je konec leta 2023 znašala
skupna vrednost tolarških
bankovcev in bonov, ki so še
v obtoku.

131,6 mio

kosov bankovcev in kovancev
smo leta 2023 prešteli v
naši števnici.

1.1 Mednarodne razmere

Svetovna gospodarska rast je bila v letu 2023 robustnejša od pričakovanj.

Po 3,5-odstotni rasti v letu 2022 se je lani znižala na 3,1 % (slika 1), s čimer je presegla pričakovanja, vseeno pa ostala pod dolgoletnim povprečjem (3,5 %).¹ Poleg hitrejšega umirjanja inflacije so rast ohranjali razmeroma robusten trg dela in ponekod tudi spodbudni fiskalni ukrepi, dodatno pa so imeli učinki restriktivne denarne politike na gospodarsko aktivnost in zaposlenost zgolj omejen učinek, kar se je odrazilo v robustnejši svetovni gospodarski rasti, kot je bilo pričakovano.

Med gospodarstvi je bilo opaziti precejšnjo heterogenost.

Rast BDP v ZDA je bila ob robustnem zasebnem in državnem trošenju ter še vedno tesnem trgu dela solidna kljub restriktivni denarni politiki: potem ko je bila leta 2022 1,9-odstotna, se je lani okrepila na 2,5 %. Na drugi strani se je rast v evrskem območju lani znižala s 3,4 % na 0,4 % in bila s tem 1,1 odstotne točke nižja od dolgoletnega povprečja. Zaznamovali so jo predvsem šibka predelovalna industrija, učinki manj ugodnih finančnih pogojev – predvsem umirjena rast naložb, še zlasti v gradbeništvu –, visoki cenovni pritiski, povezani s preteklim energetske šokom, in skromno gospodarsko razpoloženje ter z njim povezano šibko domače in tuje povpraševanje. Posledično je več članic evrskega območja, med njimi tudi Nemčija in Avstrija, leto končalo v recesiji. Podobno sliko je bilo mogoče opaziti tudi v Združenem kraljestvu, ki je leto zaključilo z 0,1-odstotno gospodarsko rastjo. Na Japonskem je rast BDP znašala 1,9 %, na Kitajskem pa se je ob likvidnostni in fiskalni podpori v primerjavi z letom 2022 okrepila na 5,2 %, vendar bila ob manjši potrošnji, razmeroma hitro naraščajočem državnem dolgu in izzivih v nepremičninskem sektorju 3,9 odstotne točke pod dolgoletnim povprečjem. Indija je s 7,0-odstotno gospodarsko rastjo, najvišjo med pomembnejšimi gospodarstvi v razvoju, svoje dolgoletno povprečje presegla.

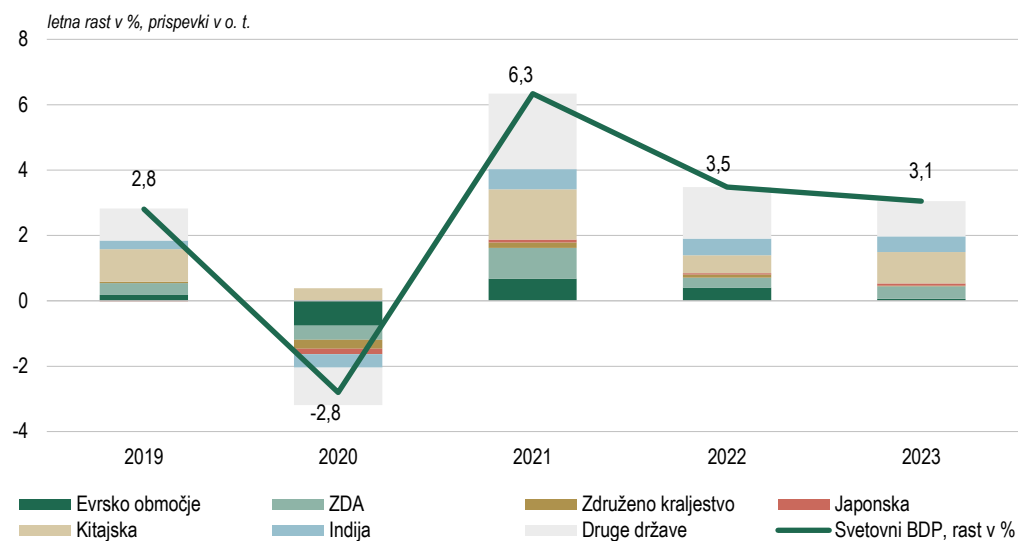
Svetovna in evrska inflacija sta se lani znižali, vendar ostali razmeroma visoki.

Svetovna inflacija je leta 2023 znašala 6,9 %, po tem ko je bila leto prej 8,7-odstotna. Inflacija ob izzvenenju cenovnega energetskega šoka, popuščanju tesnosti na trgu dela, nižjih kratkoročnih in zasidranih dolgoročnih inflacijskih pričakovanjih v pomembnejših gospodarstvih še naprej kaže vidne znake popuščanja. V evrskem območju se je po 8,4-odstotnem vrhu iz leta 2022 inflacija lani znižala na 5,4 %. Njeno nižanje je posledica zmanjšanja cenovnih pritiskov v dobavnih verigah in tudi ukrepov denarne politike: med julijem 2022 in septembrom 2023 je ECB kumulativno zvišala obrestne mere za 450 bazičnih točk, kar je zaznamovalo zgodovinsko najmočnejše zaostrovanje v evrskem območju.

¹ Dolgoletna povprečja gospodarske rasti v tem poglavju so izračunana od leta 1992 do leta 2022.

Svetovna rast BDP je bila lani s 3,1 % robustna, vendar so gibanja med gospodarstvi heterogena.

Slika 1: Prispevki gospodarstev k rasti svetovnega BDP



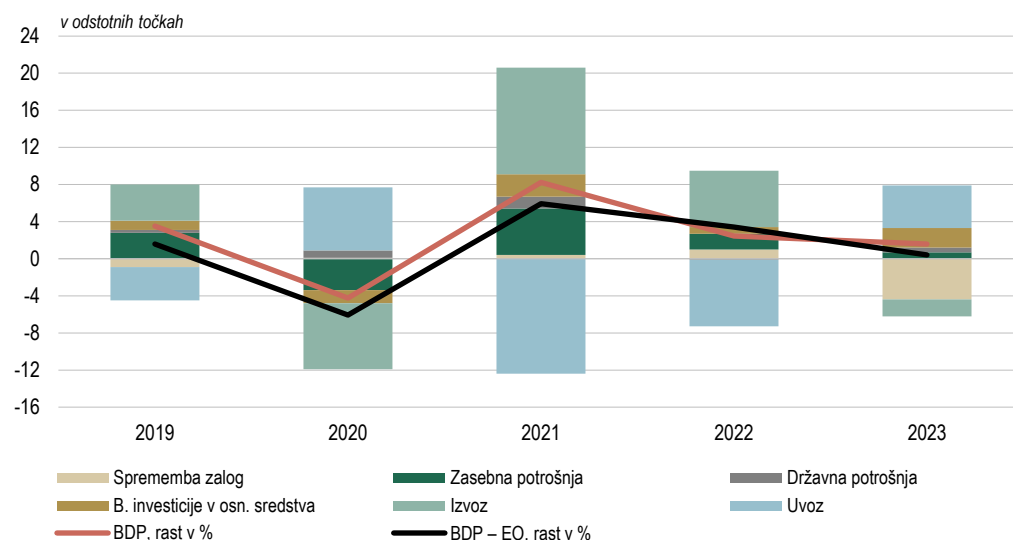
Vir: MDS, ECB, preračuni Banke Slovenije.

1.2 Slovensko gospodarstvo

Po močnem popandemičnem okrevanju se je rast bruto domačega proizvoda v letu 2023 upočasnila. Gospodarska aktivnost se je povečala za 1,6 %, kar je bilo znova več kot v povprečju evrskega območja (slika 2). Ob padajoči, toda še vedno povišani inflaciji se je umirila zlasti rast zasebne potrošnje (1,3 %), ki sta jo v pozitivnem območju ohranjala robustni trg dela in visoka rast plač. Rast končne potrošnje države se je lani okrepila na 2,4 %. Rast BDP so lani najbolj podpirali neto menjava s tujino zaradi padca uvoza, ki je bil večji od zmanjšanja izvoza, in bruto investicije v osnovna sredstva. Te so bile lani kljub manjšemu zaupanju v gospodarstvu in naraslim obrestnim meram višje za 9,5 % ter v pomembni meri spodbujene s strani države, tudi zaradi končevanja prejšnje evropske finančne perspektive. Krepile so predvsem gradbeno dejavnost, katere rast je z 18,0 % močno izstopala. Predelovalne dejavnosti so se lani nasprotno še naprej soočale z močno okrnjenim povpraševanjem, posledično se je njihova dodana vrednost povečala le za 0,8 %. V zasebnih storitvah, kjer se je razpoloženje čez leto ohranjalo na solidnih ravneh, se je rast dodane vrednosti ob manjšem domačem povpraševanju upočasnila. V pozitivnem območju je ostal tudi prispevek javnih storitev. Ob šibkem zunanjem povpraševanju po blagu je blagovni izvoz lani upadel za 2,5 %, ob skorajšnji stagnaciji storitvenega izvoza pa se je skupni izvoz zmanjšal le za pol odstotne točke manj. Zaradi okrnjenega povpraševanja na domačem trgu in koriščenja zalog je bil padec skupnega uvoza precej močnejši. Zmanjšanje obsega zalog je lansko rast BDP zmanjšalo za 4,4 odstotne točke (slika 2).

Domača gospodarska rast se je v letu 2023 upočasnila. Krepila se je zlasti gradbena aktivnost, v pomembni meri spodbujena s strani države, v predelovalnih dejavnostih pa so gibanja ostala razmeroma šibka.

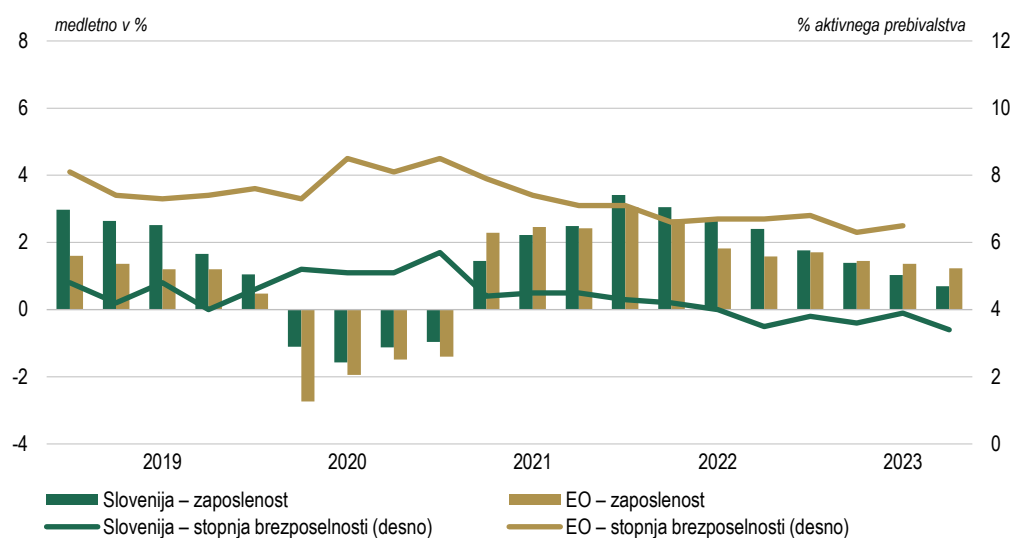
Slika 2: Prispevki
komponent trošenja k
letni rasti BDP v Sloveniji



Vir: SURS, preračuni Banke Slovenije.

Zaposlenost je v letu 2023 dosegla novo najvišjo vrednost. Po podatkih nacionalnih računih je bilo lani zaposlenih 1.095,5 tisoč oseb, kar je 13,2 tisoč več kot leta 2022.² Rast zaposlenosti je bila 1,2-odstotna, tj. za 1,7 odstotne točke nižja kot leto prej in 0,2 odstotne točke pod povprečjem evrskega območja (slika 3). Rast v javnem sektorju je bila z 1,5 % za 0,3 odstotne točke višja kot v zasebnem. Stopnja anketne brezposelnosti je med letom vztrajala pod 4,0 % in v zadnjem četrtletju s 3,4 % dosegla novo najnižjo vrednost, kar Slovenijo uvršča med države z najnižjo stopnjo brezposelnosti v evrskem območju. Ob veliki tesnosti na trgu dela je delež podjetij s težavami pri zaposlovanju ostal velik. Pomanjkanje domače delovne sile so podjetja še naprej reševala z zaposlovanjem tujih delavcev, katerih delež med delovno aktivnimi osebami je bil v povprečju leta 2023 za eno odstotno točko višji kot leto prej in je znašal 14,5 %.

Slika 3: Primerjava gibanj na trgu dela med Slovenijo in evrskim območjem na četrtletni ravni



Vir: SURS, Eurostat, preračuni Banke Slovenije.

Trg dela sta lani zaznamovali rekordna raven zaposlenosti in velika tesnost.

Nominalna rast plač je bila v letu 2023 najvišja po letu 1997. Rast plač je bila lani 11,8-odstotna, kar je 6,8 odstotne točke več kot leto prej, ko jo je zmanjševal iztek epidemičnih dodatkov v javnem sektorju (slika 4).³ Lanska rast je zlasti posledica velike tesnosti trga dela in visoke inflacije, zaradi katere se je močno zvišala tudi minimalna plača v začetku leta.⁴ V zasebnem sektorju je bila rast plač najvišja v prvi polovici leta, predvsem zaradi visokih izplačil regresa.⁵ Javni sektor je najvišjo rast dosegal v sredini leta, v zadnjem četrtletju pa se je ta umirila iz iztekom vpliva dogovora o plačah v javnem sektorju sprejetega oktobra 2022. Ob čedalje nižjih stopnjah inflacije je bila v letu 2023 dosežena visoka 4,2-odstotna realna rast plač, kar je precej nad rastjo produktivnosti, ki je bila 0,4-odstotna.⁶ Leto prej so nasprotno plače realno upadle.

² Zaposlenost se nanaša na skupno število zaposlenih in samozaposlenih.

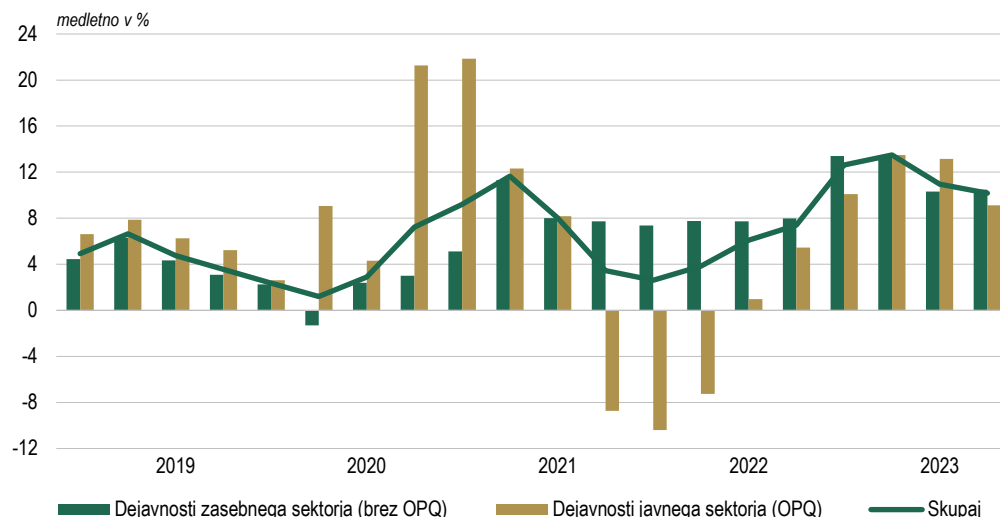
³ Rast plač je merjena s sredstvi za zaposlene na zaposlenega.

⁴ Glej okvir 4.1 v publikaciji [Pregled makroekonomskih gibanj, januar 2024](#).

⁵ Celotni znesek regresa v letu 2023 je bil za 16,9 % večji kot leto prej.

⁶ Realne plače so izračunane z uporabo deflatorja končne potrošnje gospodinjstev.

Slika 4: Nominalna rast sredstev za zaposlene na zaposlenega



Vir: SURS, preračuni Banke Slovenije.

Nominalna rast plač je bila lani najvišja po letu 1997, ob umirjanju inflacije se je krepila tudi realna rast plač.

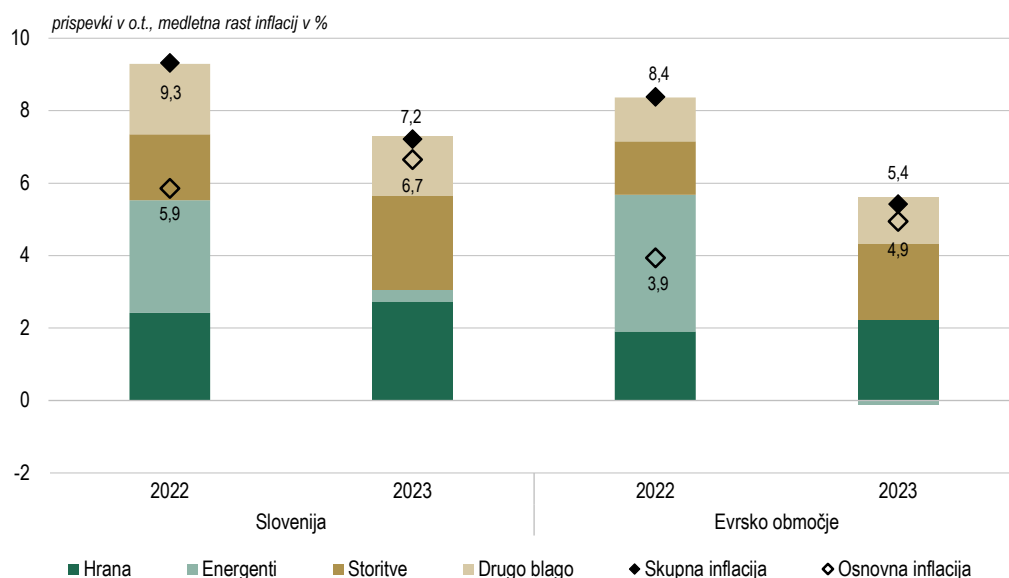
Ob popuščanju pritiskov na veleprodajnih trgih in v proizvodnih verigah se je skupna inflacija lani med letom močno umirila. V povprečju leta je rast cen, merjena s HICP, dosegla 7,2 %, kar je 2,1 odstotne točke manj kot leta 2022 in 1,8 odstotne točke več kot v evrskem območju (slika 5). Postopno umirjanje je bilo najprej posledica stabilizacije razmer na energetskih trgih, kar je vplivalo na umiritev rasti cen energentov. Ta je bila v povprečju leta 2,7-odstotna, med letom pa precej nestanovitna, zlasti zaradi vplivov učinkov osnove, povezanih z državnimi ukrepi za zamejitev končnih cen, sprejetih v preteklih dveh letih (slika 6). Na letni ravni je bila energetska inflacija 22 odstotnih točk nižja kot leta 2022. K umirjanju skupne inflacije je zlasti v drugi polovici leta prispevalo tudi upočasnjevanje rasti cen hrane, večinoma zaradi vpliva osnove ob izzvenevanju učinkov preteklih šokov na surovinskih trgih. Potem ko je marca pri 17,3 % dosegla vrh,⁷ se je medletna rast cen hrane do decembra znižala na 5,6 %. Tako je predvsem zaradi umirjanja rasti cen energentov in hrane skupna inflacija ob koncu leta 2023 upadla na 3,8 %, kar je 6,1 odstotne točke manj kot v povprečju prvega četrletja.

Hitrejšje umirjanje osnovne inflacije so zadrževali okrepljeni domači dejavniki, predvsem rast plač. Umirjanje skupne inflacije je bilo deloma tudi posledica gibanja komponent osnovne inflacije, tj. inflacije, ki ne vključuje cen energentov in hrane. To velja predvsem za rast cen drugega blaga, ki se je ob izzvenevanju pritiskov v proizvodnih in nabavnih verigah vse leto umirjala. Potem ko je bila v prvem četrletju 6,8-odstotna, se je do decembra znižala na 2,7 %. Rast cen storitev se je medtem umirjala bistveno počasneje. V povprečju leta 2023 je znašala 7,7 %, decembra še vedno visokih 6,0 %. Poleg prenosa višjih stroškov energentov in hrane ohranjata razmeroma visoko rast cen storitev predvsem okrepljena rast plač in tesnost na trgu dela,⁸ ki sta znatno višji kot v evrskem območju. Tako je bila domača osnovna inflacija lani s 6,7 % za 1,7 odstotne točke višja od evrske, razlika pa je izhajala predvsem iz prispevka storitev.

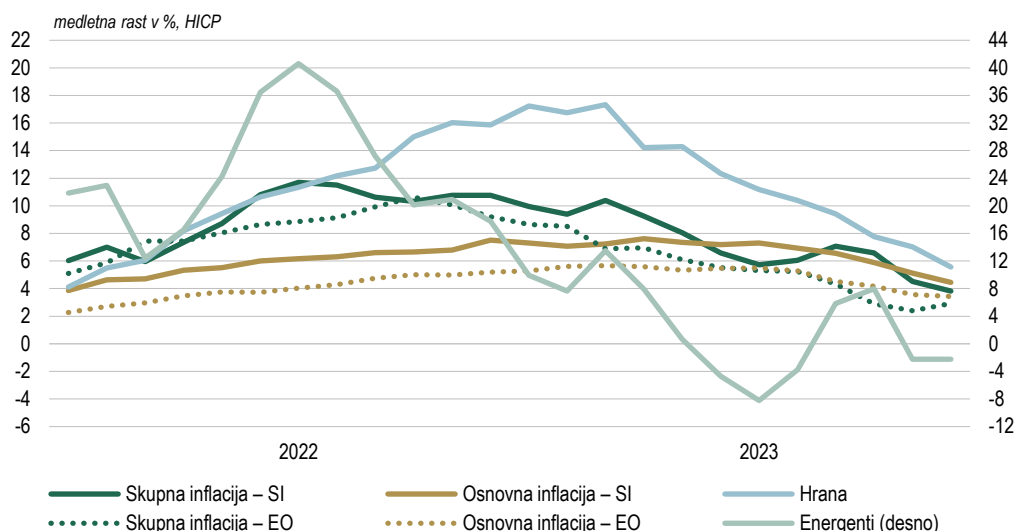
⁷ Vrh pomeni najvišjo medletno rast cen po letu 1997, ko so na voljo podatki za medletno rast HICP.

⁸ Kazalnik tesnosti trga dela, izračunan kot razmerje med stopnjo prostih delovnih mest in stopnjo brezposelnosti, je v tretjem četrletju lani v Sloveniji znašal 0,7 in v evrskem območju 0,4.

Slika 5: **Razčlenitev prispevkov k inflaciji v Sloveniji in evrskem območju**



Slika 6: **Inflacija v letih 2022 in 2023**



Skupna inflacija se je v letu 2023 umirjala zaradi počasnejše rasti cen energentov in hrane. Osnovno inflacijo je krepila zlasti rast cen storitev.

Cenovna in stroškovna konkurenčnost gospodarstva sta se lani poslabšali.⁹

Cenovno konkurenčnost sta slabili domača inflacija, ki je bila višja kot v povprečju partnerskih držav, manj pa tudi apreciacija evra do košarice valut 37 trgovinskih partneric (slika 7). Neugodna tečajna gibanja so k poslabšanju (dvigu) kazalnika cenovne konkurenčnosti (za 2,4 %) prispevala tretjino, relativno višja domača inflacija pa preostali dve tretjini. Raven cenovne konkurenčnosti slovenskega gospodarstva je ob koncu leta rahlo presegla raven pred pandemijo in dolgoletno povprečje, od domačega poslabšanja pa so bila lani gibanja v polovici članic evrskega območja ugodnejša, v polovici pa slabša. Poslabšanje smo dosegli do evrskih in tudi (še močneje) do neevrskih partneric.

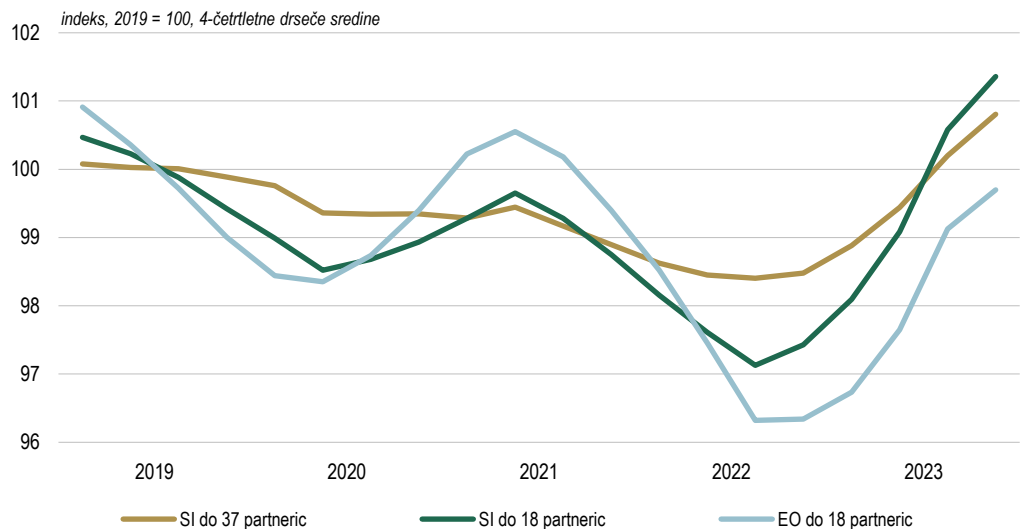
⁹ Merjeni sta z efektivnim tečajem ECB, deflaciranim s cenami življenjskih potrebščin oziroma stroški dela na enoto proizvoda v odnosu do 37 trgovinskih partneric. Padec vrednosti kazalnika pomeni izboljšanje konkurenčnosti in obratno.

Stroškovna konkurenčnost slovenskega gospodarstva se je ob precejšnjem skoku relativnih stroškov dela na enoto proizvoda v lanskih prvih treh četrtletjih poslabšala še močneje, in sicer za 6,3 %, in s tem presegla raven pred pandemijo za desetino. Poslabšanje je bilo eno največjih med članicami evrskega območja, saj je bilo močnejše le v treh baltskih državah. Podobno kot pri cenovni konkurenčnosti je bilo poslabšanje izrazitejše do partneric zunaj evrskega območja kot do tistih v njem.

Konkurenčnost izvoznikov sta lani slabila predvsem relativno višja domača inflacija in večji porast stroškov dela kot v državah partnericah.

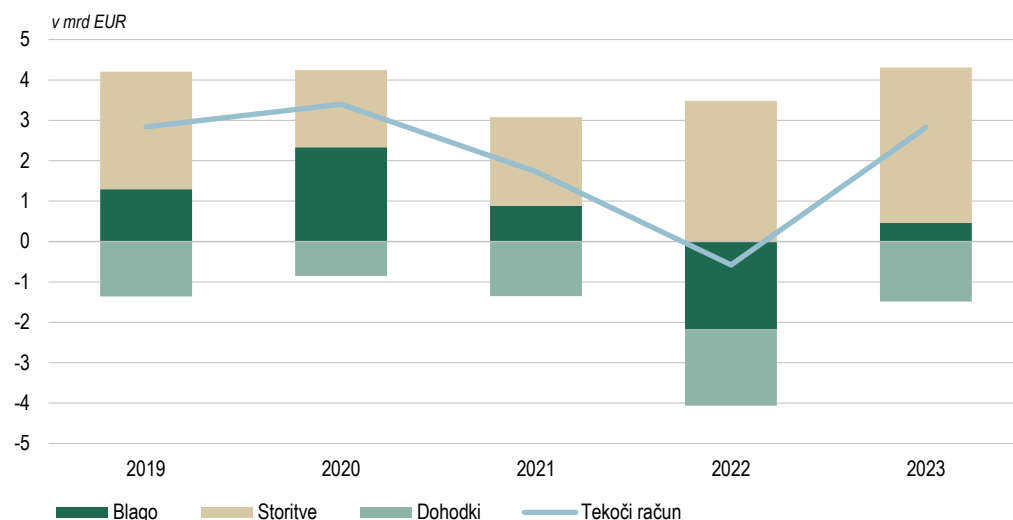
Tekoči račun plačilne bilance je lani prešel v presežek, predvsem kot posledica manjšega uvoza blaga in transportnih storitev ter ugodnih pogojev menjave. Presežek je v letu 2023 znašal 2,8 mrd EUR oziroma 4,4 % BDP, še leto prej pa je bil tekoči račun v primanjkljaju v vrednosti 580 mio EUR oziroma 1,0 % BDP (slika 8). Glavnino izboljšanja predstavlja zasuk v saldu blagovne menjave iz primanjkljaja (2,2 mrd EUR) v presežek (460 mio EUR), pri čemer je približno polovica spremembe izhajala iz izboljšanja pogojev menjave, polovica pa iz večjega količinskega zmanjšanja uvoza blaga glede na izvoz. Sočasno se je storitveni presežek okrepil za 360 mio EUR (na 3,8 mrd EUR), pretežno zaradi večjega presežka v menjavi transportnih in gradbenih storitev. K izboljšanju salda tekočega računa je 400 mio EUR prispeval tudi manjši primanjkljaj v dohodkih. Ta je bil zlasti posledica večjih obrestnih prejemkov, manjših izplačil dividend tujim lastnikom in večjih prejemkov odškodnin neživiljenjskega zavarovanja.

Slika 7: **Cenovna konkurenčnost Slovenije in evrskega območja**



Opomba: Cenovna konkurenčnost je izražena z efektivnim tečajem evra, deflaciranim s HICP. Upad indeksa kaže na izboljšanje cenovne konkurenčnosti in obratno.
Vir: ECB, preračuni Banke Slovenije.

Slika 8: **Komponente tekočega računa plačilne bilance**

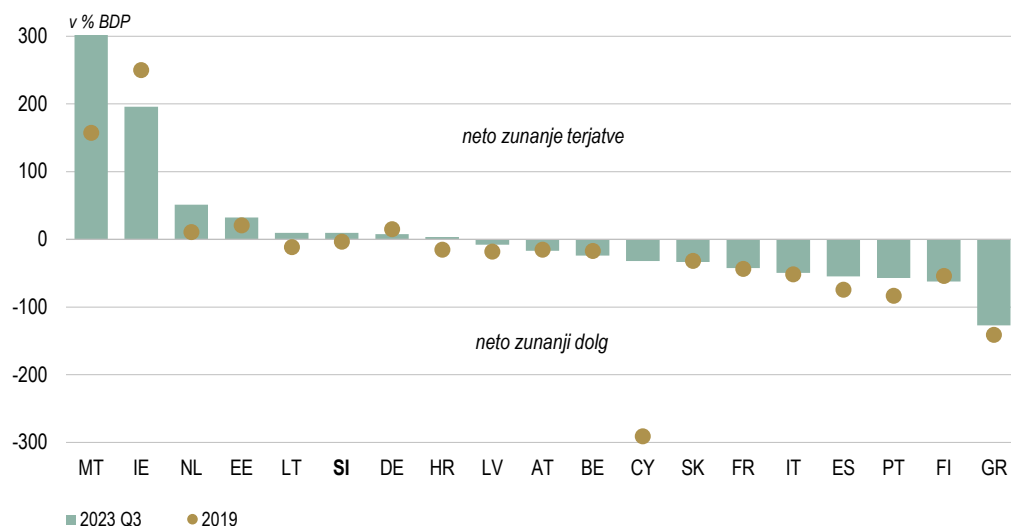


Vir: Banka Slovenije.

Tekoči račun je bil lani v presežku zaradi ugodnih pogojev menjave ter zmanjšanja uvoza blaga in transportnih storitev.

V presežku je bil lani tudi finančni račun plačilne bilance, s čimer je Slovenija še povečala svoj neto upniški položaj do tujine pri dolžniških instrumentih. Finančni račun je dosegel presežek 2,6 mrd EUR oziroma 4,1 % BDP, potem ko je bil leto prej v 1,7-milijardnem primanjkljaju (-2,9 % BDP). Za obrat salda je bilo ključno povečanje finančnih naložb slovenskega gospodarstva v tujini, ki je bilo večje kot pred letom, medtem ko je bil tok obveznosti do tujine nekoliko manjši. Prerez po glavnih instrumentih kaže, da je kapital lani neto odtekal iz domačega gospodarstva v tujino le prek drugih naložb (večinoma gotovine in vlog), v bistveno manjšem obsegu pa neto dotekal prek neposrednih naložb tujcev in njihovih vlaganj v domače vrednostne papirje, zlasti državne obveznice. Ob tem Slovenija lani tretjič zapored ni izkazovala neto zunanjega dolga, pri čemer so imetja dolžniških instrumentov v tujini presegla obveznosti do ne-rezidentov še opazneje kot leto prej. Neto dolžniške terjatve do tujine, ki so ob koncu leta 2022 znašale 5,9 % BDP, so se lani povečale na 9,4 % BDP. Poleg nas jih ima še slaba polovica članic evrskega območja, v drugih pa se ohranja neto zunanji dolg (slika 9). Doma ostaja neto dolžnik do tujine le sektor država, ki je lani svoj dolg v deležu BDP povečal za 1,5 odstotne točke na 26,8 % BDP. Zasebni sektor je svoj neto upniški položaj do tujine ohranil na podobni ravni kot leto prej.

Slika 9: **Neto zunanji položaj članic evrskega območja pri dolžniških instrumentih**



Opombe: Za leto 2019 podatki niso prikazani za LU (2.459 % BDP), za tretje četrtletje 2023 pa za LU (2.152 % BDP) in MT (445 % BDP).
Vir: ECB, preračuni Banke Slovenije.

Slovenija je lani s presežkom finančnega računa plačilne bilance še okrepila neto zunanji upniški položaj.

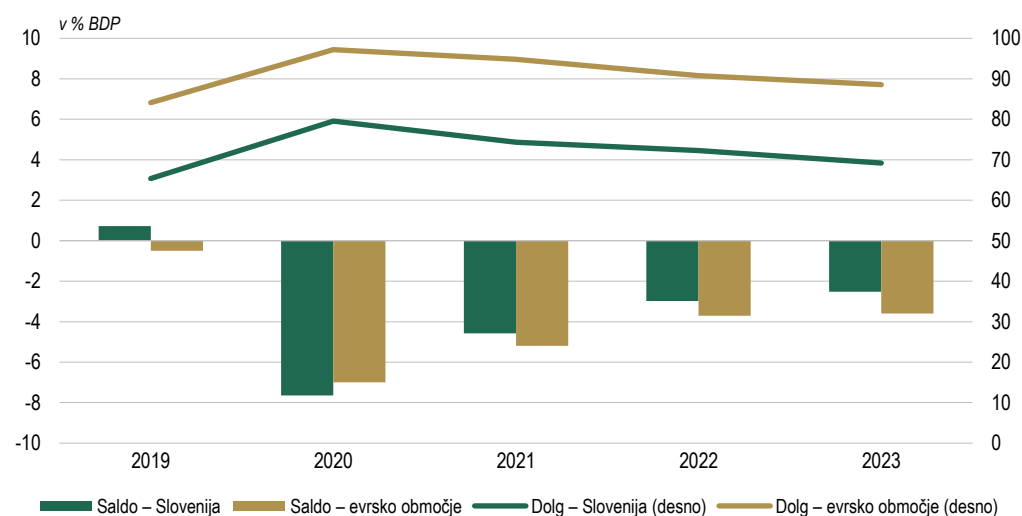
Primanjkljaj in dolg države v deležu BDP sta se v letu 2023 nadalje zmanjšala. Primanjkljaj je lani dosegel 2,5 % BDP, kar je za 0,5 odstotne točke manj kot v predhodnem letu in precej ugodnejše od vladnih načrtov (-4,5 % BDP). Prihodkov je bilo več za dobro desetino, pri čemer glavnino povečanja predstavljajo davki in prispevki za socialno varnost kot posledica za javne finance ugodnih razmer na trgu dela. Rast izdatkov je bila 9,5-odstotna. Najbolj je izstopala rast subvencij zaradi energetskega ukrepov, za okoli desetino je bilo več sredstev za zaposlene na podlagi dogovora iz oktobra 2022 in investicij države ob zaključevanju predhodne finančne perspektive. Izdatke so zviševali tudi ukrepi po avgustovskih poplavih. Zaradi visoke nominalne gospodarske rasti, ki odraža tudi visoko inflacijo, se je dolg države zmanjšal na 69,2 % BDP. Primanjkljaj države, izražen v deležu BDP, je bil leta 2023 manjši kot v evrskem območju, precej manjši pa je ostal tudi dolg, merjen kot delež v BDP (slika 10).

Primanjkljaj države se je zmanjšal kljub podpornim ukrepom za blaženje energetske draginje in odpravljanje posledic poplav, dolg države v deležu BDP pa zaradi nominalne gospodarske rasti zmanjšal.

Zadolževanje države se je lani podražilo. Zahtevana donosnost desetletne državne obveznice se je ob zaostrovanju denarne politike povečala in je v povprečju leta dosegla 3,4 %, kar je dobro odstotno točko več kot v predhodnem letu. Pribitki slovenske desetletne državne obveznice nad nemško so se po prvem četrletju znižali in v preostanku leta ostali stabilni blizu 86 bazičnih točk. Večina zadolžitve je bila izvedena v prvem četrletju v domači valuti, ko je bila izdana tudi druga trajnostna obveznica. Večja zadolžitev je sledila še septembra z obveznico v ameriških dolarjih. Ocene posojilnega tveganja države pri bonitetnih agencijah se niso spreminjale, obeti pa so ostali stabilni.

Zadolževanje države je bilo lani dražje. Bonitetne ocene države se niso spreminjale.

Slika 10: Fiskalni položaj države – primerjava Slovenije z evrskim območjem



Vir: SURS, Eurostat.

Število kreditnih institucij v Sloveniji se je lani glede na leto prej zmanjšalo za eno in je znašalo petnajst. Ob koncu leta 2023 je v Sloveniji delovalo deset bank, tri hranilnice in dve podružnici bank držav članic. V strukturi bančnega sistema so prevladovala banke z 91,7-odstotnim tržnim deležem bilančne vsote, sledile so hranilnice s 5,2-odstotnim in podružnice bank držav članic s 3,1-odstotnim deležem. Deleži se glede na predhodno leto niso bistveno spreminjali, saj se je za petino odstotne točke povečal le delež hranilnic, za toliko pa se je tudi zmanjšal delež bank. Bančni sistem je decembra lani predstavljal dve tretjini finančnih sredstev slovenskega finančnega sistema. Koncentracija v slovenskem bančnem sistemu se v zadnjih letih postopoma povečuje, kar se kaže tako v zmanjšanju števila bank kot tudi v povečevanju vrednosti Herfindahl-Hirshmanovega indeksa (HHI) bilančne vsote.

V Sloveniji je konec leta 2023 delovalo 15 kreditnih institucij.

Bilančna vsota bančnega sektorja se je v letu 2023 povečala za 5 % na 53,1 mrd EUR. Medletna rast je bila lani primerljiva s predlansko. K povečanju bilančne vsote za 2,5 mrd EUR so na strani virov, podobno kot predhodno leto, največ prispevale vloge (1,3 mrd EUR) in dolžniški vrednostni papirji (1,1 mrd EUR), najbolj pa so se zmanjšale obveznosti bank do ECB – za 0,7 mrd EUR. Banke so lani največji del prejetih sredstev usmerile v povečanje likvidnih sredstev (2,3 mrd EUR) in v vrednostne papirje (1,1 mrd EUR), medtem ko se je obseg posojil nebančnemu sektorju lani zmanjšal za 0,6 mrd EUR. Razmerje bilančne vsote bank do BDP se je lani ob prehitovanju rasti nominalnega BDP v primerjavi z rastjo bilančne vsote vnovič zmanjšalo in znašalo 81,1 %.¹⁰

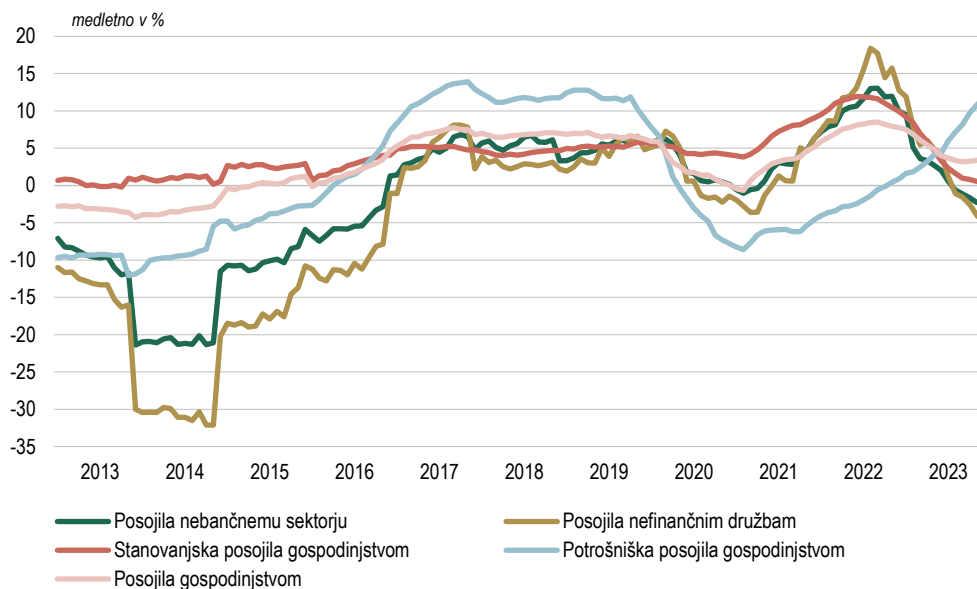
Kreditiranje nebančnega sektorja se je v letu 2023 ob ukrepih denarne politike pričakovano močno upočasnilo, obseg posojil pa je bil ob koncu leta manjši kot leto prej. Njegova medletna rast se je močno znižala in avgusta postala negativna. Decembra je bil obseg posojil za 2,2 % manjši kot konec leta 2022. Kreditiranje se je precej upočasnilo tudi v evrskem območju, vendar se je obseg posojil decembra ohranil na podobni ravni kot konec leta 2022. V Sloveniji se je izrazito upočasnilo predvsem kreditiranje NFD. Obseg posojil NFD je bil decembra za 4,9 % manjši v primerjavi s koncem leta 2022, njegovo zmanjšanje pa je bilo široko osnovano. Glede na velikost družb, ki so se financirale pri bankah, je bilo zmanjšanje obsega prisotno v vseh velikostnih razredih, z največjim upadom pri velikih družbah. Obseg se je skrčil v večini dejavnosti, medletno pa so k skupnemu zmanjšanju posojil NFD največ prispevale družbe v dejavnostih oskrbe z elektriko, plinom in paro ter v dejavnosti trgovine. Jakost upada je bila v veliki meri povezana z učinkom osnove iz leta 2022, ko so po ruski invaziji na Ukrajino in krizi na trgih z energijo mnoge energetske družbe in družbe iz energetske intenzivnih dejavnosti močno povečale obseg posojil pri bankah in ga nato ob normalizaciji razmer ponovno zmanjšale. Ne glede na učinek teh družb je bilo upočasnjevanje kreditiranja pri nas močnejše kot v evrskem območju. Po namenu posojil so se v letu 2023 najbolj zmanjšala posojila za namen financiranja obratnih sredstev.

¹⁰ Bilančni podatki bank po poročanju bank po zaključnih računih na posamični podlagi. Primerjava zadnjih razpoložljivih podatkov glede BDP in bilančne vsote bančnega sistema (SURS, Banka Slovenije).

Kreditiranje nefinančnih družb se je izrazito upočasnilo, kreditiranje gospodinjstev s stanovanjskimi posojili se je umirilo, potrošniško kreditiranje pa močno okrepilo.

Kreditiranje gospodinjstev se je krepilo manj intenzivno, obseg posojil pa se je glede na leto 2022 povečal. Skupna medletna rast posojil gospodinjstvom se je od septembra 2022, ko je dosegla vrh pri 8,5 %, do septembra lani še umirjala, na 3,2 %, do decembra pa znova okrepila in bila s 3,4 % precej višja kot v evrskem območju (0,1 %). Po vrstah posojil dinamika ni bila enoznačna, saj se je tekoče kreditiranje s stanovanjskimi posojili glede na leto 2022 precej umirilo, medtem ko se je s potrošniškimi posojili vidno okrepilo. Medletna rast stanovanjskih posojil je v letu 2022 z 11,9 % dosegla najvišjo raven v več kot desetletju in bila med najvišjimi v evrskem območju, v letu 2023 pa se močno znižala, decembra na 0,6 %. K hitremu upočasnjevanju kreditiranja so prispevale tako najvišje obrestne mere v zadnjih skoraj desetih letih, kot še vedno precej visoke cene na trgu nepremičnin. Medletna rast stanovanjskih posojil se je v letu 2023 vidno umirila tudi v evrskem območju, decembra na 0,2 %. Tekoče kreditiranje s potrošniškimi posojili se je povečevalo že v prvi polovici leta 2023, mesečni obseg novih poslov pa se je vidno povečal po spremembi makrobonitetnih omejitev kreditiranja prebivalstva, ki so stopile v veljavo z julijem 2023. S tem se je v letu 2023 nadaljevalo pospeševanje medletne stopnje rasti potrošniških posojil, ki se je od decembra 2022 do decembra 2023 okrepila z 0,9 % na 11,7 %. S tem je rast močno presegla povprečje evrskega območja, kjer se je rahlo umirjala in se decembra 2023 znižala na 2,6 %. Na krepitev potrošniškega kreditiranja je poleg sprememb makrobonitetnih ukrepov ugodno vplivala relativno stabilna raven fiksnih obrestnih mer. Te se kljub zviševanju ključnih obrestnih mer ECB niso bistveno zvišale, ob visoki inflaciji pa so bile realno precej nižje kot v preteklih letih. Prav tako so ostale vidno nižje od povprečja evrskega območja, kjer so se zvišale v večji meri.

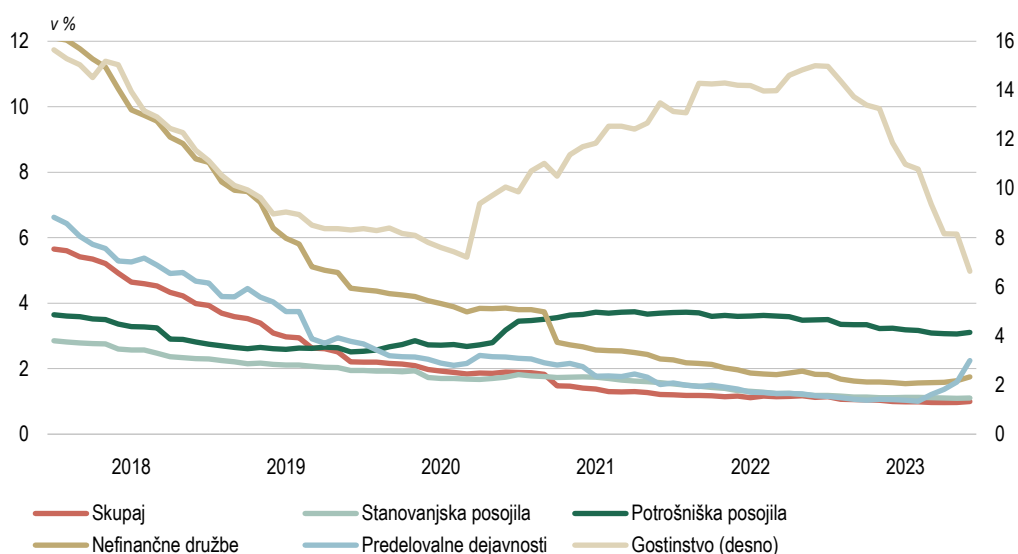
Slika 11: Kreditiranje nebančnega sektorja



Vir: Banka Slovenije.

Kakovost bančnih naložb je ostala tudi v letu 2023 ugodna in stabilna. Delež NPE se je do aprila še zniževal in na doseženi ravni 1,0 % vztrajal do konca leta. Od leta 2021 se je ta kazalnik gibal pod povprečjem evrskega območja in je bil le v šestih državah nižji kot v Sloveniji ¹¹. Avgustovske poplave so povečale tveganje za nastanek novih NPE, vendar se do konca leta to tveganje ni odrazilo v dejanskem poslabšanju kakovosti portfelja. Komitenti bank so le v manjši meri izkoristili možnost odloga plačil kreditnih obveznosti ali najema novih posojil za saniranje posledic ujme.¹² Zaradi poslabšanih razmer v mednarodnem okolju in ohlajanja poslovanja predelovalnih dejavnosti se je delež NPE v tem delu portfelja povečal z 1,0 % v avgustu na 2,2 % v decembru. Opazno pa se je izboljšal položaj komitentov iz gostinstva. Njihov delež NPE se je z najvišjega med vsemi dejavnostmi zmanjšal pod raven pred začetkom pandemije.

Slika 12: Deleži NPE v izbranih delih portfelja



Vir: Banka Slovenije.

Tudi drugi pokazatelj kakovosti portfelja, struktura izpostavljenosti po skupinah kreditnega tveganja, se v letu 2023 ni bistveno spremenil. Na ravni portfelja je delež skupine s povečanim kreditnim tveganjem (skupina 2 po MSRP) prva tri četrtletja upadal, nato pa se do decembra ponovno povečal na raven s konca decembra 2022, 5,0 %. Podobno dinamiko v prvih treh četrtletjih zaznavamo tudi na ravni EU.¹³ Na nekoliko višji ravni, a brez pomembnejše spremembe med letom, je bil tudi delež skupine 2 v sektorju NFD, 8,3 %. Še vedno po tem kazalniku izstopata dejavnosti gostinstva ter rekreacije, kulture in razvedrila, čeprav na bistveno nižjih ravneh kot med pandemijo. Po naraščajočem trendu deleža skupine 2 izstopa sektor obrtnikov, ki je tudi edini sektor, v katerem so hkrati v celem letu naraščali tudi deleži NPE. V drugi polovici leta se je ponovno povečeval tudi delež skupine 2 pri potrošniških posojilih, segmentu do katerega so banke v letu 2023 nadpovprečno povečale izpostavljenost.

¹¹ Zadnji podatek za evrsko območje je na voljo za Q3 2023.

¹² Do konca leta 2023 so ti ukrepi zajeli le 0,14 % izpostavljenosti do pravnih oseb in 0,05 % izpostavljenosti do fizičnih oseb. V zneske so zajeta nova posojila za odpravo posledic škode, odobreni odlogi (tako v skladu z interventnim zakonom kot neodvisno od zakona), druge spremembe pogodbe in pogodbeni odpust dolga. Več v Poročilu o finančni stabilnosti, maj 2024.

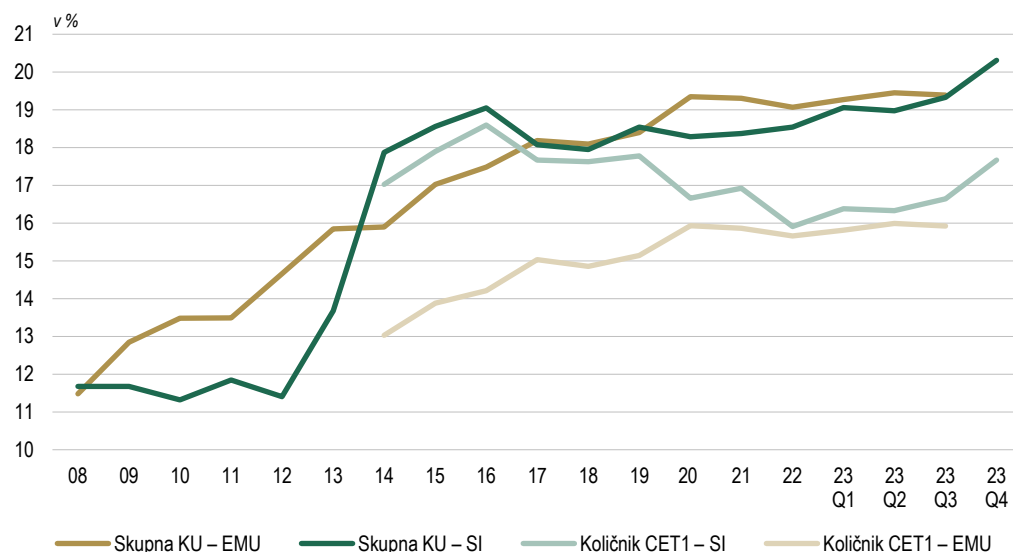
¹³ Več v [Poročilu o finančni stabilnosti, maj 2024](#).

Pokritost NPE z oslabitvami in rezervacijami se je v letu 2023 povečala na 57,6 % in ostala med najvišjimi v evrskem območju. Zaradi rahlega upadanja pokritosti na donosnem delu portfelja je bila celotna pokritost z oslabitvami in rezervacijami nekoliko nižja kot pred enim letom, 1,0 % v primerjavi z 1,1 %.

Kapitalski položaj bančnega sistema se je v letu 2023 na račun visoke dobičkonosnosti bank precej izboljšal.

Količniki kapitalne ustreznosti so se povečevali skozi vsa četrtletja leta 2023 in kažejo na dobro solventnost slovenskega bančnega sistema. Količnik skupne kapitalne ustreznosti in količnik navadnega temeljnega kapitala (CET1) na konsolidirani podlagi sta se na ravni bančnega sistema v celotnem letu povečala za 1,8 odstotne točke. Prvi je konec leta 2023 dosegel 20,3 % in drugi 17,7 %. Na višji nivo kapitalskih količnikov je vplivala predvsem 10,0 % rast regulatornega kapitala h kateri so prispevali visoki zadržani dobički ter skromna rast tveganju prilagojene aktive, ki se je v celem letu povečala le za 0,6 %. Na skromnejšo rast tveganju prilagojene aktive je poleg nižje kreditne aktivnosti najbolj vplivala odprodaja večje lizinskih družbe s strani ene od bank. Kapitalne presežke nad dodeljenimi kapitalskimi zahtevami sta v letu 2023 povečali dve tretjini bank, sama razpršitev le-teh pa se je glede na leto 2022 nekoliko povečala. Razlike v kapitalskih presežkih nad opredeljenimi kapitalskimi zahtevami med bankami še naprej ostajajo precejšnje, s tem pa tudi razlike v njihovi sposobnosti absorbiranja morebitnih realiziranih tveganj ali negativnih šokov iz okolja.

Slika 13: Gibanje količnikov kapitalne ustreznosti na konsolidirani podlagi v primerjavi z evrskim območjem



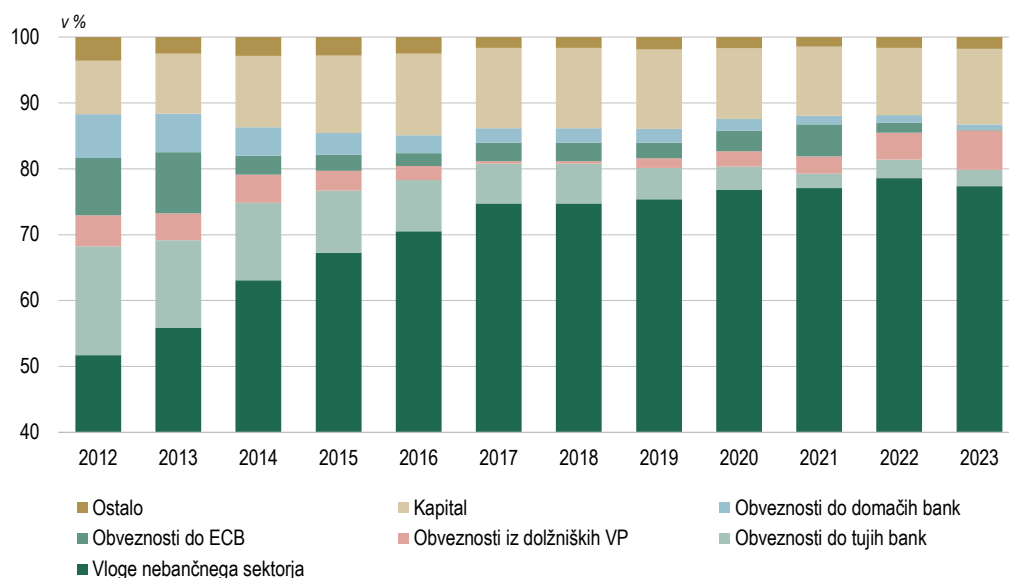
Vir: Banka Slovenije, ECB (SDW).

Dobra likvidnost bančnega sistema se je še nekoliko izboljšala. Visoka vrednost količnika likvidnostnega kritja (LCR) na posamični osnovi se je leta 2023 izboljšala za 45 odstotnih točk na 335 %. S tem ostaja visoko nad regulatorno zahtevo 100 % in uvršča Slovenijo med države evrskega območja z visoko sposobnost pokrivanja neto likvidnostnih odlivov v kratkoročnem stresnem obdobju. Močno se je povečal obseg primarne likvidnosti, ki je na ravni bančnega sistema ob koncu leta znašal rekordnih 12,8 mrd EUR oziroma 24 % bilančne vsote. Banke namreč sredstva pridobljena s prilivom vlog nebančnega sektorja in izdanimi dolžniškimi vrednostnimi papirji niso v celoti usmerila v posojila ali druge naložbe, zato so se likvidna sredstva kopičila na računih pri centralni banki. Slovenski bančni sistem je lani nekoliko izboljšal tudi sposobnost pokrivanja potreb po stabilnem financiranju v enoletnem obdobju. Ob rasti razpoložljivega stabilnega financiranja in zmanjšanju potreb po njem se je namreč povečala vrednost kazalnika neto stabilnega financiranja (NSFR) in sicer za skoraj devet odstotnih točk na 174 %. Slovenija se po vrednosti tega kazalnika uvršča na drugo mesto med državami evrskega območja. Vse banke presegajo minimalne zahteve NSFR in LCR, večina bank pa je lani vrednost omenjenih kazalnikov izboljšala. Kljub dobri likvidnosti sistema razlike med bankami ostajajo, zato ostaja skrbno spremljanje konkurenčnih razmer in upravljanje likvidnosti še naprej zelo pomembno za ohranitev stabilnega poslovanja bank.

Povečanje vlog nebančnega sektorja je bilo leta 2023, zaradi skromnejšega priliva vlog gospodinjestev, manjše kot v preteklih letih, vseeno pa vloge ostajajo najpomembnejši vir financiranja slovenskih bank. Vloge gospodinjestev so se povečale za 2,8 % oziroma 730 mio EUR, kar je najmanjši letni prirast po letu 2015. Po precej volatilnih mesečnih spremembah vlog gospodinjestev v prvi polovici leta se je njihov obseg od vključno avgusta do novembra neprekinjeno zmanjševal. To je lahko delno posledica odpravljanja škode iz naslova ujme, ki so jo prizadeti varčevalci verjetno sanirali tudi s svojimi prihranki pri bankah. Kljub manjšemu lanskemu prilivu so vloge gospodinjestev s 26,5 mrd EUR, kar predstavlja polovico bilančne vsote, ostale stabilen in ključen vir financiranja slovenskega bančnega sistema. Za razliko od gospodinjestev so nefinančne družbe v lanskem letu krepile svoje vloge v bankah. V celotnem letu so tako povečale svoje prihranke v bankah za 11,1 % oziroma 1.074 mio EUR, kar je drugi največji letni priliv v zgodovini. Po večletnem ohranjanju nizkih depozitnih obrestnih mer so se te lani postopno zvišale, kar je spodbudilo varčevalce, zlasti gospodinjstva, k večji vezavi prihrankov. Čeprav so se s tem nekoliko zmanjšale vloge na vpogled, pa še naprej predstavljajo glavnino vseh vlog nebančnega sektorja.

Vloge nebančnega sektorja so ostale stabilen vir financiranja slovenskih bank, odvisnost od drugih virov financiranja pa ostaja majhna.

Slika 14: **Struktura virov financiranja bank ob koncu posameznega leta**

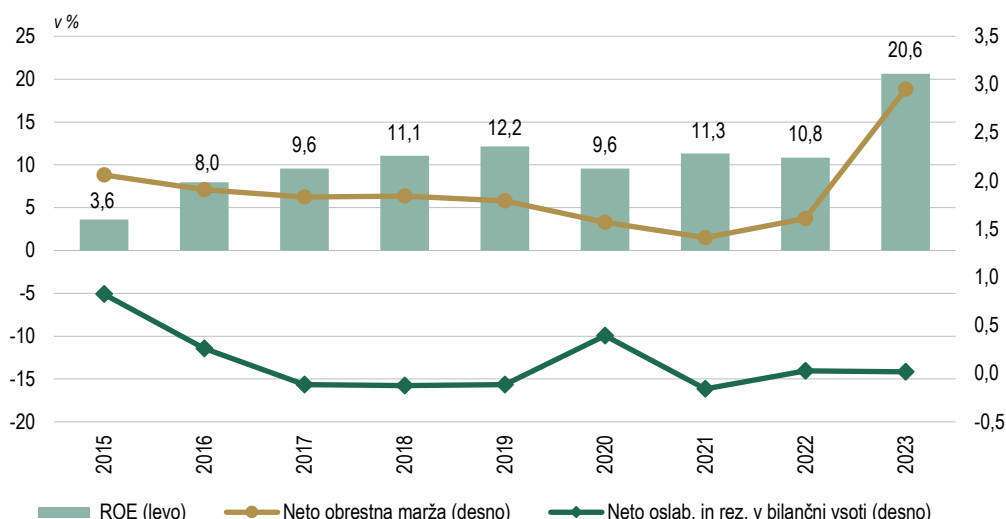


Vir: Banka Slovenije.

Dobiček slovenskih bank je lani zaradi visoke rasti neto obrestnih prihodkov dosegel rekordno visoko raven. Donosnost na kapital je dosegala skoraj dvakratnik tiste v predhodnih (petih) letih.

Banke so v letu 2023 v primerjavi s predhodnim letom več kot podvojile dobiček pred obdavčitvijo, ki je znašal 1.137 mio EUR in dosegle 20,6-odstotno donosnost na kapital (ROE). Slovenski bančni sistem je tako lani dosegal donosnost na kapital (ROE), ki je bistveno presegala povprečje predhodnih petih let (11 %). Lanski dobiček pred obdavčitvijo je bil več kot dvakrat večji od dobička leta 2022. K povečanju dobička so prispevali izrazito višji neto obrestni prihodki bank, ki so posledica višjih ravni obrestnih mer za vse vrste bančnih naložb in hkrati počasnega in zadržanega prilagajanja obrestnih mer za vloge nebančnega sektorja. Neto obrestni prihodki so se do konca leta medletno povečali za 92,8 %, neto obrestna marža je ob koncu leta znašala 2,95 % in se približala najvišji vrednosti v zadnjih dveh desetletjih. Neto neobrestni prihodki so lani nekoliko zaostajali za predlanskimi (–5,6 %), na kar je vplival predvsem enkratni dogodek v prvem četrtletju, ko je ena od večjih bank prodala lizinško družbo. Za predlanskimi so zaostajale tudi neto opravnine, močno pa se je povečal obseg prihodkov iz dividend. Rast bruto dohodka v bančnem sistemu je znašala 50,4 %. Operativni stroški so se lani povečali za 9,6 %, ustvarjen neto dohodek je s tem za 105,8 % presegal predlanskega. K visokim dobičkom bank je prispevalo tudi zelo majhno neto oblikovanje oslabitev in rezervacij, z 10,2 mio EUR so le-te predstavljale le 0,5 % ustvarjenega bruto dohodka bank. Dobičkonosnost slovenskih bank je tako lani kot v zadnjih letih presegala tisto v EU in evrskem območju.

Slika 15: ROE, neto obrestna marža na obrestonosno aktivo ter neto oslabitve in rezervacije v deležu bilančne vsote



Vir: Banka Slovenije.

Na podlagi poročanja slovenskih bank o kibernetških incidentih ugotavljamo, da število kritičnih kibernetških incidentov ostaja stabilno, vendar pa zaradi trajanja vojne v Ukrajini ostajajo kibernetške grožnje na visoki ravni.

V bančnem sistemu prevladujejo t. i. *phishing* napadi, za katere je značilno, da napadalci pridobijo prijavne podatke strank in v imenu strank izvajajo neželene transakcije z njihovih računov. Te vrste napadov so v letu 2023 povzročile v bančnem sistemu minimalno finančno škodo. Kibernetški napadi vse bolj vplivajo na poslovanje zunanjih izvajalcev in dobaviteljev, ki nudijo storitve bankam. Globalni trend gre vse bolj v smer najemanja informacijskih rešitev ter podpore zanje pri zunanjih izvajalcih in dobaviteljih, s čimer se še dodatno povečuje tudi izpostavljenost bank kibernetškim incidentom. Vpliv incidentov je bilo mogoče zaznati predvsem na področju bančništva na drobno in pri plačilnih storitvah. Kibernetške incidente navadno odkrijejo in prijavijo komitenti bank, ki so bili bodisi oškodovani bodisi so zaznali določene nepravilnosti pri poslovanju. Opažamo, da je človeški faktor (komitenti in zaposleni) še vedno eden glavnih dejavnikov izpostavljenosti bank kibernetškim tveganjem.

Splošna raven sistemskih tveganj se je v letu 2023 izboljšala. Oceno tveganj, ki izhaja iz nepremičninskega trga, smo na zmerno znižali že v prvi polovici preteklega leta. K temu sta prispevala umirjanje rasti posojil in umirjanje visoke rasti cen stanovanjskih nepremičnin. Oceno kreditnega tveganja smo na zmerno znižali v drugi polovici leta zaradi izboljšanih kazalnikov kakovosti portfelja. Ob tem posledice poletnih poplav niso bistveno prispevale k poslabšanju kakovosti bančnih naložb. Zaradi hitrega povečevanja neto obrestnih prihodkov bank smo v drugi polovici leta znižali tudi oceno dohodkovnega tveganja na nizko. Kibernetško tveganje in podnebna tveganja sta postali v zadnjem obdobju novi stalnici v obravnavi sistemskih tveganj. Zato smo se odločili, da ju redno objavljamo tudi v naših publikacijah. Tveganji, ki izhajata iz obeh področij smo ocenili kot zmerni. Ocene odpornosti bank v primerjavi z letom 2022 nismo spreminjali. V segmentu likvidnosti je ostala visoka, v segmentu solventnosti in dobičkonosnosti pa je bila ocenjena kot srednja.

Slika 16: Prikaz tveganj in odpornosti slovenskega bančnega sistema



Vir: Banka Slovenije.

Okvir 1: Uporaba umetne inteligence na področju spremljanja kibernetskega tveganja

Digitalizacija bančnega sistema povečuje pomen kibernetske varnosti, zato Banka Slovenije kibernetskemu tveganju namenja vse več pozornosti tudi z vidika finančne stabilnosti in makrobonitetne politike. Kibernetski incidenti, ki predstavljajo sistemska tveganja za bančni sistem, lahko povzročijo motnje pri izvajanju ključnih gospodarskih funkcij. Kibernetski incident lahko povzroči sistemska kibernetska krizo in ogrozi finančno stabilnost. Na podlagi tega smo v okviru projekta sistemskega kibernetskega tveganja razvili orodje za kibernetsko kartiranje, ki je namenjeno spremljanju medsebojnih operativnih in finančnih povezav različnih subjektov na bančnem trgu. Orodje je sestavljeno iz dveh omrežij, in sicer finančnega in kibernetskega, ter omogoča napovedovanje kibernetskih dogodkov za eno leto vnaprej. Pri napovedi kibernetskega zemljevida smo uporabili metodo strojnega učenja, ki je zasnovana za napovedovanje časovnih vrst z več sezonskimi obdobji ter omogoča prikaz bodočega finančnega in kibernetskega omrežja. Napoved nam prikaže bodoče povezave med subjekti finančnega sektorja, tretjimi ponudniki IKT storitev, bodoči pojav kibernetskih incidentov in potencialna tveganja v bančnem sistemu. S tem dobimo vpogled v bodoča sistemska pomembna vozlišča, kakšno bo tveganje koncentracije in kako bo potekal prenos okužbe v bančnem sistemu. Vse te informacije nam koristijo za nadaljnje spremljanje kibernetskega tveganja na ravni bančnega sistema. V prihodnje želimo orodje nadgraditi tudi za druge dele finančnega sektorja, kot so zavarovalništvo in kapitalski trgi (v sodelovanju z AZN in ATPV).

Decembra 2023 so se zaključila pogajanja glede bančnega paketa, ki vključuje spremembe obeh ključnih aktov bonitetne bančne zakonodaje – uredbe CRR in direktive CRD (t. i. CRR3 in CRD6). Akta sta aprila oziroma maja 2024 formalno potrdila oba zakonodajalca, Svet EU in Evropski parlament, v Uradnem listu EU pa naj bi bila objavljena do konca meseca junija. Nova pravila naj bi zagotovila, da bodo banke v EU v prihodnje še bolj odporne na morebitne ekonomske šoke, ob hkratnem prispevanju k okrepanju gospodarstva po pandemiji in prehodu v podnebno nevtralnost.

Bančni paket predstavlja zadnji korak k implementaciji končnega dogovora Basel 3 v zakonodajo EU, pri čemer upošteva nekatere specifične EU bančnega sektorja. S ciljno predlaganimi spremembami naj bi se nadalje zmanjšali stroški skladnosti z regulativo za manjše banke, kar je naslednji korak za večjo sorazmernost bančnih pravil. Poleg tega naj bi nova EU zakonodaja prispevala k zelenemu prehodu. Okrepitev odpornosti evropskih bank na okoljska, socialna in upravljavna tveganja (ESG tveganja) je namreč eden ključnih elementov Strategije Evropske komisije na področju trajnostnega financiranja. Hkrati nadzorniki z novim bančnim paketom dobivajo nekatera nova orodja za nadzor nad bankami, ki bodo omogočila bolj harmoniziran nadzorniški pristop znotraj EU.

CRR3 prinaša spremembe v izračunu kapitalskih zahtev za vsa ključna tveganja (kreditno, operativno in tržno tveganje). Namen sprememb standardiziranega pristopa za izračun kapitalskih zahtev za kreditno tveganje je povečati občutljivost kapitalskih zahtev na tveganja, in sicer s povečanjem granulacije znotraj kategorij izpostavljenosti, uvedbo dodatnih uteži tveganja oziroma rekalkulacijo obstoječih, ter zmanjšati mehansko zanašanje na zunanje bonitetne ocene. Ključne novosti pri uporabi IRB pristopa za izračun kapitalskih zahtev za kreditno tveganje so sprememba logike njegove uporabe (ta ni potrebna za vse kategorije izpostavljenosti), ukinitve ali omejitve uporabe za kategorije izpostavljenosti, ki jih je težko modelirati, ter določene spremembe zahtev, ki se nanašajo na posamezne parametre kreditnega tveganja. Z vsemi omenjenimi spremembami naj bi se omejila variabilnost izračunanih kapitalskih zahtev in zagotovila večja primerljivost kapitalskih količnikov med različnimi bankami.

CRR3 prinaša tudi popolno prenovo pravil za izračun kapitalskih zahtev za operativno tveganje. Vse obstoječe pristope (vključno z naprednim modelskim pristopom) bo nadomestil nov standardizirani pristop, ki bo enoten za vse banke in razmeroma enostaven za implementacijo, ker bo v večji meri temeljil na računovodskih podatkih. V zvezi s tržnimi tveganji se bo s CRR3 poročevalska zahteva spremenila v zavezujočo minimalno zahtevo prvega stebra, poleg tega so predlagane nekatere manjše spremembe v okviru posameznih pristopov za izračun kapitalskih zahtev. Večje spremembe bo deležen izračun kapitalске zahteve za tveganje prilagoditve kreditnega vrednotenja (CVA), saj se ukinja pristop notranjih modelov, uvajata pa se nova standardizirani in osnovni, za manjše banke pa še poenostavljeni pristop.

K večji primerljivosti kapitalskih zahtev, izračunanih z uporabo notranjih modelov, s tistimi, izračunanimi na podlagi standardizirane metodologije, naj bi prispeval tudi izstopni prag (*output floor*). Gre za prag, pod katerega ne smejo pasti kapitalske zahteve, izračunane z uporabo notranjih modelov. Ta prag je določen v višini 72,5 % kapitalskih zahtev, izračunanih s standardiziranimi pristopi. Do zdaj opravljene ocene učinkov kažejo, da naj bi ravno izstopni prag največ prispeval k povišanju kapitalskih zahtev EU bank glede na obstoječe kapitalске zahteve. Ravno zato je predvideno daljše prehodno

obdobje za njegovo polno uveljavitev (vse do leta 2032), kar naj bi bankam omogočilo dovolj časa za pripravo na nova pravila oziroma potrebne strukturne spremembe. Nova pravila glede izračuna kapitalskih zahtev naj bi se začela uporabljati 1. januarja 2025.

CRR3 prinaša nekaj sprememb tudi na področju razkritij. Za namen dodatne razbremenitve majhnih in nekompleksnih bank bo razkritja zanje pripravljala Evropski bančni organ na podlagi podatkov, pridobljenih v okviru nadzorniškega poročanja. ESG tveganja bodo po novem za vse banke vključena tako v razkritja kot tudi v poročevalske zahteve. Upoštevanje ESG vidikov je izrecno poudarjeno tudi pri nekaterih elementih izračuna kapitalskih zahtev za različna tveganja (predvsem kreditno tveganje). CRD6 je prav tako dopolnjena z zahtevo za ustrezno naslovitev ESG dejavnikov oz. tveganj v upravljaljskih procesih bank in tudi nadzorniških procesih. Poleg upoštevanja omejenih dejavnikov oziroma tveganj v poslovnih strategijah bank in njihovih poslovnih politikah bodo morale banke izvajati namenske stresne teste ter pripravljati načrte za spremljanje in obravnavanje ESG tveganj. Nadzorniki bodo morali ESG tveganja upoštevati v okviru SREP procesa in za ta tveganja izvajati nadzorniške stresne teste.

CRD6 poleg tega širi obstoječa nadzorniška pooblastila, s čimer naj bi se povečala učinkovitost nadzora nad bankami in povečala harmonizacija zahtev, ki veljajo za banke iz različnih držav članic. Nova pooblastila vključujejo pristojnosti v zvezi z ocenjevanjem pomembnih transakcij bank, ki vključujejo pridobitev ali odsvojitve pomembnih deležev v finančnih in nefinančnih družbah, prenose sredstev in obveznosti ter združitve in delitve. Zahteve glede ocenjevanja primernosti ključnega osebja v bankah se iz članov upravljalnega organa širijo na nekatere nosilce ključnih funkcij, pri čemer je primarna odgovornost za izvedbo omenjenega ocenjevanja še vedno na bankah. Uvajajo se tudi harmoniziran bonitetni okvir za podružnice bank iz tretjih držav, spremembe na področju sankcijskega režima in glede neodvisnosti pristojnega organa za nadzor. CRD6 bo treba prenesti v nacionalni pravni red do konca leta 2025, nove zahteve naj bi predvidoma začele veljati v letu 2026.

Primarni regulativni okvir, sestavljen iz CRR3 in CRD6, bo v prihodnji letih še nadgrajen s tehničnimi standardi in smernicami, ki jih mora pripraviti Evropski bančni organ na podlagi mandatov, vključenih v oba akta. V tehničnih standardih in smernicah bodo zakonodajne zahteve pojasnjene podrobneje, kar naj bi pripomoglo k bolj enotnem izvajanju novih pravil v bančni in nadzorniški praksi. Sicer pa se s CRR3 in CRD6 tudi v EU zaključuje postkrizna regulativna reforma, kar pomeni, da se bodo lahko banke in nadzorniki v prihodnje posvetili celovitemu in doslednemu izvajanju regulative v praksi.

3.1 Mandat Banke Slovenije in institucionalni okvir

Banka Slovenije svoj mandat samostojno ali v okviru Evropskega sistema centralnih bank izpolnjuje na štirih temeljnih stebrih svojega delovanja:

Denarna politika se nanaša na tiste odločitve centralne banke, s katerimi ta vpliva na ceno in razpoložljivost denarja v gospodarstvu in s katerimi vpliva na izbrani cilj denarne politike. V skladu z Zakonom o Banki Slovenije je temeljni cilj Banke Slovenije stabilnost cen, kar je tudi glavni cilj Evropskega sistema centralnih bank (ESCB), katerega del je Banka Slovenije. Ohranjanje stabilnosti cen je najboljši prispevek denarne politike h gospodarski rasti in ustvarjanju delovnih mest. Cilj Evrosistema je, da se rast cen izdelkov in storitev (to je inflacija) v srednjeročnem obdobju v evrskem območju ohranja na ravni okrog dveh odstotkov.¹⁴

Mikrobonitetni nadzor je del našega mandata, ki se nanaša na zagotavljanje finančne stabilnosti. Cilj nadzorniških aktivnosti je pravočasno zaznati tveganja na vseh področjih poslovanja bank in hranilnic (kreditna, likvidnostna, operativna, kapitalska, obrestna tveganja, tveganja s področja dobičkonosnosti, notranjih kontrol, korporativnega upravljanja, ugleda, preprečevanja pranja denarja) ter z učinkovitim ukrepanjem zagotoviti stabilnost kreditne institucije in finančnega sistema.

Makrobonitetna politika je namenjena blažitvi finančnih ciklov in povečevanju odpornosti finančnega sistema na motnje. Makrobonitetna politika identificira, spremlja in ocenjuje sistemska tveganja za finančno stabilnost ter sprejema potrebne ukrepe za preprečevanje oziroma omejevanje sistemskih tveganj. Končni cilj makrobonitetne politike je prispevati k zaščiti stabilnosti finančnega sistema kot celote, kar vključuje povečanje odpornosti finančnega sistema ter preprečevanje in zmanjševanje kopičenja sistemskih tveganj, s čimer se zagotavlja vzdržen in trajnostni prispevek finančnega sektorja h gospodarski rasti.

Reševanje bank v težavah in sistem jamstva za vloge. Naše osnovno poslanstvo v tem okviru je zagotoviti urejeno reševanje bank(e) v (hudih) težavah s čim manjšimi posledicami za gospodarstvo in javne finance. Cilj vzpostavitve mehanizma reševanja je prenesti breme morebitnega reševanja bank na bančni sektor (ne na javne finance) ter s tem zmanjšati moralno tveganje in tudi povečati zaupanje javnosti oziroma vlagateljev v banke. Hkrati je Banka Slovenije skrbnik sistema za jamstvo vlog, katerega temeljna cilja sistema sta zaščititi vlagatelje in ohranjati njihovo zaupanje v bančni sistem. Trden in učinkovit sistem jamstva za vloge je eden od pomembnih pogojev za vzdrževanje finančne stabilnosti v državi.

Poleg tega v okviru zakonskega mandata opravljamo še druge naloge, in sicer izdajo gotovine, upravljanje plačilnih sistemov, upravljanje uradnih deviznih rezerv in drugega premoženja Banke Slovenije, delujemo lahko kot plačilni in/ali fiskalni agent države in kot predstavnik države v mednarodnih denarnih organizacijah, vodimo račune za Republiko Slovenijo, državne organe in osebe javnega prava, opravljamo naloge finančne, denarne, bančne in plačilnobilančne statistike, upravljamo centralni kreditni register in podobno. Del naših nalog se nanaša na upravljanje kritične infrastrukture Republike Slovenije po Zakonu o kritični infrastrukturi.

¹⁴ V okviru Evrosistema smo julija 2021 sprejeli novo strategijo denarne politike, ki opredeljuje tudi prilagojen inflacijski cilj naše denarne politike.

Naše delovanje je bilo tudi leta 2023 umeščeno v institucionalni okvir na evropski ravni.

Pri upravljanju Evrosistema oziroma Evropskega sistema centralnih bank, katerega ključna dela sta izvajanje denarne politike in uresničevanje temeljnega cilja Evrosistema (tj. stabilnosti cen), smo sodelovali z organi odločanja ECB na način, kot je opredeljen v Pogodbi o delovanju EU, Statutu Evropskega sistema centralnih bank (ESCB) in ECB, Poslovniku Sveta ECB oziroma Razširjenega sveta ECB in Izvršilnega odbora. Eden od članov Sveta ECB, ki je glavni organ odločanja ECB in pristojen za sprejemanje najpomembnejših strateških odločitev, ključnih za delovanje Evrosistema, je po funkciji guverner Banke Slovenije.

Na področju mikrobonitetnega nadzora in pri določanju pravil za banke in druge subjekte nadzora smo dejavno sodelovali v okviru Enotnega mehanizma nadzora (SSM) in Evropskega bančnega organa (EBA). SSM je eden od treh stebrov bančne unije, katerega naloga je izvajanje neposrednega nadzora nad pomembnimi bankami in bančnimi skupinami v celotnem evrskem območju, odgovoren je tudi za izvajanje posrednega nadzora nad manj pomembnimi bankami z uvedbo enotnih pravil za izvajanje nadzora v sodelujočih državah. EBA je neodvisen organ Evropske unije, katerega namen je z vzpostavitvijo enotnih evropskih pravil v bančništvu zagotoviti učinkovito in usklajeno stopnjo ureditve varnega in skrbnega poslovanja ter nadzora v evropskem bančnem sektorju. Član najvišjih organov odločanja SSM in EBA je viceguverner Banke Slovenije.

Na področju makrobonitetnega nadzora smo sodelovali v institucionalnem okviru ECB oziroma v okviru Evropskega odbora za sistemska tveganja (ESRB), odgovornega za makrobonitetni nadzor nad finančnim sistemom v Evropski uniji. Cilj delovanja ESRB je preprečevati in blažiti sistemska tveganja za finančno stabilnost v Evropski uniji, njegove naloge pa so opredeljevanje tveganj, na podlagi katerih se lahko izdajajo priporočila za korektivne ukrepe. Člana splošnega odbora ESRB sta guverner Banke Slovenije (po funkciji) in eden od viceguvernerjev.

Na področju reševanja bank delujemo v okviru Enotnega mehanizma za reševanje (SRB), odgovornega za pripravo načrtov reševanja in analizo rešljivosti sistemsko pomembnih bank ali skupin ter uporabo sklada za reševanje. Naš cilj je vzpostaviti enotna evropska pravila in procese za reševanje ter minimizirati stroške reševanja in zniževanja vrednosti premoženja, če pride do propada banke. Prav tako kot SSM tudi SRM deluje na nacionalni evropski ravni tako, da sodeluje z nacionalnimi pristojnimi organi, v tem primeru z nacionalnimi organi za reševanje. Centralizirana uporaba pooblastil za reševanje je dodeljena Enotnemu odboru za reševanje, katerega član je tudi po en predstavnik nacionalnih organov za reševanje (v primeru Banke Slovenije eden od viceguvernerjev), ter nacionalnim organom za reševanje, pri čemer se pravila o vzpostavitvi in delovanju enotnega mehanizma za reševanje v državah članicah uporabljajo neposredno.

Naše delovanje je poleg omenjenega vezano na sodelovanje z drugimi organi in institucijami v okviru Republike Slovenije, Evropske unije in širše.

V sklopu ECB se je vodstvo Banke Slovenije udeleževalo sej Sveta in razširjenega sveta ECB, v letu 2023 smo bili člani 19 delovnih odborov in 102 delovnih teles, udeleževali smo se sej nadzornega odbora Enotnega mehanizma nadzora in sestankov 30 delovnih teles EMN. Na področju bančne unije smo poleg udeležbe na plenarnih zasedanjih Enotnega odbora za reševanje kot člani sodelovali v štirih delovnih odborih in desetih delovnih telesih SRB. V sklopu evropskega sistema finančnega nadzora med

drugim sodelujemo v odboru nadzornikov ter osmih delovnih odborih in 40 delovnih telesih Evropskega bančnega organa (EBA), imamo tudi predstavnika v splošnem odboru in petih delovnih telesih Evropskega odbora za sistemska tveganja (ESRB).

Znotraj EU se udeležujemo zasedanj dveh odborov in devetih delovnih teles ECOFIN, dveh odborov in treh delovnih teles Evropske komisije ter še nekaterih drugih institucij.

V Banki Slovenije smo pristojni za sodelovanje Republike Slovenije tudi v nekaterih drugih mednarodnih institucijah. **Republika Slovenija je članica Mednarodnega denarnega sklada (MDS), guverner Banke Slovenije pa je član Odbora guvernerjev MDS.** Delež Slovenije v kvoti MDS je konec leta 2023 znašal 586,5 mio SDR¹⁵ oziroma 0,12 % celotne kvote MDS. Leta 2023 se je delegacija Banke Slovenije udeležila splošnega zasedanja MDS in skupine Svetovne banke v Washingtonu ter letnega zasedanja, ki je tokrat potekalo v Marakešu. Glavne teme zasedanj so bile aktualna dogajanja v svetovnem gospodarstvu in na mednarodnih finančnih trgih, podpora MDS pri zagotavljanju finančne pomoči članicam v luči ruske agresije na Ukrajino, pretresi v bančnem sektorju, vedno večja fragmentacija gospodarstev ter krepitev mednarodnega sodelovanja in brettonwoodskih institucij glede na razvoj globalnega gospodarstva, gospodarski obeti in možni odzivi politik.

Decembra 2023 je bil zaključen **16. splošni pregled kvot MDS**, ko je Odbor guvernerjev MDS potrdil predlog Odbora izvršnih direktorjev MDS, da se kvote držav članic MDS enakomerno povečajo za 50 %. Povečanje kvot vplačajo vse države članice MDS sorazmerno z njihovimi deleži kvot. Po povečanju kvot za 238,6 mrd SDR bo skupna kvota MDS znašala 715,7 mrd SDR. Odločitev omogoča ohranitev trenutne posojilne zmogljivosti MDS s kombinacijo odobrenega povečanja sredstev iz naslova kvot in manjšega zanašanja na začasno izposojena sredstva. Tako sta se okrepili primarna vloga kvot, na katerih temelji MDS kot jedro globalne finančne varnostne mreže (*angl. Global Financial Safety Net*), in tudi njegova vloga pri varovanju globalne finančne stabilnosti.

Slovenija v letu 2023 ni sodelovala v finančnih transakcijah v okviru aranžmaja FTP. Rezervna tranša Slovenije pri MDS je v primerjavi z letom 2022 ostala nespremenjena in je znašala 163 mio SDR.

Guverner Banke Slovenije se udeležuje sestankov guvernerjev centralnih bank članic BIS, ki jih organizirajo vsaka dva meseca. Na sestankih poteka razprava o dogajanjih v svetovnem gospodarstvu in na finančnih trgih. Prav tako so srečanja guvernerjev priložnost za izmenjavo mnenj o različnih centralnobančnih temah, leta 2023 predvsem o obravnavanju tveganj, ki izhajajo iz kripto sredstev, decentraliziranih finančnih in digitalnih varnostnih mrežah. Razpravljali so tudi o razvoju svetovne trgovine, sodelovanju centralnih bank z MDS in o vključenosti podnebnih politik v mandate centralnih bank. Banka Slovenije je leta 2023 v Ljubljani gostila tudi redno srečanje delovne skupine BIS za denarno politiko srednje in vzhodne Evrope. Banka Slovenije je delničar BIS. Guverner Banke Slovenije se je junija 2023 udeležil letne skupščine BIS.

¹⁵ SDR (angl. Special Drawing Rights) so posebne pravice črpanja, katerih vrednost temelji na košarici petih valut – USD, EUR, CNY, JPY in GBP.

Strategija Banke Slovenije 2021–2026

Delovanje Banki Slovenije je določeno z mandatom, ki nam je bil zaupan z Zakonom o Banki Slovenije in drugimi nacionalnimi predpisi. Ker je pomembno, kako te naloge izvajamo, smo konec leta 2021 sprejeli Strategijo Banke Slovenije in jo leta 2022 začeli uresničevati. Temeljni gradniki strategije so:

1. Poslanstvo: soustvarjamo stabilno ekonomsko okolje za uspešnost Slovenije ter blaginjo te in prihodnjih generacij.
2. Vrednote: profesionalnost, odgovornost in transparentnost.
3. Vizija: napredna, povezovalna, trajnostno naravnana centralna banka.
4. Strateške smernice:
 - razvijamo povezovalno organizacijsko kulturo;
 - omogočamo rast in razvoj zaposlenih;
 - delujemo učinkovito in smotrno;
 - sooblikujemo digitalno okolje;
 - smo trajnostno naravnani in družbeno odgovorni.

Aktivacijo temeljnih gradnikov smo zasnovali v obliki strateških ciljev, ki smo jih ugnedili znotraj strateških smernic. Posamezne cilje na omenjenih področjih smo začeli dejavno uresničevati leta 2023. V sklopu strateških smernic je tako nastalo 13 konkretnih ciljev, katerih aktivnosti izvajajo člani delovnih skupin, zadolženi za posamezno področje.

3.2 Denarna politika

V letu 2023 smo v Evrosistemu zaradi vztrajanja inflacije nad ciljem nadaljevali z višanjem obrestnih mer, ki so naše glavno orodje pri določanju naravnosti denarne politike, in vzporedno začeli tudi postopno in predvidljivo zmanjševati portfelj vrednostnih papirjev. Zaostrovanje denarne politike se je intenzivno prenašalo v pogoje financiranja in postopoma vplivalo na celotno gospodarstvo. Stroški zadolževanja so se zvišali in vse bolj zavirali povpraševanje, kar je pomemben dejavnik pri zniževanju inflacije na ciljno raven. Cenovni pritiski so se med letom postopoma zniževali, vendar je inflacija kljub precejšnjemu znižanju ostala previsoka.

Z dvigi obrestnih mer smo želeli vzpostaviti pogoje za čimprejšnjo vrnitev inflacije na srednjeročno ciljno raven 2 %. V februarju in marcu smo ključne obrestne mere ECB zvišali vsakokrat za 50 bazičnih točk, na naslednjih štirih monetarnih zasedanjih pa še vsakokrat za dodatnih 25 bazičnih točk in cikel dvigov obrestnih mer zaključili v septembru. Obrestne mere ECB smo s tem tekom leta dvignili za skupno 200 bazičnih točk. Obrestna mera mejnega depozita je konec septembra znašala 4,00 %. Po desetih zaporednih zvišanjih obrestnih mer smo oktobra te ohranili nespremenjene. Ocenili smo, da so ključne obrestne mere dosegle ravni, ki bodo, če jih bomo ohranjali dovolj dolgo, močno prispevale k vrnitvi inflacije na srednjeročno ciljno raven 2 %. Od začetka rasti obrestnih mer julija 2022 do septembra 2023 smo obrestne mere ECB zvišali za skupno 450 bazičnih točk. Ob tem smo sklenili, da bodo ključne obrestne mere na dovolj restriktivnih ravneh tako dolgo, kot bo potrebno za vrnitev inflacije na srednjeročno ciljno raven. Pri odločanju o potrebnih prihodnjih spremembah ključnih obrestnih mer bomo izhajali iz ocene inflacijskih obetov, pri kateri bomo upoštevali nove ekonomske in finančne podatke, dinamiko osnovne inflacije in intenzivnost transmisije denarne politike.

Zaostrovanje denarne politike s hitrim dvigom obrestnih mer je bilo usmerjeno v čimprejšnjo vrnitev k srednjeročnemu cilju 2-odstotne inflacije.

Zaradi povečanja učinkovitosti izvajanja denarne politike smo julija sprejeli odločitev, da bomo obvezne rezerve, ki jih morajo imeti banke pri svoji nacionalni centralni banki, od 20. septembra obrestovali po 0 %. V razmerah, ko je obrestovanje rezerv bank glavni instrument določanja naravnosti denarne politike, smo s tem ohranili polno kontrolo nad naravnostjo denarne politike, hkrati pa izboljšali učinkovitost denarne politike, saj smo znižali skupni znesek obresti, plačanih na rezerve (v ta strošek spadajo tudi obresti, plačane na mejni depozit).

S prehodom v čedalje bolj restriktivno denarno politiko smo postopoma in predvidljivo začeli zmanjševati imetja v okviru programa nakupov vrednostnih papirjev (APP). Do konca februarja smo glavnico zapadlih vrednostnih papirjev, kupljenih v okviru APP, še naprej v celoti ponovno investirali, nato smo portfelj APP od marca do konca junija zmanjševali za povprečno 15 mrd EUR mesečno, z julijem pa smo v celoti prenehali ponovno investirati glavnice zapadlih vrednostnih papirjev. Do konca leta se je obseg portfelja APP zmanjšal za 228 mrd EUR na 3.026 mrd EUR, merjeno po odplačni vrednosti. Vrednostni papirji izdajateljev iz javnega sektorja so v stanju ob koncu leta predstavljali skoraj 80-odstotni delež.

Velikost portfelja vrednostnih papirjev Evrosistema, kupljenih v okviru izrednega programa nakupov vrednostnih papirjev ob pandemiji (PEPP), ki je bil uveden leta 2020, smo ohranjali nespremenjeno. To pomeni, da smo glavnico zapadlih vrednostnih papirjev v celoti ponovno investirali. Stanje portfelja PEPP je ob koncu leta po odplačni vrednosti znašalo 1.666 mrd EUR, pri čemer so 97-odstotni delež obsegali vrednostni papirji izdajateljev iz javnega sektorja. Ob tem smo ohranili možnost fleksibilnega investiranja glavnice zapadlih vrednostnih papirjev: za obvladovanje tveganj, povezanih s pandemijo, ki bi lahko ogrozila transmisijski mehanizem denarne politike, je bilo ponovno investiranje mogoče fleksibilno prilagoditi v času, med razredi finančnega premoženja in med državami izdajateljev. Na razpolago smo imeli tudi instrument zaščite transmisije, ki bi ga lahko aktivirali s ciljem preprečiti neupravičeno, neurejeno tržno dinamiko, ki bi pomenila resno grožnjo transmisiji denarne politike po vseh državah evrskega območja.

V decembru smo se odločili, da bomo v letu 2024 pospešili normalizacijo bilance Evrosistema s postopnim prehodom k zmanjševanju portfelja PEPP. V prvi polovici leta 2024 bomo še naprej v celoti ponovno investirali glavnice zapadlih vrednostnih papirjev, kupljenih v okviru PEPP, v drugi polovici leta pa nameravamo zmanjšati obseg ponovnega investiranja, in sicer v povprečju za 7,5 milijarde EUR na mesec, nato pa ponovno investiranje v okviru PEPP zaključiti ob koncu leta 2024.

Konec leta 2023 je stanje APP znašalo 3.026 mrd EUR, stanje PEPP pa 1.666 mrd EUR.

Kreditne operacije Evrosistema so se močno znižale kot posledica zapadanja tretje serije ciljnih usmerjenih operacij dolgoročnejšega refinanciranja (TLTRO-III) in njihovih predčasnih vračil zaradi manj ugodnega obrestovanja od novembra 2022. Konec leta 2023 je stanje vseh operacij refinanciranja Evrosistema znašalo 410 mrd EUR, kar je 914 mrd EUR manj v primerjavi z letom prej. Stanje TLTRO-III je ob koncu leta znašalo 392 mrd EUR. Banke so med letom predčasno vrnille 312 mrd EUR izposojenih sredstev TLTRO-III, dodatno pa je pri štirih operacijah zapadlo 613 mrd EUR. Banke so financiranje pri Evrosistemu uspešno nadomestile s tržnimi viri, pri čemer so se v skladu z normalizacijo denarne politike stroški financiranja postopno zvišali. V Sloveniji se je stanje TLTRO-III v letu 2023 zmanjšalo za 698 mio EUR na 74 mio EUR.

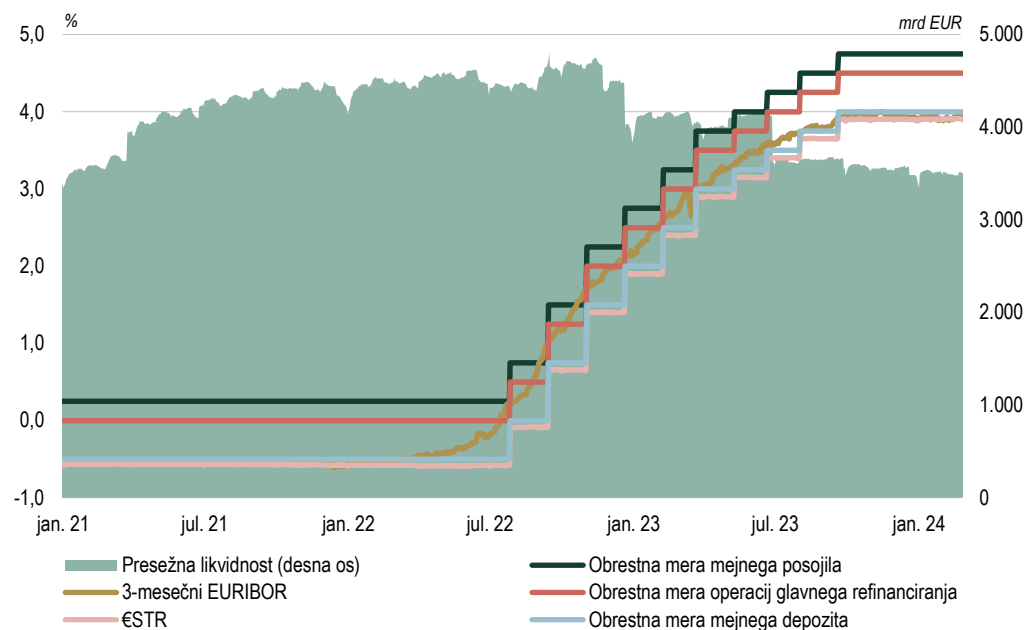
Sodelovanje bank pri rednih operacijah refinanciranja v okviru Evrosistema je bilo še naprej nizko. V letu 2023 so si banke evrskega območja v povprečju na operacijah glavnega refinanciranja izposodile 4,9 mrd EUR, na trimesečnih operacijah dolgoročnejšega refinanciranja pa 4,6 mrd EUR. Zanimanje bank za izposajo ameriških dolarjev je bilo prav tako skromno, saj so si banke pri sedemdnevni operaciji v povprečju izposodile 0,4 mrd USD. V Sloveniji banke v letu 2023 pri navedenih operacijah niso sodelovale.

Dvigi ključnih obrestnih mer ECB so se odrazili na denarnem trgu, ki je prvi člen v verigi transmisije denarne politike. Prenos dvigov ključnih obrestnih mer ECB v €STR, ki predstavlja ceno nezavarovane izposoje denarja čez noč za banke in druge velike tržne udeležence, se je zgodil v celoti in takoj. Podoben je bil prenos zvišanja ključnih obrestnih mer ECB v obrestne mere zavarovanega (repo) trga. Nemoteno delovanje repo trga so podpirali povečano neto izdajanje vrednostnih papirjev od začetka

leta, sprostitve finančnega premoženja v zavarovanju pri Evrosistemu zaradi zapadlosti TLTRO-III in zmanjševanje portfelja APP.

Z namenom ohraniti likvidnost na trgu obveznic in repo trgu in s tem nemoteno delovanje trgov so bili vrednostni papirji, kupljeni v okviru APP in PEPP, še naprej na voljo za posojanje. Zaradi precejšnjega izboljšanja razmer na repo trgu v primerjavi z letom prej se je obseg posoje zmanjšal. V zavarovanje tovrstnih posojil smo poleg drugih vrednostnih papirjev sprejemali tudi denarna sredstva.

Slika 17: Obrestne mere ECB, denarnega trga in presežna likvidnost evrskega območja



Vir: Bloomberg.

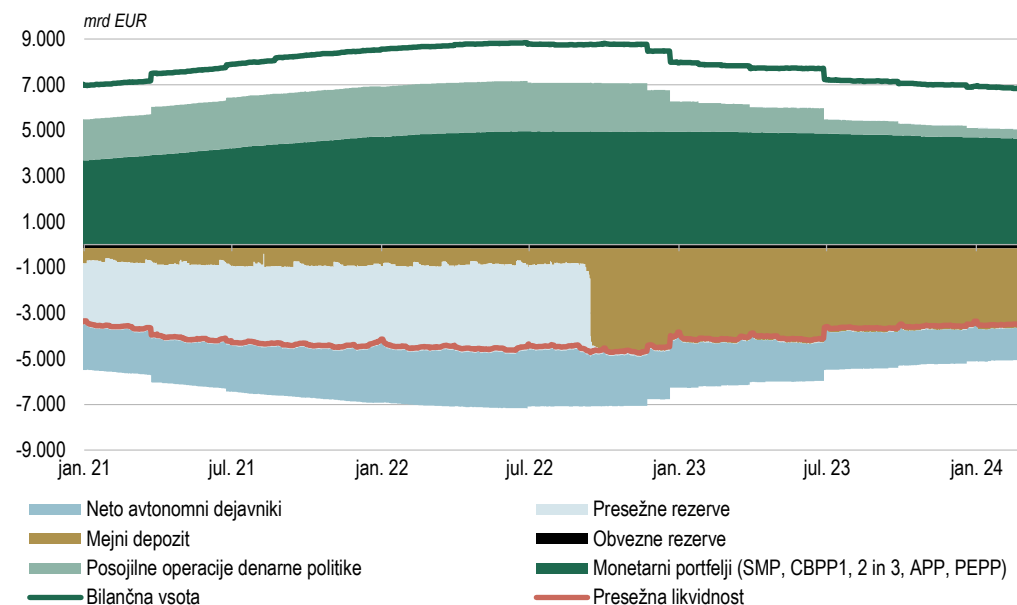
V letu 2023 smo odpravili ukrepe, s katerimi smo za čas pandemije povečali finančno premoženje za zavarovanje kreditnih operacij Evrosistema, v tretjem četrtletju pa smo napovedali širitev nabora bonitetnih agencij, katerih ocene upoštevamo pri presoji primernosti zavarovanja. Od junija 2023 so bili odbitki pri vrednotenju finančnega premoženja v zavarovanju ponovno na (neznižani) ravni iz časa pred pandemijo. Poleg tega so primernost izgubila določena dodatna bančna posojila.

Po septembru 2023 zaradi zvišanja bonitetne ocene grške centralne države ni bila več potrebna izjema od minimalne sprejemljive bonitetne ocene pri sprejemanju teh vrednostnih papirjev v zavarovanje. Z namenom diverzifikacije bonitetnih virov smo v novembru 2023 napovedali vključitev bonitetne agencije Scope Ratings v bonitetni okvir za kolateral. Uporaba bonitetnih ocen te agencije bo mogoča, ko bodo integrirane v informacijsko infrastrukturo Evrosistema.

Obseg finančnega premoženja v zavarovanju pri Evrosistemu se je v letu 2023 zmanjšal predvsem zaradi znižanja črpanja TLTRO-III. Konec leta 2023 je bilo v zavarovanju 1.755 mrd EUR, tj. 587 mrd EUR manj finančnega premoženja kot leto prej. Delež prostega zavarovanja, tj. takega, ki ni bil obremenjen s kreditnimi operacijami, se je v obdobju enega leta povečal s 43 % na 74 % vsega premoženja v zavarovanju. Finančno premoženje bank v Sloveniji pri Banki Slovenije je konec leta 2023 znašalo 3,3 mrd EUR, od tega je bilo 98 % prostega.

V letu 2023 smo nadaljevali priprave na vzpostavitev enotnega sistema za vodenje finančnega premoženja v zavarovanju (angl. Eurosystem Collateral Management System – ECMS). ECMS bo nadomestil obstoječe sisteme nacionalnih centralnih bank. Prehod na ECMS smo iz prvotno načrtovanega roka v aprilu 2024 prestavili na november 2024, saj želimo zagotoviti dovolj časa za testiranje vseh njegovih funkcionalnosti v stabilnem okolju.

Slika 18: Poenostavljena konsolidirana bilanca stanja Evrosistema



Opomba: Bolj negativna presežna likvidnost pomeni njen porast.
Vir: ECB.

Bilančna vsota Evrosistema se je znižala drugo leto zapored, tudi v letu 2023 predvsem zaradi vračil in zapadanja TLTRO-III, delno pa tudi zaradi nižjih portfeljev APP. Bilančna vsota je v letu 2023 upadla za 1.019 mrd EUR na 6.937 mrd EUR (slika 18). Ob koncu leta so kreditne operacije, APP in PEPP skupaj predstavljali 74 % bilančne vsote (79 % ob koncu leta 2022), od tega kreditne operacije denarne politike 6 % (17 % ob koncu leta prej).

Presežna likvidnost¹⁶ evrskega območja se je znižala tudi v letu 2023, in sicer za 483 mrd EUR na 3.347 mrd EUR. Presežno likvidnost so znižale predvsem zapadle in predčasno vrnjene operacije TLTRO-III, manj pa tudi nižji portfelj APP. Po drugi strani so presežno likvidnost povečevali nižji neto avtonomni dejavniki, predvsem nižje vloge nebančnih strank pri Evrosistemu. S spremembo obrestovanja smo želeli stranke spodbuditi, da postopoma zmanjšajo vloge pri Evrosistemu in sredstva naložijo na trgu. Sprememba obrestovanja teh vlog od septembra 2022, ko so se obrestovale najprej po obrestni meri največ €STR in nato od 1. maja 2023 po obrestni meri največ €STR, zmanjšani za 20 bazičnih točk, je prispevala k zmernemu in kontroliranemu odlivu vlog na trg. Tržne naložbe so bile privlačnejša možnost od plasiranja vlog pri Evrosistemu tudi zaradi normalizacije razmer na repo trgu in posledičnega zvišanja repo obrestnih mer. V nasprotju z evrskim območjem kot celoto se je presežna likvidnost v slovenskem bančnem sistemu povečala za 2,2 mrd EUR na 10,7 mrd EUR.

¹⁶ Presežna likvidnost je razlika med skupno likvidnostjo, zagotovljeno bančnemu sistemu, in likvidnostnimi potrebami bank. Presežna likvidnost je enaka seštevku presežnih rezerv bank, tj. imetij na računih pri Evrosistemu nad izračunanimi obveznimi rezervami, in mejnega depozita bank pri Evrosistemu. Likvidnostne potrebe bank so seštevku neto avtonomnih dejavnikov in izračunanih obveznih rezerv. Avtonomni dejavniki so denimo izdani bankovci, vloge subjektov javnega sektorja pri centralni banki ali finančne naložbe centralne banke, ki niso posledica izvajanja denarne politike, npr. devizne rezerve.

Bilančna vsota Evrosistema se krči, s tem pa se zmanjšuje tudi učinek preteklih ukrepov denarne politike na finančne trge.

Z znižanjem presežne likvidnosti evrskega območja sta se zmanjšala vpis mejnega depozita in presežne rezerve bank. Povprečni vpis mejnega depozita je znašal 3.825 mrd EUR, kar je za 622 mrd EUR manj kot v povprečju od 14. septembra 2022 do konca 2022, tj. v obdobju, ko je obrestna mera mejnega depozita postala pozitivna in so banke ponovno začele uporabljati to dnevno odprto ponudbo. Presežne rezerve bank so v zadnjem obdobju izpolnjevanja obveznih rezerv v letu 2023 znašale 8 mrd EUR, kar je za 38 mrd EUR manj kot v zadnjem obdobju izpolnjevanja obveznih rezerv v letu 2022. Slovenske banke so povečale vpis mejnega depozita, v povprečju za 2,2 mrd EUR na 9,5 mrd EUR. Njihove presežne rezerve so se zmanjšale, in sicer za 148 mio EUR na 12 mio EUR v zadnjem obdobju izpolnjevanja obveznih rezerv v letu 2023 v primerjavi z zadnjim obdobjem leta 2022.

3.3 Nadzor bank

Nadzorniške aktivnosti leta 2023 smo osredotočili na naslednja prednostna področja: kreditno tveganje, izhajajoče iz izpostavljenosti ranljivim sektorjem, obrestno tveganje, notranje upravljanje in upravljanje tveganj ter upravljanje podnebnih in okoljskih tveganj.

Banka Slovenije je članica SSM, v okviru katerega se izvaja nadzor nad pomembnimi evropskimi bankami oziroma SI. Pristojni nadzornik za SI banke je ECB, pri čemer Banka Slovenije enakovredno sodeluje pri nadzoru in sprejemanju nadzorniških odločitev. Nadzor bank in hranilnic, ki ne izpolnjujejo meril za pomembne banke, tj. manj pomembnih bank oziroma LSI, opravlja Banka Slovenije.

V letu 2023 se je seznam pomembnih in manj pomembnih bank nekoliko spremenil. N Banka, d. d., se je septembra 2023 združila z Novo Ljubljansko banko d. d. in prenehala obstajati.

Tabela 1: **Pomembne banke in manj pomembne banke (na dan 31. december 2023)**

Skupina pomembnih bank (SI)	Skupina manj pomembnih bank (LSI)
NOVA LJUBLJANSKA BANKA, d. d.	SKB BANKA, d. d., LJUBLJANA
NOVA KREDITNA BANKA MARIBOR, d. d.	DEŽELNA BANKA SLOVENIJE, d. d.
GORENJSKA BANKA, d. d., Kranj	DELAVSKA HRANILNICA, d. d., Ljubljana
UNICREDIT BANKA SLOVENIJA, d. d.	HRANILNICA LON, d. d., Kranj
BANKA INTESA SANPAOLO, d. d.	PRIMORSKA HRANILNICA VIPAVA, d. d.
ADDIKO BANK, d. d.	SID – Slovenska izvozna in razvojna banka*
BANKA SPARKASSE, d. d.	

Vir: Banka Slovenije.

* Ima poseben status kot specializirana banka za spodbujanje izvoza in razvoja. V skladu z Zakonom o Slovenski izvozni in razvojni banki (ZSIRB) nadzor nad poslovanjem SID banke v okviru svojih pristojnosti izvajajo Banka Slovenije, Agencija za zavarovalni nadzor in ministrstvo, pristojno za finance.

V Sloveniji sta konec leta 2023 poslovali tudi dve podružnici bank oziroma bančnih skupin iz držav članic EU (BKS Bank AG, bančna podružnica, in RCI Banque Societe Anonyme, bančna podružnica Ljubljana).

Za leto 2023 smo določili naslednje nadzorniške prednostne naloge, ki so bile tudi izhodišče za nadzor slovenskih bank:

- upravljanje kreditnega tveganja:
 - spremljava ranljivih panog;
 - ustreznost upravljanja kreditnega tveganja (odobranje kreditov, pravočasno zaznavanje majhne verjetnosti plačila, zgodnje odkrivanje poslabšanja kakovosti sredstev, ustrezno oblikovanje oslabitev);
- upravljanje informacijsko-komunikacijske tehnologije;
 - odziv na kibernetno tveganje in tveganje zunanjih izvajalcev;
 - izvajanje strategij digitalizacije;
- okrepljeno notranje upravljanje:
 - učinkovitost delovanja upravljalnih organov;
- identifikacija in upravljanje podnebnih in okoljskih tveganj.

Rezultati SREP procesa iz leta 2023 so na splošno pozitivni, saj se je ocena tveganj izboljšala, kapitalska zahteva po II. stebru pa se je znižala. Banke kljub negotovim geopolitičnim razmeram in gospodarskemu okolju še naprej izkazujejo odpornost z močnim kapitalskim in likvidnostnim položajem. Večina izdanih kvalitativnih ukrepov v okviru procesa SREP je obravnavala pomanjkljivosti na področju notranjega upravljanja in upravljanja tveganj, na področju kapitala, likvidnosti in obrestnega tveganja.

V Banki Slovenije nenehno ocenjujemo in spremljamo spreminjajočo se naravo tveganj in ranljivosti, s katerimi se soočajo banke, ter temu prilagajamo tudi nadzorniške aktivnosti. V luči zaostrene monetarne politike in naraščanja obrestnih mer smo bili že v letu 2022 priča zniževanju poštene vrednosti dolžniških vrednostnih papirjev. V začetku leta 2023 smo zato izvedli analizo vpliva dviga obrestnih mer na ekonomsko vrednost kapitala in neto obrestne prihodke bank. Analizirali smo segment kreditiranja s fiksno obrestno mero, prakse varovanja obrestnega tveganja z izvedenimi finančnimi instrumenti ter vpliv rasti obrestnih mer na pošteno vrednost dolžniških vrednostnih papirjev. Po pretresih na trgu spomladi 2023, ki jih je zaznamoval propad nekaterih srednje velikih bank v Združenih državah Amerike in švicarske UBS banke, smo izvedli dodatno analizo ranljivosti bank, ki bi lahko izhajala iz nerealiziranih izgub v njihovih bilancah stanja, ter ocenili vpliv na likvidnost bank.

Na področju kreditnega tveganja smo pozornost posvetili predvsem odpravljanju strukturnih pomanjkljivosti v upravljanju kreditnega tveganja, tudi na področju nepremičnin in ranljivih portfeljev. Ob naraščajočih obrestnih merah in makroekonomski negotovosti je še zlasti pomembno, da banke proaktivno obravnavajo nastajajoče kreditno tveganje v ranljivih portfeljih. Odobranje kreditov je eden izmed ključnih elementov obvladovanja kreditnega tveganja v banki in je vse bolj v središču pozornosti nadzornikov, saj lahko odobranje kakovostnih posojil pomaga preprečiti prihodnje slabe kredite.

V eni od pomembnih bank smo izvedli poglobljen pregled v segmentu kreditiranja poslovnih nepremičnin. Osredotočili smo se na ocenjevanje morebitnih tveganj, vgrajenih v obstoječe izpostavljenosti, in pomanjkljivosti v upravljanju tveganj pri novih poslih. Ugotovljene so bile manjše pomanjkljivosti, ki smo jih na banko naslovili v obliki priporočil.

V skladu z nadzorniškimi prioritetami pri upravljanju s kreditnim tveganjem in ustreznim oblikovanjem oslabitev je bil v letu 2023 **v treh pomembnih bankah izveden ciljni pregled oblikovanja oslabitev v skladu z MSRP 9 in sposobnosti obravnavanja novih tveganj**, za katere banka še nima ustreznih podatkov, da bi jih lahko vključila v svoje modele (energetska kriza, težave v verigi dobaviteljev, povečana inflacija, rast obrestnih mer, klimatska tveganja). Ugotavljamo, da vse več bank uporablja prilagoditve, ko modelsko izračunanim oslabitvam prištejejo dodatne oslabitve zaradi zgoraj naštetih novih tveganj, ki niso zajeta v zgodovinskih podatkih in posledično ne morejo biti modelirana. Prilagoditve so pomembne za zagotavljanje, da tudi v razmerah novih tveganj, za katere nimamo ustreznih zgodovinskih podatkov, banka razpolaga z zadostnimi oslabitvami. Tak način oblikovanja dodatnih oslabitev mora biti transparenten, odziven na spremembe ter vključevati jasne kriterije, kdaj in koliko banka poveča obseg modelsko izračunanih oslabitev. Ugotovljene pomanjkljivosti smo na banke naslovili v obliki priporočil, katerih izvedbo bomo preverjali v letu 2024.

Poslovanje bank postaja vse bolj digitalno. To pomeni, da je treba posvetiti še več pozornosti nadzornim strategijam digitalne transformacije in potrebnim sposobnostim upravljanja s tveganji. To vključuje pregled tveganj, povezanih z uporabo inovativnih tehnologij, in tudi tveganja, povezana z okviri operativne odpornosti, kot so odvisnosti od tretjih oseb in kibernetiska tveganja. V Banki Slovenije omenjena tveganja pri nadzoru bank obravnavamo v obliki rednih pregledov poslovanja in v obliki različnih usmerjenih vprašalnikov in analiz. Ena pomembna banka je bila vključena tudi v tematski pregled kibernetске odpornosti. Namen tematskega pregleda je bil preveriti implementacijo osnovnih varnostnih ukrepov pred kibernetiskim tveganjem v banki. Pregled bo zaključen v letu 2024. Kibernetiska odpornost je ena izmed ključnih nadzorniških prioritet, zato bomo v letu 2024 izvedli kibernetiske stresne teste, v katere bodo vključene vse slovenske banke.

Tudi v letu 2023 so bile pomembne banke dolžne poročati register zunanjih izvajalcev. Ugotavljamo, da je bil dosežen opazen napredek glede kakovosti podatkov in doslednosti zbranih informacij. Rezultati tega pregleda so potrdili, da je izvajanje storitev zunanjim izvajalcem zelo pomembna tema za nadzorovane subjekte, še zlasti na področju informacijskih in komunikacijskih tehnologij.

Marca 2023 je Evropska komisija v okviru »paketa za trajnostno financiranje« izdala mandat trem evropskim nadzornim organom,¹⁷ da skupaj z Evropskim odborom za sistemska tveganja in ECB izvedejo enkratno analizo scenarijev podnebnih tveganj t. i. Fit for 55, da bi ocenili, kako bodo dogovorjene prehodne politike vplivale na finančni sektor. V omenjeno vajo, ki se je začela 2023, je vključena ena slovenska banka. Rezultati analize bodo na voljo v letu 2025.

Opravljenih je bilo pet načrtovanih pregledov v pomembnih bankah, dva od petih pregledov sta se začela že konec leta 2022, in sicer oba na področju kreditnega tveganja. Preostali pregledi v pomembnih bankah so bili na področju upravljanja z obrestnim tveganjem v bančni knjigi in na področju notranjega upravljanja.

Opravljeni so bili trije načrtovani bonitetni pregledi v manj pomembnih bankah, vsi na področju kreditnega tveganja. Izveden je bil tudi tematski pregled področja kibernetiskega tveganja, v katerega so bile vključene štiri manj pomembne banke. Dodatno je bil v dveh manj pomembnih bankah izveden pregled vezan na spoštovanje določb Sklepa o makro-bonitetnih omejitvah kreditiranja potrošnikov.

¹⁷ Evropski nadzorni organi so: European Banking Authority (EBA), European Insurance and Occupational Pensions Authority (EIOPA) in European Securities and Markets Authorities (ESMA).

V okviru mešanih ekip znotraj SSM je bil en nadzornik vključen v pregled pomembnih bank v tujini.

V okviru bonitetnega nadzora smo izdali več različnih dovoljenj, ki so se nanašala na: vključitev medletnega dobička v kapital banke, vključitev kapitalskih instrumentov v izračun dodatnega kapitala, opredelitev institucije kot majhne in nekompleksne ter na predložitev poenostavljenega načrta sanacije.

Nadzorniške ugotovitve so pomemben rezultat rednih nadzorniških aktivnosti in odražajo pomanjkljivosti, ki jih morajo banke odpraviti. V letu 2023 se največji delež ugotovljenih nepravilnosti nanaša na kreditno tveganje, kar je pričakovano, ker je omenjeno tveganje eno izmed ključnih nadzorniških prednostnih nalog in je bilo v letu 2023 več aktivnosti izvedenih prav na tem področju.

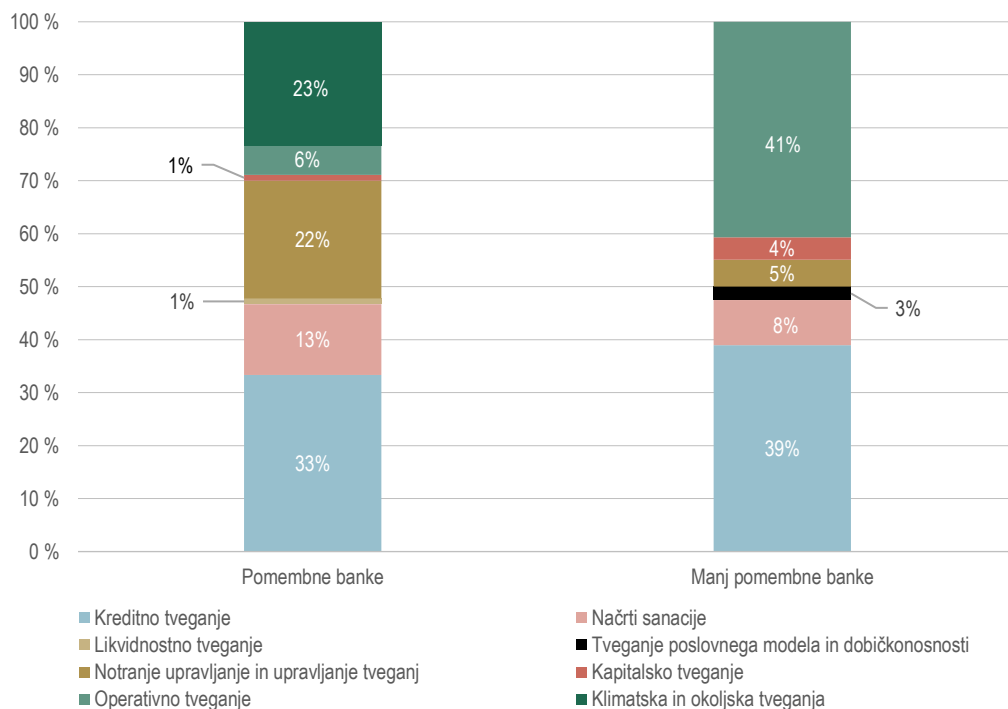
Pri nadzoru pomembnih bank smo leta 2023 ugotovili 90 nepravilnosti in pomanjkljivosti pri poslovanju, največ na področju kreditnega tveganja in podnebnih in okoljskih tveganj ter notranjega upravljanja (slika 19).

Večina ugotovitev ima nizek in srednji vpliv na finančni položaj bank, raven kapitala, notranje upravljanje ter na kontrole in upravljanje tveganja bank, zato smo bankam izdali ukrepe v obliki pisma s priporočili (tabela 2).

Pri nadzoru manj pomembnih bank smo ugotovili 118 nepravilnosti in pomanjkljivosti, največ na področju kreditnega tveganja in operativnega tveganja. Nekatere ugotovljene nepravilnosti so bile odpravljene že v letu 2023, odpravo preostalih pa bomo spremljali v letu 2024.

Večina ugotovitev ima nizek in srednji vpliv na finančni položaj bank.

Slika 19: Ugotovljene kršitve po kategorijah tveganj v bankah in hranilnicah leta 2023



Vir: Banka Slovenije.

Tabela 2: **Nadzorniški ukrepi, izrečeni bankam in hranilnicam leta 2023**

Vrsta ukrepa	Število izdanih ukrepov v pomembnih institucijah	Število izdanih ukrepov v manj pomembnih institucijah
Izdane odločbe z nadzorniškimi ukrepi	3	6
Izdana nadzorniška pisma s priporočili	13	10
Izdane odredbe za odpravo kršitev	0	2
Izdana pisma po pregledu poslovanja	0	10
Izdane ugotovitvene odločbe o odpravljenih kršitvah	0	5

Vir: Banka Slovenije.

Nadzorniške ukrepe pomembnim bankam izdaja ECB. Najpogostejša oblika ukrepa je operativni akt (angl. operational act) oziroma pismo s priporočili. Pomembnejši ukrepi se izdajo v obliki odločbe, ki je pravno zavezujoči akt. V letu 2023 so bile pomembnim bankam izdane tri odločbe z ukrepi.

Nadzorniške ukrepe manj pomembnim bankam izdajamo v Banki Slovenije. Pomembnejše ukrepe bankam in hranilnicam, članom njihovih upravljalnih organov in delničarjem izdajamo v obliki zavezujočih pravnih aktov, ki jih določa Zakon o bančništvu, tj. v obliki odredb in odločb.

Nadzor nad poslovanjem dveh podružnic tujih bank oziroma bančnih skupin držav članic (ena iz Avstrije in ena iz Francije) opravljamo prek rednih poročil, zahtev po dodatnih pojasnilih in prek spremljave likvidnostnega položaja. Leta 2023 podružnicam nismo izdali nobenega ukrepa.

Nadzor skladnosti poslovanja in PPDFT

Za razliko od bonitetnega nadzora nad bankami je nebonitetni nadzor izključno v naši pristojnosti. Osrednja pozornost je namenjena preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma oziroma PPDFT, pri tem so poleg bank in hranilnic zajeti tudi drugi subjekti nadzora, ki jih v skladu z določbami Zakona o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma (ZPPDFT-2) nadziramo v Banki Slovenije (plačilne institucije, družbe za izdajo elektronskega denarja, menjalci in ponudniki, ki se ukvarjajo s storitvami virtualnih valut). Poleg aktivnosti na področju PPDFT so se leta 2023 izvajale tudi nadzorniške aktivnosti, vezane na potrošniško kreditiranje v skladu z določbami Zakona o potrošniškem kreditiranju (ZPotK-2) ter upoštevanje omejevalnih ukrepov oziroma sankcij, kot jih urejajo Zakon o omejevalnih ukrepih, ki jih Republika Slovenija uvede ali izvaja v skladu s pravnimi akti in odločitvami, sprejetimi v okviru mednarodnih organizacij (ZOUPAMO) in relevantne EU uredbe. V skladu z 269. členom ZBan-3 v Banki Slovenije upravljamo sistem za obveščanje o kršitvah.

Na področju PPDFT so bile izvedene naslednje aktivnosti:

– izvajanje pregledov:

V skladu s smernicami evropskih nadzornih organov, da morajo nadzorniške aktivnosti temeljiti na ocenjenem tveganju (angl. risk based supervision), smo v letu 2023 opravili deset pregledov oziroma sklopov nadzorniških aktivnosti in sodelovali na šestih nadzorniških kolegijih na področju PPDFT. Še naprej je bila velika pozornost namenjena nadzorniškim aktivnostim v povezavi s ponudniki, ki se ukvarjajo s storitvami virtualnih valut.

– **priprava regulative:**

Na podlagi novega ZPPDFT-2 in prenovljenih Smernic Banke Slovenije o oceni tveganja pranja denarja in financiranja terorizma (PD/FT) smo v 2023 podali številna mnenja in pojasnila glede izvajanja zakonskih zahtev in izdanih smernic. Sprejeli smo tudi niz posodobljenih ali novih smernic organa EBA (Smernice o dejavnih tveganja PD/FT, Smernice o politikah in kontrolah za učinkovito obvladovanje tveganj PD/FT pri zagotavljanju dostopa do finančnih storitev ter Smernice o uporabi rešitev za sklepanje poslovnega razmerja s stranko na daljavo.

– **mednarodno sodelovanje:**

Z vidika mednarodnega sodelovanja se je tudi v letu 2023 krepila pozornost, namenjena problematiki PPDFT, kar se posledično odraža v povečanem obsegu številnih mednarodnih aktivnosti, v katerih Banka Slovenije sodeluje z različni organi (EBA – Stalni odbor za PPDFT, ECB, Evropska komisija, Svet Evrope – odbor MONEYVAL, OECD). Med drugim smo bili v letu 2023 vključeni v pregled organa EBA za oceno učinkovitosti pristopa Banke Slovenije k PPDFT nadzoru na področju PPDFT v bančnem sektorju. Še naprej smo bili aktivni pri usklajevanju novega EU zakonodajnega paketa s področja PPDFT, v okviru svojih pristojnosti pa redno izmenjujemo informacije tudi s tujimi nadzorniki.

– **druge aktivnosti:**

V sklopu drugih aktivnosti smo v Banki Slovenije dejavno pristopili k posodobitvi Nacionalne ocene tveganja pranja denarja in financiranja terorizma za RS ter obravnavali nezaželene deviacije na trgu. Kot nadzornik na področju PPDFT redno sodelujemo z bonitetnimi nadzorniki, izmenjane informacije s področja PPDFT pa se vključujejo tudi v presoje v postopkih licenciranja in v ocene primernosti članov upravnih organov. Po zaključku mednarodnega projekta Infinittech, s katerim smo do faze pilota razvili platformo za učinkovitejše izvajanje nadzorniških aktivnosti na področju PPDFT, in sicer tudi prek tehnologije za obdelavo velike količine podatkov, nadaljujemo aktivnosti za uvedbo pilota v redno uporabo.

Na področju zagotavljanja skladnosti poslovanja bank z določbami ZPotK-2, ki ureja potrošniško kreditiranje, so bili v letu 2023 izvedeni štiri pregledi oziroma sklopi nadzorniških aktivnosti, veliko aktivnosti pa je bilo usmerjenih v uveljavitev sprememb v bankah in hranilnicah glede vračanja dela že plačanih stroškov pri predčasnem odplačilu kredita ter ustreznem seznanjanju potrošnikov z informacijami o kreditu, predvsem glede obrestnih mer in njihovega morebitnega spreminjanja. V Banki Slovenije tudi še naprej sodelujemo z Ministrstvom za gospodarstvo, turizem in šport, Tržnim inšpektoratom, Zvezo potrošnikov Slovenije, Evropsko komisijo in organom EBA.

Zaradi vojne v Ukrajini so tudi leto 2023 zaznamovali številni novi mednarodni omejevalni ukrepi, uvedeni zoper Rusijo in Belorusijo, kar se še naprej odraža v povečanih aktivnostih Banke Slovenije na tem področju. Največ pozornosti še naprej namenjamo preventivni in svetovalni funkciji ter koordinaciji poročanj.

Preglede pri subjektih nadzora še vedno večinoma izvajamo v okviru celovitih pregledov področja PPDFT (v letu 2023 je bilo področje omejevalnih ukrepov preverjeno pri 8 subjektih nadzora, prvič pa je opravljen tudi ciljni samostojni pregled), zaradi povečanih tveganj za morebitno kršitev veljavnih omejevalnih ukrepov in potrebe po celovitem pregledu stanja pa smo uvedli tudi dodatne nadzorniške aktivnosti. Pripravili smo tudi osnutek smernic za izvajanje finančnih omejevalnih ukrepov.

Zaradi hitre dinamike sprejemanja in kompleksnosti novih omejevalnih ukrepov se še naprej krepí tudi medsebojno sodelovanje pristojnih nacionalnih organov, zato smo dejavno sodelovali v Stalni koordinacijski skupini za omejevalne ukrepe, ki jo vodi MZEZ, in novoustanovljeni podskupini za zbirko podatkov o omejevalnih ukrepih. Skupaj z drugimi nadzornimi organi za Evropsko komisijo tudi zagotavljamo relevantne podatke o izvajanju finančnih omejevalnih ukrepov.

Postopki licenciranja in notifikacije

V Banki Slovenije izdajamo dovoljenja v skladu z ZBan-3, uredbo EMIR, ZPlaSSIED, Delegirano uredbo Komisije (EU) 2018/389, ZDP-2, uredbo CRR, uredbo EMIR in ZPotK-2. V skladu z ZBan-3 in ZPlaSSIED smo pristojni tudi za obravnavo notifikacij.

Leta 2023 smo vodili 64 postopkov v skladu z zgoraj navedenimi predpisi. Od tega se je 46 postopkov zaključilo z izdajo dovoljenja: od tega več kot polovico predstavljajo izdana dovoljenja članom upravljalnega organa bank in hranilnic, 18 postopkov pa je bilo bodisi ustavljenih, umaknjenih ali pa so bili ob koncu leta nezaključeni in preneseni v leto 2024.

Leta 2023 smo izdali 42 odločb o prenehanju dovoljenj v skladu z ZBan-3, ZPlaSSIED in ZDP-2: 30 za opravljanje funkcije člana upravljalnega organa banke, 4 za prenehanje kvalificiranega deleža, 7 za prenehanje opravljanja menjalniških poslov in 1 za plačilno institucijo zaradi prenehanja opravljanja plačilne storitve.

V Banki Slovenije smo pristojni tudi za obravnavo notifikacij po ZBan-3, ZPotK-2 in ZPlaSSIED. Leta 2023 smo prejeli 66 notifikacij za neposredno opravljanje storitev bank držav članic v Republiki Sloveniji in za čezmejno opravljanje storitev posredovanja potrošniških kreditov za nepremičnino ter notifikacij plačilnih institucij držav članic za opravljanje plačilnih storitev v Sloveniji in družb za izdajo elektronskega denarja za opravljanje storitev izdajanja elektronskega denarja in plačilnih storitev. Leta 2023 nobena banka s sedežem v Republiki Sloveniji ni priglasila novega neposrednega opravljanja storitev v drugi državi članici EU.

3.4 Makrobonitetna politika

Makrobonitetna politika je politika, s katero se identificirajo, spremljajo, ocenjujejo in zmanjšujejo ali preprečujejo sistemska tveganja za finančno stabilnost z namenom zaščite stabilnosti celotnega finančnega sistema. Končni cilj makrobonitetne politike je zagotoviti trajnostni prispevek finančnega sektorja h gospodarski rasti. Države EU imamo na voljo številne makrobonitetne instrumente, ki jih lahko uporabimo in prilagodimo glede na identificirana sistemska tveganja in odpornost finančnega sistema. Makrobonitetne instrumente lahko na splošno razvrstimo v tri glavne skupine: likvidnostne instrumente, kapitalske instrumente in instrumente v zvezi s posojiljemalci. Makrobonitetni instrumenti, ki vplivajo na kapital bank, so namenjeni krepitvi odpornosti bančnega sistema, makrobonitetni instrumenti, ki vplivajo na posojiljemalce, pa vzpostavljajo minimalne kreditne standarde in lahko omejijo čezmerno kreditno rast. Nekateri makrobonitetni instrumenti se uporabljajo v enaki obliki po vseh državah EU, medtem ko se drugi instrumenti lahko razlikujejo in se oblikujejo glede na specifičnosti posameznega bančnega sistema oziroma sistemskih tveganj.

V Banki Slovenije smo pristojni za razvoj in implementacijo makrobonitetnih ukrepov za bančni sektor in lizinske družbe. Pravno podlago za izvajanje makrobonitetne politike predstavljajo Uredba o kapitalskih zahtevah (CRR), Zakon o bančništvu (ZBan-3) in Zakon o makrobonitetnem nadzoru finančnega sistema (ZMbNFS).

Proces oblikovanja in implementacije makrobonitetne politike se lahko razdeli v štiri medsebojno povezane faze:

1. identifikacija in ocena sistemskih tveganj;
2. izbira in oblikovanje (kalibracija) makrobonitetnega instrumenta;
3. implementacija makrobonitetnega instrumenta;
4. ocenjevanje makrobonitetne politike in instrumentov.

V Banki Slovenije na podlagi številnih orodij za spremljanje finančne stabilnosti ocenimo raven sistemskih tveganj. Sistemsko tveganje je tveganje motenj v finančnem sistemu, ki imajo lahko resne negativne posledice za delovanje finančnega sistema in realnega gospodarstva. Sistemsko tveganje ima dve dimenziji: ciklično in strukturno. Ciklična dimenzija se nanaša na razvoj tveganj v finančnem sistemu skozi čas, medtem ko se strukturna dimenzija nanaša na porazdelitev tveganj po finančnem sistemu. V Banki Slovenije redno objavljamo prikaz tveganj in odpornosti finančnega sistema v Poročilu o finančni stabilnosti in v drugih publikacijah. Z izoblikovanim naborem kazalnikov spremljamo razvoj sistemskih tveganj in ocenjujemo doseganje posameznih vmesnih ciljev makrobonitetne politike. Ti so:

- blažitev in preprečitev čezmerne rasti kreditiranja in čezmernega finančnega vzvoda;
- blažitev in preprečitev čezmernega neskladja v strukturi ročnosti in nelikvidnosti;
- omejitev koncentracije neposredne in posredne izpostavljenosti;
- omejitev sistemskega vpliva izkrivljajočih spodbud, da bi se zmanjšal moralni hazard;
- krepitev odpornosti finančnih infrastruktur in poslovanja institucij.

Če ocenimo, da je raven sistemskih tveganj povišana oziroma odpornosti finančnega sistema znižana ali da obstaja tveganje, da vmesni cilji makrobonitetne politike ne bodo doseženi, se lahko odločimo za uvedbo makrobonitetnih instrumentov. Njihov izbor in kalibracija sta odvisna od ravni in izvora tveganja ter sledita načelom, opisanim v Strateškem okvirju makrobonitetne politike.

Izboru in kalibraciji instrumenta sledita implementacija in ocena učinkovitosti. Makrobonitetni instrument je uspešen, če prispeva k doseganju zastavljenih vmesnih ciljev makrobonitetne politike in posredno k zmanjšanju sistemskih tveganj.

Implementirani makrobonitetni instrumenti imajo lahko tudi negativne čezmejne učinke oziroma so lahko predmet izogibanja, zato je čezmejno sodelovanje izredno pomembno. ESRB sodeluje pri koordinaciji makrobonitetne politike na evropski ravni. Zadolžen je tudi za izdajo priporočil o vzajemnosti makrobonitetnih ukrepov. Izda lahko tudi priporočila in opozorila nacionalnim in evropskim organom.

Tabela 3: **Makrobonitetni instrumenti Banke Slovenije, veljavni v letu 2023**

Makrobonitetni instrument	LETO UVEDBE/ spremembe ¹⁸	Tip instrumenta	Vmesni cilj	Ocena doseganja cilja
Makrobonitetne omejitve kreditiranja potrošnikov (LTV, DSTI in omejitev ročnosti)	2016 ¹ /2018 ² / 2019 ³ /2020 ⁴ / 2022 ⁵ /2023 ⁶	ZAVEZUJOČ	Ublažiti in preprečiti čezmerno rast kreditiranja in čezmerni finančni vzvod	Izboljšani kreditni standardi pri odobravanju potrošniških in stanovanjskih posojil.
Blažilnik za druge sistemsko pomembne banke (DSPB)	2016	ZAVEZUJOČ	Omejiti sistemski vpliv izkrivljajočih spodbud, da bi se zmanjšal moralni hazard	Višja odpornost zaradi višje zahteve po CET1, ki pa za banke ni (bila) omejujoča.
Proticiklični kapitalski blažilnik (CCyB)	2016/2022/2023 ⁷	ZAVEZUJOČ	Ublažiti in preprečiti čezmerno rast kreditiranja in čezmerni finančni vzvod	Banke morajo blažilnik v višini 0,5 % izpolnjevati od 31. 12. 2023 naprej, od 1. 1. 2025 pa v višini 1 % (pozitivno nevtralna stopnja CCyB).
Sektorska blažilnika sistemskih tveganj	2022 ⁸ /2023 ⁸	ZAVEZUJOČ	(a) blažitev in preprečitev rasti kreditiranja in čezmernega finančnega vzvoda (b) omejitev koncentracije neposredne in posredne izpostavljenosti	Banke morajo blažilnika izpolnjevati od 1. 1. 2023 (1,0 % za izpostavljenosti zavarovane z nepremičninami, 0,5 % za ostale izpostavljenosti do fizičnih oseb), od 1. 1. 2025 pa oba blažilnika v višini 0,5 %.

Vir: Banka Slovenije.

¹ V letu 2016 smo uvedli priporočilo glede razmerja LTV in DSTI za stanovanjska posojila.

² Leta 2018 je bilo makrobonitetno priporočilo razširjeno na potrošniška posojila, za katera so poleg omejitev razmerja DSTI veljale tudi omejitve najvišje ročnosti.

³ Leta 2019 sta DSTI in omejitev ročnosti postala zavezujoča makrobonitetna instrumenta.

⁴ Leta 2020 so bile zaradi epidemije covid-19 uvedene prilagoditve ukrepa DSTI, ki so bankam dovolile, da pod določenimi pogoji iz izračuna DSTI izključijo začasno znižanje dohodka med epidemijo.

⁵ S 1. 7. 2022 so začele veljati dodatne spremembe obstoječih omejitev kreditiranja potrošnikov.

⁶ S 1. 7. 2023 so začele veljati zadnje spremembe obstoječih omejitev kreditiranja potrošnikov.

⁷ Od 31. 12. 2023 morajo banke izpolnjevati proticiklični kapitalski blažilnik (CCyB) v višini 0,5 %, od 1. 1. 2025 pa bodo morale izpolnjevati blažilnik v višini (pozitivne nevtralne stopnje) 1,0 %. Banka Slovenije je proti koncu leta 2023 s ciljem povečanja odpornosti slovenskega bančnega sistema uvedla pozitivno nevtralno stopnjo proticikličnega kapitalskega blažilnika (CCyB).

⁸ Sektorska blažilnika sistemskih tveganj sta bila uvedena v letu 2022, veljati pa sta začela 1. 1. 2023. Novembra 2023 je bila stopnja blažilnika sistemskih tveganj za vse izpostavljenosti na drobno do fizičnih oseb, zavarovane s stanovanjskimi nepremičninami, znižana z 1,0 % na 0,5 % zneska skupne izpostavljenosti tveganjem. Novo stopnjo blažilnika bodo banke lahko upoštevale od 1. 1. 2025 naprej.

V letu 2023 smo ob upoštevanju ocen sistemskih tveganj in odpornosti finančnega sistema nadaljevali s prilagajanjem makrobonitetnega instrumentarija. V luči teh razmer je bila makrobonitetna politika preventivno naravnana in usmerjena predvsem k ohranjanju odpornosti finančnega sistema.

Julija so začele veljati prilagoditve makrobonitetnih omejitev kreditiranja potrošnikov. Prilagoditve makrobonitetnega instrumenta, vezanega na omejitve kreditiranja potrošnikov so bile mogoče zaradi sprejetja Novele Zakona o makrobonitetnem nadzoru finančnega sistema (ZMbNFS-A). S spremembo instrumenta smo odpravili vpliv rasti minimalne bruto plače na kreditno sposobnost kreditotjemalcev, saj smo spodnjo

¹⁸ Navedeno je leto, ko je ukrep začel veljati.

mejo kreditne sposobnosti vezali na minimalne življenjske stroške (povečane za znesek za morebitne vzdrževane družinske člane), ki se po potrebi prilagodijo splošni rasti cen oziroma drugim dejavnikom. Uvedli smo enotno najvišje razmerje med stroškom servisiranja celotnega dolga in dohodkom potrošnika (DSTI), ki ne sme preseči 50 %, ter zmanjšali obseg dovoljenih odstopanj od najvišjega dovoljenega razmerja DSTI (z 10 % na 3 %).

Konec leta 2023 smo uvedli pozitivno nevtralno stopnjo proticikličnega kapitalskega blažilnika v višini 1 %. Namen pozitivno nevtralne stopnje je, da ima bančni sistem na voljo zadosten kapital, ki se lahko sprosti, če pride do nepredvidljivih šokov, ki niso nujno povezani s prekomerno kreditno rastjo in akumulacijo domačih neravnovesij. Banke bodo morale zahtevo po višjem blažilniku izpolnjevati od 1. januarja 2025. Stopnja blažilnika v višini 1,0 % predstavlja t. i. pozitivno nevtralno stopnjo proticikličnega blažilnika, kar pomeni, da bo blažilnik v standardiziranem oziroma nevtralnem okolju tveganj enak 1,0 %. Za standardizirano oziroma nevtralno okolje tveganj je značilno, da ciklična tveganja niso niti pretirano visoka niti nizka oziroma se ohranjajo na stabilnih ravneh. Za oceno faze finančnega cikla in standardiziranega oziroma nevtralnega okolja tveganj uporabljamo obstoječi nabor posameznih kazalnikov tveganj, sestavljeni indikator in na novo uvedeni indikator nevtralnega okolja. Vsako četrtoletje na naši spletni strani objavimo oceno cikličnih sistemskih tveganj in stopnjo proticikličnega kapitalskega blažilnika.

1. januarja 2023 sta začela veljati sektorska blažilnika sistemskih tveganj, s katerima obravnavamo tveganja, ki izhajajo iz nepremičninskega trga, povečanega posojanja prebivalstvu in pokrivanja izjem, ki izvirajo iz Sklepa o makrobonitetnih omejitvah kreditiranja potrošnikov. Posledično smo sektorski blažilnik sistemskih tveganj uvedli za: (i) vse izpostavljenosti na drobno do fizičnih oseb, zavarovane s stanovanjskimi nepremičninami, in sicer v višini 1,0 %, in (ii) vse druge izpostavljenosti do fizičnih oseb, razen izpostavljenosti iz točke (i), in sicer v višini 0,5 %.

Novembra 2023 smo se odločili za znižanje sektorskega blažilnika za izpostavljenosti zavarovane s stanovanjskimi nepremičninami. S 1. januarjem 2025 se stopnja blažilnika sistemskih tveganj za vse izpostavljenosti na drobno do fizičnih oseb, zavarovane s stanovanjskimi nepremičninami znižuje z 1,0 % na 0,5 % zneska skupne izpostavljenosti tveganjem. Rekalibracija blažilnika je rezultat naših rednih ocen sistemskih tveganj, v katerih ugotavljamo, da se razmere na slovenskem nepremičninskem trgu umirjajo, kar zmanjšuje potrebo po uporabi tega blažilnika. Po naši oceni se obdobje visoke rasti cen stanovanjskih nepremičnin in visoke rasti stanovanjskih posojil ob visoki inflaciji in višjih obrestnih merah zaključuje. Znižano stopnjo blažilnika bodo banke lahko upoštevale od 1. januarja 2025.

Nekatere banke so zaradi velikosti, velike povezanosti z drugimi finančnimi institucijami in realnim gospodarstvom, visoke kompleksnosti poslovnega modela in velikega obsega čezmejnega delovanja sistemsko pomembne. Z namenom krepitve odpornosti morajo te institucije izpolnjevati blažilnik za druge sistemsko pomembne banke (DSPB). Julija smo s sprejetjem novega Sklepa o določitvi blažilnika za DSPB spremenili metodologijo za določanje višine blažilnika za DSPB. Revidirana metodologija, poleg nadaljnje krepitve odpornosti teh bank, predstavlja tudi harmonizacijo z metodologijo, ki jo za presojo višine blažilnikov DSPB, predlaganih s strani nacionalnih organov, od 1. januarja 2024 uporablja ECB. V tabeli 4 so prikazani razredi za uvrščanje DSPB na podlagi dosežene ocene sistemske pomembnosti in pripadajoče stopnje blažilnika po stari in novi metodologiji.

Tabela 4: **Primerjava stare in nove metodologije – razredi za uvrščanje DSPB na podlagi dosežene ocene sistemske pomembnosti in pripadajoče stopnje blažilnika**

Razred	Stara metodologija	Nova metodologija	Stopnja blažilnika
1	500–1.199	500–749	0,25 %
2	1.200–1.899	750–1.299	0,50 %
3	1.900–2.599	1.300–1.949	0,75 %
4	2.600–3.299	1.950–2.699	1,00 %
5	3.300–3.999	2.700–4.449	1,25 %
6	4.000–4.699	4.450– ...	1,50 %
7	4.700–5.399		1,75 %
8	5.400– ...		2,00 %

Vir: Banka Slovenije.

Zaradi nove metodologije se trem bankam stopnja blažilnika zviša za 0,25 odstotne točke. Banke bodo morale višji blažilnik ob enoletnem prilagoditvenem obdobju izpolnjevati s 1. januarjem 2025.

V tabeli 5 so prikazane ocenjene vrednosti indikatorja sistemske pomembnosti za posamezne DSPB ter ustrezne stopnje blažilnika zanje določene na osnovi nove metodologije.

Tabela 5: **Ocenjene vrednosti indikatorja sistemske pomembnosti in pripadajoče stopnje blažilnika**

DSPB	Vrednosti indikatorja sistemske pomembnosti (Smernice EBA)	Trenutna višina kapitalnega blažilnika (v % skupne izpostavljenosti tveganjem)	Višina kapitalnega blažilnika (v % skupne izpostavljenosti tveganjem) v veljavi od 1. januarja 2025
NLB, d. d.	3.875	1,25 %	1,25 %
Nova KBM, d. d.	1.678	0,50 %	0,75 %
SID banka, d. d., Ljubljana	793	0,25 %	0,50 %
Unicredit banka Slovenija, d. d.	864	0,25 %	0,50 %
SKB, d. d.	705	0,25 %	0,25 %
Banka Intesa Sanpaolo, d. d.	548	0,25 %	0,25 %

Vir: Banka Slovenije.

V Sloveniji makrobonitetno politiko oblikuje in skupaj s sektorskimi nadzornimi organi izvaja Odbor za finančno stabilnost.

Odbor za finančno stabilnost (OFS) je tudi v letu 2023 obravnaval sistemska tveganja ter se seznanjal z makrobonitetnimi ukrepi nadzornikov in z izvedenimi ukrepi glede izpolnjevanja priporočil ESRB. V letu 2023 je ESRB med drugim izdal novo priporočilo o ranljivosti v sektorju poslovnih nepremičnin v Evropskem gospodarskem prostoru. Delo OFS je podrobneje predstavljeno v vsakoletnih poročilih OFS, ki se objavljajo do konca junija posameznega leta.

V okviru Delovne skupine OFS za finte in kibernetiko smo na področju finte posebno pozornost posvetili aktualnim predlogom in spremembam zakonodaje, vezanim na umetno inteligenco, kriptosredstva in digitalni evro. Med obravnavanimi tematikami je bil v tem letu poudarek na načelih delovanja, razvoja in uporabe generativne umetne inteligence, posvetili smo se tudi novostim s področja elektronske identifikacije in storitev zaupanja ter možnostim njihove uporabe v finančnih storitvah. Na področju kibernetike smo obravnavali Direktivo o ukrepih za visoko skupno raven kibernetike v Uniji (NIS2) in Uredbo o digitalni operativni odpornosti finančnega sistema (DORA). Obe zakonodajni spremembi bosta okrepili informacijsko varnost finančnih subjektov, kot so banke, zavarovalnice in investicijska podjetja. Obravnavali smo tudi temo, ki se nanaša na vpeljavo varnostnega operativnega centra v organizacijo (VOC). Člane delovne skupine smo seznanili z aktivnostmi ESRB delovne skupine za kibernetiko in med-nadzorniškega projekta za sistemsko kibernetiko tveganje.

V letu 2023 smo v okviru **Delovne skupine OFS za podnebna tveganja** obravnavali ocene tranzicijskih in fizičnih tveganj v bančnem sistemu in zavarovalnicah, ter spremljali razvoj regulative na področju trajnostnega financiranja. Iz trenutnih ocen podnebnih tveganj izhaja, da so ta v zavarovalnicah oziroma v bančnem sistemu nizka do zmerna. Zaradi realizacije fizičnih tveganj v letu 2023 je mogoče pričakovati precej večji vpliv na poslovanje zavarovalniškega sektorja, medtem ko v bančnem sistemu večjih učinkov ne pričakujemo.

Potekale so tudi aktivnosti na mednadzorniškem projektu, ki se nanaša na področje sistemkega kibernetkega tveganja. Na projektu poleg Banke Slovenije sodelujeta še Agencija za zavarovalni nadzor (AZN) in Agencija za trg vrednostnih papirjev (ATVP). Vsi trije nadzorniki si prizadevamo, da bi povečali svoje analitične sposobnosti za spremljanje in identifikacijo sistemkega kibernetkega tveganja na ravni finančnega sistema. V Banki Slovenije smo vzpostavili kibernetko bazo podatkov in orodja, ki so namenjena blažitvi sistemskih tveganj. Na projektu smo razvili nadzorno ploščo tveganj s kibernetkimi kazalniki in kibernetko kartiranje, ki je namenjeno spremljanju povezav med bankami, ponudniki tehnologij in tehnološkimi rešitvami. V naslednjem koraku bomo orodja, namenjena blažitvi sistemskih tveganj, razširili še na področje zavarovalništva in kapitalskih trgov. Na mednadzorniškem projektu sodeluje in ponuja tehnično pomoč MDS.

3.5 Reševanje bank in sistem jamstva za vloge

Vsebinsko področje reševanja bank in jamstva za vloge je urejeno v več pravnih aktih Evropske Unije. 4. aprila 2001 je bila sprejeta Direktiva 2001/24/ES o reorganizaciji in prenehanju kreditnih institucij, 15. maja 2014 pa še Direktiva 2014/59/EU o vzpostavitvi okvira za sanacijo ter reševanje kreditnih institucij in investicijskih podjetij. Ključno vlogo v okviru reševanja bank imajo organi za reševanje, pristojni za uporabo instrumentov za reševanje in izvajanje pooblastil za reševanje. Pomembno novost v tem okviru je prinesla Uredba (EU) št. 806/2014 z dne 15. julija 2014, ki je določila enotna pravila in postopek za reševanje kreditnih institucij in določenih investicijskih podjetij v okviru enotnega mehanizma za reševanje in enotnega sklada za reševanje. Na področju jamstva za vloge je z vidika pravnih aktov EU ključna predvsem Direktiva 2014/49/EU z dne 16. aprila 2014, ki je določila pravila in postopke v zvezi z ustanovitvijo in delovanjem sistemov jamstva za vloge.

Reševanje bank

V Banki Slovenije v skladu z Zakonom o reševanju in prisilnem prenehanju bank (ZRPPB-1)¹⁹ izvajamo naloge in pooblastila organa za reševanje bank. S tem zakonom se v slovenski pravni red prenašata Direktiva 2001/24/ES in Direktiva 2014/59/EU. ZRPPB-1 ureja pristojnosti in postopke, ki jih vodi Banka Slovenije pri izvajanju nalog in pooblastil organa za reševanje bank, načrtovanje reševanja bank, postopek reševanja in pooblastila v zvezi z uporabo ukrepov za reševanje, ter postopke prisilnega prenehanja banke (prisilna likvidacija in stečaj). Cilji reševanja banke so, da se z uporabo ukrepov za reševanje zagotovi nadaljevanje izvajanja kritičnih funkcij, preprečijo resnejši negativni vplivi na finančno stabilnost, zaščitijo javna sredstva, zaščitijo vlagatelji iz naslova zajamčenih vlog in investitorji iz naslova zajamčenih terjatev, ter premoženje in sredstva strank. Z Uredbo št. 806/2014/EU je bil ustanovljen Enotni odbor za reševanje (SRB).²⁰ V Banki Slovenije v skladu z ZRPPB-1 in Uredbo 806/2014/EU izvajamo naloge in pooblastila v zvezi z reševanjem, razen nalog in pristojnosti, za katere je v skladu z Uredbo 806/2014/EU pristojen in odgovoren SRB.

V Banki Slovenije izvajamo naloge in pooblastila organa za reševanje bank.

V Banki Slovenije tudi v letu 2023 pozornost namenjali osvežitvi načrtov reševanja, v katerih se določijo ukrepi za reševanje ali prisilno prenehanje, ki bi se lahko izvedli v bankah, če bi te propadale. V Banki Slovenije samostojno pripravljamo načrte reševanja za banke v naši pristojnosti ter sodelujemo v internih reševalnih skupinah SRB pri vzpostavitvi in osveževanju načrtov sistemskih bank in mednarodnih bančnih skupin, prisotnih v Sloveniji. SRB je pristojen za pripravo načrtov reševanja bank in bančnih skupin, ki so pod neposrednim nadzorom ECB, in drugih čezmejnih bančnih skupin. Priprava načrtov reševanja za banke v pristojnosti SRB se izvaja v okviru internih reševalnih skupin ob sodelovanju nacionalnih organov za reševanje iz držav, v katerih je prisotna posamezna članica bančne skupine. Sodelovanje v internih reševalnih skupinah poteka v obliki izmenjave dokumentov, rednih telekonferenc in srečanj. V Banki Slovenije smo pristojni za pripravo načrtov reševanja za banke, ki ne spadajo v pristojnost SRB.

¹⁹ Uradni list RS, št. 92/21.

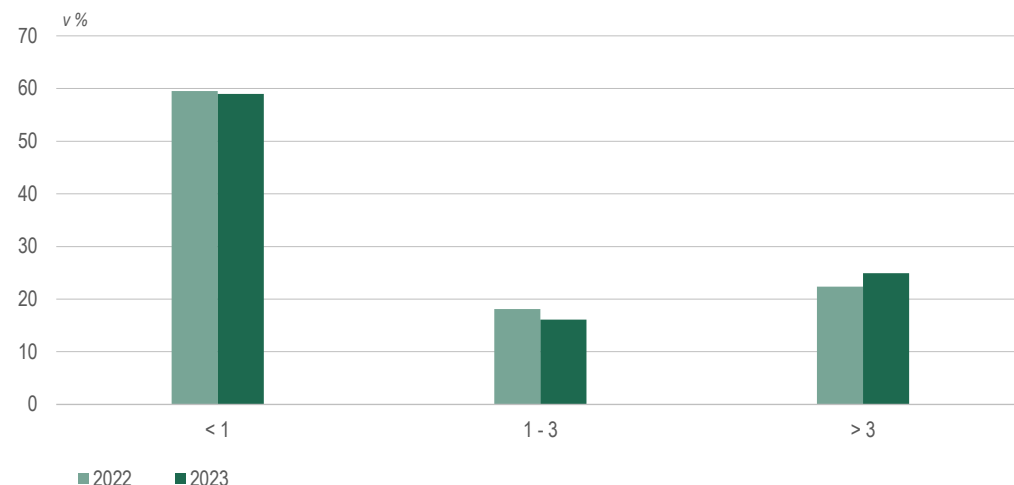
V Banki Slovenije od konca marca 2015 upravljamo poseben Sklad za reševanje bank, ki smo ga vzpostavili na podlagi Zakona o organu in skladu za reševanje bank. Sklad je namenjen financiranju ukrepov prisilne likvidacije po ZRPPB-1. Postopek prisilne likvidacije banke je postopek prenehanja banke kot pravne osebe, ki ga izvede Banka Slovenije, zato da se zaključijo posli banke ter poplačajo njene obveznosti do upnikov iz pogodb o opravljanju bančnih storitev, finančnih storitev in dodatnih finančnih storitev, ki jih je opravljal bank na podlagi dovoljenja za opravljanje storitev banke v skladu z zakonom, ki ureja bančništvo. Ciljna raven sredstev sklada znaša 2,3 % vsote vseh zjamčenih vlog v Republiki Sloveniji po stanju na dan 30. septembra 2014, pri čemer so se sredstva v višini 1,3 % vsote vseh zjamčenih vlog zagotovila z vplačanimi ustanovnimi denarnimi sredstvi, za sredstva v višini 1 % vsote vseh zjamčenih vlog pa banke zagotavljajo likvidna sredstva kot zavarovanje za izredno vplačilo denarnih sredstev.

Banke so v Sklad za reševanje bank marca 2015 vplačale ustanovna denarna sredstva v višini 191,1 mio EUR.

V Banki Slovenije upravljamo slovenski Sklad za reševanje bank.

V Banki Slovenije sredstva Sklada za reševanje bank, v skrbi za čim nižje stroške upravljanja, upravljamo v skupnem skladu, skupaj s sredstvi Sklada za jamstvo vlog. Sklad za reševanje bank in Sklad za jamstvo vlog imata v skupnem skladu (Sklad za reševanje in jamstvo vlog) delež, sorazmeren višini njunih naložb v seštevku naložb obeh skladov.

Slika 20: Struktura skupnega sklada po razredih ročnosti



Vir: Banka Slovenije.

Vrednost Sklada za reševanje bank je konec leta 2023 znašala 190,3 mio EUR, vrednost skupnega sklada pa 385,0 mio EUR. Čisti poslovni izid Sklada za reševanje bank je leta 2023 znašal 7.856.486 EUR, čisti poslovni izid skupnega sklada pa 15.483.781 EUR, kar je posledica upada tržnih donosnosti večine nemških državnih obveznic in splošnega upada kreditnih pribitkov v letu 2023. Podrobnejše je poslovanje razkrito v letnem poročilu Sklada za reševanje bank.

Sklad za reševanje bank preneha delovati 31. decembra 2024. Od vzpostavitve Sklada za reševanje bank bankam še niso bili izrečeni ukrepi, v zvezi s katerimi bi se uporabila njegova sredstva.

Jamstvo za vloge

V Banki Slovenije v skladu z Zakonom o sistemu jamstva za vloge (ZSJV)²¹ izvajamo naloge in pristojnosti v zvezi s sistemom jamstva za vloge kot organ Republike Slovenije za jamstvo vlog. S tem zakonom se v slovenski pravni red prenaša Direktiva 2014/49/EU. Banka Slovenije je v skladu z ZSJV vzpostavila in upravlja sistem jamstva za vloge, ki zagotavlja jamstvo za vloge vlagatelja v primeru nerazpoložljivosti vlog pri banki. Jamstvo za vloge se zagotavlja z izplačilom kritja zajamčenih vlog vlagateljem ali z drugimi ukrepi, s katerimi se ohranja dostop vlagateljev do zajamčenih vlog v primeru reševanja ali prisilnega prenehanja banke. Na podlagi ZSJV so vloge v posamezni banki ali hranilnici s sedežem v Republiki Sloveniji zajamčene do višine 100.000 evrov na vlagatelja. Rok za izplačilo kritja zajamčenih vlog je v letu 2023 znašal deset delovnih dni od objave odločbe Banke Slovenije o nerazpoložljivosti vlog. Z 31. decembrom 2023 se je zaključilo prehodno obdobje postopnega skrajševanja roka za izplačilo zajamčenih vlog, od 1. januarja 2024 znaša sedem delovnih dni.

V Banki Slovenije izvajamo naloge in pooblastila organa za jamstvo vlog.

V letu 2023 smo nadaljevali periodično testiranje zajema podatkov o zajamčenih vlogah pri bankah v Republiki Sloveniji. V okviru medinstitucionalnega sodelovanja smo z Ministrstvom za finance nadaljevali dialog o finančni kapaciteti sistema jamstva za vloge in postopkih v primeru izplačila zajamčenih vlog.

V Banki Slovenije smo v okviru upravljanja sistema jamstva za vloge vzpostavili Sklad za jamstvo vlog. Sklad se lahko uporabi za izplačilo kritja zajamčenih vlog in financiranje ukrepov reševanja ali prisilnega prenehanja, s katerimi se vlagateljem zagotavlja ohranitev dostopa do zajamčenih vlog. Financiranje sklada se primarno zagotavlja z rednimi prispevki bank. Sklad mora najpozneje do 3. julija 2024 razpolagati s sredstvi v višini 0,8 % vsote vseh zajamčenih vlog v Republiki Sloveniji (ciljna raven sklada). Če razpoložljiva sredstva sklada ne bi zadoščala za izplačilo kritja zajamčenih vlog ali poplačilo drugih obveznosti sklada, se bankam naloži vplačilo izrednih prispevkov v sklad. Financiranje sklada se zagotavlja še s prihodki od naložb sklada, zadolževanjem na trgu in pridobivanjem posojil iz drugih virov v skladu z ZSJV. ZSJV poleg tega predvideva tudi možnost izrednega likvidnostnega posojila skladu s strani Banke Slovenije, ter kratkoročno posojilo Republike Slovenije, če sklad na podlagi prej omenjenih virov ne bi mogel pravočasno zagotoviti zadostnih sredstev za izpolnitev obveznosti.

Vrednost Sklada za jamstvo vlog je konec leta 2023 znašala 194,8 milijonov EUR. V letu 2023 so banke v Sklad za jamstvo vlog vplačale prispevke v skupni višini 39,0 mio EUR. Čisti poslovni izid Sklada za jamstvo vlog je leta 2023 znašal 7.614.295 EUR. Podrobnejše poslovanje je razkrito v letnem poročilu Sklada za jamstvo vlog.

²¹ Uradni list RS, št. 27/16 in 17/22.

Od vzpostavitve Sklada za jamstvo vlog njegova sredstva še niso bila uporabljena.

Vloge pri bankah iz držav članic EGP, ki bančne storitve v Republiki Sloveniji opravljajo prek podružnice ali neposredno, so zajamčene po sistemu zajamčenih vlog v državi članici, kjer je sedež banke. Sistem jamstva za vloge v Republiki Sloveniji na zahtevo in v imenu sistema jamstva za vloge druge države članice izvede izplačilo kritja zajamčenih vlog, vplačanih pri podružnici banke te države članice v Republiki Sloveniji. Sistem jamstva za vloge te države članice zagotovi sredstva v višini kritja zajamčenih vlog, ki bodo izplačane v Republiki Sloveniji, ter vse potrebne informacije in navodila za izvedbo izplačila kritja zajamčenih vlog podružnice.

Banka Slovenije je sopodpisnica multilateralnega sporazuma Evropskega združenja jamstvenih shem (EFDI), ki ureja sodelovanje med sistemi jamstva za vloge.

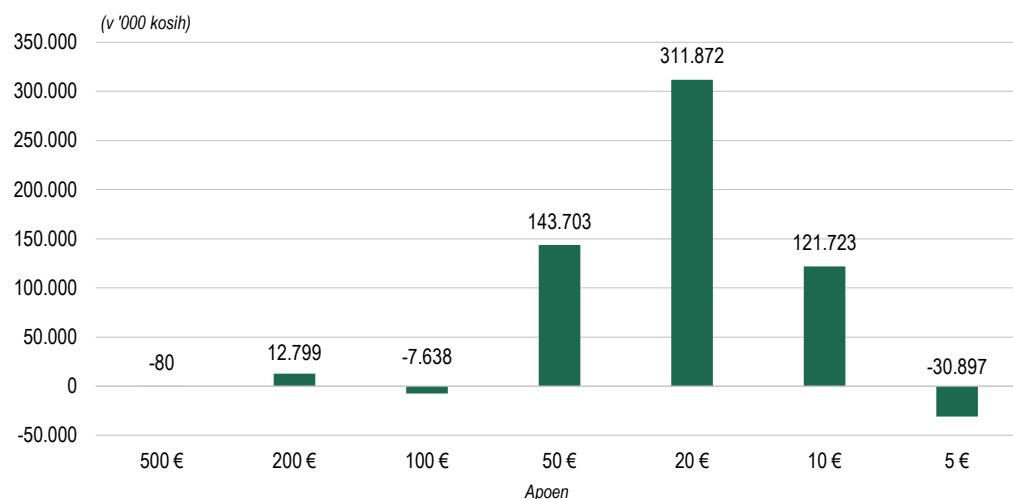
3.6 Bankovci in kovanci

Oskrba trga s pristno in primerno gotovino je ena izmed ključnih nalog Banke Slovenije. Za zagotovitev ustreznih količin bankovcev in kovancev za nemoteno oskrbo trga z gotovino Banka Slovenije vsako leto sodeluje pri tiskanju evrskih bankovcev na ravni Evrosistema in je v letu 2023 natiskala bankovce za 50 EUR.²² Prav tako je Banka Slovenije v letu 2023 nakovala slovenske evrske tečajne kovance za 1, 2, 5, 10 in 20 evrskih centov ter za 2 EUR.²³ Banka Slovenije poleg tečajnih kovancev izdaja v obtoč tudi priložnostne kovance Republike Slovenije in numizmatične izdelke Banke Slovenije. Informiramo in izobražujemo strokovno in splošno javnost o pristnih evrskih bankovcih ter ponaredkih.

Od uvedbe evra v Sloveniji (1. januar 2007) do 31. decembra 2023 smo dali v obtoč neto 16,4 mrd EUR gotovine. V letu 2023 je Banka Slovenije neto izdala 1,7 mrd EUR gotovine, kar je primerljivo z letom pred tem (v letu 2022), ko je neto izdaja znašala 1,8 mrd EUR. Od skupno 16,4 mrd EUR gotovine smo neto izdali 16,2 mrd EUR bankovcev (551,5 mio kosov) in 151,7 mio EUR kovancev (572,0 mio kosov). Količinsko je bilo največ bankovcev za 20 EUR (311,9 mio kosov), sledijo pa jim apoeni za 50 EUR (143,7 mio kosov) ter 10 EUR (121,7 mio kosov). Pri apoenih za 500, 100 in 5 EUR je od uvedbe evra prisotna negativna neto izdaja bankovcev (število vseh izdanih bankovcev je bilo manjše od števila vseh vrnjenih bankovcev v Banko Slovenije). Pri kovancih količinsko največji del neto izdaje obsegata kovanca za 1 evrski cent (179,5 mio kosov) in dva evrska centa (120,7 mio kosov), medtem ko je ta najnižji pri apoenu za petdeset evrskih centov (18,4 mio kosov).

Od 1. januarja 2007 do 31. decembra 2023 smo dali v obtoč neto 16,4 mrd EUR gotovine, od tega v letu 2023 1,7 mrd EUR.

Slika 21: Neto izdani bankovci po apoenih na dan 31. decembra 2023

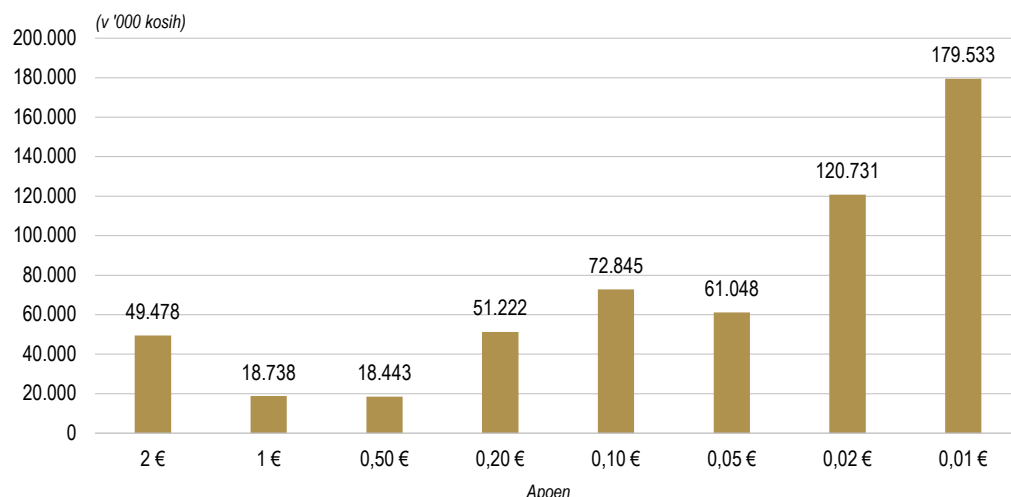


Vir: Banka Slovenije.

²² Več na [spletni strani ECB](#).

²³ Več na [spletni strani Banke Slovenije](#).

Slika 22: **Neto izdani kovanci po apoenih na dan 31. decembra 2023**



Vir: Banka Slovenije.

Decembra 2021 je ECB objavil novico o začetku preoblikovanja novih evrskih bankovcev. Do sedaj sta bili na podlagi izvedenih raziskav (izraženo mnenje državljanov EU o preferenčni temi) izmed sedmih tem, izbrani dve temi »Evropska kultura« ter »Reke in Ptice«. Ko bo prihodnja oblikovna podoba izbrana, se bo Svet ECB odločil, kdaj in če bodo novi evrski bankovci izdelani in izdani. O vseh aktivnostih smo tudi tekoče obveščali javnost.²⁴

V števnici smo prešteli 131,6 mio kosov bankovcev in kovancev (leta 2022: 131,6 mio kosov bankovcev in kovancev). V letu 2023 smo prešteli 131,3 mio kosov bankovcev in 0,3 mio kosov kovancev (leta 2022: 131,4 mio kosov bankovcev in 0,2 mio kosov kovancev). Za zagotovitev primerne kakovosti bankovcev v obtoku smo izločili in uničili skupno 18,8 mio kosov bankovcev (leta 2022: 17,5 mio kosov bankovcev).

V Banki Slovenije smo opravili 605 menjav tolarskih bankovcev in bonov (leta 2022: 592 menjav tolarskih bankovcev in bonov). V letu 2023 se je iz obtoka skupaj vrnilo za 72,6 tisoč EUR tolarskih bankovcev in vrednostnih bonov (leta 2022: 76,7 tisoč EUR). Do 31. decembra 2023 je znašala skupna vrednost tolarskih bankovcev in bonov, ki so še v obtoku, 31,5 mio EUR. Vrednostne bone in tolarske bankovce je mogoče zamenjati na našem blagajniškem okencu brez časovne omejitve, medtem ko tolarskih kovancev v skladu z Zakonom o uvedbi eura od 3. januarja 2017 ni več mogoče zamenjati. Zaradi vstopa Hrvaške v evrsko območje z začetkom leta 2023 smo na blagajni Banke Slovenije (enako kot v drugih centralnih bankah evrskega območja) v prvih dveh mesecih po uvedbi evra na Hrvaškem omogočali zamenjavo hrvaških kun v evre po menjalnem tečaju 7,5345 kune za 1 evro. V tem obdobju smo zamenjali dobra 2 milijona hrvaških kun v skupni protivrednosti dobrih 272 tisoč EUR.

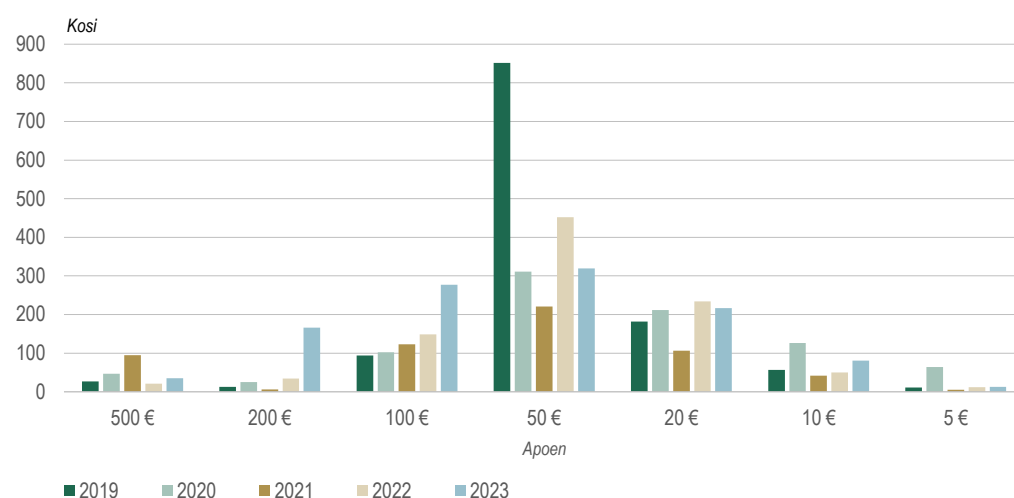
Konec leta 2023 je znašala skupna vrednost tolarskih bankovcev in bonov, ki so še v obtoku, 31,5 mio EUR.

Verjetnost, da bi prejeli ponaredek evrske gotovine, ostaja majhna. S kontrolami delovanja naprav za obdelavo gotovine ter izvajanjem izobraževanj na področju preverjanja pristnosti in primernosti gotovine skrbimo, da naprave in usposobljeni zaposleni prepoznajo ponaredke ter se tako iz obtoka umaknejo vsi ponarejeni bankovci in kovanci.

²⁴ Več na [spletni strani Banke Slovenije](#).

Po podatkih Nacionalnega analitskega centra za evrske bankovce in Nacionalnega analitskega centra za evrske kovance je bilo leta 2023 iz obtoka umaknjenih 1.108 kosov ponarejenih bankovcev, kar je približno 16 % več kot v letu 2022. Povečalo se je število umaknjenih evrskih bankovcev višjih vrednosti (apoeni 100, 200 in 500 EUR), medtem ko se je število umaknjenih ponarejenih evrskih bankovcev za 20 in 50 EUR zmanjšalo. Tako je skupna vrednost odkrite ponarejene evrske gotovine v Sloveniji lansko leto znašala 99.565,00 EUR, v letu 2022 pa 60.040,00 EUR.²⁵ Kljub povečanju ostaja število zaseženih ponaredkov v obtoku v Sloveniji nizko, zaradi česar se Slovenija uvršča v spodnjo polovico držav glede na število odkritih ponaredkov evrskih bankovcev. V letu 2023 je bilo v Sloveniji iz obtoka umaknjenih tudi 7.690 ponarejenih evrskih kovancev, kar je približno 22 % več kot v letu 2022. Najpogosteje ponarejen evrski kovanec ostaja kovanec za 2 EUR (95-odstotni količinski delež). Ob upoštevanju števila neto izdanih pristnih evrskih bankovcev in kovancev je delež ponaredkov v obtoku v Sloveniji zelo majhen.

Slika 23: Količinska struktura ponarejenih evrskih bankovcev, umaknjenih iz obtoka



Vir: Banka Slovenije.

Na podlagi Zakona o priložnostnih kovancih za Republiko Slovenijo opravljamo posle priprave, izdaje, distribucije in hrambe tečajnih in priložnostnih kovancev.²⁶ V obtok smo izročili spominski kovanec za 2 EUR ob 150. obletnici rojstva Josipa Plemlja (nakovanih 1 mio kosov), zbirateljske kovance ob 110. obletnici rojstva slovenskega pisatelja Borisa Pahorja (nakovanih 750 zlatnikov, 1.250 srebrnikov in 68.000 zbirateljskih dvokovinskih kovancev za 3 EUR) in zbirateljske kovance ob Državnem prazniku dan slovenskega športa (nakovanih 750 zlatnikov, 1.250 srebrnikov in 61.250 zbirateljskih dvokovinskih kovancev za 3 EUR). Za numizmatične namene smo izdali zbirko kovancev z letnico 2023 v navadni in posebni tehniki kovanja z visokim sijajem (angl. proof) ter spominski kovanec za 2 EUR in zbirateljski kovanec za 3 EUR (oba izdelana v tehniki visokega sijaja). Numizmatične izdelke lahko kupite na blagajni Banke Slovenije in v izbranih poslovalnicah obeh naših agentov za prodajo numizmatičnih izdelkov, v Deželni banki Slovenije, d. d., in družbi Moro & Kunst, d. o. o. Seznam numizmatičnih izdelkov in prodajne cene lahko preverite na spletni strani Banke Slovenije, pri čemer izdelki obarvani rdeče niso več na voljo.

²⁵ Več na [spletni strani Banke Slovenije](#).

²⁶ Več v rubriki Numizmatika na naših [spletnih straneh](#).

V Banki Slovenije smo leta 2023 izročili v obtok zbirateljske kovance ob 110. obletnici rojstva slovenskega pisatelja Borisa Pahorja, zbirateljske kovance ob Državnem prazniku dan slovenskega športa in spominski kovanec ob 150. obletnici rojstva Josipa Plemlja.

Fotografija 1: Zbirateljski kovanci, izdani ob 110. obletnici rojstva slovenskega pisatelja Borisa Pahorja (zlatnik, srebrnik in 3-evrski kovanec)



Fotografija 2: Zbirateljski kovanci ob Državnem prazniku dan slovenskega športa (zlatnik, srebrnik in 3-evrski kovanec)



Fotografija 3: Spominski kovanec, izdan ob 150. obletnici rojstva Josipa Plemlja



Evropska komisija je 28. junija 2023 objavila predlog Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o eurobankovcih in eurokovancih kot zakonitem plačilnem sredstvu, s katero bodo določena podrobna pravila za ohranitev učinkovitosti statusa zakonitega plačilnega sredstva za gotovino v praksi in s tem za dostop državljanov do fizične oblike denarja centralne banke. Uredba obravnava dve ključni področji gotovine kot plačilnega sredstva, in sicer njeno sprejemljivost na prodajnih mestih ter dostopnost do gotovine s strani potrošnikov. Predstavniki Banke Slovenije smo v sodelovanju z Ministrstvom za finance Republike Slovenije v okviru razprav delovnih skupin Sveta EU aktivno sodelovali pri predlogih dopolnitev in sprememb predloga Uredbe. Zlasti smo se zavzemali za čim bolj homogeno ureditev statusa zakonitega plačilnega sredstva evrskih bankovcev in kovancev med državami članicami in za uredbo, ki bo usklajena, povezana in harmonizirana s prav tako nastajajočo Uredbo o digitalnem evru.

3.7 Plačilni in poravnalni sistemi

Plačilni in poravnalni sistemi so infrastruktura finančnega trga, ki omogoča prenos denarnih sredstev in vrednostnih papirjev ter je temeljni sestavni del finančnega sistema. Z učinkovitim, neprekinjenim in varnim izvrševanjem velikega števila in velikih vrednosti finančnih transakcij (tj. izmenjavo in poravnavo plačil ter vrednostnih papirjev) pomembno prispevajo k nemotenemu delovanju finančnih trgov ter s tem k splošni stabilnosti in učinkovitosti gospodarstva.

V Banki Slovenije kot (so)upravljavca tržnih infrastruktur v lasti in upravljanju Evrosistema omogočamo tržnim udeležencem poravnavo v netveganem centralnobančnem denarju. Poleg tega soodločamo o smeri razvoja teh infrastruktur. V marcu 2023 smo uspešno uvedli storitev T2, ki je namenjena predvsem izvrševanju nujnih plačil in plačil velikih vrednosti in ki predstavlja eno od storitev v okviru novega plačilnega sistema TARGET-Slovenija. Slednji je nadomestil dotedanji plačilni sistem TARGET2-Slovenija. Udeležencem smo v okviru (novega) plačilnega sistema TARGET-Slovenija vodili denarne račune za poravnavo plačil velikih vrednosti v T2, denarne račune za poravnavo poslov z vrednostnimi papirji v TARGET2-Securities (T2S) ter denarne račune za poravnavo takojšnjih plačil v TARGET Instant Payment Settlement (TIPS). Ob tem slovenskim bankam in hranilnicam omogočamo dostop do vseevropskih plačilnih sistemov za plačila malih vrednosti. Kot nadzornik zagotavljamo skladnost plačilnih in poravnalnih sistemov, ponudnikov plačilnih storitev in storitev izdajanja elektronskega denarja ter menjalcev z zahtevami zakonodaje. Delujemo tudi kot usmerjevalec (tj. katalizator) aktivnosti tržnih deležnikov na področju plačil in tržnih infrastruktur za plačila in vrednostne papirje.

V letu 2023 smo redne naloge, ki jih izvajamo na področju plačilnih in poravnalnih sistemov, izvedli v skladu z načrti, poleg tega smo bili aktivno vpeti v dva projekta Evrosistema: digitalni evro, ki je v teku, ter konsolidacija TARGET2 in T2S, ki je bila uspešno zaključena 20. marca 2023.

Upravljanje plačilnih infrastruktur

Ob koncu leta 2023 smo v T2 vodili glavne in namenske denarne račune 17 slovenskim udeležencem, ki so v celotnem letu poravnali 1.162.325 transakcij (1,1 % manj kot v letu 2022) v vrednosti 457,40 mrd EUR (3,9 % več kot v letu 2022). Za poravnavo poslov z vrednostnimi papirji v T2S smo za deset slovenskih udeležencev skupaj vodili 22 namenskih denarnih računov, prek katerih je bilo v 43.101 transakcija (21,0 % manj kot v letu 2022) poravnanih za 13,08 mrd EUR poslov z vrednostnimi papirji (11,8 % več kot v letu 2022). Za poravnavo takojšnjih plačil v TIPS smo za vsakega od 14 slovenskih udeležencev vodili po en namenski denarni račun, prek katerih je bilo poravnanih 418.150 (55,2 % več kot v letu 2022) transakcij v vrednosti 306,05 mio EUR (79,7 % več kot v letu 2022).

V letu 2023 so slovenski udeleženci na denarnih računih v T2 poravnali 1.162.325 transakcij v vrednosti 457,40 mrd EUR, na denarnih računih T2S 43.101 transakcijo v vrednosti 13,08 mrd EUR, na denarnih računih TIPS pa 418.150 transakcij v vrednosti 306,05 mio EUR.

Na področju čezmejnih plačil malih vrednosti smo kreditnim institucijam v Sloveniji omogočali, da prek nas izmenjujejo kreditna plačila SEPA z več kot 3.600 in direktne obremenitve SEPA z več kot 2.900 ponudniki plačilnih storitev iz EU.

V letu 2023 smo sodelovali pri nadaljnjem razvoju tržnih infrastruktur v lasti in upravljanju Evrosistema.

Nadzor plačilnih in poravnalnih sistemov ter ponudnikov plačilnih storitev

S ciljem zagotavljati učinkovito, neprekinjeno in varno delovanje plačilnih in poravnalnih sistemov ter ponudnikov plačilnih storitev spremljamo in analiziramo njihovo delovanje ter izdajamo nadzorne ukrepe. V skladu z ZPlaSSIED nadziramo plačilne sisteme, kreditne institucije, plačilne institucije in družbe za izdajo elektronskega denarja, v skladu z Zakonom o deviznem poslovanju (ZDP-2) menjalce, v skladu z Uredbo o izvajanju Uredbe (EU) št. 909/2014 o izboljšanju ureditve poravnave vrednostnih papirjev v Evropski uniji in o centralnih depotnih družbah pa si pri izvajanju nadzora nad upravljavcem poravnalnega sistema nadzorniške pristojnosti delimo z Agencijo za trg vrednostnih papirjev (ATVP).

V skladu z ZPlaSSIED smo eni plačilni instituciji izdali dovoljenje za (nadaljnje) opravljanje plačilnih storitev zaradi združitve in iz registra plačilnih institucij izbrisali enega ponudnika storitve zagotavljanja informacij o računih zaradi prenehanja opravljanja te plačilne storitve. V skladu z Delegirano uredbo Komisije 2018/389/EU smo eni kreditni instituciji izdali dovoljenje za izvzetje iz obveznosti vzpostavitve nadomestnega mehanizma. V skladu z ZDP-2 smo izvedli pregled poslovanja petih menjalcev in enemu menjalcu izdali dovoljenje za opravljanje menjalniških poslov, medtem ko smo sedmim menjalcem izdali odločbo o ugotovitvi, da je dovoljenje za opravljanje menjalniških poslov prenehalo veljati.

V letu 2023 smo v sodelovanju z ATVP zaključili tretji postopek nadzora centralne depotne družbe po Uredbi št. 909/2014/EU o izboljšanju ureditve poravnave vrednostnih papirjev v Evropski uniji in o centralnih depotnih družbah. V skladu z regulatorno zahtevo po vsakoletnem izvajanju nadzora smo v oktobru 2023 začeli četrti postopek nadzora (edine) centralne depotne družbe.

Usmerjanje in spodbujanje aktivnosti tržnih deležnikov

Tudi v letu 2023 smo nadaljevali usmerjanje aktivnosti tržnih deležnikov s ciljem izboljšati konkurenco in pospeševati razvoj trgov plačil in vrednostnih papirjev v skladu s politiko Evrosistema. Pri tem delujemo povezovalno, s ciljem iskanja sinergij med tržnimi deležniki. Osredotočamo se na cilje, ki jih deležniki na omenjenih trgih ne morejo doseči sami oziroma zahtevajo usklajevanje različnih interesov. Sistemski pogled na trg, znanje, ugled in dejstvo, da na trgu ne nastopamo kot konkurent drugim deležnikom, so vzvodi za izvajanje katalizatorske vloge.

Med redne aktivnosti spadajo spodbujanje harmonizacije z vseevropskimi (in globalnimi) praksami in standardi na področju plačil in upravljanja finančnega zavarovanja ter prizadevanja za dvig ravni kibernetske odpornosti in neprekinjenosti poslovanja tržnih infrastruktur za plačila in vrednostne papirje. V tem pogledu smo usmerjali aktivnosti tržnih deležnikov v okviru Nacionalnega sveta za plačila (NSP), Nacionalne skupine deležnikov za tržno infrastrukturo za vrednostne papirje in finančno zavarovanje ter Nacionalne skupine deležnikov za tržno infrastrukturo za plačila.

Glavnina aktivnosti NSP je bila v letu 2023 povezanih s pripravo Strategije razvoja trga plačil v Sloveniji 2024–2028. Poleg slednje je bila sprejeta tudi nova vizija NSP, to je »trg plačil, ki uporabnikom omogoča možnost izbire varnih, družbeno učinkovitih, inovativnih, vključujočih, trajnostnih načinov plačevanja, ki izpolnjujejo njihove potrebe«.

Strategija razvoja trga plačil v Sloveniji 2024–2028 opredeljuje pet komplementarnih strateških iniciativ v obdobju od leta 2024 do konca leta 2028: (1) razvoj enostavnih rešitev za plačevanje z dobro uporabniško izkušnjo v skladu s potrebami oz. pričakovanji uporabnikov, vključno z ranljivimi skupinami; (2) naslavljanje varnostnih vidikov elektronskih plačil; (3) fazna zagotovitev sprejema elektronskega plačevanja na prodajnih mestih; (4) zagotavljanje spodbudnega okolja za povečanje inovativnosti, sodelovanja med deležniki trga plačil in razvoja trga v skladu z aktivnostmi na ravni EU; (5) nadaljnje zagotavljanje zadostnega dostopa do gotovine.

Tematike, v letu 2023 obravnavane v okviru Nacionalne skupine deležnikov za tržno infrastrukturo za vrednostne papirje in Nacionalne skupine deležnikov za tržno infrastrukturo za plačila, so se večinoma nanašale na spodbujanje harmonizacijskih aktivnosti v domačem okolju na področju poravnave vrednostnih papirjev in upravljanja s finančnim zavarovanjem ter na nadaljnji razvoj tržnih infrastruktur v upravljanju Evrosistema.

V Banki Slovenije tržnim subjektom, katerih finančne storitve temeljijo na sodobnih tehnologijah, prek Stičišča Banke Slovenije za finteht inovacije zagotavljamo pojasnila v zvezi z regulatornimi zahtevami, ki so v naši pristojnosti. Večina vprašanj, ki smo jih v stičišču prejeli s strani domačih in tujih inovativnih poslovnih subjektov, se je nanašala na področje tehnologije razpršene evidence in kriptosredstev, pri čemer so prednjačile problematike, vezane na preprečevanje pranja denarja in financiranje terorizma ter zagotavljanje podpore plačevanju s kriptosredstvi. Velik del subjektov pa se je na stičišče obrnil tudi glede zahtev za pridobitev dovoljenja za opravljanje plačilnih storitev ali storitev izdajanja elektronskega denarja. Na področju fintehta smo dejavni tudi na mednarodni ravni, kjer sodelujemo v Evropskem forumu spodbujevalcev inovacij ter v Mreži inovacij in tehnični skupini za finteht regulacijo Banke za mednarodne poravnave. Od leta 2023 dejavno sodelujemo tudi v Evropskem regulatornem peskovniku za tehnologijo veriženja blokov, katerega cilj je vzpostaviti vseevropski okvir za regulatorni dialog ter povečati pravno gotovost za inovativne rešitve na obravnavanem področju.

Digitalni evro

Aktivno smo vpeti v Evrosistemov projekt Digitalni evro, v okviru katerega se je zaključila faza proučevanja. Dvoletna faza proučevanja je bila namenjena oblikovanju zasnove in preučitvi različnih modelov distribucije morebitnega digitalnega evra. Kot glavni rezultat te faze smo v Evrosistemu oblikovali visokonivojsko zasnovo digitalnega evra, skupaj s pripadajočimi uporabniškimi in tehničnimi zahtevami za končen produkt. Zasnova digitalnega evra predvideva digitalni evro kot digitalno obliko gotovine, ki bi se lahko uporabljala za vsa elektronska plačila po celotnem evrskem območju. Bil bi vesplošno dostopen, brezplačen za osnovno uporabo, omogočal pa bi tako plačila z kot brez internetne povezave. Zgrajen bi bil po najvišjih standardih zasebnosti in temeljil na takojšnjih plačilih, ki bi se poravnala v centralnobančnem denarju. Uporabljali bi ga lahko za direktne prenose denarja med fizičnimi osebami, za plačilo v fizičnih trgovinah, za spletne nakupe in pri javnih plačilih (plačila od države k državljanom in obratno).

V Evrosistemu smo pričeli s pripravljalno fazo projekta Digitalni evro, vendar odločitev o izdaji digitalnega evra še ni bila sprejeta. Prvi del te faze se je pričel 1. novembra 2023 in bo trajal do oktobra 2025. V tem obdobju se bomo v Evrosistemu osredotočali na dokončanje tehničnega pravilnika plačilne sheme za digitalni evro, ki bo zajemala pravila, postopke in procese za izmenjavo in procesiranje plačil digitalnega evra med relevantnimi deležniki, pa tudi na izbiro ponudnikov, ki bi ekosistem digitalnega evra lahko razvili. Pomemben del pripravljalne faze bodo tudi eksperimenti in testi. Začetek pripravljalne faze še ne pomeni odločitve o izdaji digitalnega evra, saj bo odločanje o tem mogoče šele ob sprejetju pravne podlage na ravni Evropske unije, predlog katere je še v zakonodajnem postopku.

S ciljem zagotoviti vključenost ključnih slovenskih deležnikov v projekt smo ustanovili Nacionalno skupino deležnikov za digitalni evro (NSD digitalni evro). S tem želimo okrepiti dvosmerno komunikacijo na Evrosistemovem projektu Digitalni evro med Banko Slovenije in relevantnimi slovenskimi deležniki. V decembru smo gostili ustanovno sejo, na kateri smo med drugim obravnavali splošne informacije o digitalnem evru in zakonodajni predlog uredbe EU glede uvedbe digitalnega evra.

31. maja 2023 je bila sprejeta Uredba EU 2023/1114 Evropskega parlamenta in Sveta EU o trgih kriptosredstev (MiCAR), ki v EU uvaja enoten regulatorni okvir za trg kriptosredstev. Namen MiCAR je s povečanjem preglednosti in vzpostavitvijo celovitega okvira za izdajatelje kriptosredstev in ponudnike storitev v zvezi s kriptosredstvi, vključno s skladnostjo s pravili o preprečevanju pranja denarja, zagotoviti normativno ureditev za zaščito vlagateljev in ohranjanje finančne stabilnosti, hkrati pa omogočiti in spodbuditi inovacije v sektorju kriptosredstev.

MiCAR ureja tri glavne sklope:

- izdajanje kriptosredstev,²⁷ njihovo ponudbo javnosti oziroma uvrstitev v trgovanje na platformi za trgovanje s kriptosredstvi;
- ponujanje storitev v zvezi s kriptosredstvi ter
- ukrepe za preprečevanje zlorabe trga kriptosredstev.

Kriptosredstva so na podlagi MiCAR razvrščena²⁸ v naslednje tri vrste, to so: (i) e-denarni žetoni (ohranjali naj bi stabilno vrednost z vezanostjo na vrednost ene od uradnih valut in štejejo za elektronski denar), (ii) žetoni, vezani na sredstva (ohranjali naj bi stabilno vrednost z vezanostjo na drugo vrednost ali pravico ali njihovo kombinacijo, vključno z eno ali več uradnimi valutami), ter (iii) kriptosredstva, ki niso žetoni, vezani na sredstva, ali e-denarni žetoni.

Uredba MiCAR tako vzpostavlja enotna pravila za:

- zahteve glede preglednosti in razkritij v zvezi z izdajanjem kriptosredstev, delovanjem, organizacijo in upravljanjem ponudnikov storitev v zvezi s kriptosredstvi;
- izdajanje dovoljenj ponudnikom storitev v zvezi s kriptosredstvi, izdajateljem žetonov, vezanih na sredstva, in izdajateljem e-denarnih žetonov;
- delovanje, organizacijo in upravljanje izdajateljev žetonov, vezanih na sredstva, izdajateljev e-denarnih žetonov in ponudnikov storitev v zvezi s kriptosredstvi;
- pravila o varstvu potrošnikov, kar zadeva izdajo, menjavo in skrbništvo kriptosredstev ter trgovanje z njimi, ter
- ukrepe za preprečevanje zlorabe trga, da se zagotovi celovitost trgov kriptosredstev.

Določbe MiCAR, ki urejajo izdajanje žetonov, vezanih na sredstva, ter e-denarnih žetonov, se začnejo uporabljati 30. junija 2024, ostale določbe MiCAR pa 30. decembra 2024. Banka Slovenije je eden od predvidenih pristojnih organov za izvajanja nalog in dolžnosti po MiCAR v RS in je bila aktivno vključena v pripravo Zakona o izvajanju Uredbe (EU) o trgih kriptosredstev, ki bo na državni ravni uredil pristojnosti za izvajanje nalog in dolžnosti, ki jih za nacionalne organe določa MiCAR. Ker lahko storitve, ki jih ureja MiCAR, opravljajo tudi kreditne institucije, bo za ta namen potrebna tudi sprememba Zakona o bančništvu, ki v slovenski pravni red prenaša Direktivo 2013/36/EU o dostopu do dejavnosti kreditnih institucij in bonitetnem nadzoru kreditnih institucij in investicijskih podjetij, ki se spreminja z MiCAR.

²⁷ Kot kriptosredstvo MiCAR opredeljuje digitalno predstavitev vrednosti ali pravice, ki jo je mogoče elektronsko prenesti in shraniti z uporabo tehnologije razpršene evidence ali podobne tehnologije.

²⁸ Razvrstitev temelji na tem, ali si kriptosredstva prizadevajo stabilizirati svojo vrednost z vezavo na druga sredstva.

3.8 Soupravljanje deviznih rezerv ECB

V Banki Slovenije upravljamo del deviznih rezerv ECB. Vrednost na ECB ob prevzemu evra prenesenih deviznih rezerv Banke Slovenije je 31. decembra 2023 znašala 194,3 mio EUR. Glavni namen deviznih rezerv ECB je Evrosistemu zagotoviti zadostno likvidnost pri posegih na deviznem trgu. Upravljajo jih vse centralne banke Evrosistema skupaj.

Banka Slovenije upravlja slabih 195 milijonov EUR deviznih rezerv ECB.

Banka Slovenije jih upravlja skupaj z luksemburško centralno banko. Poleg deviznih rezerv, prenesenih na ECB, sami upravljamo tudi del svojih naložb v tuji valuti, če bi ECB morda, v skladu z določbami 30. člena Protokola o Statutu ESCB in ECB, vpoklicala dodatne devizne rezerve.

3.9 Upravljanje finančnih naložb Banke Slovenije

V Banki Slovenije upravljamo lastne finančne naložbe s ciljem srednjeročno prispevati h krepitvi kapitala, s čimer prispevamo k zagotavljanju finančne neodvisnosti pri izpolnjevanju centralnobančnih nalog. Poleg zasledovanja primarnega cilja stremimo tudi k družbeno odgovornemu in trajnostnemu načinu investiranja. Vrednost finančnih naložb Banke Slovenije, ki niso povezane z izvajanjem denarne politike Evrosistema, je konec leta 2023 znašala 4,3 mrd EUR, kar predstavlja 0,5 mrd EUR povečanja glede na leto 2022.

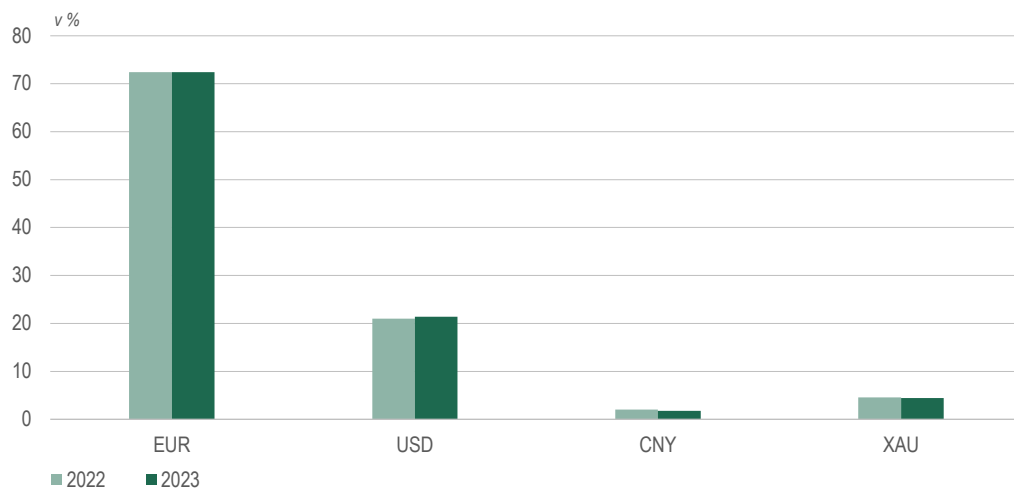
Vrednost naših finančnih naložb Banke Slovenije je konec leta 2023 znašala 4,3 mrd EUR.

Struktura finančnih naložb Banke Slovenije je določena na podlagi strateške alokacije naložb, ki se ob upoštevanju vseh omejitev osvežuje enkrat letno z optimizacijo pričakovane donosnosti ob še sprejemljivi ravni kvantitativno izraženih finančnih tveganj. Strateško alokacijo finančnih naložb Banke Slovenije na letni ravni na predlog Investicijskega odbora sprejme Svet Banke Slovenije. Finančne naložbe Banke Slovenije so ob upoštevanju strateške alokacije naložb razdeljene v več portfeljev, ki se med seboj razlikujejo po valutni strukturi in naložbenih razredih, ki zadevne portfelje sestavljajo. Približno polovica finančnih naložb Banke Slovenije je aktivno upravljanih proti primerjalnim portfeljem. Finančne naložbe Banke Slovenije obsegajo naložbe v državni, naddržavni, agencijski, regionalni, kriti in (finančni in nefinančni) podjetniški dolg. Poleg tega s ciljem diverzifikacije tveganj in doseganja višje dolgoročne donosnosti del finančnih naložb nalagamo tudi v kotirajoče indeksne sklade (angl. exchange traded fund, ETF), ki posnemajo gibanje geografsko, valutno in sektorsko razpršenega globalnega delniškega indeksa. Del naših finančnih naložb je tudi monetarno zlato.

Naložbe v dolžniške instrumente so praviloma omejene z interno bonitetno oceno Banke Slovenije vsaj A-. Poleg tega so naložbe v različne tipe dolga dodatno omejene s predpisano največjo možno agregatno izpostavljenostjo do posameznega tipa dolga in s seznamom dovoljenih izdajateljev. Opredeljena je tudi zgornja meja izpostavljenosti do posamezne entitete oziroma skupine povezanih entitet, pri čemer je zgornja meja izpostavljenosti odvisna od interne bonitetne ocene Banke Slovenije. Morebitna odstopanja od opisanih omejitev odobri Svet Banke Slovenije ali skladno z usmeritvami Sveta Investicijski odbor, ki tudi mesečno spremlja proces upravljanja.

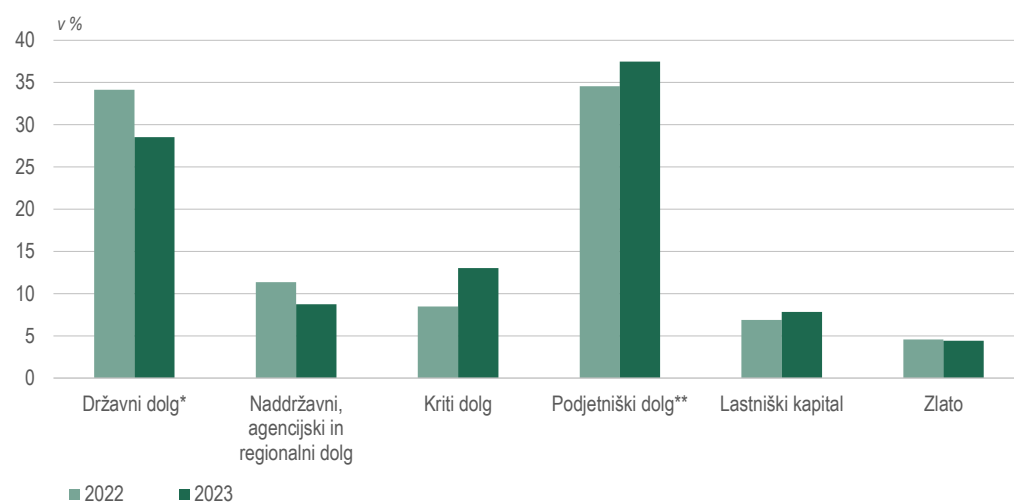
Velika večina naših finančnih naložb je denominiranih v evrih (3,1 mrd EUR), preostanek pa predstavljajo tuje valute in zlato. Deleži naložb po posameznih valutah se v 2023 niso bistveno spremenili. V strukturi finančnih naložb Banke Slovenije po naložbenih razredih je leta 2023 prišlo do nekolikošnjega znižanja državnega dolga (29 %) ter naddržavnega, agencijskega in regionalnega dolga (skupaj 9 %) na račun zvišanja naložb v kriti dolg (13 %), podjetniški dolg (37 %) ter delniške ETF (8 %). Glede na ročnost se je na račun znižanja finančnih naložb v razredu z zapadlostjo do enega leta (28 %) ter med enim in tremi leti (20 %) povečal delež naložb v razredu z zapadlostjo nad tremi leti (52 %; vključujoč naložbe v sklad BIS in delniške ETF, ki nimajo zapadlosti). Glede na bonitetno oceno je delež naložb v bonitetnem razredu AAA znašal 34 %, v razredu AA 23 %, preostanek pa je bil v bonitetnem razredu pod AA (vključujoč naložbe v delniške ETF, ki nimajo bonitetne ocene).

Slika 24: Valutna struktura finančnih naložb Banke Slovenije



Vir: Banka Slovenije.

Slika 25: Struktura finančnih naložb Banke Slovenije po naložbenih razredih

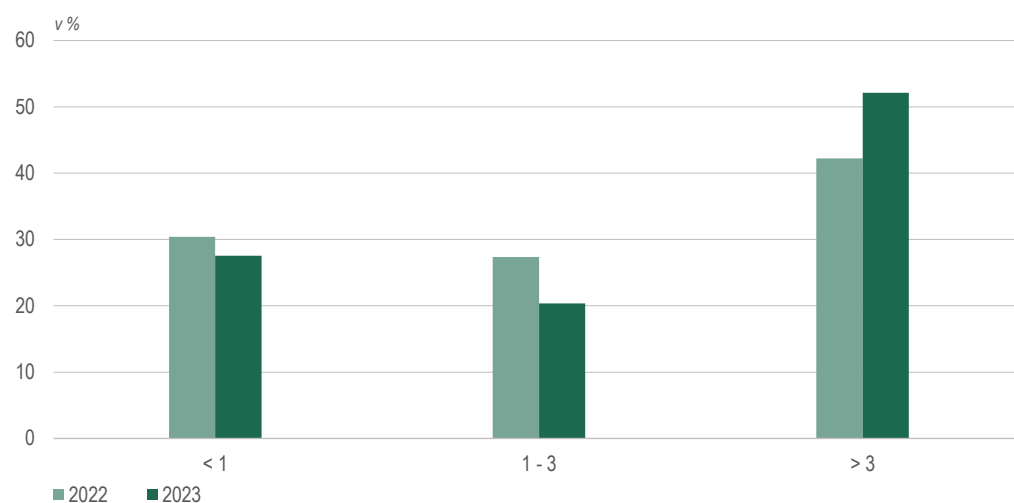


* Vključuje stanje na računu.

** Finančni in nefinančni podjetniški dolg.

Vir: Banka Slovenije.

Slika 26: Struktura finančnih naložb Banke Slovenije po ročnostnih razredih



Vir: Banka Slovenije.

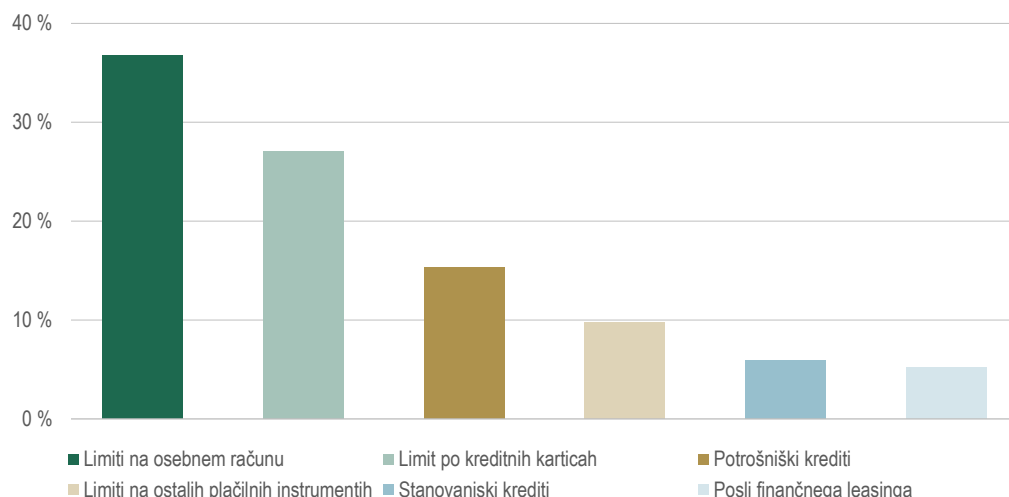
3.10 Centralni kreditni register

Centralni kreditni register je osrednja nacionalna zbirka podatkov in informacij o zadolženosti fizičnih oseb in poslovnih subjektov. Vzpostavljen je z namenom učinkovitejšega izvajanja ključnih nalog in pooblastil Banke Slovenije. Glavni namen vzpostavitve registra je zagotavljanje podatkov za sistem izmenjave informacij o zadolženosti fizičnih oseb (SISBON) in poslovnih subjektov (SISBIZ). Z njima se zagotavlja izboljšanje procesov ocenjevanja in obvladovanja kreditnega tveganj pri kreditodajalcih. Hkrati se vzpodbuja politike in ukrepe za odgovorno kreditiranje in vzdržno zadolževanje fizičnih oseb in poslovnih subjektov ter preprečuje njihovo prezadolževanje.

Sistem SISBON zagotavlja podatke o preko 3,1 milijona kreditnih poslov za 1.565.321 fizičnih oseb

V zbirki podatkov in informacij o zadolženosti fizičnih oseb – SISBON, smo 31. decembra 2023 obdelovali podatke o kreditnih poslih 1.565.321 fizičnih oseb, kar je 0,06 % manj kot leto prej. Do podatkov v sistemu SISBON je konec leta 2023 lahko dostopalo 62 različnih kreditodajalcev, od tega 39 članov (subjekti iz 15. člena Zakona o centralnem kreditnem registru), ki imajo dostop do vseh podatkov v sistemu SISBON, in 23 vključenih kreditodajalcev, ki dostopajo le do omejenega obsega podatkov, kot ga določa tretji odstavek 19. člena Zakona o centralnem kreditnem registru. Na dan 31. decembra 2023, so se v sistemu SISBON obdelovali podatki o 3.142.554 kreditnih poslih, kar je 0,8 % manj kot leto prej. Od tega je bilo 1.156.272 limitov na osebnih računih (-1,5 % glede na 2022), 850.009 limitov po kreditnih karticah (-3,8 % glede na 2022), 481.199 potrošniških kreditov (+6,2 % glede na 2022), 306.277 limitov po ostalih plačilnih instrumentih (-0,4 % glede na 2022), 184.584 stanovanjskih kreditov (-0,9 % glede na 2022) in 162.190 poslov finančnega leasinga (-0,3 % glede na 2022).

Slika 27: Prikaz deležev kreditnih poslov v SISBON po vrsti posla na dan 31. december 2023



Vir: Banka Slovenije.

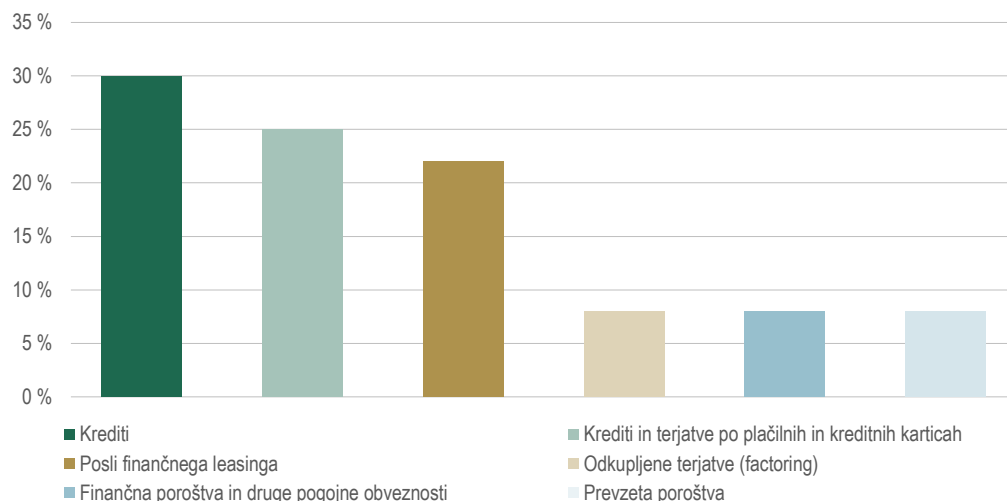
Sistem SISBON smo upravljali v skladu z zahtevami Zakona o centralnem kreditnem registru. Skozi vse leto smo članom sistema in vključenim kreditodajalcem zagotavljali visoko operativnost sistema, brez motenj 24 ur na dan vse dni v letu. Posameznikom, katerih podatki se vodijo v sistemu izmenjave, smo omogočali uveljavljanje njihovih zakonskih pravic v zvezi z lastnimi podatki in jim zagotavljali tako tehnično kot vsebinsko podporo. Dejavno smo izpostavljali prednosti različnih digitalnih možnosti za seznanitev z lastnimi podatki, ki so na voljo posameznikom. Posledično se je delež digitalnih seznanitev s podatki glede na tiskane še povečal v primerjavi z letom prej. Posameznikom smo v letu 2023 posredovali skupno 12.857 izpisov lastnih podatkov, od tega 7.623 izpisov v digitalni obliki in 5.234 v tiskani. Delež digitalnih izpisov se je glede na leto 2022 povečal za 5,6 odstotnih točk.

Posebno pozornost smo namenili nadzoru nad člani in vključenimi kreditodajalci v zvezi z izpolnjevanjem pogojev glede članstva ter dostopa do podatkov v sistemu izmenjave, glede varnosti sistema in glede pravilnosti poročanja podatkov. Zaradi ugotavljanja skladnosti s predpisi, ki urejajo delovanje sistema izmenjave informacij, smo v postopkih nadzora opravili skupno 29 revizijskih pregledov pri članih SISBON, v okviru katerih smo ugotovili 83 neskladij. Neskladja so člani odpravljali v rokih določenih glede na naravo konkretnega neskladja. Pokazatelj zagotavljanja skladnosti članov glede pravilnosti poročanja podatkov predstavljajo pritožbe posameznikov, zlasti delež upravičenih pritožb. V letu 2023 je bilo pri 39 članih podanih skupno 1.264 pritožb v zvezi s pravilnostjo podatkov v sistemu SISBON, kar je sicer 2 % več kot leto prej, vendar je odstotek pritožb relativno nizek, saj predstavlja 0,08 % vseh fizičnih oseb, o katerih podatki se vodijo v sistemu. Na enaki ravni kot preteklo leto ostaja odstotek upravičenih pritožb, in sicer je ta znašal 37 % vseh podanih pritožb. Razlogi za podane pritožbe se glede na pretekla leta ne spreminjajo in so večinoma posledica nepravilno poročanega statusa zaključka izvršb in statusa zaključka poslov, ki so povezani s postopki osebnih stečajev.

Sistem SISBIZ zagotavlja podatke o nekaj več kot tristo tisoč kreditnih poslih za 128.286 poslovnih oseb

V zbirki podatkov in informacij o zadolženosti poslovnih subjektov – SISBIZ, smo 31. decembra 2023 obdelovali podatke o kreditnih poslih 128.286 poslovnih subjektov, kar je 8,26 % več kot leto prej. Med njimi je 51 % samostojnih podjetnikov in drugih samozaposlenih, 42 % kapitalskih in osebnih družb ter 7% ostalih oblik poslovnih subjektov (društva, zavodi, zbornice, interesna združenja itd.). Delež samostojnih podjetnikov in drugih samozaposlenih se je glede na leto 2022 znižal za 1 odstotno točko, medtem ko se je delež kapitalskih in osebnih družb zvišal za 1 odstotno točko, delež ostalih oblik poslovnih subjektov pa je ostal enak. Do podatkov v sistemu SISBIZ je lahko dostopalo 36 kreditodajalcev, ki imajo status člana sistema (subjekti iz 15. člena Zakona o centralnem kreditnem registru). Na dan 31. decembra 2023 so se v sistemu SISBIZ obdelovali podatek o 308.943 kreditnih poslih od tega je bilo 92.023 kreditov, kar je 6 % več kot leto prej, 78.052 kreditov in terjatev po plačilnih in kreditnih karticah (+1 % glede na leto 2022), 66.705 poslov finančnega leasinga (+3 % glede na leto 2022), 24.935 prevzetih poroštev (–6 % glede na leto 2022), 23.873 odkupov terjatev – faktoring (–2 glede na leto 2022) ter 23.346 finančnih poroštev in drugih pogojnih obveznosti (–5 % glede na leto 2022).

Slika 28: Prikaz deležev kreditnih poslov v SISBIZ po vrsti posla na dan 31. december 2023



Vir: Banka Slovenije.

Sistem SISBIZ smo upravljali učinkovito skozi vse leto, saj je bil brez motenj dostopen 24 ur na dan vse dni v letu tako za člane sistema, kakor tudi za poslovne subjekte o katerih podatki se vodijo v sistemu. Poslovnim subjektom, katerih podatki se vodijo v sistemu, smo omogočali nemoteno izvajanje njihovih zakonskih pravic v zvezi z lastnimi podatki in jim pri tem zagotavljali tako tehnično kot tudi vsebinsko podporo. Poslovni subjekti so se z lastnimi podatki seznanili 1.094-krat, in sicer v digitalni obliki prek spletne aplikacije Moj SISBIZ.

Prioritetna naloga je zagotavljanje skladnosti z zahtevami Zakona o centralnem kreditnem registru pri članih. Zaradi preverjanja skladnosti pogojev glede članstva ter dostopa do podatkov v sistemu izmenjave, glede varnosti sistema in glede pravilnosti poročanja podatkov smo pri članih SISBIZ opravili skupno 18 revizijskih pregledov, v okviru katerih smo ugotovili 49 neskladij. Večina neskladij se je nanašala na nepravilnost poročanja podatkov, ki so jih člani odpravljali v rokih določenih glede na

naravo konkretnega neskladja. Pokazatelj zagotavljanja skladnosti članov glede pravilnosti poročanja podatkov predstavljajo tudi pritožbe poslovnih subjektov. Ti so v letu 2023 podali skupno 103 pritožbe, kar je sicer 145 % več kot leta 2022, vendar je odstotek relativno nizek saj predstavlja 0,08 % vseh poslovnih subjektov, o katerih podatki se vodijo v sistemu. Razlog za povečanje pritožb je povezan s povečanim povpraševanjem po izpisih lastnih podatkov iz sistema SISBIZ, ki so jih poslovni subjekti potrebovali v postopkih prijav na različne javne razpise. Odstotek upravičenih pritožb je znašal 79 % vseh podanih pritožb, kar je štiri odstotne točke več kot leto prej. Razlogi za podane pritožbe se glede na pretekla leta ne spreminjajo, ker je poglavitni razlog še vedno povezan s poročanjem zapadlega dolga in bonitete poslovnega subjekta.

Mandat upravljanja centralnega kreditnega registra ter sistem izmenjave informacij SISBON in SISBIZ, ki nam ga daje Zakon o centralnem kreditnem registru, smo izvajali s skrbnostjo dobrega strokovnjaka in gospodarstvenika. To med drugim posredno izkazujejo tudi naslednji podatki, in sicer skupno 132 ugotovljenih nepravilnosti pri nadzoru uporabnikov SISBON in SISBIZ, 30,2 mio obdelanih zapisov podatkov v centralnem kreditnem registru ter 60.406 vpogledov v lastne podatke s strani posameznikov (ti so pa zahtevali 12.857 izpisov) in poslovnih subjektov.

Pomemben doprinos centralnega kreditnega registra oziroma podatkov, ki se obdelujejo v njem, se posledično izkazuje pri izvajanja temeljnih nalog in pooblastil Banke Slovenije, še zlasti na področju makrobonitetnega nadzora ter pri izvajanju nalog in pristojnosti nadzora nad bankami.

3.11 Plačilne storitve za komitente Banke Slovenije

V Banki Slovenije smo ponudnik plačilnih storitev in vodimo račune za komitente, med katerimi največjo skupino predstavljajo proračunski uporabniki. Vodimo enotni zakladniški račun države in enotne zakladniške račune nekaterih občin. Računi neposrednih in posrednih uporabnikov državnega oziroma občinskih proračunov, med katere se uvrščata tudi Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije in Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, so odprti kot podračuni enotnega zakladniškega računa države oziroma občin. Podračune vodi Uprava Republike Slovenije za javna plačila.

Poleg enotnih zakladniških računov vodimo tudi namenske transakcijske račune države in drugih proračunskih uporabnikov. Za Ministrstvo za finance opravljamo storitev plačilne banke in zanj vodimo denarni račun za namene poravnave vrednostnih papirjev v TARGET2 Securities. Pri nas ima odprte račune tudi KDD, in sicer račun jamstvenega sklada, fiduciarni račun za skrbniške storitve in transakcijski račun za lastna sredstva. Naši komitenti so tudi tuje finančne institucije in institucije EU.

V letu 2023 se je glede na leto 2022 število komitentov zmanjšalo na 136 in število odprtih računov na 144. Svoje enotne zakladniške račune so namreč zaprle štiri občine, ki so skupaj s svojimi proračunskimi uporabniki izvajanje plačilnega prometa prenesle na novo odprte podračune v okviru enotnega zakladniškega računa države.

V Banki Slovenije omogočamo svojim komitentom izvrševanje (takojšnjih) kreditnih plačil in direktnih obremenitev.

Glede na leto 2022 se je število izvršenih plačil v letu 2023 zmanjšalo za 0,6 mio oziroma za 1,12 % na 55,3 mio. Za izvrševanje plačil smo vključeni v različne plačilne in druge sisteme ter imamo vzpostavljeno korespondenčno mrežo računov v tujini. S tem komitentom zagotavljamo, da lahko nemoteno plačujejo svojim nasprotnim strankam in od njih prejemajo plačila. Plačilne storitve izvajamo z visoko stopnjo avtomatizacije. Ročno smo obdelali le še 0,04 % vseh transakcij.

Takojšnja plačila postajajo nova norma plačevanja. Kot ponudnik plačilnih storitev smo tudi v letu 2023 veliko aktivnosti namenili razvoju takojšnjih plačil. Posledično smo 11,9 mio domačih kreditnih plačil SEPA, kar je skoraj polovica tovrstnih plačil, izvršili kot takojšnja plačila. S tem smo bistveno prispevali k zavezi slovenske bančne skupnosti, da najpozneje do februarja 2027 vsa domača kreditna plačila SEPA migrira na takojšnja plačila.

Z namenom zagotavljati svojim komitentom varno in učinkovito izvajanje plačilnih storitev v Banki Slovenije redno posodabljam in nadgrajujemo svojo aplikativno podporo. V zvezi s tem smo marca 2023 zaključili nadgradnjo aplikativne podpore za poslovanje z infrastrukturo TARGET za poravnavo plačil (večinoma) velikih vrednosti, poslov z vrednostnimi papirji in takojšnjih plačil v evrih. Obsežen del aktivnosti je bil namenjen prilagoditvi aplikativne podpore zaradi uveljavitve novih standardov pri kreditnih in debetnih plačilih SEPA, ki so bili na celotnem območju SEPA uveljavljeni marca 2024.

3.12 Statistika

V Banki Slovenije smo v letu 2023 uspešno izvedli vse tekoče naloge na področjih denarne in finančne statistike, statistike mednarodnih odnosov s tujino, statistike nacionalnih finančnih računov, nadzorniških podatkov ter druge statistike, vključno z objavo in obsežnim zagotavljanjem statističnih podatkov uporabnikom. Ob rednem delu smo uspeli še razbremeniti naše poročevalce, po drugi strani pa smo še razširili nabor podatkov in informacij za naše uporabnike.

Statistika finančnih institucij in trgov

Na ravni ESCB se nadaljuje **raziskovalna faza projekta prenove statističnega poročanja bank (angl. Integrated reporting framework – IReF)**, katerega cilj je integracija podatkovnih zahtev v enoten okvir. To bo privedlo do učinkovitejšega zbiranja statističnih podatkov in zmanjšanja poročevalskih obremenitev bank. V letu 2023 je bila izvedena dodatna analiza stroškov in koristi prenove (angl. Complementry Cost Benefit Analysis – cCBA) med poročevalci in nacionalnimi centralnimi bankami. Iz Slovenije je sodelovalo 13 institucij, kar predstavlja 95 % bilančne vsote. Rezultati bodo objavljeni v prvem četrtletju 2024. Centralne banke smo pripravile pregled podatkov in indikatorjev, ki jih zbiramo in uporabljamo v okviru svojih poročevalskih sistemov. Na tej podlagi bosta na ravni ECB pripravljena (i) nabor referenčnih podatkov za vse države in (ii) razširjen nabor poročevalskih zahtev na podlagi nacionalnih potreb, ki bosta del prenovljenega poročevalskega okvira. V Banki Slovenije želimo v okviru prenove ob optimizaciji poročevalskih zahtev tudi preprečiti izgubo oziroma prelom pomembnih časovnih serij. Na nacionalni ravni se večina usklajevalnih aktivnosti izvaja preko mešane delovne skupine za poročanje pod okriljem ZBS. Na mednarodni ravni potekajo v skladu s pobudo Evropskega parlamenta tudi prizadevanja ECB in EBA za združitev statističnih in nadzorniških poročevalskih zahtev bank. Nosilec tega sodelovanja bo skupni odbor za poročanje (angl. Joint Bank Reporting Committee – JBRC), ki naj bi zaživel v prvi polovici 2024.

V letu 2023 so bili v registru institucij in hčerinskih družb RIAD (na podlagi Smernic (EU) 2018/876 in 2019/1335) na ravni ESCB izvedeni ukrepi ESCB revizije, med katerimi je bilo v skladu z novo metodologijo prenovljeno tudi poročilo o kakovosti podatkov. Predmet rednega poročanja so bili tudi podatki v skladu s Smernicami (EU) 2020/497 za nadzorniške potrebe kot tudi podatki za EBA (t. i. EUCLID). V letu 2023 so se nadaljevale intenzivne priprave uporabe referenčnih podatkov poslovnih subjektov, ki se zbirajo na RIAD, za potrebe IReF, med drugim tudi priprava ustrezne pravne podlage na ravni EMU za deljenje osnovnih podatkov z bankami. V večnamenski bazi AnaCredit o kreditih in kreditnem tveganju za posojila, ki jih kreditne institucije odobrijo pravnim osebam in katerih izpostavljenost iz kreditnih poslov presega 25.000 EUR pri opazovani enoti (na podlagi Uredbe ECB/2016/13) smo uspeli zadržati kvaliteto podatkov za slovenske poročevalce na visoki ravni.

Ob rednem posredovanju četrtletnih in letnih podatkov zavarovalnic po predpisih ECB smo v letu 2023 postopno uvajali nove zahteve ECB.

Na področju statistike investicijskih skladov je potekalo redno poročanje podatkov s strani ATVP, mi pa smo redno posredovali podatke na ECB. Z ATVP in ECB smo se dogovarjali, kako bi uvedli poročanje alternativnih investicijskih skladov. Alternativnim investicijskim skladom smo v pregled in pripombe poslali osnutek Navodil za poročanje.

Po prehodu na novo poročanje statistike plačil v letu 2022 smo pripravili tudi nove tabele v okviru časovnih vrst podatkov na spletni strani Banke Slovenije. Veliko našega truda je bilo v preteklem letu namenjenega kvaliteti in preverjanju podatkov. S pomočjo sodelavcev v ECB smo uspešno rešili vsebinska vprašanja s strani naših poročevalcev. ECB je konec leta na svoji spletni strani tudi objavila prve časovne vrste podatkov iz novega poročanja.

Statistika ekonomskih odnosov s tujino

V Banki Slovenije smo v juniju 2023 opravili **revizijo statistike plačilne bilance, stanja mednarodnih naložb in zunanjega dolga za obdobje od 2018 do 2022**. Opravljena revizija je v petih letih (2018–2022) skupno vplivala na nižji presežek tekočega računa za 0,8 mrd EUR, nižji presežek finančnega računa za 0,4 mrd EUR in nižji primanjkljaj kapitalskega računa za 0,1 mrd EUR. Statistična napaka se je v tem obdobju skupno znižala za 0,26 mrd EUR.

V procesu revizije plačilne bilance smo v okviru delovne skupine pri Eurostatu sodelovali v Mehanizmu za zmanjševanje asimetrij na področju storitev s tujino. Uspelo nam je zmanjšati medsebojno neskladnost podatkov o uvozu potovanj s Hrvaško za celotno covidno obdobje (2020–2022). V povprečju se je uvoz potovanj iz Hrvaške v treh letih letno povečal za 12 % glede na prvotne izračune (skupno 394 mio EUR). Podlaga za spremembo so bili bilateralni podatki, objavljeni v Eurostatovi bazi.

V Banki Slovenije smo pripravili popis metodologije plačilne bilance in stanja mednarodnih naložb pod okriljem ECB, ki je objavila skupen popis metodologij vseh držav.

Sodelovali smo s Statističnim Uradom Republike Slovenije pri izpolnitvi novih zahtev za poslovne statistike, ki izvirajo iz Uredbe (EU) 2019/2152 o Evropskih poslovnih statistikah (angl. European Business Statistics – EBS). Gre za izpolnitev zahtev za področje mednarodne menjave storitev z dodatno členitvijo glede na velikost, povezanost ter način dobave (STEC in MOS podatki). Za obe področji je nujno povezovanje obeh institucij. V Banki Slovenije smo pripravili strukturo podatkov STEC in podpisali protokol izmenjave teh podatkov s SURS. **Objavili smo tudi novo publikacijo Storitvena menjava s tujino po značilnostih podjetij** za leto 2021, in to še pred obveznim rokom poročanja in objave teh podatkov, ki bo v letu 2024. V sodelovanju s SURS smo pripravili tudi opis metodologije za področje O-FATS, ki je prav tako v pristojnosti obeh institucij in ga pokriva ista uredba EU.

V letu 2023 smo tudi povečali nabor časovnih vrst podatkov, ki so na voljo vsem uporabnikom. Gre predvsem za objavo serij podatkov storitvene in blagovne menjave ter neposrednih naložb po državah. Uporabnikom podatkov plačilne bilance smo se v Banki Slovenije skušali približati tudi z organizacijo okrogle mize (Plačilna bilanca – Pokazatelj stanja v gospodarstvu in vodilo za nosilce ekonomskih politik) marca 2023.

Statistika finančnih računov

Ob uspešno izvedenih rednih aktivnostih smo v statistiki finančnih računov izvedli redno letno revizijo podatkov, predvsem z namenom zmanjšanja nekonsistentnosti med finančnimi in nefinančnimi računi sektorja gospodinjstev.

V okviru srednjeročne strategije ECB na področju četrletnih finančnih računov smo nadaljevali postopno implementacijo smernice, ki je prinesla razširjene zahteve glede priprave in poročanja podatkov finančnih računov. Za boljše razumevanje globalizacije

in čezmejnih združitve in prevzemov smo pripravili delitev finančnih instrumentov glede na neposredne tuje naložbe, v podporo ekonomskih analiz pa smo pripravili tudi dodatne razčlenitve življenjskih zavarovanj in pokojninskih pravic.

V okviru ESCB smo sodelovali pri pripravi nove serije eksperimentalnih statističnih podatkov o porazdelitvi premoženja gospodinjstev v evrskem območju, ki povezuje anketne podatke gospodinjstev z makroekonomskimi podatki iz sektorskih računov. Uporabniki podatkov so lahko prvič dostopali tudi do eksperimentalnih podatkov o naložbah gospodinjstev prek investicijskih skladov in podatkov o financiranju nefinančnih družb z izdajo obveznic prek povezanih družb.

Na področju finančnih računov sektorja države so bili v ospredju spremljanje in beleženje izdatkov za blažitev posledic visokih cen energije ter poraba sredstev iz Mehanizma za okrepanje in odpornost. Posodobljen je bil Priročnik o primanjkljaju in dolgu države. V okviru delovne skupine za račune države smo sodelovali s Statističnim uradom in Ministrstvom za finance pri reševanju metodoloških vprašanj in zagotavljanju konsistentnosti med finančnimi in nefinančnimi računi.

Nadzorniški podatki

V okviru nadzorniških poročevalskih zahtev so bile uvedene spremembe v EBA poročevalskem paketu na področju kapitala in kapitalskih zahtev, likvidnosti ter pri poročanju podatkov o prejemkih. Med posodobitvijo ITS poročevalskega paketa smo implementirali nadgradnjo EBA DPM verzij (3.2 in 3.3). Hkrati smo vključili posodobljene EBA kontrole pravilnosti poročanja ter vgradili dodatne ECB in lastne kontrole za izboljšanje kvalitete poročanja.

Za prihodnje poročevalske pakete smo na ravni EBA usklajevali dopolnitve poročevalskih zahtev za tržno tveganje, nov nabor podatkov za obrestna tveganja, poročanje o kripto sredstvih in spremembe poročevalskih zahtev v zvezi s prihajajočo regulativo CRR3 in CRD6. V okviru EBA smo sodelovali v letni vaji za oceno učinkov implementacije Basel III standardov.

V povezavi z EBA iniciativo Integrirano poročanje, kjer potekajo aktivnosti v smeri poenotenja nadzorniškega, reševalnega in statističnega poročanja za bančne institucije, smo sodelovali v pripravah na vzpostavitev enotnega odbora za poročanje (angl. Joint Bank Reporting Committee – JBRC). Nadalje so v tem okviru potekale aktivnosti v okviru ECB in EBA na področju semantičnega poenotenja med statističnim in nadzorniškimi poročanjem v smeri skupnega podatkovnega slovarja. Ob tem potekajo aktivnosti za poenotenje sintakse (podatkovnih struktur, form in pravil), ter možnosti vzpostavitve nadzorniškega poročanja na granularni ravni. Hkrati z iniciativo Integrirano poročanje **poteka v okviru aktivnosti z EBA tudi implementacija proporcionalnosti v ITS poročevalskih zahtevah z namenom zmanjšanja obremenitve bank.**

Po ujmah, ki so poleti prizadele Slovenijo, je bil sprejet Zakon o interventnih ukrepih za odpravo posledic poplav in zemeljskih plazov iz avgusta 2023. Omogočal je odobritev olajšav kreditjemalcem ter najem novih kreditov za odpravo nastale škode. Z namenom spremljanja teh aktivnosti smo vzpostavili poročanje o odobrenih in spremenjenih kreditih zaradi posledic poplav. Z razširjeno uporabo obstoječih naborov podatkov smo omogočili spremljavo kreditnega tveganja po regijah in občinah ter s tem okrepili možnost spremljanja posledic realizacije fizičnih tveganj.

Ob dodatnih poročevalskih zahtevah za potrebe bolj podrobnega spremljanja tveganj smo pripravili dodatne rešitve za nadzorniško spremljavo bank. Med te sodi interaktiven večnivojski pregled kreditnega tveganja bank ter analitična platforma za potrebe presoje ustrezne računovodske obravnave finančnih instrumentov in ocene obsega učinkov ob reklasifikaciji.

Druge statistike in aktivnosti

Podatkovne serije na spletnih straneh smo nadgradili z možnostjo prikaza podatkov po državah, kar nam omogoča, da uporabnikom nudimo nove serije, katerih podatki so bili prej na voljo le v Biltnu Banke Slovenije. Poleg tega smo med podatkovne serije v minulem letu vključili veliko novih.

V letu 2023 smo izvedli javni razpis za izvedbo ankete o finančnih sredstvih in porabi gospodinjstev (angl. Household Finance and Consumption Survey – HFCN) in začeli smo z anketiranjem na terenu. Konec leta je bilo končanih pribl. 40 % anket. V skupini HFCN se pospešeno pripravljajo Smernice za to raziskavo, katere namen je centralne banke zavezati k obveznemu zbiranju podatkov in poročanju. Pripravili smo tudi oceno učinka. Ugotovljeno je bilo, da je morebitno tveganje za razkritje osebnih podatkov na strani agencije, zaradi česar je bil izvajalec ankete Valicon pozvan k izpolnitvi vprašalnika za strokovni nadzor.

Sodelovanje predstavnikov statističnega sistema ESCB in Evropskega statističnega sistema (sestavljene iz Eurostata in nacionalnih statističnih uradov) poteka v **Odboru za monetarno, finančno in plačilnobilančno statistiko** ter **Evropskem statističnem forumu** s podskupinami. V letu 2023 so med številnimi temami izstopale zlasti obravnave novosti v proceduri presežnega primanjkljaja in v statistiki državnih financ, obravnave statističnih vidikov in razvoja vzdržnih financ, promocija mednarodne pobude G-20 o podatkovnih vrzelih, kakor tudi prizadevanja za primerljiv makroekonomski računovodski sistem.

3.13 Banka Slovenije kot posojilodajalec v skrajni sili

Med našimi ključnimi cilji po Zakonu o Banki Slovenije je prizadevanje za finančno stabilnost. V tem okviru lahko delujemo kot posojilodajalec v skrajni sili, tj. v zameno za finančno zavarovanje posojamo solventni banki oziroma hranilnici v likvidnostnih težavah. Leta 2023 ni bilo potrebe po takem posojilu.

Trajnostno in z okoljsko tematiko povezano delovanje Banke Slovenije

V Banki Slovenije se zavedamo povečevanja podnebnih tveganj in pomembnosti kolektivnih prizadevanj, zato dejavno sodelujemo v delovnih skupinah ustreznih mednarodnih institucij, na primer v okviru ECB, ESRB in EBA. Oktobra 2020 smo se pridružili Mreži za ozelenitev finančnega sistema (angl. Network for Greening the Financial System, NGFS).

V Banki Slovenije smo se zavezali, da bomo v okviru mandata v naslednjih letih prispevali k ciljem Pariškega sporazuma in prizadevanjem NGFS. Jeseni 2021 smo ustanovili Odbor za klimatske spremembe in zeleno agendo, da bi učinkovito povezali, koordinirali ter usmerjali dela na področju klimatskih sprememb in zelene agende znotraj Banke Slovenije ter sodelovali z drugimi institucijami na tem področju. Naloga odbora je zagotavljanje, da bodo vsebine s področja klimatskih sprememb in zelene agende, pomembne za delovanje in izvajanje nalog Banke Slovenije, obravnavane celovito ter v skladu s Strategijo Banke Slovenije in Strategijo denarne politike ECB. V nadaljevanju predstavljamo delo na tem področju v letu 2023.

4.1 Denarna politika v luči podnebnih sprememb

V skladu s predhodno objavljenim podnebnim akcijskim načrtom Evrosistema²⁹ smo v letu 2023 nadaljevali z napovedanimi ukrepi pri denarni politiki. Od oktobra 2022 prilagajamo portfelj podjetniških obveznic pri denarni politiki v korist večjega deleža izdajateljev z boljšimi podnebnimi rezultati. V prvem četrtletju 2023 smo začeli redno objavljati podnebne informacije o programu nakupov podjetniških obveznic. Ogljična intenzivnost reinvestiranja v ta portfelj se je v prvih 12 mesecih znižala za 65 %. Zaradi prekinitve reinvestiranja APP portfeljev v juliju 2023 pa smo že predhodno okrepili prilagajanje portfelja podjetniških obveznic. Prav tako v letu 2024 planiramo, da bomo portfelj uspeli razogljičiti skladno s cilji Pariškega sporazuma.

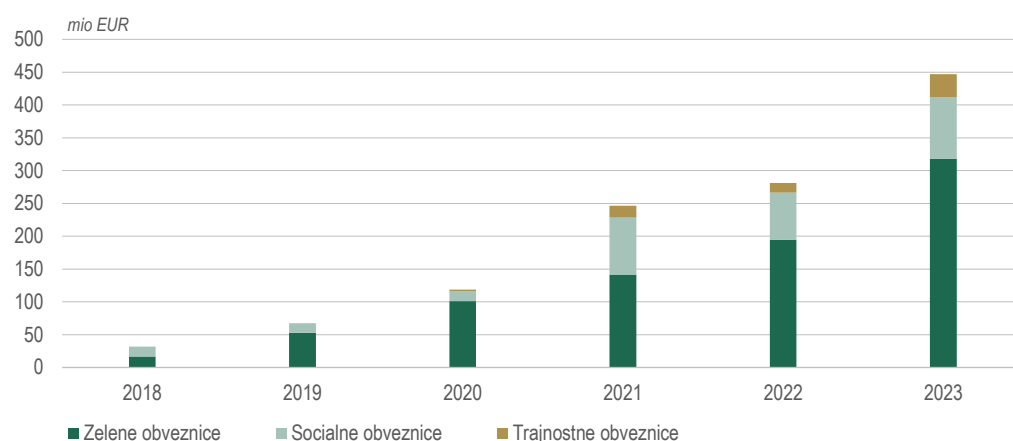
Nadaljevali smo tudi s pripravami na najavljene ukrepe pri finančnem premoženju za zavarovanje kreditnih operacij. V zavarovanju bomo omejili delež dolžniških podjetniških vrednostnih papirjev izdajateljev z velikim ogljičnim odtisom. Zahtevali bomo, da dolžniki primerne finančnega premoženja izpolnjujejo zahteve iz direktive glede poročanja podjetij o trajnostnosti. Prav tako si prizadevamo, da se v bonitetnih ocenah, ki jih uporabljamo, transparentno razkrivajo izpostavljenosti in tveganja podnebnih sprememb. Poleg tega smo z vidika podnebnih tveganj preverili ukrepe za obvladovanje tveganj finančnega premoženja v zavarovanju. Ti ukrepi bodo predmet rednih pregledov z namenom sprotnega preverjanja njihove ustreznosti.

²⁹ Podnebni akcijski načrt je ECB prvič objavila v [juliju 2021](#), podnebno agendo pa je dopolnila v [juliju 2022](#).

4.2 Družbeno odgovorno in trajnostno investiranje

V skladu s strategijo podnebne nevtralnosti EU v podporo Pariškemu sporazumu je naš dolgoročni okoljski cilj, da se v okviru lastnih finančnih naložb do leta 2050 v največji možni meri približamo ničelnim neto emisijam toplogrednih plinov. Za uresničitev te zaveze sledimo dvema srednjeročnima ciljema, ki ju nameravamo doseči najpozneje do konca leta 2025. Naš prvi cilj je povečanje naložb v zelene, socialne in trajnostne obveznice na vsaj 400 milijonov EUR do konca leta 2025. Tovrstne naložbe smo v letu 2023 povečali za več kot 160 milijonov EUR na skoraj 450 milijonov EUR, s čimer smo zastavljeni srednjeročni cilj že presegli. Ker želimo tudi v prihodnje zagotavljati dodatno financiranje projektov, ki prispevajo k razogljičenju gospodarstva in k splošnemu izboljšanju socialno-ekonomskega položaja ljudi, bomo ciljno vrednost naših naložb v zelene, socialne in trajnostne obveznice predvidoma še povečali.

Slika 29: Obseg naložb v zelene, socialne in trajnostne obveznice



Vir: Banka Slovenije.

V okviru drugega srednjeročnega cilja smo pričeli aktivno zniževati ogljični odtis naših naložb v izdajatelje iz zasebnega sektorja. V letu 2023 smo z znatno zaostritvijo kriterijev za izključitev podjetij s seznama primernih izdajateljev nefinančnega dolga pomembno prispevali k znižanju emisij toplogrednih plinov naših naložb v izdajatelje nefinančnega dolga. Podnebna kazalnika tehtano povprečje ogljične intenzivnosti in ogljični odtis naših naložb v dolg nefinančnih podjetij sta se v letu 2023 izboljšala (znižala) za približno 30 % oziroma 40 %. S tem se omenjena kazalnika nahajata približno 60 % do 70 % pod ravno kazalnikov splošnega indeksa evrskih nefinančnih podjetniških obveznic investicijskega razreda. V okviru tega cilja nameravamo v letu 2024 znižati tudi ogljični odtis svojih delniških naložb s prehodom z globalno diverzificiranih kotirajočih indeksnih skladov v njihove nizkoogljične alternative. V prihodnjih letih nameravamo opredeliti strategije za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov tudi v okviru naših drugih naložb v izdajatelje iz zasebnega sektorja.

Podrobne s podnebjem povezane informacije o naših celotnih finančnih naložbah so objavljene v okviru rednega letnega poročila o družbeno odgovornem in trajnostnem investiranju. Z objavo tega poročila želimo biti transparentni glede podnebnih tveganj in priložnosti v okviru naših lastnih naložb. Okvir za razkritje podnebnih informacij vsakoletno nadgrajujemo v tesnem sodelovanju z vsemi članicami Evrosistema ter upoštevanjem priporočil projektne skupine za finančna razkritja v zvezi s podnebjem (TCFD), *Partnership for Carbon Accounting Financials* (PCAF) in Mreže za ozelenitev finančnega sistema (NGFS).

Okvir 5: Okoljski stresni test finančnih naložb BS

V Banki Slovenije smo sledili praksi Evrosistema in izvedli okoljski stresni test naših finančnih naložb. Rezultati kažejo na dolgoročno pomembno povišanje finančnih tveganj zaradi vpliva podnebnih sprememb.

Finančna tveganja navadno merimo na krajših časovnih horizontih, medtem ko se negativni vplivi podnebnih sprememb pričakujejo v naslednjih desetletjih, odvisni pa so tudi uresničevanja podnebnih zavez za zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov in s tem intenzitete prihodnjih okoljskih katastrof. Ocenjevanje vpliva podnebnih sprememb na tveganja v finančnem sistemu se zato večinoma izvaja s stresnimi testi. V preteklih letih so bili v okviru nadzora bank izvedeni za bančni sektor, v letu 2023 pa je ECB prvič izvedel tudi stresni test bilance Evrosistema. Dobri praksi Evrosistema smo sledili tudi v Banki Slovenije in ob enaki metodologiji izvedli okoljski stresni test finančnih naložb Banke Slovenije (CSS). CSS zajema tri dolgoročne scenarije ter dva kratkoročna scenarija, ki so bili razviti v okviru NGFS in ECB. Rezultati kažejo, da materialnost okoljskih tveganj na povišanje finančnih tveganj ni zanemarljiva, kar z vidika izpostavljenosti lastnim tveganjem potrjuje koristnost zavezanosti in aktivnosti Banke Slovenije k zmanjšanju okoljskega odtisa naših finančnih naložb. Poleg tega CSS dopolnjuje okvir za upravljanje tveganj z naslovitvijo okoljskih tveganj v procesu spremljave in merjenja tveganj, ki jim je Banka Slovenije izpostavljena.

	Scenarij	Horizont	Vpliv na tveganja
Dolgoročni	Urejen podnebni prehod (osnovni scenarij)	30 let	Srednje veliko tranzicijsko, manjše fizično
	Neurejen podnebni prehod		Veliko tranzicijsko, srednje fizično
	Vroči scenarij		Majhno tranzicijsko, veliko fizično
Kratkoročni	Poplave	1 leto	Veliko fizično
	Hiter neurejen podnebni prehod	3 leta	Veliko tranzicijsko

Vir: ISS, C4F, World Bank, Bloomberg, ECB, preračuni BS.

4.3 Podnebna tveganja v zakonodajnem okvirju

Tudi v letu 2023 smo nadaljevali z dejavnim spremljanjem razvoja zakonodaje s področja ESG tveganj. Na področju širše EU trajnostne zakonodaje je za bančni oziroma finančni sektor aktualna predvsem direktiva CSRD³⁰, sprejeta v decembru 2022. Direktiva uvaja zahteve po standardiziranem in verificiranem razkrivanju podatkov v zvezi s trajnostnim poslovanjem velikih podjetij in SME, ki kotirajo. Za banke pomeni ta zahteva potencialni vir podatkov o trajnostnem poslovanju komitentov, hkrati pa se tudi od bank zahteva dopolnitev razkritij v letnih poročilih s trajnostnimi vsebinami. Pri oblikovanju novele ZGD-1, ki bo v slovenski pravni red prenesla glavnino zahtev te direktive, aktivno sodelujemo tudi predstavniki Banke Slovenije.

Na področju sektorske bančne zakonodaje s področja ESG tveganj, ki je tudi podlaga za naše nadzorniške aktivnosti, sodelujemo v delovni skupini Evropskega bančnega organa (EBA), ki je zadolžen za pripravo strokovnih podlag za vključitev ESG tveganj v zakonodajni paket CRR3 in CRD6. ESG tveganja bodo po novem vključena v nadzorniško poročanje in razkritja za vse banke. CRR3 prinaša tudi zahteve po upoštevanju ESG dejavnikov v nekaterih elementih obstoječega izračuna kapital-skih zahtev, vendar gre v tej fazi predvsem za izrecno poudarjanje ESG vidikov v okviru pristopov, ki jih omogoča že trenutna zakonodaja, zlasti kadar je vpliv teh tveganj materialen (npr. v okviru vrednotenja zavarovanj ali v okviru posameznih postavk model-skih pristopov).

Celovitejši pristop k obravnavi ESG tveganj pri izračunu kapital-skih zahtev, vključno z morebitno posebno obravnavo izpostavljenosti pod vplivom ESG dejavnikov, se pričakuje po letu 2026, in sicer na podlagi analiz, ki jih bo izvedla EBA, in na podlagi razvoja zadevnih baselskih standardov. Pomembne novosti pri obravnavi ESG tveganj prinaša tudi CRD6, ki zahteva upoštevanje ESG vidikov pri oblikovanju strategij in politik, pa tudi v vseh drugih pomembnih upravljavskih procesih in sistemih bank, ob upoštevanju načela sorazmernosti. Časovni horizont okvira za upravljanje tveganj bo za ESG vsebine podaljšan na najmanj deset let, banke bodo morale izvajati ESG stresne teste in pripraviti posebne načrte za naslavljanje ESG tveganj. ESG tveganja bodo vključena tudi v nadzorniške procese (SREP) in nadzorniško stresno testiranje, izrecno pa je poudarjena tudi možnost uporabe blažilnika sistemskih tveganj za obravnavanje makro-ekonomskih in sistemskih tveganj, povezanih z ESG dejavniki.

V okviru Evropskega bančnega organa sodelujemo tudi pri pripravi tehničnih standardov in smernic, ki bodo opredelili izvedbene podrobnosti glede ESG zahtev iz CRR3 in CRD6.

Pod okriljem Evropske komisije pa se je v letu 2023 začel nov projekt s ciljem razvoja nadzorniškega okvira ESG tveganj v finančnem sektorju. Gre za mednarodni projekt, v katerem na različnih področjih sodelujemo strokovnjaki nadzornih institucij finančnega sektorja iz 11 držav. Namen projekta je okrepiti podatkovno infrastrukturo, analitične kapacitete ter razviti usklajen pristop nadzora ESG tveganj s pomočjo akademskega konzorcija. Projekt bo predvidoma trajal tri leta, do jeseni 2026.

³⁰ Direktiva (EU) 2022/2464 z dne 14. decembra 2022 o spremembi Uredbe (EU) št. 537/2014, Direktive 2004/109/ES, Direktive 2006/43/ES in Direktive 2013/34/EU glede poročanja podjetij o trajnostnosti

4.4 Podnebna tveganja na makrobonitetnem področju

Na makrobonitetnem področju smo nadaljevali z razvojem okvirja spremljave podnebnih tveganj, pri čemer sta spremljava in naslavljanje podnebnih tveganj odvisna od razpoložljivosti podatkov ter razvoja metodologije. V letu 2023 smo v prikaz tveganj in odpornosti bančnega sistema prvič vključili kazalnike tranzicijskih tveganj. Ti vključujejo tako kazalnike, ki prikazujejo strukturo portfelja na podlagi vnaprej definiranih podnebno občutljivih dejavnosti, kot tudi t. i. ogljične kazalnike, ki upoštevajo dinamiko spremembe emisij v času. Med slednjimi velja izpostaviti kazalnik nagiba bančnega portfelja NFD k onesnaževalnim dejavnostim, ki odraža razlike v strukturi bančnih portfeljev glede na strukturo gospodarstva. Podobne aktivnosti potekajo tudi na področju spremljave fizičnih tveganj, ki bodo v prikaz tveganj in odpornosti vključena naknadno.

V letu 2023 smo bili priča materializaciji podnebnih tveganj, zlasti iz vidika fizičnih tveganj, medtem ko so tranzicijska tveganja ostala zmerna. Poplave iz avgusta 2023 so povzročile dodatne negotovosti glede obetov gospodarske rasti ter posledično tudi poslovanja bank. Prve ocene na podlagi poplavnih kart so kazale na velik razpon možnih učinkov na portfelje bank, pri čemer se najslabši scenarij na srečo ni uresničil. Tranzicijska tveganja ostajajo zmerna, nekateri kazalniki so celo beležili izboljšanje ob stabilizaciji cen energentov. Bančni portfelji ostajajo nagnjeni k financiranju onesnaževalnih dejavnosti, a se je nagib bistveno znižal. Poslabšanje obetov gospodarske rasti, zlasti šibkosti v predelovalnih dejavnosti, pa so se začele kazati v rahlem povečanju deleža NPE iz podnebno bolj občutljivih dejavnosti. Kreditno tveganje v bankah, tudi iz podnebnih tveganj, ostaja nizko.

V lanskem letu smo bankam v izpolnitev poslali anketo o prihodnjih izzivih bančnega sistema. Iz odgovorov izhaja, da **so banke v obdobju 2021–2023 naredile precejšen napredek na področju trajnostnosti, medtem ko merjenje podnebnih tveganj ostaja izziv zaradi podatkovnih vrzeli in kompleksnosti tematike.** Hkrati ugotavljamo, da se je ponudba zelenih kreditov povečala, obrestne mere za zelene kredite pa so nižje kot pri drugih kreditih. Med iniciativami na mednarodni ravni bo v letu 2024 pod okriljem evropskih nadzornih institucij prvič izvedena tudi medsektorska vaja podnebnih stresnih testov. Namen vaje je ocenjevanje pripravljenosti evropskega finančnega sektorja (bank, zavarovalnic in kapitalskih trgov) na prehod k nizkoogljičnemu gospodarstvu (t. i. Fit for 55).

4.5 Spremljanje okoljskih tveganj v bankah

Od objave ECB Vodnika o podnebnih in okoljskih tveganjih leta 2020 dosledno poudarjamo potrebo po ustreznem upravljanju teh tveganj v bankah. Eno izmed naših glavnih nadzorniških prednostnih nalog za obdobje 2023–2025 je, da banke ustrezno vključijo ta tveganja v svojo poslovno strategijo, notranje upravljanje in upravljanje s tveganji. Po tematskem pregledu podnebnih in okoljskih tveganj leta 2022 smo določili, da morajo biti banke skladne z ECB Vodnikom do konca leta 2024. Napredek bank na tem področju redno spremljamo in bankam izdajamo priporočila, kjer pričakovana skladnost z ECB Vodnikom še ni dosežena. Ugotavljamo, da so banke naredile največ napredka pri vključevanju podnebnih in okoljskih tveganj v procese notranjega upravljanja, poslovne strategije in v procese upravljanja s tveganji ter tako vzpostavile okvir za upravljanje s podnebnimi in okoljskimi tveganji na vseh relevantnih področjih. Več napredka pa pričakujemo v procesih za kvantifikacijo učinkov podnebnih in okoljskih tveganj na nivoju portfeljev oz. posameznih strank, k čemur bo pripomogel tudi pričakovani razvoj okvirov stresnega testiranja v letu 2024.

4.6 Razvoj statističnih podatkov in indikatorjev za analizo podnebnih tveganj

V 2023 smo na ravni ESCB sodelovali pri razvoju podatkov in indikatorjev za analizo tveganj, ki izhajajo iz podnebnih sprememb. V okviru ESCB smo pristopili k sistematični ureditvi podatkov in iz njih izhajajočih indikatorjev, ki bodo na evropski ravni omogočili transparenten in enoten pregled trajnostnega financiranja (indikatorji trajnostnih financ), financiranja CO₂-intenzivnih aktivnosti (indikatorji za izpuste CO₂) in tveganj povezanih z okoljskimi spremembami (indikatorji za fizična tveganja). Vir podatkov za indikatorje, kjer je to mogoče, so javno dostopne zbirke podatkov, medtem ko se metodologija izračunov še razvija. Zato so objavljeni indikatorji označeni kot eksperimentalni, letos pa se predvideva nadaljnje objavljane in razširjen nabor vseh indikatorjev.

4.7 Lastni ogljični odtis

V Banki Slovenije dejavno zasledujemo uresničitev strateškega cilja, postavljenega v okviru strategije Banke Slovenije za obdobje 2021–2026 in usmerjenega v trajnostno naravnost našega poslovanja: zmanjšanje lastnega ogljičnega odtisa. Ukrepamo na področjih posrednih in neposrednih emisij toplogrednih plinov, s čimer zmanjšujemo lasten negativen vpliv na okolje. Na srednji rok se osredotočamo na doseganje etapnih ciljev, načrtanih v posameznem obdobju, z dosegom katerih nižamo lasten ogljični odtis.

V preteklem letu smo postavljali cilje in sprejemali ukrepe, s katerimi smo vplivali na zmanjšanje posrednih emisij. Tako smo ukrepali na področju krajšanja dobavnih transportnih poti, izvajali smo določila zelenega javnega naročanja ter izvedli poglobljen energetske pregled poslovnih stavb. Z namenom ukrepanja v smeri energetske učinkovitosti smo v letu 2023 izvedli študijo o namestitvi sončne elektrarne na enem izmed lastniških objektov. Aktivnosti, ki vodijo v zmanjšanje negativnega vpliva na okolje, pa smo izvajali tudi na področju spodbujanja trajnostne naravnosti zaposlenih.

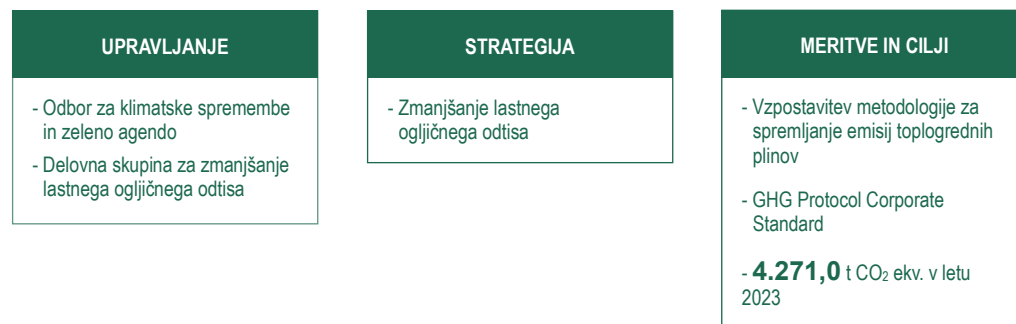
Tabela 6: Lastni ogljični odtis

Emisije	(tCO ₂)
Obseg 1: neposredne emisije (za opravljanje naših storitev)	19,8
Obseg 2: posredne emisije (vsa kupljena energija – električna, toplotna)	895,6
Obseg 3: druge vrste posrednih emisij	3.355,7
Skupaj	4.271,0

Za leto 2023 smo opravili izmero lastnega ogljičnega odtisa, ki temelji na zahtevah standarda GHG Protocol Corporate Standard. Ta emisije razvršča v tri obsege, kar pomeni, da smo pri izračunu emisij toplogrednih plinov zajeli vse neposredne in posredne emisije nastale z našim delovanjem. V meritve smo vključili tudi vse lokacije, na katerih potekajo poslovni procesi. Pri neposrednih emisijah smo izmerili emisije porabe goriva za službena vozila, izpuste agregatov in podobne neposredne emisije. Pri posrednih emisijah pa smo v izračunu ogljičnega odtisa upoštevali porabo električne in toplotne energije, odtis zaposlenih, ki ga povzročajo emisije pri prevozu na delo, emisije službenih potovanj, porabo papirja in odpadkov. Skupne emisije so v letu 2023 znašale 4.271,0 t CO₂,ekv.

V prihodnjih letih se bomo osredotočali na zastavljanje in doseganje ciljev, ki nas bodo, na dolgi rok, vodili v smeri doseganja ničelnih neto emisij.

Shema 1: Upravljanje okoljskih dejavnikov Banke Slovenije



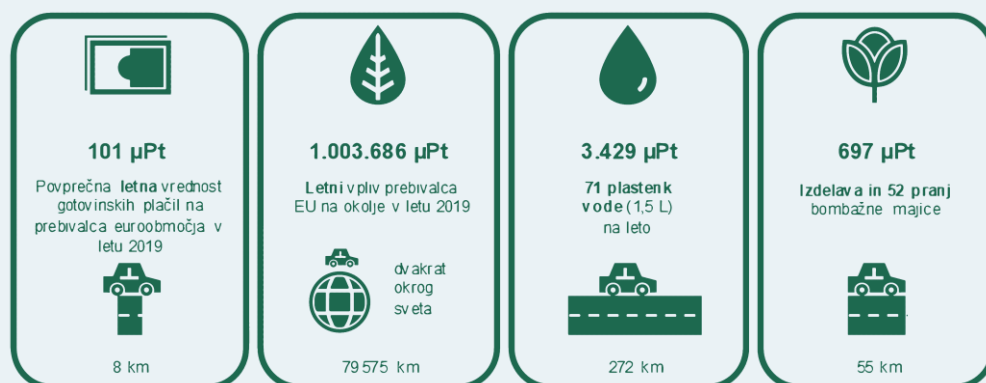
Od leta 2002 je ena od prednostnih nalog Evrosistema zmanjševanje okoljskega odtisa evrskih bankovcev (v nadaljevanju: bankovci). Za ta namen je bila v letu 2004 izvedena študija ocene vpliva življenjskega cikla prve serije bankovcev na okolje.

Po uvedbi zadnjega apoenja druge serije bankovcev je Evrosistem izvedel PEF študijo okoljskega odtisa evrobankovcev za leto 2019. PEF študija temelji na metodologiji, ki jo je razvila Evropska komisija in nadgrajuje študijo iz leta 2004. Upoštevan je vpliv celotnega življenjskega cikla bankovcev, vse od pridobivanja surovin, izdelave bankovcev, distribucije in uničevanja bankovcev. Pri študiji smo sodelovale: papirnice, tiskarne, centralne banke, prevozniki gotovine, poslovne banke in trgovine s prodajnimi mesti.

PEF študija je imela dva cilja: (a) celovito preučitev vpliva posameznih faz življenjskega cikla na okolje ter (b) odkriti vidike življenjskega cikla bankovcev, kjer so še možne izboljšave.

PEF študija je pokazala, da enotni skupni rezultat na povprečno letno vrednost gotovinskih plačil na polnoletnega prebivalca evrskega območja v letu 2019 znaša 101 mikrotokčke (μPt). Za primerjavo: skupni letni vpliv polnoletnega prebivalca na okolje znaša 1.003.686 mikrotokčke (μPt). Izmerjen vpliv bankovcev je nizek (0,01 % celotnega vpliva polnoletnega prebivalca evrskega območja) in enak, kot če bi prebivalec evrskega območja s standardnim avtomobilom prevozil 8 km.

Shema 2: Primerjava
okoljskega odtisa
bankovcev in drugih
pogosto uporabljenih
izdelkov



Vir: Študija okoljskega odtisa evrskih bankovcev kot plačilnega instrumenta (europa.eu)

Glavne dejavnosti, ki ustvarjajo okoljski odtis bankovcev, so poraba električne energije na bankomatih (37 %), prevozi bankovcev (35 %), obdelava bankovcev v fazi distribucije (10 %), poraba vode v fazi izdelave papirja (9 %) in preverjanje pristnosti bankovcev na prodajnem mestu (5 %).

Ne glede na to da je vpliv bankovcev na okolje majhen, si bo Evrosistem še naprej prizadeval za dodatno zmanjševanje okoljskega odtisa bankovcev ter za ta namen vlagal v raziskave in razvoj (predvsem pri razvoju novih serij bankovcev).

4.8 Konferenca Evropske investicijske banke in Banke Slovenije

Banka Slovenije in Evropska investicijska banka sta 29. septembra 2023 gostili mednarodno razpravo, posvečeno podnebnim spremembam. Na dogodku z naslovom *Zelenemu prehodu naproti: trajnostne naložbe in investiranje* so govorniki razpravljali, kako financirati trajnostni prehod v ogljično nevtralno ekonomijo in kakšno vlogo imajo lahko pri tem finančne inštitucije in podjetja. Razpravo sta otvorila namestnik guvernerja Banke Slovenije Primož Dolenc in podpredsednica Evropske investicijske banke Teresa Czerwinska. Osrednji del dogodka je bila okrogla miza, ki jo je vodila viceguvernerka Tina Žumer, na njej pa so sodelovali:

- Patrick Amis, generalni direktor oddelka Sistemske in mednarodne banke pri ECB,
- Daniel C. L. Hardy, raziskovalec pri Vienna Institute for International Economic Studies,
- Alenka Recelj Mercina, koordinatorka trajnostnega razvoja pri NLB,
- Elina Kamenitzer, direktorica oddelka podpora poslom, EIB,
- Sandra Švaljek, namestnica guvernerja hrvaške centralne banke in
- Peter Wostner, svetovalec na Uradu za makroekonomske analize in razvoj.

Fotografija 5: Sodelujoči v mednarodni razpravi Zelenemu prehodu naproti: trajnostne naložbe in investiranje



V Banki Slovenije se s finančnim izobraževanjem ukvarjamo že od leta 2017, v zadnjih letih pa smo prizadevanja na tem področju še okrepili. Cilje uresničujemo s povečevanjem in predstavljanjem strokovnih vsebin javnosti, krepimo prisotnost na družbenih omrežjih in smo bolj odprti za širšo javnost, veliko truda vlagamo v finančno izobraževanje s poudarkom na otrocih in mladostnikih. Na različne načine želimo širši javnosti približati finančne in centralnobančne teme, zato smo maja 2021 odprli Muzej Banke Slovenije, ki je pretežno namenjen izobraževanju, v strategiji od leta 2021 do 2026 pa smo finančno opismenjevanje opredelili kot enega strateških ciljev.

Krepitev finančnega opismenjevanja je eden od strateških ciljev Banke Slovenije za obdobje 2021–2026.

Da bi lahko čim boljše uresničevali zastavljene cilje, se v državi in širše povežemo z drugimi pomembnimi deležniki, ki se ukvarjajo s finančno pismenostjo.

Od septembra 2021 smo pobudniki neformalnih medresorskih srečanj, na katerih sodelujejo predstavniki ministrstva za finance, ministrstva za vzgojo in izobraževanje, zavoda za šolstvo, centra za poklicno izobraževanje in finančne uprave, od aprila 2023 pa kot člani sodelujemo v uradni medresorski skupini za pripravo centraliziranega finančnega opismenjevanja s promocijo vlaganja v finančne instrumente, vzajemne sklade, vzajemne pokojninske sklade in domačega kapitalskega trga, ki jo vodi ministrstvo za finance. Spomladi 2023 smo se priključili razvojni skupini, ki pod okriljem Andragoškega centra Slovenije razvija javnoveljavne in neformalne programe finančne pismenosti za odrasle, kot izvajalci seminarjev za pedagoške delavce in vodstva izobraževalnih institucij smo se priključili tudi projektu Digitrajni učitelj, prav tako pa izvajamo izobraževalne vsebine na seminarjih za učitelje, ki potekajo v organizaciji zavoda za šolstvo. Vsako leto izvajamo tudi skupne projekte z drugimi nevladnimi institucijami, kot sta Hiša EU in Zveza prijateljev mladine, letos smo se pri izvajanju debatnega projekta Mojstri digitalne prihodnosti povezali z uradom predsednice republike.

V mednarodnem prostoru sodelujemo v delovnih skupinah znotraj ECB in EBA, ki se ukvarjajo s finančno pismenostjo in varstvom potrošnikov, spremljamo tudi delo OECD/INFE in se vsako leto z različnimi pobudami vključujemo v obeležitev svetovnega tedna denarja, ki poteka pod okriljem OECD, bilateralno se na področju finančne pismenosti povezujemo z drugimi centralnimi bankami in na srečanjih delimo svoje izkušnje in znanja.

5.1 Izobraževalni programi

V letu 2023 smo v sklopu izobraževalnih dni zabeležili nekaj več kot 3.000 obiskovalcev različnih starosti (v letu 2022 je bilo udeležencev izobraževalnih dni približno 1.500). Izobraževalni dnevi v Banki Slovenije so se sicer začeli leta 2017. Namenjeni so zlasti osnovnim in srednjim šolam, v zadnjih letih pa smo obiske razširili tudi s skupinami predšolskih otrok, študentov in upokojencev.

Izobraževalni dan je dve uri dolg program, kjer predstavimo glavne naloge Banke Slovenije, vključenost v Evrosistem in nekatere posebne teme (denarna politika, bančni nadzor, finančna statistika, analiza gospodarskih gibanj, reševanje bank, plačilne metode in gotovina). Zahtevnost je prilagojena stopnji znanja in razumevanja obiskovalcev, ki lahko ob izobraževalnih vsebinah in delavnicah ogledajo tudi Muzej Banke Slovenije.

V letu 2023 je Banko Slovenije in Muzej Banke Slovenije v sklopu izobraževalnih programov obiskalo več kot 4.000 otrok, mladostnikov in odraslih.

Leta 2022 smo vpeljali tudi počitniški dan v Banki Slovenije, ki je namenjen osnovnošolcem. Z nami lahko preživijo en dan in spoznajo delovanje Banke Slovenije, druge centralnobančne teme, se povežejo z vrstniki s podobnimi interesi, si ogledajo naš muzej, na delavnicah izvejo več o varčevanju, ustvarjajo in kakovostno preživijo počitniški čas. V letu 2023 smo izpeljali 8 počitniških dni, ki se jih je udeležilo nekaj več kot 200 otrok.

Finančni izziv je zbirka nalog s finančnega področja, ki so primerne za reševanje v razredu ali doma, razdeljene so po različnih starostnih stopnjah oziroma po triadah osnovne šole. Na reševanje izziva se lahko prijavijo tako šolske skupine kot posamezniki. V letu 2023 smo 1.500 pravilno rešenih izzivov.

V času zimskih počitnic 2023 se je na TV Slovenija predvajala oddaja Mladi mojstri financ, ki smo jo v sodelovanju z zunanjo produkcijsko hišo in TV Slovenija snemali poleti 2022. V mini TV seriji skupina mladih odkriva različne finančne pojme in zakonitosti. V prvem mesecu predvajanja si jo je ogledalo več kot 200.000 gledalcev. Za morebitno uporabo video posnetkov pri pouku pa smo pripravili tudi delovni zvezek.

Vsako leto se pridružimo vseslovenskemu obeleževanju svetovnega tedna denarja, ki poteka pod okriljem OECD/INFE. Leta 2023 smo v sodelovanju z Zavodom za šolstvo RS pripravili uvodno nacionalno konferenco finančne pismenosti, ki so se je udeležili pedagoški delavci in predstavniki različnih institucij, ki izvajajo programe finančnega izobraževanja ali oblikujejo smernice na tem področju. V tem času smo se predstavniki Banke Slovenije udeležili več okroglih miz, na katerih smo skupaj s predstavniki drugih finančnih in izobraževalnih institucij razpravljali o pomenu finančnega opismenjevanja ter vlogi posameznih deležnikov pri uresničevanju ciljev in izpolnjevanju nalog, ki nas na omenjenem področju čakajo v prihodnosti. Z različnimi delavnicami v Muzeju Banke Slovenije in bančnimi urami na daljavo smo uspeli nasloviti več kot 450 otrok, mladostnikov in odraslih. Z nekaterimi smo sodelovali prek naših družabnih omrežij, kjer je potekal spletni nagradni kviz. Na likovnem natečaju z naslovom *Kamen na kamen palača* pa je sodelovalo več kot 300 otrok iz 17 različnih osnovnih šol in vrtcev. Ustvarjali so likovni izdelek, ki predstavlja, kako si sami zamišljajo stavbo centralne banke. Aprila 2023 je namreč minilo 100 let od dograditve bančne palače na Slovenski 35.

V šolskem letu 2023/2024 smo v Banki Slovenije organizirali debatni projekt Mojstri digitalne prihodnosti, ki poteka pod pokroviteljstvom predsednice Republike Slovenije Nataše Pirc Musar in guvernerja Banke Slovenije Boštjana Vasleta. Projekt poteka v sodelovanju s slovensko debatno organizacijo Za in proti, zavod za kulturni dialog. Namenjen je učencem zadnjih treh razredov osnovne šole in dijakom srednjih šol.

Na debatnih delavnicah in turnirjih so se mladi izpopolnjevali v debatni tehniki, hkrati pa razmišljali in razpravljali o pomenu digitalizacije za bančni sistem, sodobnih plačilnih metodah in trenutnih gospodarskih trendih, pa tudi o vplivu digitalnega napredka na umetno inteligenco ter o pravicah in odgovornostih posameznikov, povezanih z umetno inteligenco.

V sklopu projekta je 29. avgusta 2023 potekal uvodni seminar za mentorje in druge pedagoške delavce, nadaljevali smo z dnevom odprtih vrat 4. oktobra 2023, ki se ga je udeležilo več kot 200 učencev, dijakov in mentorjev. Na projekt se je do konca oktobra prijavilo 45 različnih osnovnih in srednjih šol iz vse Slovenije, do konca januarja 2024 smo na šolah nato izvajali delavnice, kjer smo dodatno izobrazili več kot 600 učencev in dijakov. Konec januarja oziroma začetek februarja smo na debatnih polfinalnih turnirjih dobili tudi finaliste, ki se bodo 11. maja v Ljubljani pomerili na velikem finalu, na katerem bosta aktivno vlogo imela tudi predsednica Republike Slovenije Nataša Pirc Musar in guverner Boštjan Vasle.

Fotografija 6: **Dan odprtih vrat Banke Slovenije v sklopu projekta Mojstri digitalne prihodnosti**



5.2 Muzej Banke Slovenije

V Muzeju Banke Slovenije smo leta 2023 zaznali porast obiska in oblikovali več zanimivih dejavnosti za obiskovalce. Obeležili smo vse pomembnejše kulturne in muzejske datume – na Prešernov dan smo med drugim izvedli delavnico z ilustratorjem, kjer so se mladi preizkusili, kako bi izdelali svoj bankovec, ob mednarodnem dnevu muzejev in tednu družine maja 2023 ter muzejski noči junija 2023 in na Ta veseli dan kulture 3. decembra 2023 smo izvedli posebne programe za otroke in odrasle. Redno je muzej sicer odprt vsak tretji četrtek v mesecu, za napovedane skupine pa tudi zunaj teh terminov.

V muzeju se je leta 2023 zvrstilo več kot tisoč obiskovalcev (če prištejemo še obiskovalce izobraževalnih programov, ki so prav tako vsi obiskali muzej, se povzpne številka na 4.000). V letu 2022 je bilo obiskovalcev 300 (oziroma 1800 upoštevaje udeležence izobraževalnih programov, ki so si prav tako ogledali muzej). Muzej so med drugim obiskali nekateri tuji in domači visoki gosti, posebnih vodstev pa so se udeležile tudi strokovne skupine drugih finančnih institucij v državi. Ob dnevu slovenskega športa, ko smo izdali spominski kovanec, smo 2. oktobra 2023 pripravili posebno slovesnost, ki so se je udeležili dobitniki prvih zlatih olimpijskih medalj za samostojno Slovenijo, Iztok Čop, Luka Špik in Rajmond Debevec.

Fotografija 7: Slovesnost ob dnevu slovenskega športa



Vsak drugi četrtek v mesecu izdajamo e-novičnik Muzeja Banke Slovenije, v katerem objavljamo novice iz muzeja in iz centralnobančnega sveta, didaktične igre, kvize, zanimive povezave, fotografije in napovedujemo dogodke, na katere vabimo širšo javnost. Aktivni smo na družbenih omrežjih – spomladi 2023 je zaživel Instagram profil Muzeja Banke Slovenije, ki prav tako prinaša aktualne novice, pa tudi različne razlage in informacije iz finančnega sveta.

Spomladi 2023 smo v muzeju vpeljali interaktivno igro Atlantova skrivnost, namenjeno zlasti najstnikom in mladim odraslim. Igra spodbuja obiskovalce, da se bolj dejavno vključijo v ogled muzeja, saj je zasnovana tako, da dijaki (ali drugi udeleženci) samostojno raziskujejo muzej, ob tem veliko izvedo in se tudi zabavajo, na koncu pa s skupnimi močmi odklenejo sef, v katerem se skriva nagrada za uspešne raziskovalce. S tem smo približali muzejske vsebine tudi mlajši populaciji.

V skladu s 26. členom ZBS-1 o svojem delu poročamo Državnemu zboru Republike Slovenije in na vabilo sodelujemo tudi pri sestankih drugih teles DZ. Predstavniki Banke Slovenije smo leta 2023 Odboru za finance poročali v okviru predstavitve *Letnega poročila Banke Slovenije 2022* in predstavitve *Letnega poročila Odbora za finančno stabilnost*. *Letno poročilo Banke Slovenije* smo predstavili tudi Komisiji Državnega sveta za gospodarstvo, obrt, turizem in finance.

Predstavniki Odbora za finance in monetarno politiko in minister za finance sta v skladu s 33. členom Zakona o Banki Slovenije redno vabljeni na seje Sveta Banke Slovenije, vendar nimata pravice glasovati. V ta namen v skladu s stopnjo zaupnosti prejemata vsa gradiva in predloge sklepov, ki jih pripravijo strokovne službe Banke Slovenije in se o njih odloča na seji. Tako se zakonodajna in izvršilna veja oblasti sproti seznanjata z zadevami v pristojnosti Sveta Banke Slovenije.

Sestavni del poročanja Banke Slovenije državnemu zboru so tudi računovodski izkazi Banke Slovenije, ki jih revidira neodvisni mednarodni revizor, izbran v skladu s prvim odstavkom 27. člena Statuta ESCB in ECB za triletno obdobje (52. člen ZBS-1). Statut določa, da revizijo računovodskih izkazov ECB in nacionalnih centralnih bank opravljajo neodvisni zunanji revizorji, ki jih priporoči Svet ECB, potrdi pa Svet Banke Slovenije. Revizorji so pooblaščen za pregled vseh poslovnih knjig in računov ECB in nacionalnih centralnih bank ter za pridobivanje celovitih informacij o njihovem poslovanju. Svet Banke Slovenije po predhodnem javnem zbiranju ponudb najmanj šest mesecev pred potekom pogodbe, sklenjene z revizorjem, izbere in predlaga kandidata v postopek dokončnega izbora.

7.1 Organa odločanja

Z Zakonom o Banki Slovenije sta kot organa odločanja določena guverner in Svet Banke Slovenije. Svet Banke Slovenije sestavlja pet članov, to so guverner in štirje viceguvernerji. Guverner je predsednik Sveta Banke Slovenije. Guverner Banke Slovenije vodi poslovanje in organizira delo ter zastopa Banko Slovenije, izvršuje odločitve Sveta Banke Slovenije, izdaja posamične in splošne akte Banke Slovenije, ki niso v pristojnosti Sveta Banke Slovenije, ter lahko izdaja tudi navodila za izvajanje sklepov Sveta Banke Slovenije.

V Banki Slovenije sta organa odločanja guverner in Svet Banke Slovenije.

Guverner Banke Slovenije je član Sveta ECB; članstvo v Svetu je *ad personam*.

Člani Sveta Banke Slovenije so neodvisni pri opravljanju nalog, določenih z Zakonom o Banki Slovenije, ter niso vezani na sklepe, stališča in navodila državnih ali katerih koli drugih organov, niti se ne smejo nanje obračati po navodila ali usmeritve. Od uvedbe evra 1. januarja 2007 člani Sveta Banke Slovenije pri uresničevanju nalog upoštevajo določila Statuta ESCB in ECB.

Svet Banke Slovenije so 31. decembra 2023 sestavljali:

- mag. Boštjan Vasle, guverner;
- mag. Tina Žumer, viceguvernerka;
- mag. Milan Martin Cvikel, viceguverner;
- dr. Primož Dolenc, viceguverner – namestnik guvernerja;
- dr. Marko Pahor, viceguverner.

7.2 Delovanje Sveta Banke Slovenije leta 2023

Svet Banke Slovenije odloča o zadevah v pristojnosti Banke Slovenije. Te pristojnosti določajo Zakon o Banki Slovenije in drugi zakoni, ki urejajo bančništvo, reševanje in prisilno prenehanje bank, plačilne storitve in plačilne sisteme, makrobonitetni nadzor, sistem jamstva za vloge, preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma, potrošnike kredite in devizno poslovanje.

V tem okviru Svet Banke Slovenije odloča o sprejetju podzakonskih aktov in drugih splošnih predpisov iz svoje pristojnosti. Poleg tega se opredeljuje do predlogov zakonov ter podzakonskih aktov in drugih splošnih predpisov, ki urejajo zadeve v pristojnosti Banke Slovenije, ki jih sam ne sprejema. **Na področju nadzora bank, hranilnic in drugih subjektov Svet Banke Slovenije izdaja in odvzema dovoljenja ter izreka ukrepe.**

Na podlagi Zakona o Banki Slovenije lahko Svet Banke Slovenije odloča tudi o drugih zadevah, ki zadevajo poslovanje Banke Slovenije, in sicer lahko predlaga zunanjega revizorja, ureja pravice in obveznosti iz delovnih razmerij za člane Sveta Banke Slovenije, ugotavlja nezdržljivost opravljanja funkcij članov Sveta Banke Slovenije in se opredeljuje do notranjih administrativnih vprašanj Banke Slovenije.

S Poslovnikom o delu Sveta Banke Slovenije so opredeljene naloge, pomembne za delovanje Banke Slovenije. Tako Svet Banke Slovenije odloča o strateški alokaciji finančnih naložb Banke Slovenije, povečanju osnovnega kapitala Banke Slovenije iz splošnih rezerv, delitvi presežka prihodkov nad odhodki v mejah in v obsegu, ki jih določa Zakon o Banki Slovenije, ter sprejema letno poročilo ter finančni in poslovni načrt. Te odločitve zagotavljajo neodvisnost Banke Slovenije pri vodenju denarne politike.

Svet Banke Slovenije je pristojen tudi za urejanje notranjih organizacijskih zadev Banke Slovenije, kot so imenovanja in razrešitve delavcev s posebnimi pooblastili, deluje pa tudi kot pritožbeni organ v ugovorih proti posamičnim pravnim aktom, ki jih je izdal guverner, kadar tako predvideva zakon. Sprejema notranje akte o pravicah, obveznostih in odgovornostih zaposlenih v skladu z Zakonom o Banki Slovenije, podzakonske predpise, ki določajo način in obseg evidentiranja, zbiranja, obdelave, izkazovanja in prenosa podatkov in informacij, potrebnih za delovanje informacijskega sistema Banke Slovenije. Poleg tega se redno seznanja s poročili, ki mu jih pošiljajo delovna telesa oziroma strokovne službe glede izvrševanja pomembnejših nalog.

Svet Banke Slovenije odloča o zadevah s svojega področja na sejah, pri čemer je odločitev sprejeta, če zanjo glasujejo vsaj trije člani.

Leta 2023 so se člani Sveta Banke Slovenije sestali na 21 rednih sejah, opravili pa so tudi 2 korespondenčni seji. Časovni raspored sej je vnaprej določen za tekoče koledarsko leto. Pri pripravi časovnega rasporeda se upoštevajo predvsem seje različnih delovnih teles v evro območju. Zaradi zagotavlja čim večje prisotnosti članov je včasih potrebno, sicer redko, premakniti tudi datum seje. V okviru priprav na sejo člani sveta, kot področni vodje, posebno pozornost namenjajo pripravi gradiv, pojasnjevanju in usklajevanju stališč z drugimi člani sveta ter strokovnimi službami, kar se je odražalo v predlaganih odločitvah, ki so bile praviloma sprejete soglasno, zelo redko pa s preglašovanjem ali vzdržanim glasom.

Skupno je Svet Banke Slovenije leta 2023 obravnaval 402 točki, od tega, kot vsako leto, največ s področja nadzora bančnega poslovanja in licenciranja, manj pa je bilo točk s področij finančne stabilnosti, reševanja bank, gotovinskega poslovanja ter področja plačilnih in poravnalnih sistemov. Točke s področij ekonomske in denarne politike so bile vezane na časovne okvire sej Sveta ECB ter razpoložljivosti podatkov.

7.3 Odnosi z javnostmi

V Banki Slovenije si prizadevamo za jasno, vsebinsko in učinkovito komuniciranje z vsemi javnostmi. Tako poskrbimo, da naša sporočila dosežejo pravo javnost ob pravem trenutku. S transparentnim komuniciranjem gradimo prepoznavnost Banke Slovenije ter njen ugled v domačem in tujem okolju.

Mediji in pojasnila javnosti

Leta 2023 smo prejeli in odgovorili na skupno več kot 700 novinarskih vprašanj, objavili 105 sporočil za javnost, 62 publikacij Banke Slovenije in štiri ECB publikacije. Naši predstavniki so sodelovali v številnih večjih intervjujih, dali smo 20 izjav za televizijo oziroma radio, organizirali šest novinarskih konferenc in številna neformalna srečanja za novinarje. Organizirali smo tudi štiri večje razprave, ki so se jih udeležili predstavniki stroke in medijev.

Novinarji so pogosto spraševali o stanju v slovenskem bančnem sistemu, naših napovedih, predvsem glede inflacije, o gibanju obrestnih mer. Zanimalo jih je naše mnenje o vpisu gotovine v ustavo, o obdavčitvi dobičkov bank, sproščanju omejitev pri kreditiranju prebivalstva in vračilu stroškov s strani bank v primeru predčasnega poplačila kredita.

Mediji so leta 2023 v povezavi z Banko Slovenije objavili več kot 3.150 medijskih objav. Teh je bilo največ v spletnih medijih – prevladovali so portali Sta.si, Finance.si, Bloombergadria.si in Delo.si. Po številu objav sledijo tiskani mediji, televizija in radio.

Poleg vprašanj medijev smo leta 2023 prejeli in odgovorili še na več kot 1.300 vprašanj splošne javnosti, od posameznikov do pravnih oseb. Med drugim smo obravnavali veliko število pritožb potrošnikov, odgovorili na več vprašanj s področja numizmatike, izdaje dovoljenj in druge bančne regulative.

Publikacije

V letu 2023 smo ponovno prenovili nabor periodičnih publikacij:

- *Pregled makroekonomskih gibanj* je izšel osemkrat. V njem smo analizirali ključna makroekonomska gibanja. Junija in decembra so bile osrednji del publikacije srednjeročne napovedi makroekonomskih gibanj v Sloveniji. Publikacija je pod skupnim naslovom združila tri predhodne publikacije: Polletni pregled gospodarskih in finančnih gibanj, Napovedi makroekonomskih gibanj v Sloveniji in Pregled makroekonomskih gibanj;
- *Poročilo o finančni stabilnosti* je izšlo maja in oktobra. V njem smo analizirali in pojasnili sistemska tveganja v finančnem sistemu;
- *Informacija o poslovanju bank s komentarjem* je pod takim naslovom začela izhajati lani in je vsebovala ključne bilančne podatke bančnega sistema, aktualne podatke o obrestnih merah in nedonosnih posojilih ter podatke o poslovanju liziških družb. Objavili smo jo junija in decembra. Predhodnica te publikacije je bila Mesečna informacija o poslovanju bank. Ta od aprila 2023 izhaja v obliki obogatene statistične zbirke podatkov, objavljene na spletni strani.

Redne statistične publikacije so bile *Bilten* (mesečno), *Ekonomski odnosi Slovenije s tujino* (mesečno), *Finančni računi Slovenije* (četrtno), *Storitvena menjava s tujino po značilnostih podjetij* (letno) in *Neposredne naložbe* (letno).

Na področju raziskav in analiz smo lani pričeli objavljati novo zbirko avtorskih člankov *Kratke ekonomsko-finančne analize*. V njih zagotavljamo avtorske poglede analitikov na specifične teme s področja makroekonomije, denarne politike, finančne stabilnosti in drugih področij delovanja Banke Slovenije. Lani je v tej zbirki izšlo deset avtorskih člankov. Še naprej sta izhajali naši že tradicionalni avtorski zbirki *Delovni zvezki Banke Slovenije* in *Prikazi in analize*. V prvi je izšlo pet in v drugi sedem avtorskih člankov.

Nagrade, javni dogodki, konference in seminarji

Leta 2023 smo pod okriljem ECB še zadnjič organizirali tekmovanje Generacija Euro. ECB se je namreč odločila, da v prihodnjih letih tekmovanja ne bo več organizirala. Namenjeno je bilo dijakom višjih letnikov srednjih šol. Namen tekmovanja je bila spodbuda mladih k pridobivanju znanj s področja ekonomije in financ ter seznanjanju z vlogo, nalogami in delovanjem ECB in Evrosistema. Tekmovalci vseh finalnih ekip so pokazali visoko raven znanja in inovativnosti. V šolskem letu 2022/23 je zmagala ekipa z imenom »1nfl4t0rčk1« iz II. gimnazije Maribor.

Tudi v letu 2023 smo nagradili najboljša doktorska in magistrska dela s področij ekonomije, bančništva, zavarovalništva, financ in finančnega prava. Nagrade dr. Ivana Ribnikarja smo podelili sedmim najboljšim magistrskim delom in enemu doktorskemu delu. V sodelovanju z Ekonomsko fakulteto Univerze v Ljubljani smo izvedli osem seminarjev, namenjenih predvsem strokovni javnosti.

V letu 2023 smo med drugim organizirali šest strokovnih dogodkov, ki so bili odprti tudi za splošno javnost. Guverner estonske centralne banke Madis Müller je tako 3. marca 2023 na javnem predavanju z naslovom *Zakaj je inflacija visoka in tako različna med državami evrskega območja?* predstavil svoj pogled na takrat aktualno problematiko inflacije in se osredotočil na razliko med Estonijo in Slovenijo.

V sklopu svetovnega tedna izobraževanja o financah smo 20. marca 2023 v sodelovanju z Zavodom za šolstvo RS **gostili Nacionalni posvet o finančnem opismenjevanju**, namenjen pedagoškim in strokovnim delavcem v šolstvu. Na njem smo različne institucije, ki skrbimo za finančno opismenjevanje v Sloveniji, predstavile pomen finančne pismenosti in svoje delo na tem področju (več o tem v poglavju 5).

28. marca 2023 smo **organizirali razpravo z naslovom *Plačilna bilanca – pokazatelj stanja v gospodarstvu in vodilo za nosilce politik***. Na njej smo izpostavili pomen, razloge in posledice gibanj v plačilni bilanci ter odgovorili na nekatera vprašanja s tega področja.

V prostorih Banke Slovenije smo **gostili tudi guvernerja hrvaške centralne banke Borisa Vujčića**, ki je 20. aprila 2023 na svojem predavanju z naslovom *Prevzemanje evra v času visoke inflacije: primer Hrvaške* predstavil proces priprave Hrvaške na prevzem skupne evrske valute.

29. septembra 2023 smo se z **mednarodno razpravo *Zelenemu prehodu naproti: trajnostne naložbe in investiranje***, ki smo jo pripravili skupaj z Evropsko investicijsko banko, posvetili podnebnim spremembam (več o tem v poglavju 4).

Organizirali smo tudi okroglo mizo z naslovom *Digitalni evro: ko gotovina sreča tehnologijo*, na kateri so sogovorniki – Peter Kažimír, guverner slovaške centralne banke, Madis Müller, guverner estonske centralne banke, Edward Scicluna, guverner

malteške centralne banke, Gediminas Šimkus, guverner litovske centralne banke, Boris Vujčić, guverner hrvaške centralne banke, in guverner Boštjan Vasle – med drugim razpravljali o tem, zakaj centralne banke razmišljajo o izdaji digitalnega evra, o prednostih digitalne valute za uporabnike, morebitnih tveganjih in kaj bi digitalni evro pomenil za gotovino. Zaradi aktualne tematike je dogodek pritegnil število domače in mednarodno občinstvo.

Knjižnica Banke Slovenije

Knjižnica Banke Slovenije je specialna knjižnica, ki z naborom informacijskih virov in literature podpira strokovne delovne procese matične organizacije. Gradivo je vneseno v bazo Cobiss in tako na voljo za izposajo tudi zunanjim uporabnikom. Naši zunanji uporabniki so večinoma specifični in knjižnico uporabljajo kot vir raziskovanj različnih ekonomskih gradiv, ki jih drugje ni mogoče dobiti. Predvsem so to različna poročila in finančni podatki svetovnih denarnih organizacij in bank (MDS, OECD, Fed).

Knjižnica hrani okoli 16 tisoč bibliografskih enot, predvsem s področij bančništva oziroma centralnega bančništva, financ, gospodarstva, zakonodaje in informacijske tehnologije. V letu 2023 smo objavili 62 elektronskih knjig. Posredovali smo 22 strokovnih elektronskih člankov in poročil različnih finančnih institucij, ki jih spremljamo. Na urejeni intranetni strani smo lansko leto ažurirali 77 elektronskih revij. Kupili smo deset tiskanih knjig in 172 serijskih publikacij (znanstvene revije s področja financ in tuje dnevno časopisje s področja financ in ekonomije). Za zaposlene smo si prek medknjižnične izposoje izposodili 99 knjig. Obnovili smo naročnine na 21 različnih bazah podatkov, ki jih zaposleni uporabljajo za svoje strokovno delo.

Mala galerija Banke Slovenije

Projekt Male galerije Banke Slovenije smo skupaj z Univerzo v Ljubljani zagnali leta 2019, od takrat pa ga redno nadgrajujemo. Tudi leta 2023 smo program galerije nadgradili s sodelovanjem z zunanjimi institucijami ter festivali s področja umetnosti in kulture. Sodelovali smo tudi pri vseh pomembnejših kulturnih in muzejskih dogodkih v našem glavnem mestu.

Leta 2023 smo pripravili enajst razstav, kar je dve več kot leto prej. Razstave si je, vključno z vsemi spremljevalnimi dogodki, ogledalo 6.572 obiskovalcev, kar je največ od začetka leta 2019, ko smo v Mali galeriji ponovno odprli svoja vrata.

V sodelovanju z Univerzo v Ljubljani smo leta 2023 pripravili kar osem razstav z različnih umetniških področij ter tako **podprli delovanje mladih, še neuveljavljenih umetnikov.** Svoja umetniška dela in projekte so tako v Mali galeriji predstavile študentke in študenti Filozofske fakultete UL, Akademije za likovno umetnost in oblikovanje UL, Fakultete za arhitekturo UL in Naravoslovnotehniške fakultete UL.

Gostili smo tudi samostojni razstavi dveh mladih umetnikov, Neže Knez v koprodukciji Univerze v Ljubljani, in fotografa Jona Derganca.

Ena vidnejših razstav v letu 2023 je bila razstava z naslovom **Sedem žutih zlatih – Denar v vsakdanjem in prazničnem življenju, ki smo jo v Banki Slovenije pripravili v sodelovanju z Narodnim muzejem Slovenije, Slovenskim etnografskim muzejem in Numizmatičnim društvom Slovenije.** S tem smo naredili viden korak na področju medinstitucionalnega sodelovanja. Razstavo smo oplemenitili s številnimi

spremljevalnimi dogodki – pripovedovanje slovenskih ljudskih pravljic za otroke, koncert slovenskih ljudskih pesmi in različnimi strokovnimi vodstvi. Zaradi velikega zanimanja smo razstavo podaljšali za dva tedna.

Okvir 8: Razstava Banke Slovenije *Sedem žutih zlatih* – Denar v vsakdanjem in prazničnem življenju

Razstava *Sedem žutih zlatih* raziskuje, odraža in oživlja vlogo denarja v ljudskem izročilu našega geografskega in kulturnega območja. Proučuje bogastvo mnogoterih pomenov in pojavov denarja, bodisi snovnih ali nesnovnih, neposrednih ali prenesenih. Skozi tri premišljeno oblikovane sklope sledimo različnim iteracijam denarja v vsakdanjem in prazničnem življenju naših prednikov ter opazujemo odmeve, ki segajo do današnjega dne.

Prvi sklop nas vodi skozi numizmatično podstat denarja; ta vključuje zlatnike, srebrnike in bakrene kovance. Ti kovanci niso zgolj nosilci finančne vrednosti, temveč so obogateni z živahno tradicijo ljudskega pripovedništva in pesništva. Sledijo jim barvite šege in navade, ki prepletajo denar z življenjskim krogom naših prednikov, od rojstva do smrti, ter ga povezujejo z letnim koledarjem opravil, ritualov in praznovanj. Denar v teh kontekstih poudarja pomen in težo elementov njihovega vsakdana. Zadnji sklop razstave izpostavlja pomen denarja kot dekorativnega elementa, navzočega v nakitu in okrasih. Ta del razkriva estetsko vrednost denarja ter prikazuje načine, kako se ta vklaplja v tradicijo ljudske likovne ustvarjalnosti. S tem razkriva, kako denar presega svojo zgolj ekonomsko vlogo in postaja pomemben del kulturne dediščine, ki povezuje preteklost, sedanost in prihodnost.

V resnici lahko v ljudskem izročilu, šegah in navadah, oblačilni kulturi in ljudski likovni umetnosti pa tudi v ljudskem poimenovanju denarja in popularni kulturi, kar vse je naša kulturna dediščina, uzremo ne samo zgodovino denarja, temveč tudi zgodovino slovenskih dežel in njenih prebivalcev. Vsemu temu se Banka Slovenije z veseljem posveča tudi z razstavo *Sedem žutih zlatih*.

Fotografija 8: *Sedem žutih zlatih*



7.4 Upravljanje tveganj

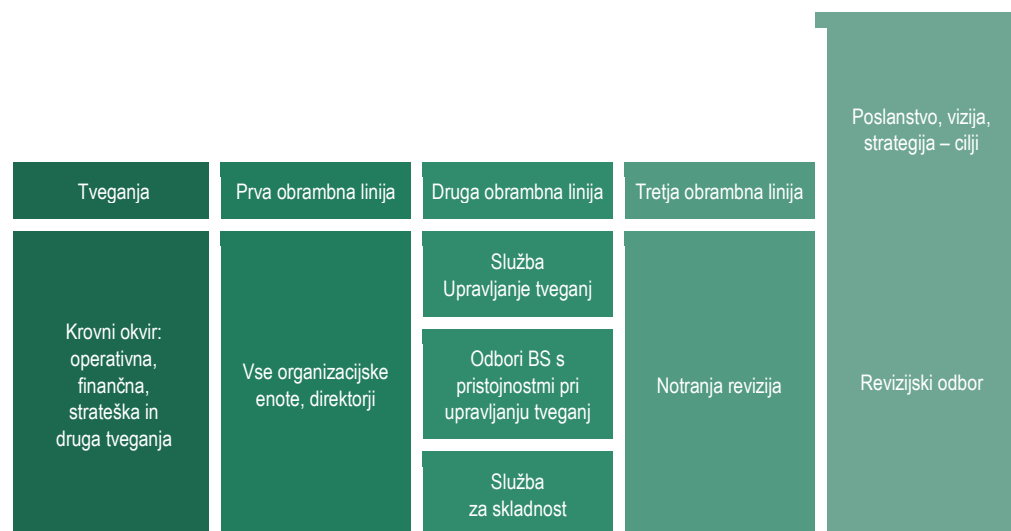
Upravljanje tveganj spremljamo in nadziramo na podlagi strukturiranega sistem-skega pristopa, ki je določen s krovnim okvirom za upravljanje tveganj. Krovni okvir opredeljuje glavne vrste tveganj, s katerimi se pri opravljanju nalog soočamo in jih upravljamo.

Delovanje sistema za upravljanje tveganj je usmerjeno v podporo organom odločanja Banke Slovenije pri upravljanju tveganj, predvsem z zagotavljanjem strukturirane in celovite informacije o tem, kakšna je v danem trenutku celotna izpostavljenost tveganjem ter kako lahko nenehno dejavno obvladujemo/blažimo prepoznana tveganja v celoti. Upravljanje tveganj v Banki Slovenije ni samostojen poslovni proces, ločen od glavnih dejavnosti in poslovnih procesov Banke Slovenije, temveč je sestavni del odgovornosti poslovođenja in sestavni del vseh poslovnih procesov, vključno s strateškim načrtovanjem ter vsemi projekti in procesi upravljanja sprememb. Dejavnosti, ki zagotavljajo učinkovit proces upravljanja tveganj, so vključene v poslovne načrte vseh naših organizacijskih ravni.

Sistem upravljanja tveganj je zasnovan na trinivojskem modelu obrambnih linij pred tveganji, ki ga opisuje krovni okvir upravljanja tveganj. Delovanje sistema zagotavlja prepoznavanje tveganj, ki bi lahko ogrozila uresničevanje strateških in drugih ciljev banke. Okvir upravljanja opredeljuje glavne strateške elemente sistema za upravljanje tveganj ter predstavlja izhodišče za podrejene akte, politike, metodologije in navodila za upravljanje prepoznanih vrst tveganj.

Prvo obrambno linijo predstavljajo organizacijske enote, ki s svojimi poslovnimi odločitvami dejavno upravljajo konkretna prepoznana tveganja in so predvsem odgovorne za implementacijo področnih politik upravljanja posameznih vrst tveganj.

Shema 3: Trinivojski sistem obrambnih linij pred tveganji v Banki Slovenije



Vir: Krovni okvir upravljanja tveganj v Banki Slovenije.

Druga obrambna linija so odbori Banke Slovenije, služba Upravljanje tveganj in Služba za skladnost. Glavni namen odborov je podpora guvernerju ali Svetu Banke Slovenije pri rednem spremljanju, koordinaciji in informiranju o upravljanju tveganj. Na podlagi enotno definiranega sistema služba Upravljanje tveganj usklajuje delovanje podsistemov za upravljanje finančnega, operativnega, strateškega, informacijskega, pravnega, projektnega in drugega tveganja ter načine našega odziva na izpade poslovanja zaradi morebitnih izrednih okoliščin (neprekinjeno poslovanje za različno dolga obdobja poslovanja v izrednih razmerah). Služba za skladnost pri ocenjevanju operativnega tveganja zagotavlja splošna mnenja o tveganjih skladnosti ter se po potrebi opredeljuje do samoocen in načrtov za obvladovanje tveganj skladnosti, ki jih pripravijo skrbniki poslovnih procesov.

S službo Upravljanje tveganj sta povezana dva odbora Banke Slovenije s pristojnostmi pri upravljanju tveganj: Odbor za tveganja in Investicijski odbor. Prvi deluje večinoma na področju nefinančnih tveganj, drugi pa ima na podlagi mandata Sveta Banke Slovenije pristojnosti na področju upravljanja finančnih tveganj finančnih naložb Banke Slovenije. V preteklem letu se je Odbor za tveganja sestal sedemkrat in obravnaval 51 točk predvsem s področja operativnih tveganj in tveganj informacijske varnosti, Investicijski odbor pa se je sestal trinajstkrat in obravnaval 114 točk, in sicer predvsem s področja upravljanja finančnih naložb Banke Slovenije.

Tretjo obrambno linijo tvorita Notranja revizija in Revizijski odbor. Služba Upravljanje tveganj poroča Revizijskemu odboru o delovanju integriranega sistema za upravljanje tveganj. Svet Banke Slovenije je zavezan k vzpostavitvi celovitega in učinkovitega sistema upravljanja tveganj, ki zmanjšuje nastanek za Banko Slovenije nepredvidljivih posledic. Svet Banke Slovenije redno letno pregleduje izvajanje krovnega okvira in razpravlja o aktualnih vprašanjih, povezanih z upravljanjem tveganj.

7.5 Skladnost poslovanja in Kodeks Banke Slovenije

Banka Slovenije si prizadeva zgraditi in ohraniti zaupanje državljanov v dobro upravljanje Banke Slovenije pri izvajanju njenih javnih nalog. S tem ciljem je Banka Slovenije vzpostavila tudi funkcijo skladnosti poslovanja.

Služba za skladnost skrbi za uresničevanje učinkovitega sistema notranjega upravljanja ter dopolnjuje sistem kontrol in ravnovesij na ravni banke za uresničevanje skupnih ciljev, vrednot in strategije banke, z upoštevanjem organizacije ter odgovornosti in pristojnosti na različnih ravneh. Služba za skladnost v tem okviru spremlja skladnost poslovanja banke na področju notranjega upravljanja in skladnost ravnanj zaposlenih s predpisi, internimi akti, kodeksi in standardi, ter skrbi za širitev kulture skladnosti, ki spodbuja zakonito, pošteno, etično in transparentno delovanje banke in zaposlenih.

Služba za skladnost je pri svojem delovanju neodvisna od drugih organizacijskih enot ter poroča neposredno guvernerju. Pooblaščenec za skladnost poslovanja o svojem delu enkrat letno poroča Svetu Banke Slovenije in Revizijskemu odboru.

Kodeks Banke Slovenije določa pravila etičnega ravnanja za zaposlene v Banki Slovenije in druge osebe, ki za Banko Slovenije na podlagi pogodbe, dogovora ali sporazuma opravljajo delo ali storitev ali izvajajo dejavnost. Kodeks Banke Slovenije uveljavlja visoke standarde etičnega ravnanja zaposlenih v skladu s skupnimi smernicami in vrednotami, ki se oblikujejo v okviru ESCB in ECB. Kodeks tako določa pričakovanja in zahteve v razmerju do zaposlenih in naših partnerjev pri uresničevanju ciljev in vrednot Banke Slovenije. Pri tem Kodeks ponuja podrobne usmeritve glede obravnave nasprotja interesov, prejema daril in koristi, opravljanja aktivnosti izven poklicnega delovanja ter nezdružljivost funkcij in nalog, javnih in nejavnih stikov z zunanjimi deležniki, varovanja nejavnih informacij, sklepanja finančnih poslov in prepovedi zlorabe notranjih informacij ter glede omejitev opravljanja pridobitnih dejavnosti po prenehanju dela v Banki Slovenije (mirovanje).

V letu 2023 smo sprejeli nov Kodeks Banke Slovenije ter okrepili naše zaveze in standarde ravnanj, ki zavezujejo člane Sveta Banke Slovenije in zaposlene na ključnih področjih delovanja banke. V veljavo so stopila nova pravila glede zasebnih finančnih poslov, ki članom Sveta Banke Slovenije prepovedujejo naložbe v finančne instrumente, razen redkih izjem, ki so izrecno opredeljene. Z navedenimi propovedmi se krepijo mehanizmi za neodvisno in nepristransko delovanje članov pri odločanju o zadevah iz pristojnosti Banke Slovenije ter krepi zaupanje, da člani pri svojem odločanju upoštevajo izključno javne interese.

7.6 Notranja revizija

Notranje revidiranje je neodvisna in nepristranska dejavnost dajanja zagotovil in svetovanja, zasnovana za dodajanje vrednosti in izboljševanje delovanja organizacije. Organizaciji pomaga uresničevati njene cilje s sistematičnim in metodičnim ocenjevanjem in izboljševanjem uspešnosti obvladovanja tveganj, kontrolnih postopkov in upravljanja organizacije.

Cilj delovanja Notranje revizije je pomagati vodstvu Banke Slovenije pri izboljševanju kakovosti, gospodarnosti in učinkovitosti poslovanja v okviru veljavne zakonodaje, sprejete strategije, poslovnih politik in poslovnih načrtov Banke Slovenije. Notranja revizija pri delu namenja posebno pozornost preverjanju in ocenjevanju sistema notranjih kontrol in obvladovanja tveganj Banke Slovenije.

Notranja revizija je pri delovanju neodvisna od drugih organizacijskih enot ter je organizacijsko neposredno podrejena in odgovorna guvernerju, izvaja revizijske posle funkcij, procesov, podatkov/informacij, projektov in sistemov na vseh področjih poslovanja Banke Slovenije ter pri vseh elementih poslovanja Evrosistema, ESCB in SSM, prisotnih v Banki Slovenije.

Notranja revizija je odgovorna za:

- pripravo in izvedbo svojega letnega načrta dela;
- poročanje o izidih izvedenih poslov, ki lahko vključuje presojo, ali:
 1. so tveganja, povezana z doseganjem strateških ciljev, ustrezno identificirana in obvladovana;
 2. so ravnanja zaposlenih in pogodbenikov skladna z zakoni, predpisi, politikami in notranjimi akti;
 3. so rezultati aktivnosti skladni s postavljenimi cilji;
 4. se aktivnosti izvajajo učinkovito;
- spremljanje in ocenjevanje izvajanja izdanih priporočil ter za poročanje o njihovi realizaciji;
- svetovanje glede dobrih poslovnih praks, korporativnega upravljanja, notranjih kontrol in na področju preprečevanja prevar;
- koordinacijo aktivnosti v zvezi z zunanjim revizorjem računovodskih izkazov Banke Slovenije in skladov, ki so v njenem upravljanju.

Notranja revizija o izidih izvedenih poslov, ugotovitvah, izvrševanju izdanih priporočil, drugih izvedenih aktivnostih in uspešnosti svojega dela periodično poroča Revizijskemu odboru Banke Slovenije, guvernerju in Svetu Banke Slovenije.

7.7 Revizijski odbor

Banka Slovenije ima poleg internih delovnih teles vzpostavljen tudi Revizijski odbor, katerega cilj je izboljševati upravljanje z izvajanjem dodatnega neodvisnega nadzora, ob notranji reviziji in zunanjem revizorju. Revizijski odbor Banke Slovenije, ki ga vodi zunanji strokovnjak, deluje kot posvetovalni organ Sveta Banke Slovenije, in sicer tako, da oblikuje mnenja in nasvete, ki Svetu Banke Slovenije pomagajo pri odločanju glede:

- celovitosti in zanesljivosti finančnih informacij;
- pregleda nad notranjimi kontrolami in obvladovanjem tveganj;
- izvajanja nalog revidiranja Banke Slovenije ter
- zagotavljanja skladnosti z zakoni, predpisi in kodeksi ravnanja.

Revizijski odbor Banke Slovenije deluje kot posvetovalni organ Sveta Banke Slovenije s ciljem izboljševati upravljanje prek izvajanja dodatnega neodvisnega nadzora.

Revizijski odbor se je leta 2023 sestal petkrat. Med drugim je obravnaval poročilo zunanjega revizorja o revidiranih računovodskih izkazih in načinu poteka revizije Banke Slovenije, Sklada za reševanje bank, Sklada za jamstvo vlog in Sklada za reševanje in jamstvo vlog za leto 2022. Čeprav Banka Slovenije ni zavezanec na podlagi Uredbe 537/2014/EU in Direktive 2014/56/EU (revizija subjektov v javnem interesu), je zunanji revizor na zaprosilo Revizijskega odbora poročilo po opravljeni zaključni reviziji prilagodil v skladu z 11. členom navedene uredbe, ki predpisuje obvezne sestavine za dodatno poročilo revizijski komisiji.³¹

Revizijski odbor se je seznanil tudi s poročili o delu Notranje revizije, obravnaval dokumentacijo v zvezi z javnim razpisom za novega zunanjega revizorja računovodskih izkazov Banke Slovenije in se seznanil s predlogom izbora, podajal mnenja glede izvedenih revizijskih poslov, spremljal izvrševanje priporočil Notranje revizije in aktivnosti zunanjega revizorja ter obravnaval poročila Komisije za preiskavo internih kršitev v Banki Slovenije.

Poleg tega se je Revizijski odbor v letu 2023 seznanil s poročili o tveganjih v Banki Slovenije, ki jih je pripravila služba Upravljanje tveganj ter poročilom o delu Službe za skladnost v preteklem letu.

³¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A32014R0537>.

7.8 Upravljanje podatkov

Podatki so strateškega pomena za Banko Slovenije in ključni sestavni del večine poslovnih procesov, posledično je učinkovito upravljanje podatkov naloga vseh zaposlenih v Banki Slovenije. Upravljanje podatkov (angl. data management) v Banki Slovenije obsega številne vidike: podatkovno arhitekturo, podatkovno modeliranje, podatkovno skladišče in orodja poslovnega obveščanja, metapodatke, šifrante, kakovost podatkov in samo upravljanje podatkov (angl. data governance). Ključno vlogo pri tem procesu ima Služba za upravljanje podatkov, ki predstavlja drugo (koordinativno) raven izmed treh nivojev upravljanja podatkov. Prva (operativna) raven so skrbniki podatkov oddelkov in služb, ki so lastniki podatkov, tretja (strateška) raven pa organa Banke Slovenije. Mandat službe je osredotočen na:

- vzpostavitev in spremljanje procesa upravljanja podatkov;
- vzpostavitev učinkovite infrastrukture upravljanja podatkov in podatkovne arhitekture ter
- koordinacijo procesov, vezanih na nove in spremenjene podatkovne zahteve.

Shema 4: Upravljanje podatkov



Vir: Banka Slovenije.

Na področju upravljanja s podatki so se v letu 2023 nadaljevale aktivnosti, namenjene izboljšanju procesov, vezanih na podatke in podatkovno arhitekturo. Skupaj z zunanjim svetovalcem se je preučilo obstoječe izzive na področju upravljanja s podatki, trenutno podatkovno arhitekturo ter pripravilo koncept prenosa sodobnih praks v številne vidike upravljanja s podatki na ravni Banke Slovenije. Eden izmed rezultatov je tudi prenova Pravilnika o upravljanju analitičnih podatkov v Banki Slovenije ter pričetek projekta načrtovanja in izgradnje ciljne podatkovne arhitekture, ki bo obsegal med drugim izgradnjo novega podatkovnega skladišča v oblaku in nadgradnje analitičnih/BI orodij. Poleg omenjenih aktivnosti se je v preteklem letu nadgradilo tudi obstoječi podatkovni katalog. Na področju poročevalskega okvira se je v letu 2023 dvakrat sestala tudi Mešana delovna skupina za poročanje, ki je obravnavala in usklajevala nove in spremenjene podatkovne zahteve Banke Slovenije. Pomemben del diskusij na Skupini je bil tudi ESCB projekt integracije statističnega poročanja IReF, ki bo narekoval tudi velik del prihodnjih aktivnosti Banke Slovenije na področju upravljanja podatkov, oblikovanja ciljne podatkovne arhitekture kot tudi prihodnjega poročevalskega okvira.

V odgovor na kompleksnost procesov in aktivnosti na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma (v nadaljevanju: PD/FT), vse večje nadnacionalne zahteve (npr. standardov FATF), zahteve evropskega zakonodajalca in Evropskega bančnega nadzornega organa (v nadaljevanju: EBA) ter zlasti hitro spreminjajoče se tehnične rešitve in tem povezane priložnosti za PD/FT, je Banka Slovenije, v sodelovanju z Inštitutom Jožef Stefan, v letu 2023 zaključila z razvojem pilotne rešitve naprednega orodja za izvajanje nadzora na področju preprečevanja tveganj PD/FT (t. i. Supervisory Technology oziroma krajše supteh).

Orodje omogoča obdelavo velike količine podatkov in vključevanje večjega števila virov, ki so med seboj neodvisni in zanesljivi ter dajejo takojšno informacijo o dogodkih v okolju in s tem potencialnih tveganjih PD/FT. Z uporabo metod strojnega učenja in umetne intelligence, orodje prepoznava nenavadne vzorce in nadzorni organ opozarja o tveganjih na ravni subjekta nadzora ali celotnega sektorja. S tem sta nadzornemu organu omogočena tako hitrejši odziv na nova tveganja kot tudi kakovostnejše in bolj ciljno usmerjeno izvajanje nadzora nad zaznanimi tveganji.

Z razvojem suptech orodja Banka Slovenije sledi mednarodnim spodbudam uporabe sodobnih orodij pri izvajanju nadzorniških pooblastil, med drugim tudi Digitalni strategiji EU. Da nadzorni organi potrebujejo napredna orodja za analizo podatkov in velike količine podatkov, ki so jim na voljo, ugotavlja tudi EBA. Slednji največji potencial uporabe supteh orodij na področju preprečevanja tveganj PD/FT vidi zlasti v:

- povečanju nadzornih zmogljivosti z uporabo različnih podatkovnih virov,
- oceni tveganj PD/FT finančnih institucij z napredno analitiko in analizo ter
- zaznavanju novih trendov in vzorcev PD/FT.

Pri razvoju lastnega naprednega orodja smo naslovili navedene možnosti in v okviru ene platforme začeli razvijati več funkcionalnosti, ki ji bodo omogočale (i) učinkovitejše in kakovostnejše izvajanje nadzorniških aktivnosti z uporabo velike količine podatkov, ki prihajajo iz različnih virov, (ii) vpeljavo večjega avtomatizma in analitike pri ocenjevanju tveganj subjektov nadzora ter (iii) z uporabo analitike hitrejšo zaznavanje novih in nastajajočih tveganj in tipologij PD/FT.

7.9 Poslovanje Banke Slovenije v letu 2023

Rezultati, predstavljeni v računovodskih izkazih Banke Slovenije, odražajo finančni učinek izvajanja njenih nalog in ciljev.

Gibanja v bilanci stanja leta 2023

Bilančna vsota je na dan 31. decembra 2023 znašala 37,9 mrd EUR in je bila občutno višja v primerjavi s stanjem ob koncu leta 2022 (33,1 mrd EUR).

Na strani sredstev se je na račun predčasnih vračil poslovnih bank za 0,7 mrd EUR zmanjšalo stanje operacij dolgoročnejšega refinanciranja. Prav tako se je zaradi prenehanja reinvestiranja APP portfelja za 0,6 mrd EUR zmanjšalo stanje vrednostnih papirjev za namene izvajanje denarne politike. Največjo izpostavljenost v okviru naložb v vrednostne papirje denarne politike predstavljajo obveznice Republike Slovenije (14,6 mrd EUR).

Na strani obveznosti so se zvišale vloge poslovnih bank (za 2,2 mrd EUR) ter evrske vloge države in drugih komitentov (za 1,0 mrd EUR). Za 1,8 mrd EUR se je povečala obveznost do Evrosistema iz prilagoditve evrskih bankovcev. Ta obveznost predstavlja razliko med vrednostjo bankovcev, ki pripada Banki Slovenije kot pravni izdajateljici v deležu 0,44 % vseh bankovcev v obtoku v Evrosistemu, in vrednostjo bankovcev, ki jih je Banka Slovenije dejansko dala v obtok.

Navedena gibanja so vplivala na povečanje terjatve Banke Slovenije iz čezmejnih transakcij z drugimi nacionalnimi centralnimi bankami in ECB prek sistema TARGET (za 5,6 mrd EUR).

Glavni vir naših prihodkov so obresti od instrumentov in portfeljev denarne politike ter od lastnih naložb v vrednostne papirje. Neto obrestni prihodki so bili v letu 2023 negativni v višini 161,6 mio EUR. Glavni razlog je bil dvig ključnih obrestnih mer s ciljem normalizacije denarne politike, kar zaradi neusklajenosti sredstev in obveznosti negativno vpliva na finančni rezultat. Navedeno pomeni, da na večji del svojih kratkoročnih obveznosti plačujemo višje obresti, medtem ko se večji del naših dolgoročnejših sredstev obrestuje po bistveno nižjih obrestnih merah.

Realiziran prihodek pri prodaji vrednostnih papirjev in valutnih pozicij je znašal 9,4 mio EUR. Ob koncu leta Banka Slovenije prevrednoti svoje pozicije na tržne cene in tečaje ter negativne učinke vrednotenja izkazuje kot odhodek. V letu 2023 je bilo teh odhodkov za 5,5 mio EUR ter so bili posledica nižjih tržnih cen vrednostnih papirjev in tečajev valut ob koncu leta glede na povprečno ceno pozicij. Glede na izpostavljenost Banke Slovenije finančnim tveganjem se lahko oblikujejo splošne rezervacije za pokrivanje odhodkov iz sprememb obrestnih mer, tečajev in cen ter kreditnih dogodkov. V začetku leta smo imeli na podlagi preteklega poslovanja oblikovanih za 545 mio EUR splošnih rezervacij. V letu 2023 so se za kritje odhodkov, ki so bili posledica izpostavljenosti finančnim tveganjem, sprostile rezervacije v neto višini 241,8 mio EUR. Sproščenih rezervacij za zaposlene in znana tveganja je bilo za 0,4 mio EUR. Neto provizije (12,9 mio EUR), prihodki od lastniških deležev (7,6 mio EUR), neto rezultat združevanja denarnih prihodkov Evrosistema (-59,5 mio EUR) in drugi prihodki (3,5 mio EUR) so v letu 2023 skupaj znašali -35,5 mio EUR. Stroškov poslovanja je bilo v letu 2023 za 48,0 mio EUR. Banka Slovenije je tako dosegla presežek prihodkov nad odhodki v višini 1,0 mio EUR. Delitev rezultata bo izvedena v skladu z veljavno zakonodajo.

Tabela 7: **Vplačila Banke Slovenije v proračun Republike Slovenije (v mio EUR)**

Leto	Presežek	Zakonska obveza vplačila v proračun RS	Vplačilo v proračun RS
2019	180,7	45,2	45,2
2020	81,0	20,2	20,2
2021	37,1	9,3	9,3
2022	1,7	0,4	0,4
2023	1,0	0,2	0,2
Skupaj			75,4

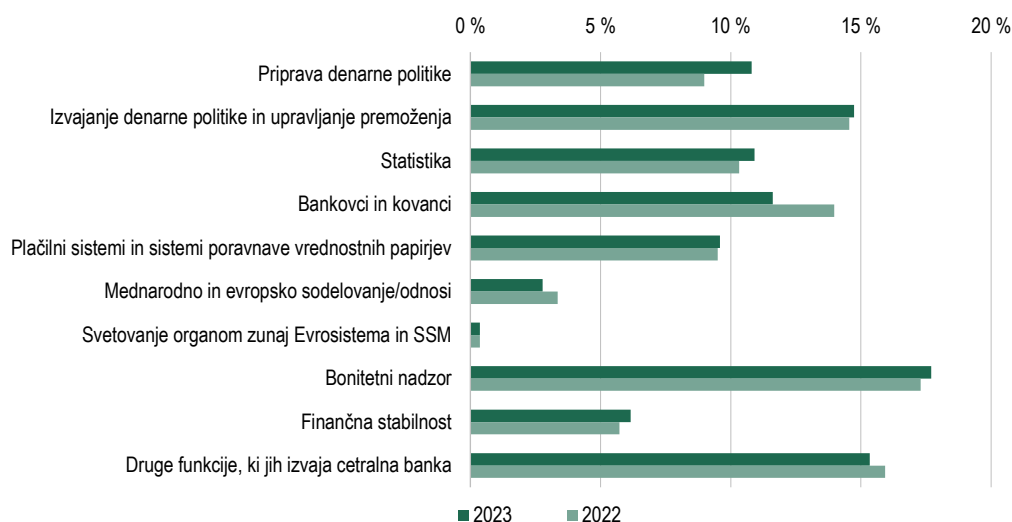
Vir: Banka Slovenije.

Stroški poslovanja

Poslovni stroški so posledica izvajanja naših zakonsko določenih nalog. Slika 30 prikazuje razdelitev stroškov po nalogah, ki poleg neposrednih stroškov vključujejo tudi pripisane posredne stroške podpornih funkcij (informacijske tehnologije, računovodstva, pravne službe in podobnih notranjih storitev).

Stroški poslovanja so v letu 2023 znašali 48,0 mio EUR in so bili za 2,1 mio EUR višji od predhodnega leta. Stroški dela predstavljajo večino stroškov našega poslovanja (69 %). Vključujejo stroške plač in druge stroške dela skupaj s pripadajočimi davki in prispevki. V letu 2023 so znašali 33,1 mio EUR (30,1 mio EUR v letu 2022). Povečanje je posledica zvišanja izhodiščne plače v skladu s Sporazumom o usklajevanju izhodiščne plače, uvedbe organizacijskih sprememb ter spremembe kvalifikacijske strukture zaposlenih prek fluktuacije in napredovanj. Drugi poslovni stroški, stroški tiskanja bankovcev, amortizacija osnovnih sredstev in drugi stroški so v skupni višini znašali 14,9 mio EUR in so bili za 0,8 mio EUR nižji od stroškov iz leta 2022.

Slika 30: Razdelitev stroškov po posameznih nalogah (v %)



Vir: Banka Slovenije.

Tabela 8: **Bilanca stanja za obdobje 2019–2023 na dan 31. decembra (v mio EUR)**

Aktiva	2019	2020	2021	2022	2023
1. Zlato in terjatve v zlatu	138	158	165	174	191
2. Terjatve do nerezidentov evrskega območja v tuji valuti	763	911	1.836	1.955	1.954
3. Terjatve do rezidentov evrskega območja v tuji valuti	37	33	25	41	40
4. Terjatve do nerezidentov evrskega območja v evrih	1.365	1.209	1.079	1.089	1.193
5. Posojila kreditnim institucijam evrskega območja iz denarne politike v evrih	995	1.377	2.363	771	74
6. Druge terjatve do kreditnih institucij evrskega območja v evrih	0	0	4	5	0
7. Vrednostni papirji rezidentov evrskega območja v evrih	11.355	14.888	17.782	18.470	18.183
8. Javni dolg v evrih	–	–	–	–	–
9. Terjatve znotraj Evrosistema	3.748	7.024	9.501	10.163	15.739
10. Naporavnane postavke	–	–	–	0	0
11. Druga sredstva	412	396	402	467	542
Skupaj aktiva	18.815	25.995	33.157	33.136	37.916

Pasiva	2019	2020	2021	2022	2023
1. Bankovci v obtoku	5.740	6.355	6.842	6.964	6.888
2. Obveznosti do kreditnih institucij evrskega območja iz denarne politike v evrih	4.348	7.097	9.748	8.877	11.069
3. Druge obveznosti do kreditnih institucij v evrih	–	17	582	377	392
4. Izdani dolžniški certifikati	–	–	–	–	–
5. Obveznosti do drugih rezidentov evrskega območja v evrih	3.416	5.735	6.489	5.837	6.806
6. Obveznosti do nerezidentov evrskega območja v evrih	134	34	292	269	272
7. Obveznosti do rezidentov evrskega območja v tuji valuti	6	6	6	37	27
8. Obveznosti do nerezidentov evrskega območja v tuji valuti	–	–	–	–	–
9. Protipostavka dodeljenih SDR	266	254	962	974	946
10. Obveznosti znotraj Evrosistema	2.815	4.333	5.909	7.599	9.353
11. Naporavnane postavke	–	–	4	5	–
12. Druge obveznosti	145	109	125	175	248
13. Rezervacije	573	622	697	559	318
14. Računi vrednotenja	163	189	241	208	342
15. Kapital in rezerve	1.027	1.163	1.224	1.251	1.253
16. Presežek prihodkov nad odhodki tekočega leta	181	81	37	2	1
Skupaj pasiva	18.815	25.995	33.157	33.136	37.916

Vir: Banka Slovenije.

Tabela 9: Izkaz poslovnega izida za obdobje 2019–2023 (v mio EUR)

	2019	2020	2021	2022	2023
1. Neto obrestni prihodki	140	150	160	131	-162
2. Neto rezultat iz finančnih sredstev, zmanjšanja knjigovodske vrednosti in rezervacij za tveganja	31	-51	-79	-79	246
3. Neto prihodki od provizij	11	13	13	14	13
4. Drugi prihodki	39	10	-14	-19	-48
5. Stroški poslovanja	-40	-41	-43	-46	-48
Presežek prihodkov nad odhodki tekočega leta	181	81	37	2	1

Vir: Banka Slovenije.

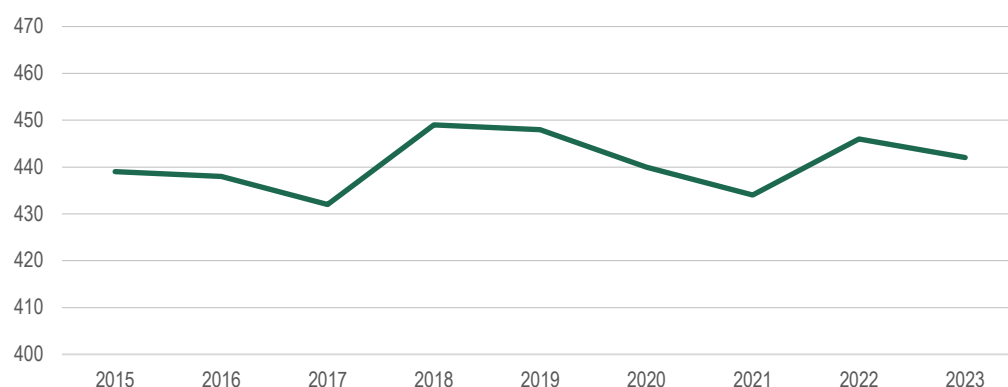
Zaposleni

Leta 2023 smo na kadrovskem in organizacijskem področju nadaljevali dobre prakse delovanja. Uvedli smo nekaj novih pristopov in sprememb na strateški in operativni ravni. Banka Slovenije je že nekaj let prejemnica naziva Ugledni delodajalec in imetnica polnega certifikata Družini prijazno podjetje. V letu 2023 smo nadaljevali uvajanje novih ukrepov za izboljšanje možnosti usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja zaposlenih. Organizirali smo tudi dve akciji prostovoljstva v povezavi s Slovensko Filantropijo, v katerih so zaposleni prostovoljno sodelovali. V prvi akciji smo zagotavljali pomoč na terenu prizadetim v poplavi, v drugi akciji pa smo varovancem dom starejših občanov popestrili dan s skupnim druženjem ter obiskom Muzeja Banke Slovenije in Narodne galerije.

Razpisali smo 35 prostih delovnih mest, na katere se je skupaj prijavilo 802 kandidat oz. kandidatov. Največ interesa so iskalci zaposlitve izkazali za delo na področju kabineta guvernerja, kadrov in IT. Zaposlili smo 24 novih sodelavcev, dva sta se vrnila z začasnega dela v ECB. V preteklem letu nas je zapustilo 15 sodelavcev. Štirje so se upokojili, devet sodelavcev je svojo kariero nadaljuje izven Banke Slovenije in ESCB, dva pa sta se za krajše ali daljše obdobje odločila za nabiranje delovnih izkušenj v ECB. Povprečna starost zaposlenih v banki je bila lani 46 let in 9 mesecev. Od preteklega leta se je zvišala za štiri mesece. Med zaposlenimi je več žensk (52 %) kot moških (48 %). Na vodstvenih pozicijah je zaposlenih 37 % žensk. V Banki Slovenije ima 77 % zaposlenih najmanj sedmo stopnjo izobrazbe.

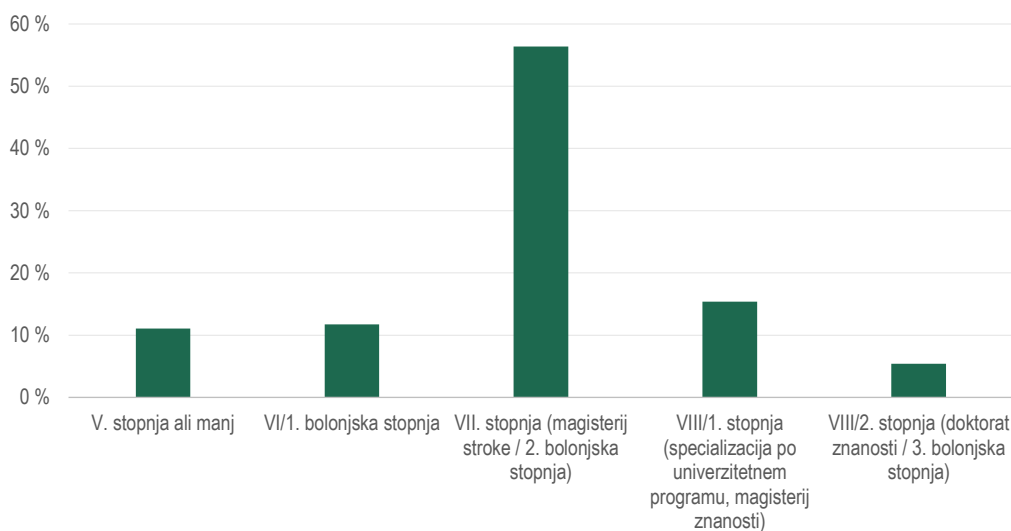
V Banki Slovenije je bilo 31. decembra 2023 efektivno zaposlenih 442 oseb.³²

Slika 31: Število efektivno zaposlenih v Banki Slovenije 31. decembra 2023



Vir: Banka Slovenije.

Slika 32: Izobrazbena struktura zaposlenih 31. decembra 2023



Vir: Banka Slovenije.

³² Število efektivno zaposlenih: v to število so vključeni vsi, ki so bili na dan poročanja prisotni na delovnem mestu (upoštevajo se tudi vsi, ki so na dan poročanja koristili letni dopust ali so bili kratkoročno bolniško odsotni).

V letu 2023 smo se zaposleni udeležili dveh prostovoljskih akcij, ki smo jih organizirali pod okriljem Slovenske filantropije.

Skupaj smo stopili in pomagali, ko so Slovenijo prizadele katastrofalne poplave. V okviru Slovenske mreže prostovoljskih organizacij smo sodelovali v celodnevni organizirani prostovoljski akciji 25. avgusta 2023. Prostovoljci Banke Slovenije smo ta petek, skupaj z ostalimi prostovoljci, ki so se javili preko filantropije ali spletne aplikacije Poplave 23, opravljali delo na kosovnem odpadu v Komendi. Sortirali smo odpadni material, ki je nastal ob takratni vodni ujmi. Dan je bil izredno vroč, a je bilo vzdušje kljub temu odlično. S svojo pomočjo smo dodali delček k urejanju razmer po poplavah.

Drugo prostovoljsko akcijo smo organizirali 29. 11. 2023. S to malo krajšo akcijo je Banka Slovenija popestrila dan nekaterim varovancem DSO Ljubljana Vič-Rudnik, enota Bokalce, ki so prišli na kratek izlet v center Ljubljane. S posebnim avtobusom, prirejenim za prevoz gibalno oviranih oseb, se je 15 varovancev doma in 8 spremljevalcev pripeljalo do Šentjakobskega gledališča, kjer smo jih sprejeli prostovoljci Banke Slovenije. Skupaj smo se sprehodili po tržnici, si ogledali center mesta, zainteresirani varovanci doma so lahko obiskali tudi Muzej Banke Slovenije, kjer so obujali spomine na plačevanje s tolarji, si z zanimanjem ogledali numizmatične izdelke in druge eksponate ter potežkali zlato palico. Druženje smo nadaljevali v Narodni galeriji, kjer smo se najprej ogreli ob kavici v kavarni in se nato udeležili vodenega ogleda stalne zbirke v razstavnih prostorih galerije. Ure, ki smo jih preživeli skupaj, so v vseh nas pustile lepe občutke. Stanovalci doma so nam bili neizmerno hvaležni, da smo jim omogočili prevoz v mesto, z njimi kramljali, obiskali razstave in jih spremljali na tem prijetnem druženju. Za vse, ki se niso mogli udeležiti akcije smo v banki organizirali tudi zbiranje raznih družabnih iger, ki so jih naši zaposleni darovali varovancem DSO Bokalce, da smo jim polepšati decembrske dneve in omogočili prijetno preživljanje ur tudi v prihodnosti.

7.10 Postopki pred sodišči

Konec leta 2023 so bili odprti štiri upravni spori, od tega je Banka Slovenije v dveh sporih zoper odločbo Informacijskega pooblaščenca stranska udeleženka, v dveh primerih pa je bila Banka Slovenije tožena v zvezi z izdanimi upravnimi odločbami v enem nadzorniškem postopku in enem postopku reševanja bank.

Banka Slovenije je bila konec leta 2023 kot tožena ali sotožena stranka ali kot stranska udeleženka udeležena v 159 odprtih pravnih postopkih, ki se skoraj vsi nanašajo na odškodninske zahteve imetnikov kvalificiranih obveznosti bank, ki so bile predmet izrednih ukrepov v letih 2013 in 2014.

Odprt je tudi en delovnopravni spor, v katerem je Banka Slovenije tožena stranka.

Glede izdanih odločb o prekršku so bile konec leta 2023 po vložitvi zahtev za sodno varstvo odprte tri zadeve, kot stečajna upnica pa je Banka Slovenije udeležena v petih stečajnih postopkih.

V postopku pred Ustavnim sodiščem Republike Slovenije sta bili na dan 31. decembra 2023 odprti dve zadevi, in sicer pobuda za presojo ustavnosti in zakonitosti akta Banke Slovenije in ustavna pritožba v pravnomočno končanem delovnem sporu.

Pregled odgovornosti Sveta Banke Slovenije

Zakon o Banki Slovenije nalaga Banki Slovenije pripravo računovodskih izkazov, tako da resnično in pošteno prikazujejo finančno stanje Banke Slovenije in presežek ali primanjkljaj v tem obdobju. Računovodske izkaze sprejme Svet Banke Slovenije. Pri pripravi računovodskih izkazov je Banka Slovenije dolžna:

- izbrati primerne računovodske usmeritve in jih dosledno uporabljati;
- jih presoјati in ocenjevati z vidika utemeljenosti in previdnosti;
- ugotoviti, ali so bili dosledno uporabljeni veljavni računovodski standardi, to so Smernica Evropske centralne banke z dne 3. novembra 2016 o pravnem okviru za računovodstvo in finančno poročanje v Evropskem sistemu centralnih bank (ECB/2016/34) (in kasnejšimi spremembami te smernice)¹ in določbe Zakona o Banki Slovenije, ki se nanašajo na računovodenje in
- pripraviti računovodske izkaze skladno z načelom časovne neomejenosti poslovanja, razen v primeru, ko ni mogoče izhajati iz predpostavke, da bo Banka Slovenije nadaljevala s poslovanjem.

Svet Banke Slovenije je odgovoren za primerno ukrepanje za zaščito sredstev Banke Slovenije.

¹ Uradni list EU, L 347, 20.12.2016, str. 37-86, s spremembami. Neuradno prečiščeno besedilo s seznamom sprememb je dostopno [tukaj](#).

Poročilo neodvisnega revizorja

Svetu Banke Slovenije

Naše mnenje

Po našem mnenju so računovodski izkazi Banke Slovenije (»Banka«) v vseh pomembnih pogledih pripravljeni v skladu s Smernico Evropske centralne banke (EU) 2016/2249 z dne 3. novembra 2016 o pravnem okviru za računovodstvo in finančno poročanje v Evropskem sistemu centralnih bank (ECB/2016/34, vključno z naknadnimi spremembami smernice) in v skladu z določbami Zakona o Banki Slovenije, ki se nanaša na računovodenje (skupaj »Okvir poročanja Banke Slovenije«).

Kaj smo revidirali

Računovodski izkazi Banke obsegajo:

- bilanco stanja na dan 31. december 2023,
- izkaz poslovnega izida za tedaj končano leto,
- pojasnila k računovodskim izkazom, ki vsebujejo bistvene računovodske usmeritve in druge pojasnjevalne informacije.

Podlaga za mnenje

Revizijo smo opravili v skladu z Mednarodnimi standardi revidiranja (MSR). Naša odgovornost na podlagi teh standardov je opisana v poročilu v delu *Revizorjeva odgovornost za revizijo računovodskih izkazov*.

Verjamemo, da so pridobljeni revizijski dokazi zadostna in ustrezna podlaga za naše revizijsko mnenje.

Neodvisnost

V skladu z Mednarodnim kodeksom etike za računovodske strokovnjake (vključno z Mednarodnimi standardi neodvisnosti), ki ga je izdal Odbor za mednarodne standarde etike za računovodske strokovnjake (Kodeks IESBA), ter etičnimi zahtevami, ki se nanašajo na revizijo računovodskih izkazov v Sloveniji, potrjujemo svojo neodvisnost od Banke. Potrjujemo, da smo izpolnili druge etične obveznosti v skladu s temi zahtevami in Kodeksom IESBA.

Odgovornosti Sveta Banke Slovenije in Revizijskega odbora Banke Slovenije za računovodske informacije

Svet Banke Slovenije je odgovoren za pripravo računovodskih izkazov v skladu z Okvirom poročanja Banke, in za tako notranje kontroliranje, kot je potrebno v skladu z odločitvijo Sveta Banke Slovenije, da omogoči pripravo računovodskih izkazov, ki ne vsebujejo pomembno napačnih navedb zaradi prevare ali napake.

Svet Banke Slovenije je pri pripravi računovodskih izkazov odgovoren za očeño sposobnosti Banke, da nadaljuje kot delujoče podjetje, razkritje zadev, povezanih z delujočim podjetjem, in uporabo predpostavke delujočega podjetja, kot podlago za računovodenje, razen če namerava Svet Banke

Slovenije Banko likvidirati ali zaustaviti poslovanje, ali če nima druge možnosti, kot da napravi eno ali drugo.

Revizijski odbor Banke Slovenije je odgovoren za nadzorovanje postopka računovodskega poročanja Banke.

Revizorjeva odgovornost za revizijo računovodskih izkazov

Naša cilja sta pridobitev sprejemljivega zagotovila, da računovodski izkazi kot celota ne vsebujejo pomembno napačnih navedb zaradi prevare ali napake, in izdaja poročila neodvisnega revizorja, ki vključuje naše mnenje. Sprejemljivo zagotovilo je visoka stopnja zagotovila, vendar pa ni garancija, da bo revizija, opravljena v skladu z MSR, vedno odkrila pomembno napačno navedbo, kadar ta obstaja. Napačne navedbe lahko nastanejo zaradi prevare ali napake in velja, da so pomembne, če bi lahko posamično ali skupaj razumno pričakovali, da vplivajo na poslovne odločitve uporabnikov, sprejete na podlagi teh računovodskih izkazov.

Kot del revizije v skladu z MSR uporabljamo strokovno presojo in ohranjamo poklicno nezaupljivost med revizijo. Prav tako:

- prepoznamo in ocenimo tveganja pomembno napačnih navedb v računovodskih izkazih zaradi prevare ali napake, oblikujemo in izvajamo revizijske postopke v odziv na taka tveganja in pridobimo revizijske dokaze, ki so zadostni in ustrezni, da zagotavljajo podlago za naše mnenje. Tveganje, da ne bi odkrili pomembno napačne navedbe, ki je posledica prevare, je višje kot tveganje, ki je posledica napake, saj lahko prevara vključuje tajno dogovarjanje, ponarejanje, namerne opustitve, napačne predstavitve ali izogibanje notranjim kontrolam;
- pridobimo razumevanje o notranjem kontroliranju, ki je pomembno za revizijo, da bi oblikovali revizijske postopke, ki so ustrezni v danih okoliščinah, vendar pa ne za izražanje mnenja o učinkovitosti notranjega kontroliranja Banke;
- presodimo ustreznost uporabljenih računovodskih usmeritev in sprejemljivost računovodskih ocen ter z njimi povezanih razkritij, ki jih je pripravi Svet Banke Slovenije;
- ugotavljamo ustreznost uporabe podlage računovodenja za delujoče podjetje s strani Sveta Banke Slovenije in ali na podlagi pridobljenih revizijskih dokazov obstaja pomembna negotovost v povezavi z dogodki ali pogoji, ki lahko vzbudijo bistven dvom glede sposobnosti Banke, da nadaljuje kot delujoče podjetje. Če presodimo, da obstaja pomembna negotovost, moramo v revizorjevem poročilu opozoriti na s tem povezana razkritja v računovodskih izkazih ali prilagoditi mnenje, če so taka razkritja neustrezna. Naši sklepi temeljijo na revizijskih dokazih, ki smo jih pridobili do datuma poročila revizorja. Vendar lahko prihodnji dogodki ali pogoji povzročijo, da Banka preneha delovati kot delujoče podjetje.

Z Revizijskim odborom Banke Slovenije se, med drugimi zadevami, pogovorimo o načrtovanem obsegu in časovnem načrtu revizije in bistvenih revizijskih ugotovitvah, vključno z bistvenimi pomanjkljivostmi pri notranjem kontroliranju, ki jih ugotovimo med revizijo.

Za in v imenu družbe PricewaterhouseCoopers d.o.o.:


Damjan Ahčin
Direktor, pooblaščen revizor
4.4.2024
Ljubljana, Slovenija

 PricewaterhouseCoopers d.o.o.
3

Ustanovitev

Banka Slovenije je bila ustanovljena z Zakonom o Banki Slovenije, uveljavljenim dne 25. junija 1991. Banka Slovenije je pravna oseba javnega prava, ki samostojno razpolaga z lastnim premoženjem. Banka Slovenije je v izključni državni lasti s finančno in upravljalno avtonomijo. Njeno delovanje nadzira Državni zbor Republike Slovenije. Temeljni cilj Banke Slovenije je stabilnost cen. Pri zagotavljanju tega cilja si Banka Slovenije prizadeva za finančno stabilnost, upoštevajoč načeli odprtega tržnega gospodarstva in proste konkurence. V skladu z Zakonom o Banki Slovenije se z dnem uvedbe eura kot valute Republike Slovenije pri uresničevanju nalog Banke Slovenije v celoti upoštevajo določila Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti in Statut ESCB in ECB².

Računovodske politike

Prevzem eura

Republika Slovenija je prevzela euro kot novo domačo valuto 1. januarja 2007. Banka Slovenije je postala del Evrosistema in prevzela odgovornost za oblikovanje in uresničevanje denarne politike in izvajanje skupnih strateških ciljev ESCB³.

Računovodska načela in standardi

Banka Slovenije uporablja kot pravno podlago za računovodstvo in poročanje Smernico Evropske centralne banke z dne 3. november 2016 o pravnem okviru za računovodstvo in finančno poročanje v Evropskem sistemu centralnih bank (prenovljen) (ECB/2016/34) (Računovodska smernica). V skladu z Zakonom o Banki Slovenije in Statutom ESCB in ECB je to pravno podlago sprejel Svet Banke Slovenije na svoji 342. seji dne 20. decembra 2006.

Računovodski izkazi so izkazani v skladu z zahtevami vrednotenja, kot jih opredeljuje Računovodska smernica.

V primerih, ki niso pokriti z Računovodsko smernico ali le-ta vsebuje določbe v obliki priporočil, se uporabljajo pravila vrednotenja v skladu z Mednarodnimi standardi računovodskega poročanja, veljavnimi v EU, ter Zakonom o Banki Slovenije.

Osnovna načela

Računovodski izkazi so pripravljeni v skladu s predpisi, ki urejajo računovodske postopke in postopke poročanja v Evrosistemu, ki upoštevajo računovodska načela, harmonizirana v zakonodaji Evropske skupnosti, ter v skladu s splošno sprejetimi mednarodnimi standardi računovodskega poročanja v EU in Zakonom o Banki Slovenije.

Uporabljena so naslednja osnovna računovodska načela:

- ekonomska realnost in preglednost: računovodske metode in finančno poročanje morajo odražati ekonomsko realnost, morajo biti pregledne in upoštevati kakovostne značilnosti razumljivosti, ustreznosti, zanesljivosti in primerljivosti;
- previdnost: vrednotenje sredstev in obveznosti ter pripoznavanje prihodkov mora biti izvedeno previdno. V skladu z Računovodsko smernico to pomeni, da se nerealizirani pozitivni učinki vrednotenja ne pripoznajo kot prihodki v izkazu poslovnega izida, temveč se evidentirajo neposredno na računih vrednotenja, in da se nerealizirani negativni učinki vrednotenja ob koncu leta izkažejo v izkazu poslovnega izida, če presegajo pozitivne učinke vrednotenja, evidentirane na ustreznem računu vrednotenja;
- pomembnost: odstopanja od računovodskih pravil so dovoljena samo, če se lahko zanje utemeljeno šteje, da so v celotnem okviru in predstavitvi računovodskih izkazov nepomembna;
- doslednost in primerljivost: merila za vrednotenje bilance stanja in priznavanje prihodkov se uporabljajo dosledno v smislu enotnosti in kontinuiranosti pristopa, da se zagotovi primerljivost podatkov v računovodskih izkazih;
- načelo časovne neomejenosti delovanja: izkazi se pripravijo na podlagi načela časovne neomejenosti delovanja;

² Protokol (št. 18) (dodatek št. 3) o Statutu Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke (Protokol dodan Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti, Uradni list EU, C 191, 29.07.1992).

³ Izraz 'ESCB (Evropski sistem centralnih bank)' se nanaša na 27 nacionalnih centralnih bank (NCB) držav članic Evropske skupnosti na dan 31. december 2023 ter Evropsko centralno banko (ECB). Izraz 'Evrosistem' se nanaša na 20 NCB držav članic Monetarne unije ter ECB na isti datum.

- načelo upoštevanja nastanka poslovnega dogodka: prihodki in stroški se priznajo v obračunskem obdobju, v katerem so zasluženi oziroma povzročeni, in ne v obdobju, v katerem so prejeti oziroma plačani;
- dogodki po datumu bilance stanja: sredstva in obveznosti je potrebno prilagoditi za dogodke, ki se zgodijo med datumom letne bilance stanja in datumom, ko Svet Banke Slovenije potrdi računovodske izkaze, če ti dogodki pomembno vplivajo na pošteno predstavitev stanja sredstev in obveznosti na datum bilance stanja.

Prepoznavanje sredstev in obveznosti

Sredstvo ali obveznost se pripozna v bilanci stanja, ko je verjetno, da se bodo Banki Slovenije v prihodnosti zaradi njega povečale oziroma zmanjšale gospodarske koristi, da so bila vsa bodoča tveganja in povračila prenesena na Banko Slovenije, ter ko ima sredstvo ali obveznost ceno oziroma vrednost, ki jo je mogoče zanesljivo izmeriti.

Pristop evidentiranja poslovnih dogodkov na datum sklenitve posla

V skladu z opredelitvijo alternativnega pristopa evidentiranja poslovnih dogodkov v Računovodski smernici se transakcije finančnih sredstev in obveznosti znotraj leta odražajo na računih na dan, na katerega so bile poravnane.

Za transakcije v tuji valuti, ki so sklenjene v enem letu ter zapadejo v naslednjem letu, se uporablja pristop evidentiranja poslovnih dogodkov na datum sklenitve posla. Transakcije se evidentirajo na zabilančnih računih na datum sklenitve posla. Na datum poravnave se zabilančne knjižbe stornirajo in transakcije se evidentirajo v bilanci. Nakupi in prodaje tuje valute vplivajo na neto pozicijo tuje valute na datum sklenitve posla in realiziran rezultat od prodaje se prav tako obračuna na datum sklenitve posla.

Transakcije z vrednostnimi papirji se evidentirajo v skladu s pristopom evidentiranja poslovnih dogodkov na datum poravnave. Razmejene obresti, premija in diskont od finančnih instrumentov v tuji valuti se izračunajo in evidentirajo dnevno od datuma poravnave ter tudi dnevno vplivajo na pozicijo tuje valute.

Preračun tujih valut

Transakcije v tuji valuti, pri katerih tečaj glede na euro ni določen, se evidentirajo v bilanci stanja po tržnih tečajih, veljavnih na dan transakcije. Konec leta se finančna sredstva in obveznosti prevrednotijo po tekočih tržnih tečajih na zadnji dan v letu, ki so razvidni iz dnevne tečajnice referenčnih tečajev ECB. To se uporablja enotno za bilančne in zabilančne transakcije. Prevrednotenje se izvaja po posameznih valutah.

Prihodki in odhodki se preračunajo po tečajih, veljavnih na datum evidentiranja.

Zlato in terjatve v zlatu

Zlato in terjatve v zlatu se vrednotijo po tržni ceni, veljavni konec leta. Razlike vrednotenja pri zlatu zaradi cene in tečaja se ne obravnavajo ločeno, ampak se knjiži skupen učinek vrednotenja zlata na osnovi cene v eurih za unčo zlata, ki izhaja iz cene zlata v ameriških dolarjih na dan bilance stanja.

Vrednostni papirji za namene denarne politike

Dolžniški vrednostni papirji za namene denarne politike, ki se izvaja v obravnavanem obdobju, se evidentirajo na podlagi amortizirane nabavne vrednosti in so predmet morebitnih oslabitev.

Drugi vrednostni papirji

Tržni vrednostni papirji (z izjemo dolžniških vrednostnih papirjev za namene denarne politike, ki se izvaja v obravnavanem obdobju, ter tistih, ki so razvrščeni kot 'v posesti do dospelosti') in podobna sredstva se vrednotijo bodisi po tržnih cenah ali pa na podlagi ustrezne krivulje donosnosti, veljavnih na datum bilance stanja, po posameznih vrednostnih papirjih. Opcije, vgrajene v vrednostne papirje, za namene vrednotenja niso ločene. Na dan 31. december 2023 so bile za vrednotenje uporabljene tržne cene na 29. december 2023.

Tržni dolžniški vrednostni papirji v posesti do dospelosti in netržni vrednostni papirji se vrednotijo po amortizirani nabavni vrednosti in so predmet morebitnih oslabitev. Nelikvidni lastniški deleži in vsi ostali lastniški instrumenti, ki so trajna naložba, se vrednotijo po nabavni vrednosti in so predmet morebitnih oslabitev.

Investicijski skladi se vrednotijo po tržnih cenah na neto osnovi in ne na podlagi osnovnega finančnega premoženja, če izpolnjujejo vnaprej določena merila glede stopnje vpliva Banke Slovenije na tekoče poslovanje sklada, pravnega statusa sklada in načina ocenjevanja naložbe. Med različnimi investicijskimi skladi ni netiranja nerealiziranih učinkov vrednotenja.

Transakcije posojanja vrednostnih papirjev v skladu s pogodbi o posojanju vrednostnih papirjev se izvajajo kot del upravljanja sredstev Banke Slovenije. Transakcije posojanja vrednostnih papirjev so varovane z ustreznim zavarovanjem. Prihodek od posojanja je evidentiran v izkazu poslovnega izida. Postopek posojanja se vrši preko agentskih in skrbniških bank. Nedospele transakcije konec leta so evidentirane zabilančno.

Opredmetena osnovna sredstva

Amortizacija se obračunava linearno s pričetkom v mesecu po nabavi, tako da se odpisuje nabavna vrednost sredstev skozi leta njihove ocenjene življenjske dobe po naslednjih letnih odstotnih stopnjah:

	2023	2022
Zgradbe	1,3 – 1,8%	1,3 – 1,8%
Računalniška oprema	20 – 33%	20 – 33%
Druga oprema	10 – 25%	10 – 25%

Dobiček oziroma izguba pri prodaji osnovnih sredstev sta določena kot razlika med izkupičkom pri prodaji in neodpisano vrednostjo sredstva ter se prikazujeta kot prihodek oziroma odhodek v izkazu poslovnega izida.

Med osnovnimi sredstvi Banka Slovenije izkazuje tudi nepremičnine v Avstriji. Slednje so prikazane v srednjem intervalu ocenjenih poštenih vrednosti in se ne amortizirajo. Poštena vrednost temelji na srednji vrednosti razpona ocenjene vrednosti, ki je bila podana s strani pooblaščenega zunanjega cenilca (Banka Slovenije vrednoti te nepremičnine vsakih pet let; zadnje vrednotenje je bilo izvedeno leta 2019). Tak način vrednotenja podaja bolj primerno in natančno stanje bralcu računovodskih izkazov.

Najemi

Za vse dolgoročne najeme, ki vključujejo opredmeteno osnovno sredstvo, se s tem povezana pravica do uporabe sredstva in obveznost pripoznata v bilanci stanja na datum začetka najema po sedanji vrednosti prihodnjih najemnin in sta vključena v postavko sredstev 'Opredmetena in neopredmetena osnovna sredstva' in postavko obveznosti 'Razno'. Sredstva, ki predstavljajo pravico do uporabe, se vrednotijo po nabavni vrednosti, zmanjšani za amortizacijo, ki se obračunava po linearni metodi.

ECB ključ za vpis kapitala

Ključ za vpis kapitala je merilo relativne velikosti držav članic EU in je sestavljen v razmerju 50:50, upoštevajoč BDP in število prebivalcev. Ključ se uporablja kot osnova za razporeditev deležev posamezne NCB v kapitalu ECB ter ga je potrebno v skladu s Statutom ESCB in ECB prilagoditi vsakih pet let oziroma ob vsakokratni spremembi sestave nacionalnih centralnih bank ESCB.

Ključ za vpis kapitala v okviru Evrosistema je delež posamezne NCB v skupnem ključu članic Evrosistema in se uporablja kot osnova za razporeditev denarnega prihodka, prihodka ECB od euro bankovcev v obtoku, neto prihodka ECB iz naslova vrednostnih papirjev za namene denarne politike ter dobička/izgube ECB.

Bankovci v obtoku

ECB in NCB članic evrskega območja, ki skupaj sestavljajo Evrosistem, izdajajo euro bankovce^{4,5}. Skupna vrednost euro bankovcev v obtoku se razporedi centralnim bankam Evrosistema na zadnji delovni dan vsakega meseca v skladu s ključem za razdelitev bankovcev⁶.

ECB je dodeljen 8-odstotni delež celotne vrednosti euro bankovcev v obtoku, ostalih 92% pa je dodeljenih NCB glede na njihove deleže v ključu za vpis kapitala ECB. Delež bankovcev, dodeljen vsaki NCB, je prikazan v postavki obveznosti bilance stanja 'Bankovci v obtoku'.

⁴ Sklep Evropske centralne banke z dne 13. december 2010 o izdajanju eurobankovcev (prenovljen) (ECB/2010/29), Uradni list EU, L 35, 09.02.2011, str. 26-30, s spremembami. Neuradno prečiščeno besedilo s seznamom sprememb je dostopno [tukaj](#).

⁵ Hrvatska narodna banka je članica Evrosistema šele od 1. januarja 2023 dalje.

⁶ Ključ za razdelitev bankovcev predstavlja odstotke, ki izhajajo iz upoštevanja deleža ECB v celotni količini izdanih euro bankovcev in z uporabo ključa posamezne NCB za vpis kapitala ECB.

Razlika med vrednostjo euro bankovcev, dodeljenih posamezni NCB v skladu s ključem za razdelitev bankovcev, ter vrednostjo euro bankovcev, ki jih NCB dejansko emitira v obtok, povzroča obrestovane⁷ salde znotraj Evrosistema. Te terjatve ali obveznosti so prikazane v bilančni postavki 'Terjatve/obveznosti znotraj Evrosistema: Neto terjatve/obveznosti iz naslova razdelitve euro bankovcev znotraj Evrosistema' (glej 'Saldi znotraj ESCB/Evrosistema' v pojasnilih računovodske politike).

V obdobju petih let po letu uvedbe eura⁸ se saldi znotraj Evrosistema, ki izhajajo iz razdelitve euro bankovcev, ustrezno prilagajajo z namenom izognitve pomembnejšim spremembam v relativnem prihodkovnem položaju NCB v primerjavi s preteklimi leti. Prilagoditev se izvede z upoštevanjem razlik med povprečno vrednostjo bankovcev v obtoku posamezne NCB v referenčnem obdobju⁹ in povprečno vrednostjo bankovcev, ki bi bili dodeljeni tej NCB v skladu s ključem za vpis kapitala ECB. Prilagoditev se bo sorazmerno zniževala letno do prvega dneva šestega leta po letu uvedbe eura, ko se bodo prihodki iz naslova bankovcev dodelili v celoti sorazmerno z vplačanim deležem NCB v kapitalu ECB. V obravnavanem letu je prilagoditev posledica vstopa Hrvatske narodne banke v Evrosistem (v letu 2023); prilagoditev iz tega naslova se izteče konec leta 2028.

Obrestni prihodki in odhodki na te salde so poravnani preko računov ECB ter so prikazani pod postavko 'Neto obrestni prihodki' v izkazu poslovnega izida.

Saldi znotraj ESCB/Evrosistema

Saldi znotraj Evrosistema so prvenstveno posledica čezmejnih transakcij v EU, ki se poravnajo v centralnobančnem denarju v eurih. Te transakcije se praviloma poravnajo preko sistema TARGET¹⁰ in imajo za posledico bilateralne pozicije na TARGET računih centralnih bank EU. Na te račune vplivajo tudi plačila, ki jih izvajajo ECB in NCB. Vse poravnave se samodejno združijo in prilagodijo tako, da vsaka NCB izkazuje neto terjatev ali obveznost do ECB. Gibanja na TARGET računih se dnevno odražajo v računovodskih evidencah ECB in NCB.

Saldo znotraj Evrosistema Banke Slovenije do ECB, ki izhaja iz TARGET transakcij, ter ostali saldi znotraj Evrosistema, denominirani v eurih (npr. morebitne začasne razdelitve dobička ECB nacionalnim centralnim bankam, rezultat prerazporeditve denarnega prihodka), so prikazani v bilanci stanja Banke Slovenije kot neto stanje sredstva ali obveznosti pod 'Druge terjatve znotraj Evrosistema (neto)' ali 'Druge obveznosti znotraj Evrosistema (neto)'. Saldi znotraj ESCB do nacionalnih centralnih bank izven Evrosistema, ki ne izhajajo iz TARGET transakcij, so vključeni v postavko sredstev 'Terjatve do nerezidentov evrskega območja v eurih' ali postavko obveznosti 'Obveznosti do nerezidentov evrskega območja v eurih'.

Terjatev znotraj Evrosistema, ki izhaja iz udeležbe Banke Slovenije v ECB, se izkazuje v postavki sredstev 'Udeležba v ECB' in vključuje (i) vplačani delež NCB v vpisanem kapitalu ECB, (ii) neto znesek, ki so ga NCB plačale zaradi povečanja njihovih deležev v vrednosti lastnega kapitala ECB¹¹, ki izhaja iz vseh preteklih prilagoditev ECB ključev za vpis kapitala, in (iii) prispevek v skladu s členom 48.2 Statuta ESCB in ECB v zvezi s centralnimi bankami držav članic, katerih odstopanja so bila odpravljena.

Terjatev znotraj Evrosistema, ki je posledica prenesenih deviznih rezerv Banke Slovenije na ECB ob vstopu v Evrosistem, je denominirana v eurih in se izkazuje v postavki sredstev 'Prenesene devizne rezerve'.

⁷ Sklep Evropske centralne banke z dne 3. november 2016 o razdelitvi denarnega prihodka nacionalnih centralnih bank držav članic, katerih valuta je euro (prenovljen) (ECB/2016/36), Uradni list EU, L 347, 20.12.2016, str. 26-36, s spremembami. Neuradno prečiščeno besedilo s seznamom sprememb je dostopno [tukaj](#).

⁸ Leto uvedbe eura se nanaša na leto, v katerem pričnejo euro bankovci veljati kot zakonito plačilno sredstvo v državi članici. Za Banko Slovenije to pomeni leto 2007.

⁹ Referenčno obdobje se nanaša na 24 mesecev ter se prične 30 mesecev pred dnevom, ko euro bankovci postanejo zakonito plačilno sredstvo v državi članici, za Banko Slovenije je to obdobje od julija 2004 do junija 2006.

¹⁰ Transevropski avtomatizirani sistem bruto poravnave v realnem času (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system).

¹¹ Vrednost lastnega kapitala pomeni vsoto rezerv ECB, računov vrednotenja in rezervacij, enakovrednih rezervam, zmanjšano za vse prenesene izgube iz preteklih obdobj. V primeru prilagoditev ključa za vpis kapitala ECB tekom poslovnega leta, vrednost lastnega kapitala vključuje tudi akumulirani čisti dobiček ali čisto izgubo ECB do datuma prilagoditve.

Saldi znotraj Evrosistema, ki izhajajo iz razporeditve euro bankovcev znotraj Evrosistema, so vključeni v neto znesku v postavko sredstev/obveznosti 'Neto terjatve/neto obveznosti iz naslova razdelitve euro bankovcev znotraj Evrosistema' (glej 'Bankovci v obtoku' v računovodskih politikah).

Razdelitev dobička ECB

Svet ECB je odločil, da se prihodki ECB od izdaje bankovcev, ki izhajajo iz njenega 8% deleža v celotni količini euro bankovcev, kakor tudi prihodki ECB iz naslova vrednostnih papirjev, kupljenih (a) po programu v zvezi s trgi vrednostnih papirjev (SMP), (b) po tretjem programu nakupa kritih obveznic (CBPP3), (c) po programu nakupa listinjenih vrednostnih papirjev (ABSPP), (d) po programu nakupa vrednostnih papirjev javnega sektorja na sekundarnih trgih (PSPP) in (e) po izrednem programu nakupa vrednostnih papirjev ob pandemiji (PEPP), v kolikor Svet ECB ne odloči drugače, razdelijo v januarju sledečega leta v obliki začasne delitve dobička¹². Taka odločitev se sprejme, kadar Svet ECB na podlagi utemeljene ocene, ki jo pripravi Izvršilni odbor, pričakuje, da bo ECB imela skupno letno izgubo ali da bo ustvarila letni čisti dobiček, ki bo manjši od tega prihodka. Prav tako lahko Svet ECB tudi odloči, da se ta prihodek v celoti ali delno prenese v rezervacije za finančna tveganja. Nadalje lahko Svet ECB odloči, da zmanjša znesek prihodkov od izdaje euro bankovcev v obtoku, ki se razdeli v januarju, za stroške ECB v povezavi z izdajo in distribucijo euro bankovcev.

Rezervacije

Rezervacije so oblikovane v primeru, da za Banko Slovenije obstaja zakonska ali druga obveznost kot rezultat preteklih dogodkov, ter v primeru, da obstaja verjetnost odtoka sredstev za poravnavo obveznosti, in ko je znesek ocenljiv.

V skladu z 49.a členom Zakona o Banki Slovenije lahko Svet Banke Slovenije po uvedbi eura kot valute Republike Slovenije z namenom ohranitve realne vrednosti premoženja sprejme odločitev o oblikovanju splošnih rezervacij za pričakovana tečajna, obrestna in cenovna tveganja. Rezervacije se ne morejo oblikovati, če bi le-te skupaj z nerealiziranimi tečajnimi razlikami, učinki vrednotenja vrednostnih papirjev in učinki vrednotenja zlata presegle 20% ugotovljenega presežka prihodkov nad odhodki. Z dopolnitvijo Računovodske smernice, ki je pričela veljati konec leta 2012, je bila podana pravna podlaga tudi za oblikovanje rezervacij za kreditna tveganja. S spremembo Računovodske smernice konec leta 2019¹³, ki razširja področje oblikovanja rezervacij na vsa finančna tveganja, je Banka Slovenije v letu 2019 prvič oblikovala tudi rezervacije za delniška tveganja. Ustrezen znesek rezervacij za vsa navedena finančna tveganja se ugotavlja letno z uporabo mere tveganja 1-letni Expected Shortfall (ES) pri 99% stopnji zaupanja. ES je opredeljen kot pričakovana oz. povprečna izguba v izbranem obdobju za tiste dogodke, ki so slabši od VaR¹⁴ pri isti stopnji zaupanja in istem časovnem obdobju, pri čemer je privzeta nespremenjena sestava naložb. Banka Slovenije oblikuje tudi rezervacije za tveganja neusklajenosti sredstev in obveznosti.

Prepoznavanje prihodkov

Prihodki in odhodki so prepoznani v poslovnem letu, v katerem so zasluženi oziroma povzročeni. Realizirani prihodki in odhodki se evidentirajo v izkazu poslovnega izida.

Od pričetka leta 2007 se tečajno in cenovno vrednotenje v skladu z Računovodsko smernico izvaja četrtletno. Neto nerealizirani pozitivni učinki vrednotenja, ki izvirajo iz obdobja pred prevzemom eura, so ločeni od nerealiziranih pozitivnih učinkov vrednotenja po tem datumu. Obravnavajo se kot revalorizacijske rezerve 'iz obdobja pred prevzemom eura' ter so vključeni v postavko obveznosti 'Rezerve'.

Ob koncu leta se nerealizirani pozitivni učinki vrednotenja ne prepoznajo kot prihodki v izkazu poslovnega izida, ampak se evidentirajo na računih vrednotenja na strani obveznosti bilance stanja.

Nerealizirani negativni učinki vrednotenja se prenašajo v izkaz poslovnega izida v primeru, če presežejo predhodno evidentirane pozitivne učinke vrednotenja, izkazane na pripadajočih računih vrednotenja. Ti odhodki se ne stornirajo zoper prihodnje nerealizirane pozitivne učinke vrednotenja v naslednjih letih. Nerealizirani učinki

¹² Sklep Evropske centralne banke z dne 15. december 2014 o vmesni razdelitvi prihodka Evropske centralne banke (prenovljen) (ECB/2014/57), Uradni list EU, L 53, 25.02.2015, str. 24-26, s spremembami. Neuradno prečiščeno besedilo s seznamom sprememb je dostopno [tukaj](#).

¹³ Smernica Evropske centralne banke z dne 28. novembra 2019 o spremembi Smernice o pravnem okviru za računovodstvo in finančno poročanje v Evropskem sistemu centralnih bank (ECB/2019/34), Uradni list EU, L 332, 23.12.2019, str. 184-203.

¹⁴ VaR je opredeljen kot največja možna izguba iz naslova portfelja z določeno verjetnostjo (99%) ter v določenem obdobju (eno leto) pri dani diverzifikaciji tega portfelja.

vrednotenja od vrednostnih papirjev in pozicij v tuji valuti se evidentirajo po posameznih vrednostnih papirjih in po posameznih valutah. Netiranje ni dovoljeno.

Premije in diskonti od kupljenih vrednostnih papirjev se izračunavajo in prikazujejo kot del obrestnega prihodka in se amortizirajo preko preostalega obdobja do dospelosti vrednostnega papirja z uporabo metode notranje stopnje donosa.

Stroški transakcij

Pri zlatu, tujih valutah in vrednostnih papirjih se z namenom ugotavljanja nabavne vrednosti prodanih pozicij ter izračuna učinkov tečajev in cen dnevno uporablja metoda povprečnega stroška, kot je opredeljena v Računovodski smernici.

V primeru neto nakupa valute (ali zlata) se povprečni nabavni strošek dnevnega nakupa po posameznih valutah doda poziciji preteklega dneva, da se pridobi novo tehtano povprečje posameznega tečaja (ali cene zlata). V primeru neto prodaje se izračuna realizirani rezultat na podlagi povprečnega nabavnega stroška predhodnega dne za posamezno pozicijo tuje valute.

Prihodki in odhodki od prodaje vrednostnih papirjev se izračunajo na podlagi tehtane povprečne cene posameznega vrednostnega papirja.

Tržne cene in tečaji, uporabljeni v otvoritveni bilanci stanja na dan 1. januar 2007, so predstavljali začetne povprečne stroške sredstev in obveznosti Banke Slovenije. V primeru pozicij v tuji valuti in zlata so se kot začetni stroški upoštevali tečaji, veljavni 1. januarja 2007, kot jih je sporočila ECB. Začetne povprečne cene portfelja vrednostnih papirjev so predstavljale cene vrednostnih papirjev na dan 31. december 2006, ki so služile kot izhodišče za amortizacijo premije in diskonta ter izračun realiziranih prihodkov in odhodkov v primeru njihove prodaje.

Izvedeni finančni instrumenti

Terminski deli valutnih zamenjav se izkazujejo v zabilančni evidenci in so vključeni v neto pozicijo tuje valute z namenom izračuna povprečnega stroška valut ter pozitivnih in negativnih tečajnih razlik. Prihodki in odhodki od terminskih delov se prepoznajo in obravnavajo podobno kot pri bilančnih instrumentih. Nerealizirani pozitivni učinki vrednotenja se ne prepoznajo kot prihodek, ampak se prenesejo na račune vrednotenja. Nerealizirani negativni učinki vrednotenja se izkažejo v izkazu poslovnega izida, če presežejo predhodno ugotovljene pozitivne učinke vrednotenja, evidentirane na računih vrednotenja. Nerealizirani učinki vrednotenja terminskih delov valutnih zamenjav se evidentirajo od datuma sklenitve posla do datuma poravnave med 'Druga sredstva/obveznosti'.

Zaradi preračuna promptnih in terminskih zneskov v tujih valutah v euro po enakem tečaju valutne zamenjave ne vplivajo na izkaz poslovnega izida oziroma na račune vrednotenja na strani obveznosti.

Izkaz denarnih tokov

Ob upoštevanju vloge Banke Slovenije kot centralne banke objava izkaza denarnih tokov uporabnikom računovodskih izkazov ne bi zagotovila ustrezne dodatne informacije. Posledično izkaz denarnih tokov ni vključen v računovodske izkaze.

Obdavčitev

Banka Slovenije ni zavezana plačilu davka od dohodka pravnih oseb v Sloveniji.

Razdelitev presežka / pokrivanje primanjkljaja

V skladu z Zakonom o Banki Slovenije se presežek prihodkov nad odhodki razporedi v splošne rezerve in proračun Republike Slovenije. Nerealizirani pozitivni učinki vrednotenja iz naslova sprememb tečajev in cen se v celoti prenesejo na račune vrednotenja in niso vključeni v neto finančni rezultat, ki je namenjen delitvi. Računi vrednotenja se lahko uporabijo izključno za pokrivanje primanjkljaja, ki je posledica nerealiziranih negativnih učinkov iz naslova tečajnih in cenovnih gibanj.

Primanjkljaj prihodkov nad odhodki pokriva Banka Slovenije iz splošnih rezerv. V kolikor je primanjkljaj posledica nerealiziranih tečajnih in cenovnih sprememb, se za kritje primanjkljaja uporabijo za te namene oblikovane posebne rezerve. Sredstva za pokrivanje primanjkljaja prihodkov nad odhodki, ki ga ni mogoče pokriti iz splošnih rezerv, se zagotovijo iz proračuna Republike Slovenije.

Dogodki po datumu bilance stanja

Sredstva in obveznosti so prilagojeni za dogodke, ki se pojavijo med datumom letne bilance stanja in datumom, na katerega Svet Banke Slovenije potrdi računovodske izkaze, če ti dogodki pomembneje vplivajo na stanje sredstev in obveznosti na datum bilance stanja.

V skladu z 28. členom Statuta ESCB in ECB so nacionalne centralne banke ESCB edine vpisnice kapitala ECB. Deleži nacionalnih centralnih bank v vpisanem kapitalu ECB se v skladu z 29. členom Statuta ESCB in ECB prilagajajo vsakih pet let¹⁵. Zadnja taka prilagoditev je bila izvedena na dan 1. januar 2024.

	Ključ za vpis kapitala ECB do 31.12.2023 (%)	Ključ za vpis kapitala ECB od 01.01.2024 (%)
Nationale Bank van België/Banque Nationale de Belgique	2,9630	3,0005
Deutsche Bundesbank	21,4394	21,7749
Eesti Pank	0,2291	0,2437
Central Bank of Ireland	1,3772	1,7811
Bank of Greece	2,0117	1,8474
Banco de España	9,6981	9,6690
Banque de France	16,6108	16,3575
Hrvatska narodna banka	0,6595	0,6329
Banca d'Italia	13,8165	13,0993
Central Bank of Cyprus	0,1750	0,1802
Latvijas Banka	0,3169	0,3169
Lietuvos bankas	0,4707	0,4826
Banque centrale du Luxembourg	0,2679	0,2976
Central Bank of Malta	0,0853	0,1053
De Nederlandsche Bank	4,7662	4,8306
Oesterreichische Nationalbank	2,3804	2,4175
Banco de Portugal	1,9035	1,9014
Banka Slovenije	0,3916	0,4041
Národná banka Slovenska	0,9314	0,9403
Suomen Pankki	1,4939	1,4853
Skupaj centralne banke evrskega območja	81,9881	81,7681
Bulgarian National Bank	0,9832	0,9783
Česká národní banka	1,8794	1,9623
Danmarks Nationalbank	1,7591	1,7797
Magyar Nemzeti Bank	1,5488	1,5819
Narodowy Bank Polski	6,0335	6,0968
Banca Națională a României	2,8289	2,8888
Sveriges Riksbank	2,9790	2,9441
Skupaj centralne banke izven evrskega območja	18,0119	18,2319
Skupaj centralne banke evrskega in izven evrskega območja	100,0000	100,0000

¹⁵ Ti deleži se prilagodijo tudi ob vsakokratni spremembi števila nacionalnih centralnih bank, ki prispevajo v kapital ECB. To so nacionalne centralne banke držav članic EU.

1. januarja 2024 se je delež Banke Slovenije v vpisanem kapitalu ECB povečal z 0,3916% na 0,4041%, zato se je postavka sredstev 9.1 "Udeležba v ECB" povečala za 1,4 mio EUR na 84,1 mio EUR.

V skladu s členom 30.2 Statuta ESCB in ECB so prispevki NCB za prenos deviznih rezerv na ECB določeni v sorazmerju z njihovim deležem v vpisanem kapitalu ECB. Glede na povečanje deleža Banke Slovenije v vpisanem kapitalu ECB je bila ustrezno prilagojena tudi terjatev, enakovredna temu prenosu. Posledica tega je bilo povečanje terjatve Banke Slovenije v višini 6,2 milijona EUR na dan 1. januarja 2024, za kar je Banka Slovenije izvedla nakazilo ECB.

Ocenjujemo, da ni bilo drugih pomembnih poslovnih dogodkov po datumu bilance stanja, ki bi vplivali na predstavljene računovodske izkaze, upoštevajoč tudi vpliv trenutne geopolitične situacije.

Vlada RS je 22. februarja 2024 sprejela sklep, s katerim je v Državni zbor RS v prvo obravnavo poslala predlog Zakona o postopku sodnega varstva nekdanjih imetnikov kvalificiranih obveznosti bank. Po trenutnem razumevanju je glavna vsebina predloga navedena zakona naslednja: plačnik odškodnin naj ne bi bila več Banka Slovenije, ampak država, razen v primeru, ko se Banki Slovenije dokaže malomarnost dejanj; zahtevano je predhodno mnenje skupine neodvisnih strokovnjakov; omejitev odškodnine skladno z določeno poravnalno shemo; možnost individualne in kolektivne tožbe; možnost združevanja pravnih in vzorčnega postopka. Razumemo, da glede na trenutni status zakona, le-ta ne vpliva na računovodske izkaze za leto, končano na 31.12.2023.

Spremembe računovodskih politik

V letu 2023 ni bilo sprememb računovodskih politik Banke Slovenije.

Revidiranje računovodskih izkazov

Računovodske izkaze je revidiralo podjetje PricewaterhouseCoopers d.o.o., ki je bilo imenovano za zunanjega revizorja Banke Slovenije za poslovna leta 2021 do 2023.

Bilanca stanja na dan 31. december 2023 in 31. december 2022

AKTIVA (v tisoč EUR)		Pojasnilo	31.12.2023	31.12.2022
1	Zlato in terjatve v zlatu	1	190.922	174.388
2	Terjatve do nerezidentov evrskega območja v tuji valuti	2	1.953.913	1.954.716
2.1	Terjatve do Mednarodnega denarnega sklada (MDS)		1.158.770	1.199.616
2.2	Računi pri bankah in naložbe v vrednostne papirje, tuja posojila in druge terjatve do tujine		795.142	755.099
3	Terjatve do rezidentov evrskega območja v tuji valuti	3	40.333	41.097
4	Terjatve do nerezidentov evrskega območja v eurih	4	1.192.968	1.089.070
4.1	Računi pri bankah, naložbe v vrednostne papirje in posojila		1.192.968	1.089.070
4.2	Terjatve iz naslova posojil v skladu z ERM II		-	-
5	Posojila kreditnim institucijam evrskega območja iz naslova denarne politike v eurih	5	73.670	771.320
5.1	Operacije glavnega refinanciranja		-	-
5.2	Operacije dolgoročnejšega refinanciranja		73.670	771.320
5.3	Povratne operacije finega uravnavanja		-	-
5.4	Strukturne povratne operacije		-	-
5.5	Odprta ponudba mejnega posojanja		-	-
5.6	Posojila povezana s pozivi h kritju		-	-
6	Druge terjatve do kreditnih institucij evrskega območja v eurih	6	298	5.422
7	Vrednostni papirji rezidentov evrskega območja v eurih	7	18.182.751	18.469.857
7.1	Vrednostni papirji za namene izvajanja denarne politike		16.658.669	17.261.612
7.2	Drugi vrednostni papirji		1.524.082	1.208.245
8	Javni dolg v eurih		-	-
9	Terjatve znotraj Evrosistema	8	15.739.118	10.163.265
9.1	Udeležba v ECB		84.067	84.067
9.2	Prenesene devizne rezerve		194.257	194.257
9.3	Terjatve v povezavi z izdajo dolžniških certifikatov ECB*		-	-
9.4	Neto terjatve iz naslova razdelitve euro bankovcev znotraj Evrosistema		-	-
9.5	Druge terjatve znotraj Evrosistema (neto)		15.460.793	9.884.941
10	Neporavnane postavke	9	11	25
11	Druga sredstva	10	542.243	466.690
11.1	Kovanci evrskega območja		2.351	3.747
11.2	Opredmetena in neopredmetena osnovna sredstva		53.337	53.352
11.3	Ostala finančna sredstva		51.746	52.651
11.4	Učinki vrednotenja zabilančnih instrumentov		6.532	7.344
11.5	Aktivne časovne razmejitve		265.434	199.912
11.6	Razno		162.843	149.684
12	Primanjkljaj prihodkov nad odhodki tekočega leta		-	-
Skupaj aktiva			37.916.225	33.135.849

* Samo postavka bilance stanja ECB

PASIVA (v tisoč EUR)		Pojasnilo	31.12.2023	31.12.2022
1	Bankovci v obtoku	11	6.887.963	6.964.106
2	Obveznosti do kreditnih institucij evrskega območja iz naslova denarne politike v eurih	12	11.069.212	8.876.635
2.1	Tekoči računi (pokrivanje sistema obveznih rezerv)		538.419	470.539
2.2	Odprta ponudba mejnega deponiranja		10.530.794	8.371.096
2.3	Operacije za vezane vloge		-	-
2.4	Povratne operacije finega uravnavanja		-	-
2.5	Vloge povezane s pozivi h kritju		-	35.000
3	Druge obveznosti do kreditnih institucij evrskega območja v eurih	13	391.681	377.244
4	Izdani dolžniški certifikati		-	-
5	Obveznosti do drugih rezidentov evrskega območja v eurih	14	6.806.497	5.837.335
5.1	Obveznosti do države		6.105.545	5.225.946
5.2	Ostale obveznosti		700.952	611.389
6	Obveznosti do nerezidentov evrskega območja v eurih	15	272.362	268.723
7	Obveznosti do rezidentov evrskega območja v tuji valuti	16	27.018	37.261
8	Obveznosti do nerezidentov evrskega območja v tuji valuti		-	-
8.1	Vpogledne in vezane vloge		-	-
8.2	Obveznosti iz naslova posojil v skladu z ERM II		-	-
9	Protipostavka dodeljenih SDR	17	945.834	973.842
10	Obveznosti znotraj Evrosistema	18	9.353.321	7.599.374
10.1	Obveznosti, ustrezne prenesenim deviznim rezervam*		-	-
10.2	Obveznosti v povezavi z izdajo dolžniških certifikatov ECB		-	-
10.3	Neto obveznosti iz naslova razdelitve euro bankovcev znotraj Evrosistema		9.353.321	7.599.374
10.4	Druge obveznosti znotraj Evrosistema (neto)		-	-
11	Neporavnane postavke	19	-	5.130
12	Druge obveznosti	20	248.448	175.258
12.1	Učinki vrednotenja zabilančnih instrumentov		-	4
12.2	Pasivne časovne razmejitev		147.114	76.384
12.3	Razno		101.334	98.871
13	Rezervacije	21	317.656	559.342
14	Računi vrednotenja	22	342.451	208.367
15	Kapital in rezerve	23	1.252.804	1.251.481
15.1	Kapital		8.346	8.346
15.2	Rezerve		1.244.458	1.243.135
16	Presežek prihodkov nad odhodki tekočega leta		977	1.749
Skupaj pasiva			37.916.225	33.135.849

* Samo postavka bilance stanja ECB

Izkaz poslovnega izida za leti, ki sta se končali 31. decembra 2023 in 2022

(v tisoč EUR)	Pojasnilo	2023	2022
1.1 Obrestni prihodki		772.514	249.436
1.2 Obrestni odhodki		-934.080	-118.665
1 Neto obrestni prihodki	27	-161.566	130.772
2.1 Realizirani prihodki / odhodki iz finančnih operacij		9.401	8.898
2.2 Zmanjšanje knjigovodske vrednosti finančnih sredstev in pozicij		-5.547	-225.169
2.3 Prenos v / sprostitve rezervacij za finančna in druga tveganja		242.177	137.455
2 Neto rezultat iz finančnih operacij, zmanjšanja knjigovodske vrednosti in rezervacij za tveganja	28	246.032	-78.816
3.1 Prihodki od provizij		15.543	17.202
3.2 Odhodki od provizij		-2.664	-2.863
3 Neto prihodki od provizij	29	12.880	14.338
4 Prihodki od lastniških vrednostnih papirjev in udeležb	30	7.598	6.038
5 Neto rezultat združevanja denarnih prihodkov	31	-59.461	-27.434
6 Drugi prihodki	32	3.497	2.707
Skupaj neto prihodki		48.977	47.604
7.1 Stroški dela		-33.074	-30.123
7.2 Drugi poslovni stroški		-10.454	-9.177
7.3 Amortizacija		-2.452	-2.704
7.4 Stroški tiskanja bankovcev		-1.034	-2.110
7.5 Drugi stroški		-987	-1.741
7 Skupaj stroški poslovanja	33	-48.000	-45.855
8 Presežek prihodkov nad odhodki tekočega leta	34	977	1.749

Pojasnila na straneh 16 do 36 so sestavni del računovodskih izkazov.

Nerevidirani računovodski izkazi so bili 4. marca 2024 potrjeni s strani Sveta Banke Slovenije, končni računovodski izkazi pa so bili s strani Sveta Banke Slovenije potrjeni 4. aprila 2024 in podpisani s strani predsednika Sveta Banke Slovenije:

Mag. Boštjan Vasle
predsednik Sveta Banke
guverner Banke Slovenije

V skladu z 49. členom Zakona o Banki Slovenije, Banka Slovenije z računovodskimi izkazi seznani Državni zbor Republike Slovenije.

Pojasnila k bilanci stanja

1. Zlato in terjatve v zlatu

Z izjemo zaloge zlata v Banki Slovenije, imetje Banke Slovenije v zlatu predstavlja zlato na računu pri tujih bankah. V letnem obračunu je zlato vrednoteno na osnovi cene unče zlata (ozf) v eurih, ki izhaja iz cene zlata v ameriških dolarjih na londonski borzi na dan 29. december 2023. Ta cena, ki jo je sporočila ECB, znaša 1.867,828 EUR za unčo zlata, v primerjavi z 1.706,075 na 30. december 2022. Nerealizirani pozitivni učinki vrednotenja v višini 141,6 mio EUR so izkazani v postavki obveznosti bilance stanja 'Računi vrednotenja'.

	000 EUR	V unčah zlata
Stanje na dan 31. december 2021	164.515	102.216
Vrednotenje zlata ob koncu leta 2022	9.873	-
Stanje na dan 31. december 2022	174.388	102.216
Vrednotenje zlata ob koncu leta 2023	16.534	-
Stanje na dan 31. december 2023	190.922	102.216

2. Terjatve do nerezidentov evrskega območja v tuji valuti

Ta postavka vključuje imetja SDR, dodeljena s strani MDS, ter terjatve v tuji valuti do nerezidentov evrskega območja, vključene v devizne rezerve Banke Slovenije.

Podpostavka 2.1 'Terjatve do Mednarodnega denarnega sklada (MDS)' sestavljajo pravice črpanja v okviru rezervne tranše in posebne pravice črpanja. Terjatve MDS obrestuje po obrestni meri, ki se izračunava tedensko.

Rezervna tranša predstavlja razliko med kvoto Slovenije v MDS in imetji MDS v eurih pri Banki Slovenije. Posebne pravice črpanja so sredstva rezerv, ki jih je kreiral MDS in razdelil svojim članicam z namenom povečanja mednarodne likvidnosti. Uporabljajo se za transakcije med uradnimi denarnimi oblastmi. SDR je opredeljen kot košarica valut. Njegova vrednost je določena kot tehtano povprečje tečajev petih valut (USD, GBP, JPY, EUR in CNY).

Vse terjatve so izkazane v bilanci stanja po tržnem tečaju 1 SDR = 1,2157 EUR (31. december 2022: 1 SDR = 1,2517 EUR EUR), ki ga je izračunala ECB konec leta za vse centralne banke Evrosistema. Na datum bilance stanja je bil tržni tečaj SDR nad povprečnim stroškom te valute, zato so bili pozitivni učinki vrednotenja v skladu z računovodskimi pravili prepoznani v postavki obveznosti bilance stanja 'Računi vrednotenja'.

	31.12.2023		31.12.2022		Sprememba	
	000 SDR	000 EUR	000 SDR	000 EUR	000 SDR	000 EUR
Kvota	586.500	713.008	586.500	734.122	-	-21.114
manj EUR imetja MDS	-423.539	-514.896	-423.539	-530.143	-	15.247
Rezervna tranša pri MDS	162.961	198.112	162.961	203.979	-	-5.867
SDR	790.210	960.658	795.428	995.638	-5.218	-34.979
Skupaj	953.171	1.158.770	958.390	1.199.616	-5.218	-40.846

Podpostavka 2.2 'Računi pri bankah in naložbe v vrednostne papirje, tuja posojila in druge terjatve do tujine' vključuje sredstva v tuji valuti, naložena pri nerezidentih evrskega območja. Sredstva v tuji valuti so v tej podpostavki izkazana v evrski protivrednosti, izračunani na podlagi tržnih tečajev na dan 29. december 2023.

Sestava sredstev v tuji valuti glede na vrsto naložbe:

	31.12.2023	31.12.2022	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Vpogledne vloge	4.053	1.466	2.588
Dolžniški vrednostni papirji	379.390	412.825	-33.434
Investicijski skladi	411.699	340.809	70.890
Skupaj	795.142	755.099	40.043

Valutna struktura sredstev v tuji valuti:

	31.12.2023	31.12.2022	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
USD	719.410	676.520	42.890
CNY	75.443	77.971	-2.529
Druge valute	290	608	-318
Skupaj	795.142	755.099	40.043

Delitev dolžniških vrednostnih papirjev po preostali dospelosti:

	31.12.2023	31.12.2022	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Do 1 leta	5.762	46.841	-41.078
Od 1 do 5 let	215.990	224.854	-8.864
Več kot 5 let	157.638	141.130	16.508
Skupaj	379.390	412.825	-33.434

3. Terjatve do rezidentov evrskega območja v tuji valuti

Sredstva v tuji valuti, naložena pri rezidentih evrskega območja, so naložena v vpogledne vloge ter dolžniške vrednostne papirje v tuji valuti.

Sredstva v tuji valuti so izkazana v evrski protivrednosti, izračunani na podlagi tržnih tečajev na dan 29. december 2023.

Sestava sredstev v tuji valuti glede na vrsto naložbe:

	31.12.2023	31.12.2022	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Vpogledne vloge	8	8	0
Dolžniški vrednostni papirji	40.325	41.088	-763
Skupaj	40.333	41.097	-764

Valutna struktura sredstev v tuji valuti:

	31.12.2023	31.12.2022	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
USD	40.333	41.097	-764
Skupaj	40.333	41.097	-764

Delitev dolžniških vrednostnih papirjev po preostali dospelosti:

	31.12.2023	31.12.2022	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Do 1 leta	25.084	13.151	11.934
Od 1 do 5 let	2.600	27.938	-25.337
Več kot 5 let	12.640	-	12.640
Skupaj	40.325	41.088	-763

4. Terjatve do nerezidentov evrskega območja v eurih

Sredstva v eurih, naložena pri nerezidentih evrskega območja, ki so vključena v to bilančno postavko, so naložena v vpogledne vloge in dolžniške vrednostne papirje.

Sestava sredstev v EUR glede na vrsto naložbe:

	31.12.2023	31.12.2022	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Vpogledne vloge	0	0	-
Dolžniški vrednostni papirji	1.192.968	1.089.070	103.898
Skupaj	1.192.968	1.089.070	103.898

Delitev dolžniških vrednostnih papirjev po preostali dospelosti:

	31.12.2023	31.12.2022	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Do 1 leta	304.962	171.950	133.012
Od 1 do 5 let	701.766	703.604	-1.838
Več kot 5 let	186.240	213.516	-27.276
Skupaj	1.192.968	1.089.070	103.898

5. Posojila kreditnim institucijam evrskega območja iz naslova denarne politike v eurih

Ta postavka izkazuje operacije, ki jih izvaja Banka Slovenije v okviru enotne denarne politike Evrosistema in odraža obseg in strukturo refinanciranja slovenskih kreditnih institucij s strani Banke Slovenije.

Celotno imetje sredstev iz naslova denarne politike v Evrosistemu znaša 410.290 mio EUR (31. december 2022: 1.324.347 mio EUR), od tega Banka Slovenije izkazuje 74 mio EUR (31. december 2022: 771 mio EUR). V skladu s 32.4 členom Statuta ESCB in ECB se izgube pri izvajanju denarne politike, v kolikor bi se realizirale, na podlagi odločitve Sveta ECB v celoti porazdelijo med NCB Evrosistema v sorazmerju z njihovimi veljavnimi deleži v ključu za vpis kapitala ECB (glej postavko obveznosti bilance stanja 'Rezervacije').

Izgube se lahko realizirajo samo v primeru neplačila nasprotnne stranke ter hkratne nezadostne povrnitve sredstev iz prodaje zavarovanja, ki ga je zagotovila nasprotna stranka. Za posebej določena zavarovanja, ki jih NCB lahko sprejme po lastnem preudarku, je bila na podlagi odločitve Sveta ECB delitev tveganj izključena.

	31.12.2023	31.12.2022	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Operacije dolgoročnejšega refinanciranja	73.670	771.320	-697.650
Skupaj	73.670	771.320	-697.650

Operacije dolgoročnejšega refinanciranja so namenjene zagotavljanju dodatnega dolgoročnejšega refinanciranja nasprotnim strankam. Izvajale so se po fiksni obrestni meri s polno dodelitvijo.

Poleg serije sedmih četrtletno izvedenih ciljno usmerjenih operacij dolgoročnejšega refinanciranja (TLTRO-III), ki je bila uvedena v 2019, je Svet ECB decembra 2020 tej seriji dodal tri dodatne operacije, ki so bile izvedene med junijem in decembrom 2021. Ročnost operacij je tri leta. Pri vseh operacijah TLTRO-III imajo udeleženci po 12 mesecih po poravnavi posamezne operacije TLTRO-III možnost na četrtletni ravni predčasno delno ali v celoti vrniti operacijo. Obrestne mere teh operacij so lahko največ 50 bazičnih točk pod povprečno obrestno mero mejnega depozita v obdobju med 24. junijem 2020 in 23. junijem 2022, vendar v nobenem primeru ne smejo biti nižje od -1%, ter so določene - za zadevno obdobje - v višini povprečne obrestne mere mejnega depozita v preostalem obdobju trajanja posamezne operacije¹⁶.

Dejanske obrestne mere so znane šele ob dospelosti ali predčasnem poplačilu posamezne operacije, pred tem se za izračun TLTRO-III natečenih obresti uporabi zanesljiva ocena. To pomeni, da je bila za letne računovodske

¹⁶ Svet ECB je 27. oktobra 2022 sklenil, da bo od 23. novembra 2022 do datuma dospelosti ali predčasnega vračila vsake posamezne neporavnane operacije TLTRO-III obrestna mera za operacije TLTRO-III indeksirana na povprečne uporabljene ključne obrestne mere ECB v tem obdobju.

izkaze 2023 obrestna mera za izračun TLTRO-III razmejenih obresti indeksirana glede na povprečne uporabljene ključne obrestne mere ECB od začetka zadnjega obrestnega obdobja teh operacij, ki se je pričelo 23. novembra 2022.

Nadalje je od štirih izrednih nepogojevanih operacij dolgoročnejšega refinanciranja ob pandemiji (PELTRO), dodeljenih četrtletno v letu 2021, vsaka z ročnostjo približno enega leta, zadnja zapadla tekom leta 2023. Te operacije so zagotovile likvidnostno varovalo bančnemu sistemu evrskega območja in prispevale k ohranjanju nemotenega delovanja denarnega trga v podaljšanem obdobju pandemije. Operacije PELTRO so se izvajale v obliki avkcij s fiksno obrestno mero in polno dodelitvijo. Obrestna mera je bila 25 bazičnih točk nižja od povprečne obrestne mere, ki se je uporabljala v operacijah glavnega refinanciranja Evrosistema v času trajanja posamezne operacije PELTRO. Slovenske nasprotne stranke na avkcijah PELTRO niso sodelovale.

6. Druge terjatve do kreditnih institucij evrskega območja v eurih

Ta postavka v višini 0,3 mio EUR (31. december 2022: 5,4 mio EUR) obsega terjatve do kreditnih institucij, ki niso povezane z operacijami denarne politike. Sredstva so naložena v vpogledne vloge.

7. Vrednostni papirji rezidentov evrskega območja v eurih

Ta postavka obsega vrednostne papirje za namene izvajanja denarne politike in druge vrednostne papirje izdajateljev evrskega območja, denominirane v eurih.

Podpostavka 7.1 'Vrednostni papirji za namene izvajanja denarne politike' na dan 31. december 2023 zajema vrednostne papirje, ki jih je Banka Slovenije pridobila v okviru tretjega programa nakupa kritih obveznic (CBPP3)¹⁷, programa nakupa vrednostnih papirjev javnega sektorja na sekundarnih trgih (PSPP)¹⁸ in programa nakupa vrednostnih papirjev ob pandemiji (PEPP)¹⁹.

Do konca februarja 2023 je Evrosistem nadaljeval z reinvestiranjem glavnice dospelih vrednostnih papirjev, kupljenih v okviru programa nakupa vrednostnih papirjev (APP)²⁰. V nadaljevanju se je portfelj APP zmanjševal premošljeno in predvidljivo. Do konca junija 2023 je zmanjšanje v povprečju znašalo 15 milijard EUR mesečno, saj Evrosistem ni v celoti reinvestiral glavnice iz dospelih vrednostnih papirjev. V juniju 2023 je Svet ECB sprejel odločitev²¹, da preneha z reinvestiranjem v okviru programa APP z julijem 2023. Od tedaj dalje se je APP portfelj zaradi dospelosti zmanjševal.

Evrosistem je tekom leta še naprej v celoti reinvestiral glavnice iz dospelih vrednostnih papirjev, kupljenih v okviru programa PEPP²². Svet ECB namerava²³ v prvi polovici leta 2024 nadaljevati z reinvestiranjem glavnice dospelih vrednostnih papirjev, kupljenih v okviru PEPP. Prav tako namerava v drugi polovici leta 2024 zmanjšati portfelj PEPP v povprečju za 7,5 milijarde EUR mesečno in konec istega leta prenehati z reinvestiranjem v okviru PEPP.

¹⁷ Sklep Evropske centralne banke z dne 3. februarja 2020 o izvajanju tretjega programa nakupa kritih obveznic (prenovljen) (ECB/2020/8), Uradni list EU, L 39, 12.02.2020, str. 6-11, s spremembami.

¹⁸ Sklep Evropske centralne banke z dne 3. februarja 2020 o programu nakupa vrednostnih papirjev javnega sektorja na sekundarnih trgih (prenovljen) (ECB/2020/9), Uradni list EU, L 39, 12.02.2020, str. 12-18.

¹⁹ Sklep Evropske centralne banke z dne 24. marca 2020 o začasnem izrednem programu nakupa vrednostnih papirjev ob pandemiji (ECB/2020/17), Uradni list EU, L 91, 25.03.2020, str. 1-4, s spremembami.

²⁰ Program nakupov vrednostnih papirjev zajema CBPP3, program nakupa listinjenih vrednostnih papirjev (ABSPP), PSPP in program nakupa vrednostnih papirjev podjetniškega sektorja (CSPP). Dodatne podrobnosti glede APP so na voljo na spletni strani ECB: <https://www.ecb.europa.eu/mopo/implement/omt/html/index.en.html>

²¹ Sporočilo za javnost z dne 15. junij 2023 o odločitvah Sveta ECB.

²² Dodatne podrobnosti glede PEPP so na voljo na spletni strani ECB: <https://www.ecb.europa.eu/mopo/implement/pepp/html/index.en.html>

²³ Sporočilo za javnost z dne 14. december 2023 o odločitvah Sveta ECB.

Poleg tega bo Svet ECB še naprej izvajal fleksibilno reinvestiranje portfelja PEPP, da bi preprečil tveganja, povezana s pandemijo, ki bi lahko ogrozila transmisijski mehanizem denarne politike.

Vrednostni papirji, kupljeni v okviru navedenih programov, se vrednotijo po amortizirani nabavni vrednosti in so predmet morebitnih oslabitev (glej 'Vrednostni papirji za namene denarne politike' v računovodskih politikah). Amortizirane nabavne vrednosti vrednostnih papirjev v lasti Banke Slovenije, kot tudi njihove tržne vrednosti²⁴ (slednje se ne pripoznajo v bilanci stanja ali izkazu poslovnega izida, temveč prikazujejo le zaradi namena primerjave), so sledeče:

	31.12.2023		31.12.2022		Sprememba	
	Amortiz. nabavna vrednost	Tržna vrednost	Amortiz. nabavna vrednost	Tržna vrednost	Amortiz. nabavna vrednost	Tržna vrednost
	000 EUR	000 EUR	000 EUR	000 EUR	000 EUR	000 EUR
CBPP3 vrednostni papirji	279.525	270.013	398.428	380.260	-118.903	-110.247
PSPP vrednostni papirji	10.862.439	9.667.704	11.242.520	9.379.641	-380.081	288.063
PEPP vrednostni papirji	5.516.705	4.632.688	5.620.663	4.383.136	-103.958	249.552
Skupaj	16.658.669	14.570.406	17.261.612	14.143.038	-602.943	427.368

Delitev vrednostnih papirjev za namene izvajanja denarne politike po preostali dospelosti:

	31.12.2023	31.12.2022	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Do 1 leta	870.670	988.347	-117.677
Od 1 do 5 let	5.129.817	4.750.369	379.447
Več kot 5 let	10.658.182	11.522.896	-864.713
Skupaj	16.658.669	17.261.612	-602.943

Svet ECB redno ocenjuje finančna tveganja, povezana z vrednostnimi papirji, pridobljenimi v okviru teh programov. V tem okviru se testi oslabitve izvajajo letno na podlagi podatkov ob koncu leta in so potrjeni s strani Sveta ECB. Pri teh testih se indikatorji oslabitve ocenijo ločeno za vsak posamezen program. V primerih, ko so identificirani indikatorji oslabitve, se izvede nadaljnja analiza z namenom potrditve, da neugoden dogodek ni vplival na denarne tokove iz naslova vrednostnih papirjev.

Celotno imetje vrednostnih papirjev, pridobljenih v okviru programov CBPP, SMP, ABSPP, PSPP, CSPP in PEPP, v Evrosistemu znaša 4.694.345 mio EUR (31. december 2022: 4.937.179 mio EUR), od tega Banka Slovenije izkazuje 16.659 mio EUR (31. december 2022: 17.262 mio EUR). V skladu s sklepom Sveta ECB, sprejetim na podlagi 32.4 člena Statuta ESCB in ECB, se izgube pri vrednostnih papirjih, pridobljenih v okviru programov SMP, CBPP3, ABSPP, CSPP in PEPP (razen pri vrednostnih papirjih javnega sektorja) ter vrednostnih papirjih, pridobljenih v okviru programov PSPP, izdanih s strani mednarodne organizacije ali multilateralne razvojne banke, v kolikor bi se realizirale, v celoti porazdelijo med NCB Evrosistema v sorazmerju z njihovimi veljavnimi deleži v ključu za vpis kapitala ECB.

Na podlagi testa oslabitve vrednostnih papirjev, kupljenih v okviru PEPP-CORP, je Svet ECB sklenil, da oblikuje rezervacije za kritje kreditnih tveganj pri operacijah denarne politike v letu 2023 (glej 'Rezervacije' v pojasnilih bilance stanja).

²⁴ Tržne vrednosti so indikativne in temeljijo na tržnih kotacijah. V primerih, kjer tržne kotacije niso bile razpoložljive, so bile tržne cene ocenjene z uporabo internih modelov Evrosistema.

Na podlagi testa oslabilave vrednostnih papirjev, kupljenih v okviru programov CBPP3, SMP, ABSPP, PSPP in CSPP ter ostalih vrednostnih papirjev, kupljenih v okviru programa PEPP, izvedenim na dan 31. decembra 2023, je Svet ECB sklenil, da se pričakuje, da bodo vsi prihodnji denarni tokovi iz teh vrednostnih papirjev prejeti.

Podpostavka 7.2 'Drugi vrednostni papirji' obsega portfelj vrednostnih papirjev državnih, bančnih in podjetniških izdajateljev evrskega območja.

Delitev vrednostnih papirjev po portfeljih:

	31.12.2023	31.12.2022	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Tržni vrednostni papirji razen tistih, ki so razvrščeni kot 'v posesti do dospelosti'	1.524.082	1.205.986	318.096
Vrednostni papirji v posesti do dospelosti	-	2.259	-2.259
Skupaj	1.524.082	1.208.245	315.837

Vrednostni papirji v posesti do dospelosti so vrednostni papirji s fiksnimi ali določljivimi plačili in določeno dospelostjo ter jih Banka Slovenije namerava imeti v posesti do njihove dospelosti.

V letu 2023 je Banka Slovenije zaradi prilagoditev limitnim okvirom prodala za 2,2 mio EUR vrednostnih papirjev iz portfelja v posesti do zapadlosti.

Delitev vrednostnih papirjev po preostali dospelosti:

	31.12.2023	31.12.2022	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Do 1 leta	119.826	111.893	7.932
Od 1 do 5 let	905.693	749.321	156.373
Več kot 5 let	498.563	347.031	151.532
Skupaj	1.524.082	1.208.245	315.837

8. Terjatve znotraj Evrosistema

Podpostavka 9.1 izkazuje udeležbo Banke Slovenije v ECB in vključuje (i) vplačani delež Banke Slovenije v vpisanem kapitalu ECB, (ii) neto znesek, ki ga je Banka Slovenije plačala zaradi povečanja njenega deleža v vrednosti lastnega kapitala ECB, ki izhaja iz vseh preteklih prilagoditev ključev za vpis kapitala ECB, in (iii) prispevek v skladu s členom 48.2 Statuta ESCB in ECB.

V skladu z 28. členom Statuta ESCB in ECB so nacionalne centralne banke ESCB edini vpisniki kapitala ECB. Vpisovanje kapitala se izvede po deležih, določenih v skladu z 29. členom Statuta ESCB in ECB, ter se prilagaja vsakih pet let ali ob vsakokratni spremembi sestave nacionalnih centralnih bank ESCB.

Vpisani kapital ECB znaša 10.825 mio EUR. ECB je po izstopu Bank of England iz ESCB dne 31. januarja 2020 svoj vpisani kapital ohranila nespremenjen, delež Bank of England v vpisanem kapitalu ECB je bil prerazporejen med NCB evrskega območja in preostale NCB izven evrskega območja.

Vplačani kapital ECB je v letu 2020 prav tako ostal nespremenjen v višini 7.659 mio EUR, saj so preostale NCB krile vplačani kapital Bank of England v višini 58 mio EUR. Nadalje je Svet ECB odločil, da bodo NCB evrskega območja v celoti poravnale razliko do vpisanega kapitala ECB v dveh zaporednih obrokih v 2021 in 2022.²⁵ Posledično je Banka Slovenije dne 29. decembra 2021 vplačala prvi obrok v višini 2,9 mio EUR, s čimer se je njen delež v vplačanem kapitalu ECB povečal s 36,5 mio EUR v letu 2020 na 39,5 mio EUR v letu 2021. Podobno je Banka Slovenije dne 28. decembra 2022 vplačala drugi obrok v višini 2,9 mio EUR, s čimer se je njen delež v vplačanem kapitalu ECB povečal z 39,5 milijonov EUR v letu 2021 na 42,4 mio EUR v letu 2022.

Vpisani in vplačani kapital sedemindvajsetih centralnih bank Evropske skupnosti v kapitalu ECB na dan 31.12.2023 znaša:

	Ključ za vpis kapitala ECB (%)	Vpisani kapital ECB v EUR	Vplačani kapital ECB v EUR	Ključ v okviru Evrosistema (%)
Nationale Bank van België/				
Banque Nationale de Belgique	2,9630	320.744.959	320.744.959	3,6139
Deutsche Bundesbank	21,4394	2.320.816.566	2.320.816.566	26,1494
Eesti Pank	0,2291	24.800.091	24.800.091	0,2794
Central Bank of Ireland	1,3772	149.081.997	149.081.997	1,6798
Bank of Greece	2,0117	217.766.667	217.766.667	2,4536
Banco de España	9,6981	1.049.820.011	1.049.820.011	11,8287
Banque de France	16,6108	1.798.120.274	1.798.120.274	20,2600
Hrvatska narodna banka	0,6595	71.390.922	71.390.922	0,8044
Banca d'Italia	13,8165	1.495.637.102	1.495.637.102	16,8518
Central Bank of Cyprus	0,1750	18.943.762	18.943.762	0,2134
Latvijas Banka	0,3169	34.304.447	34.304.447	0,3865
Lietuvos bankas	0,4707	50.953.308	50.953.308	0,5741
Banque centrale du Luxembourg	0,2679	29.000.194	29.000.194	0,3268
Central Bank of Malta	0,0853	9.233.731	9.233.731	0,1040
De Nederlandsche Bank	4,7662	515.941.487	515.941.487	5,8133
Oesterreichische Nationalbank	2,3804	257.678.468	257.678.468	2,9033
Banco de Portugal	1,9035	206.054.010	206.054.010	2,3217
Banka Slovenije	0,3916	42.390.728	42.390.728	0,4776
Národná banka Slovenska	0,9314	100.824.116	100.824.116	1,1360
Suomen Pankki	1,4939	161.714.781	161.714.781	1,8221
Skupaj centralne banke evrskega območja	81,9881	8.875.217.621	8.875.217.621	100,0000
Bulgarian National Bank	0,9832	106.431.470	3.991.180	
Česká národní banka	1,8794	203.445.183	7.629.194	
Danmarks Nationalbank	1,7591	190.422.699	7.140.851	
Magyar Nemzeti Bank	1,5488	167.657.709	6.287.164	
Narodowy Bank Polski	6,0335	653.126.802	24.492.255	
Banca Națională a României	2,8289	306.228.625	11.483.573	
Sveriges Riksbank	2,9790	322.476.961	12.092.886	
Skupaj centralne banke izven evrskega območja	18,0119	1.949.789.448	73.117.104	
Skupaj centralne banke evrskega in izven evrskega območja	100,0000	10.825.007.070	8.948.334.726	

²⁵ Zlasti Sklep Evropske centralne banke z dne 22. januarja 2020 o vplačilu kapitala Evropske centralne banke s strani nacionalnih centralnih bank držav članic, katerih valuta je euro, in o razveljavitvi Sklepa (EU) 2019/44 (ECB/2020/4), Uradni list EU, L 271, 01.02.2020, str. 6-8.

V skladu z 48.2 členom Statuta ESCB in ECB in pravnimi predpisi, ki jih je sprejel Svet ECB, je Banka Slovenije v letu 2007 vplačala 36,7 mio EUR kot prispevek na račune vrednotenja tuje valute, zlata in vrednostnih papirjev ECB ter v rezervacije ECB za finančna tveganja. Plačilo je bilo izvedeno v dveh delih. Kot rezultat razlike med evrsko protivrednostjo prenesenih deviznih rezerv na ECB po tekočih tečajih in terjatvijo Banke Slovenije iz tega naslova v skladu z njenim ključem za vpis kapitala (izkazano v podpostavki aktive 9.2) se je 3. januarja 2007 znesek v višini 7,6 mio EUR uporabil kot vnaprejšnji prispevek v rezerve, rezervacije in račune vrednotenja ECB. Preostali prispevek je Banka Slovenije vplačala po potrditvi Računovodskih izkazov ECB za leto 2006 s strani Sveta ECB v marcu 2007.

Banka Slovenije je 9. marca 2009, 12. julija 2013 in 21. februarja 2014 vplačala dodatni prispevek v rezerve in rezervacije ECB zaradi spremembe ključa za vpis kapitala ECB 1. januarja 2009, 1. julija 2013 in 1. januarja 2014. Kot rezultat prilagoditve ključa za vpis kapitala ECB na 1. januarja 2019 in 1. februarja 2020 se je relativni delež Banke Slovenije v vrednosti lastnega kapitala ECB zmanjšal.

	31.12.2023
	000 EUR
Prispevek k računom vrednotenja	
- vplačilo 3. januarja 2007	7.647
- vplačilo 12. marca 2007	18.105
Prispevek k rezervam in rezervacijam	
- vplačilo 12. marca 2007	10.947
Prispevek plačan 9. marca 2009	2.700
Prispevek plačan 12. julija 2013	50
Prispevek plačan 21. februarja 2014	5.350
Prispevek prejet 22. februarja 2019	-2.618
Prispevek prejet 28. februarja 2020	-504
Skupaj	41.677

Podpostavka 9.2 predstavlja terjatev Banke Slovenije v višini 194,3 mio EUR, ki izhaja iz prenesenih deviznih rezerv na ECB ob vstopu v Evrosistem. V skladu s členom 30.2 Statuta ESCB in ECB so ti prispevki določeni v sorazmerju z deležem NCB v vpisanem kapitalu ECB. Obresti na te terjatve se izračunavajo dnevno po zadnji razpoložljivi mejni obrestni meri, ki jo Evrosistem uporablja pri ponudbah operacij glavnega refinanciranja, prilagojeni tako, da odraža ničelni donos na del rezerv, prenesenih v zlato.

Podpostavka 9.5 'Druge terjatve znotraj Evrosistema (neto)' predstavlja vsoto dveh komponent: 1) pozicije Banke Slovenije nasproti ECB iz naslova danih in prejetih plačil preko sistema TARGET iz transakcij z drugimi nacionalnimi centralnimi bankami ESCB, vključno z ECB; in 2) pozicije nasproti ECB iz naslova združevanja in razdelitve denarnega prihodka znotraj Evrosistema, dokler ni poravnana.

	31.12.2023	31.12.2022	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Terjatev do ECB iz naslova TARGET saldov	15.520.049	9.912.375	5.607.674
Obveznost do ECB iz naslova denarnega prihodka	-59.256	-27.434	-31.822
Skupaj	15.460.793	9.884.941	5.575.852

Neto transfer preko TARGET ob koncu leta izkazuje debetno stanje v višini 15.520,0 mio EUR (31. december 2022: 9.912,4 mio EUR). Obračun obresti na to pozicijo se izvaja dnevno po zadnji razpoložljivi mejni obrestni meri, ki jo Evrosistem uporablja pri ponudbah operacij glavnega refinanciranja.

Druga komponenta, tj. pozicija nasproti ECB iz naslova letnega združevanja in razporeditve denarnega prihodka med NCB Evrosistema, ob koncu leta izkazuje kreditno stanje v višini 59,5 mio EUR (31. december 2022: 27,4 mio EUR) (glej 'Neto rezultat združevanja denarnih prihodkov' v pojasnilih izkaza poslovnega izida).

9. Neporavnane postavke

Te terjatve zajemajo transakcije, ki ob koncu poslovnega leta še niso bile poravnane.

10. Druga sredstva

Banka Slovenije izkazuje v podpostavki 11.1 'Kovanci evrskega območja' v višini 2,4 mio EUR imetja kovancev, ki jih izdaja Republika Slovenija (31. december 2022: 3,7 mio EUR).

Podpostavka 11.2 'Opredmetena in neopredmetena osnovna sredstva' vsebuje zemljišča in zgradbe, strojno in programsko opremo, pohištvo in drugo opremo.

	Zemljišča in zgradbe	Računalniki in oprema	Skupaj
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Nabavna ali ocenjena vrednost			
31. december 2022	50.484	33.825	84.308
Nabave	349	2.114	2.463
Prodaje	-	536	536
Prenosi med vrstami investicij	16	-16	-
31. december 2023	50.849	35.386	86.236
Odpisana vrednost			
31. december 2022	2.883	28.073	30.956
Prodaje	-	533	533
Strošek amortizacije	423	2.053	2.476
Prenosi med vrstami investicij	16	-16	-
31. december 2023	3.322	29.577	32.899
Neodpisana vrednost			
31. december 2022	47.601	5.752	53.352
31. december 2023	47.527	5.809	53.337

V stanje zemljišč in zgradb na dan 31. december 2023 so vključene tudi naložbe v nepremičnine v Republiki Avstriji v višini 21,9 mio EUR (31. december 2022: 21,9 mio EUR). Nadalje Banka Slovenije od leta 2019 dalje med osnovnimi sredstvi pripoznava dolgoročne najeme kot pravico do uporabe sredstev.

Podpostavka 11.3 'Ostala finančna sredstva' v višini 51,7 mio EUR (31. december 2022: 52,7 mio EUR) vsebuje udeležbo Banke Slovenije v mednarodnih finančnih institucijah in druga finančna sredstva.

Podpostavka 11.4 'Učinki vrednotenja zabilančnih instrumentov' v višini 6,5 mio EUR (31. december 2022: 7,3 mio EUR) zajema pozitivne učinke vrednotenja, ki se nanašajo na terminski del valutnih zamenjav, evidentiranih

na zabilančnih računih, ter učinke vrednotenja transakcij kupoprodaje tuje valute, sklenjenih v letu 2023, ki bodo poravnane v naslednjem letu.

Podpostavka 11.5 'Aktivne časovne razmejitve' v višini 265,4 mio EUR (31. december 2022: 199,9 mio EUR) obsega razmejene prihodke na dan 31. december 2023. Ti se v glavnem nanašajo na obresti, natečene v obravnavanem letu in zapadle v plačilo v prihodnjem poslovnem letu.

Podpostavka 11.6 'Razno' v višini 162,8 mio EUR (31. december 2022: 149,7 mio EUR) vključuje skrbniška in druga sredstva.

11. Bankovci v obtoku

Ta postavka predstavlja delež Banke Slovenije v celotni vrednosti euro bankovcev v obtoku (glej 'Bankovci v obtoku' v računovodskih politikah).

	31.12.2023	31.12.2022	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Skupna vrednost euro bankovcev, ki jih je dala v obtok Banka Slovenije	16.241.284	14.563.480	1.677.804
Obveznosti iz ECB deleža euro bankovcev v obtoku	-598.844	-605.551	6.707
Obveznosti iz deleža Banke Slovenije v ključu za vpis kapitala ECB	-8.754.477	-6.993.823	-1.760.655
Skupaj bankovci v obtoku	6.887.963	6.964.106	-76.144

Tekom leta 2023 se je skupna vrednost bankovcev v obtoku v Evrosistemu zmanjšala za 0,3%. Po ključu za razdelitev bankovcev izkazuje Banka Slovenije ob koncu leta bankovce v obtoku v vrednosti 6.888,0 mio EUR, v primerjavi s 6.964,1 mio EUR ob koncu leta 2022. Vrednost euro bankovcev, ki jih je Banka Slovenije dejansko dala v obtok v letu 2023, se je povečala za 11,5% z 14.563,5 EUR na 16.241,3 mio EUR. Glede na to, da je ta vrednost večja od dodeljenega zneska, se razlika v višini 9.353,3 mio EUR (v primerjavi z 7.599,4 mio EUR ob koncu leta 2022) izkazuje v podpostavki obveznosti bilance stanja 10.3 'Neto obveznosti iz naslova razdelitve euro bankovcev znotraj Evrosistema'.

12. Obveznosti do kreditnih institucij evrskega območja iz naslova denarne politike v eurih

	31.12.2023	31.12.2022	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Tekoči računi (pokrivanje sistema obveznih rezerv)	538.419	470.539	67.880
Odpirna ponudba mejnega deponiranja	10.530.794	8.371.096	2.159.698
Vloge povezane s pozivi h kritju	-	35.000	-35.000
Skupaj	11.069.212	8.876.635	2.192.578

Vpogledne vloge zajemajo stanja na računih rezerv kreditnih institucij, za katere veljajo zahteve glede obveznih rezerv, brez sredstev teh kreditnih institucij, ki niso prosto razpoložljiva, ter sredstev na računih tistih kreditnih institucij, ki so izvzete iz zahtev obveznih rezerv, in so razkrita v okviru pasivne bilančne postavke 3 'Druge obveznosti do kreditnih institucij evrskega območja v eurih'.

Rezerve kreditnih institucij so se do višine izračunanih obveznih rezerv do 20. decembra 2022 obrestovale po povprečni mejni obrestni meri v zadevnem obdobju izpolnjevanja obveznih rezerv, ki jo je Evrosistem uporabljal pri avkcijah operacij glavnega refinanciranja, v obdobju med 21. decembrom 2022 in 19. septembrom 2023 pa po obrestni meri mejnega depozita. Dne 27. julija 2023 je Svet ECB sklenil, da se bodo ta stanja od 20. septembra 2023 dalje obrestovala po ničelni obrestni meri.

Od junija 2014 dalje so se presežne rezerve kreditnih institucij (tj. stanja, ki presegajo izračunane obvezne rezerve) obrestovale po nižji od bodisi ničelne obrestne mere ali obrestne mere mejnega depozita. Svet ECB je s 30. oktobrom 2019 uvedel dvostopenjsko obrestovanje presežnih rezerv, s katerim se je del presežnih rezerv kreditnih institucij izvzel iz negativnega obrestovanja po obrestni meri mejnega depozita. Ta ti. izvzeti del presežnih rezerv, ki se je določil kot 6-kratnik obveznih rezerv kreditne institucije²⁶, se je obrestoval po 0 %. Preostale presežne rezerve (ti. neizvzeti del presežnih rezerv) se je obrestoval po nižji od bodisi ničelne obrestne mere ali obrestne mere mejnega depozita. Po dvigu obrestne mere mejnega depozita nad 0 % s 14. septembrom 2022 je Svet ECB ukinil dvostopenjski sistem s postavitvijo multiplikatorja na 0, saj dvostopenjsko obrestovanje presežnih rezerv ni bilo več potrebno.

Mejni depozit z ročnostjo čez noč plasirajo slovenske banke v okviru instrumenta odprte ponudbe mejnega depozita Evrosistema, ki je namenjen dnevnemu umiku likvidnosti po vnaprej znani obresti meri.

Vloge, povezane s pozivi h kritju, se nanašajo na depozite nasprotnih strank v primerih, ko tržna vrednost zastavljenega finančnega premoženja nasprotne stranke pade pod vsoto terjatev Banke Slovenije do te stranke.

13. Druge obveznosti do kreditnih institucij evrskega območja v eurih

Postavka 3 'Druge obveznosti do kreditnih institucij v eurih' v višini 391,7 mio EUR (31. december 2022: 377,2 mio) zajema sredstva iz naslova denarnega zavarovanja pri posojanju vrednostnih papirjev, kupljenih v okviru APP in lastnih naložb. Konec leta 2022 so bila vključena tudi sredstva kreditnih institucij, ki niso bila prosto razpoložljiva.

14. Obveznosti do drugih rezidentov evrskega območja v eurih

Podpostavka 5.1 'Obveznosti do države' vsebuje vpogledne vloge države v eurih. Vloge drugih javnih institucij obsegajo stanja na računih občin ter sredstva sklada za reševanje bank in sklada za jamstvo vlog.

	31.12.2023	31.12.2022	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Vpogledne in posebne vloge države	5.580.903	4.799.445	781.458
Vloge drugih javnih institucij	524.642	426.501	98.141
Skupaj	6.105.545	5.225.946	879.599

Podpostavka 5.2 'Ostale obveznosti' v višini 701,0 mio EUR (31. december 2022: 611,4 mio EUR) vključuje račune KDD in Bankarta.

²⁶ Večkratnik lahko Svet ECB sčasoma prilagodi v skladu s spreminjajočimi se nivoji presežne likvidnosti.

15. Obveznosti do nerezidentov evrskega območja v eurih

Bilančna postavka 'Obveznosti do nerezidentov evrskega območja v eurih' v višini 272,4 mio EUR (31. december 2022: 268,7 mio EUR) vsebuje sredstva iz naslova denarnega zavarovanja pri posojanju vrednostnih papirjev, kupljenih v okviru APP in lastnih naložb, ter evrske vloge mednarodnih in nadnacionalnih organizacij. V to bilančno postavko je vključen tudi račun MDS št. 2.

16. Obveznosti do rezidentov evrskega območja v tuji valuti

Ta postavka v višini 27,0 mio EUR (31. december 2022: 37,3 mio EUR) zajema vpogledne vloge ter posebna sredstva države v tuji valuti.

17. Protipostavka dodeljenih SDR

Postavka v višini 945,8 mio EUR (31. december 2022: 973,8 mio EUR) predstavlja obveznost Banke Slovenije do MDS iz naslova dodeljenih SDR Republiki Sloveniji kot posledica njenega članstva v MDS. Obveznost konec leta 2023 je prikazana v bilanci stanja na osnovi tržnega tečaja 1 SDR = 1,2157 EUR (31. december 2022: 1 SDR = 1,2517 EUR), ki ga je izračunala ECB konec leta za vse centralne banke Evrosistema.

18. Obveznosti znotraj Evrosistema

Podpostavka 10.3 'Neto obveznosti iz naslova razdelitve euro bankovcev znotraj Evrosistema' v višini 9.353,3 mio EUR izkazuje terjatve in obveznosti Banke Slovenije do Evrosistema iz naslova razdelitve euro bankovcev znotraj Evrosistema (glej 'Bankovci v obtoku' in 'Saldi znotraj ESCB/Evrosistema' v računovodskih politikah)²⁷. Povečanje neto obveznosti v primerjavi z letom 2022 (za 1.754 mio EUR) je bilo posledica povečanja zneska bankovcev, ki jih je v obtok v letu 2023 dala Banka Slovenije (za 11,5% v primerjavi s koncem leta 2022) in zmanjšanja vrednosti euro bankovcev v obtoku v Evrosistemu (za 0,3% v primerjavi s koncem leta 2022). Obračun obresti na te obveznosti se izvaja dnevno po zadnji razpoložljivi mejni obrestni meri, ki jo Evrosistem uporablja pri ponudbah operacij glavnega refinanciranja.

19. Neporavnane postavke

Te obveznosti v višini 5,1 mio EUR konec leta 2022 zajemajo transakcije, ki ob koncu poslovnega leta še niso bile poravnane. Na dan 31.12.2023 takih obveznosti ni bilo.

20. Druge obveznosti

Podpostavka 12.1 'Učinki vrednotenja zabilančnih instrumentov' je konec leta 2022 zajemala učinke vrednotenja transakcij kupoprodaje tuje valute, sklenjenih v letu 2022, ki se bile poravnane v naslednjem letu. Na dan 31.12.2023 takih obveznosti ni bilo.

²⁷ V skladu z računovodskimi predpisi v Evrosistemu glede izdajanja euro bankovcev je 8% celotne vrednosti euro bankovcev v obtoku dodeljenih ECB na mesečni osnovi. Preostalih 92% vrednosti euro bankovcev v obtoku se prav tako mesečno razporedi med NCB, s čimer vsaka NCB izkazuje v svoji bilanci stanja delež euro bankovcev, ki ustreza njenemu vplačanemu deležu v kapitalu ECB. Razlika med vrednostjo euro bankovcev, dodeljenih NCB v skladu z omenjenim računovodskim predpisom, ter vrednostjo euro bankovcev, danih v obtok, se evidentira kot 'Neto terjatev/obveznost iz naslova razdelitve euro bankovcev znotraj Evrosistema'.

Podpostavka 12.2 'Pasivne časovne razmejitve' v višini 147,1 mio EUR (31. december 2022: 76,4 mio EUR) vključuje razmejene obrestne in druge odhodke na dan 31. december 2023, natečene v obravnavanem letu, ki dospejo v plačilo v naslednjem poslovnem letu ali kasneje.

Podpostavka 12.3 'Razno' v višini 101,3 mio EUR (31. december 2022: 98,9 mio EUR) se nanaša v glavnem na obveznosti iz naslova skrbniških poslov ter znesek nevrnjenih tolarskih bankovcev.

21. Rezervacije

	31.12.2023	31.12.2022	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Rezervacije za zaposlene in za znana tveganja	14.063	14.183	-120
Rezervacije za splošna tveganja	303.388	545.159	-241.771
Rezervacije iz naslova operacij denarne politike	205	-	205
Skupaj	317.656	559.342	-241.686

Rezervacije za zaposlene in za znana tveganja

Rezervacije za zaposlene vključujejo rezervacije za odpravnine in jubilejne nagrade in so izračunane v skladu z MRS 19 – Zaslužki zaposlencev. Slednje povzemajo določbe Kolektivne pogodbe Banke Slovenije, predvideno rast plač, fluktuacijo ter obrestno mero za diskontiranje prihodnjih obveznosti. Rezervacije so izračunane na podlagi aktuarskih predpostavk po stanju na dan 31. december 2023.

Rezervacije za znana tveganja se nanašajo na potencialne obveznosti Banke Slovenije iz bilančnih postavk in potencialne obveznosti, ki so posledica izvajanja nalog Banke Slovenije.

Rezervacije za splošna tveganja

Glede na izpostavljenost Banke Slovenije finančnim tveganjem se lahko oblikujejo splošne rezervacije za pokrivanje odhodkov iz naslova sprememb obrestnih mer, tečajev in cen ter kreditnih dogodkov. V kolikor se realizirajo ocenjena tveganja, za katera so bile predhodno oblikovane splošne rezervacije, in posledično nastane izguba, se ta najprej pokriva iz presežka prihodkov nad odhodki Banke Slovenije. V primeru, da ta ne zadošča, Banka Slovenije koristi splošne rezervacije. V letu 2023 so se tako za kritje odhodkov, ki so bili posledica izpostavljenosti finančnim tveganjem, sprostile rezervacije v neto višini 241,8 mio EUR.

Rezervacije iz naslova operacij denarne politike

Na podlagi rezultatov testa oslabitve vrednostnih papirjev, kupljenih v okviru PEPP-CORP, je Svet ECB sklenil, da v letu 2023 oblikuje rezervacijo v višini 42,9 mio EUR za kritje kreditnih tveganj pri operacijah denarne politike. V skladu s členom 32.4 Statuta ESCB in ECB se ta rezervacija porazdeli med vse NCB držav članic evrskega območja v sorazmerju z njihovimi deleži v kapitalnem ključu, veljavnimi v letu 2023. Posledično je Banka Slovenije oblikovala rezervacijo v višini 0,2 mio EUR, kar predstavlja 0,47763% celotne oblikovane rezervacije.

22. Računi vrednotenja

V tej bilančni postavki je izkazana pozitivna razlika med tržno ceno in povprečnim nabavnim stroškom pri zlatu, neto pozicijah tujih valut in portfelju vrednostnih papirjev.

	31.12.2023	31.12.2022	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Zlato	141.582	125.048	16.534
Tuje valute	37.083	75.424	-38.341
- USD	33.769	64.116	-30.347
- SDR	3.311	11.072	-7.761
- druge tuje valute	3	236	-233
Vrednostni papirji	163.786	7.896	155.891
- vrednostni papirji v tuji valuti (postavka aktive 2 in 3)	67.511	6.059	61.452
- vrednostni papirji v eurih (postavka aktive 4 in 7)	96.275	1.837	94.438
Skupaj	342.451	208.367	134.084

Povprečna nabavna vrednost zlata je konec leta 2023 znašala 482,700 EUR za unčo (2022: 482,700 EUR), medtem ko je bila tržna cena enaka 1.867,828 EUR za unčo (2022: 1.706,075 EUR). Tržna cena zlata je presegala njegovo nabavno ceno, kar je imelo za posledico pozitivne učinke vrednotenja v višini 141,6 mio EUR (2022: 125,0 mio EUR).

V primeru valutnih pozicij so pozitivne tečajne razlike konec leta 2023 v višini 33,8 mio EUR posledica vrednotenja valutne pozicije v USD in 3,3 mio EUR posledica vrednotenja valutne pozicije v SDR. Povprečna nabavna cena valut je konec leta 2023 znašala 1,1516 USD za EUR in 1,1993 EUR za SDR (2022: 1,1635 USD za EUR in 1,1981 EUR za SDR), medtem ko je tržni tečaj znašal 1,1050 USD za EUR in 1,2157 EUR za SDR (2022: 1,0666 USD za EUR in 1,2517 EUR za SDR).

V primeru vrednotenja vrednostnih papirjev so pozitivni učinki vrednotenja v višini 96,3 mio EUR posledica vrednotenja portfelja, denominiranega v EUR (2022: 1,8 mio EUR), 62,6 mio EUR iz naslova vrednotenja portfelja v USD (2022: 3,3 mio EUR) in 4,9 mio EUR iz naslova vrednotenja portfelja v CNY (2022: 2,7 mio EUR).

23. Kapital in rezerve

V skladu s 5. členom Zakona o Banki Slovenije je bil osnovni kapital Banke Slovenije oblikovan iz dela splošnih rezerv v višini 8,3 mio EUR v letu 2002. Osnovni kapital Banke Slovenije se lahko poveča iz oblikovanih splošnih rezerv v višini, ki jo določi Svet Banke Slovenije.

Rezerve Banke Slovenije so sestavljene iz splošnih rezerv in posebnih rezerv. Splošne rezerve služijo pokrivanju splošnih tveganj, povezanih z delovanjem Banke Slovenije. Oblikujejo se iz dela vsakoletnega presežka prihodkov nad odhodki Banke Slovenije. Posebne rezerve so namenjene pokrivanju tečajnih in cenovnih tveganj. Valorizacijske rezerve so oblikovane iz nerealiziranih valorizacijskih prihodkov, ki izhajajo pretežno iz cenitve nepremičnin v Avstriji, ki jo izvede neodvisni zunanji licencirani cenilec.

Sestava rezerv je naslednja:

	31.12.2023	31.12.2022	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Osnovni kapital BS	8.346	8.346	-
Splošne rezerve	1.028.423	1.027.111	1.312
Posebne rezerve za tečajne razlike	174.214	174.214	-
Posebne rezerve za cenovna tveganja (zlato)	19.736	19.736	-
Valorizacijske rezerve	22.085	22.075	11
Skupaj	1.252.804	1.251.481	1.323

Pojasnila k zabilančnim postavkam

24. Valutne zamenjave

Na dan 31. december 2023 je termimska valutna pozicija, ki izhaja iz transakcij valutnih zamenjav EUR/tuje valute, znašala 161,3 mio EUR (31. december 2022: 83,3 mio EUR).

Terminske terjatve v tuji valuti so bile prevrednotene po enakih tečajih, kot so bili uporabljeni za promptna imetja v tujih valutah.

	31.12.2023		31.12.2022		Sprememba	
	000 USD	000 EUR	000 USD	000 EUR	000 USD	000 EUR
Valutne zamenjave v USD - terjatev	178.200	161.267	88.800	83.255	89.400	78.012
Skupaj	178.200	161.267	88.800	83.255	89.400	78.012

25. Posojanje vrednostnih papirjev

Na dan 31. december 2023 je bilo po pogodbah o posojanju vrednostnih papirjev, sklenjenih z agenti, posojenih vrednostnih papirjev po tržni vrednosti v višini 598,3 mio EUR (31. december 2022: 585,2 mio EUR). Prejeto zavarovanje je bilo reinvestirano v obratne repo transakcije ali pa so bila sredstva deponirana na računu pri Banki Slovenije.

26. Druge zabilančne postavke

Na dan 31. december 2023 je Banka Slovenije izkazovala v zabilančni evidenci še naslednje finančne terjatve in obveznosti:

- obveznost v skladu s statutom MDS o zagotovitvi valute z zamenjavo v SDR na zahtevo do višine, pri kateri so imetja Banke Slovenije v SDR trikratna vrednost zneska, ki ga je prejela od MDS, kar v evrski protivrednosti na dan 31. december 2023 znaša 1.876,8 mio EUR (31. december 2022: 1.925,9 mio EUR);
- obveznost v skladu s posojilnim dogovorom med Banko Slovenije in MDS, da posodi MDS znesek, denominiran v SDR, do višini 392,0 mio EUR (31. december 2022: 392,0 mio EUR);
- potencialna obveznost v znesku 195,8 mio EUR, kar ustreza deležu Banke Slovenije v najvišjem znesku deviznih rezerv v višini 50 mrd EUR, ki ga lahko ECB od NCB dodatno zahteva za prenos v skladu s 30.1 členom Statuta ESCB in ECB (31. december 2022: 195,8 mio EUR);
- potencialno koriščenje kreditnih linij v višini 270,0 mio EUR kot instrument zagotavljanja dnevne likvidnosti v sistemu TARGET, ki udeležencem sistema (ob zastavi primerne premoženja) tekom delovnega dne omogoča negativno stanje na poravnalnih računih (31. december 2022: 270,0 mio EUR).

Pojasnila k izkazu poslovnega izida

27. Neto obrestni prihodki

Obrestni prihodki

Obrestni prihodki se nanašajo na obrestne prihodke od sredstev v tuji valuti in sredstev v eurih, obrestne prihodke od terjatev znotraj Evrosistema, posojil bankam iz naslova denarne politike in vlog pri MDS ter druge obresti. Med obrestne prihodke so se v letu 2022 vključevale tudi negativne obresti od obveznosti iz naslova računov in vlog kreditnih institucij, države in drugih komitentov.

	2023	2022	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Vpogledne in vezane vloge	138	34	103
- v tuji valuti	138	34	103
Vrednostni papirji	187.564	122.879	64.685
- v tuji valuti	13.110	8.640	4.470
- v eurih	174.454	114.239	60.215
Vloge pri MDS	44.503	16.376	28.127
Posojila bankam iz naslova denarne politike	11.021	-	11.021
Terjatve znotraj Evrosistema	522.547	56.269	466.278
Valutne zamenjave	2.139	1.136	1.004
Drugi obrestni prihodki	4.602	519	4.083
Negativne obresti	-	52.223	-52.223
- vpogledne vloge kreditnih institucij	-	19.044	-19.044
- računi in vloge države in drugih komitentov	-	33.178	-33.178
Skupaj	772.514	249.436	523.077

Obrestni odhodki

Obrestni odhodki se nanašajo na obveznosti iz naslova računov in vlog kreditnih institucij, države in drugih komitentov, obveznosti do MDS, obveznosti znotraj Evrosistema, valutnih zamenjav ter druge obresti. Med obrestne odhodke se vključujejo tudi negativne obresti od operacij dolgoročnejšega refinanciranja ter od vpoglednih in vezanih vlog.

	2023	2022	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Vpogledne in vezane vloge	240.792	24.273	216.520
- v tuji valuti	1.447	262	1.184
- v eurih	239.346	24.011	215.335
MDS	35.405	11.630	23.774
Vloge kreditnih institucij iz naslova denarne politike	331.261	29.588	301.673
Obveznosti znotraj Evrosistema	326.563	42.754	283.809
Valutne zamenjave	-	21	-21
Drugi obrestni odhodki	58	0	57
Negativne obresti	1	10.398	-10.397
- operacije dolgoročnejšega refinanciranja	-	10.056	-10.056
- vpogledne in vezane vloge	1	342	-341
Skupaj	934.080	118.665	815.416

28. Neto rezultat iz finančnih operacij, zmanjšanja knjigovodske vrednosti in rezervacij za tveganja

Neto prihodek, izkazan v podpostavki 'Realizirani prihodki/odhodki iz finančnih operacij', izhaja iz prodaje valutnih pozicij in vrednostnih papirjev.

Zmanjšanja knjigovodske vrednosti finančnih sredstev in pozicij odražajo znižanje tržnih cen le-teh na dan 31. december 2023 pod povprečni strošek posameznih valut oziroma vrednostnih papirjev. Odhodek vrednotenja v letu 2023 se nanaša predvsem na vrednostne papirje v USD in valutno pozicijo v CNY (2022: vrednostni papirji v eurih in USD). V letu 2022 se je tržna vrednost številnih vrednostnih papirjev v lastnih portfeljih Banke Slovenije zmanjšala zaradi povečanja zahtevanih donosov, kar je imelo za posledico nerealizirane negativne učinke vrednotenja ob koncu tega leta.

Rezervacije za zaposlene in znana tveganja iz bilančnih postavk so bile v letu 2023 sproščene v višini 0,4 mio EUR, večinoma iz naslova sprostitev rezervacije za zaposlene v skladu z MRS 19 (Zaslužki zaposlencev).

Zmanjšanje rezervacij za splošna tveganja v višini 241,8 mio EUR predstavlja neto znesek sproščanja rezervacij, oblikovanih za potencialne odhodke iz naslova finančnih tveganj (glej postavko obveznosti bilance stanja 'Rezervacije' v pojasnilu 21).

	2023	2022	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Realizirani prihodki/odhodki iz finančnih operacij			
Valutna pozicija	2.218	12.813	-10.595
Vrednostni papirji	7.183	-3.915	11.098
Skupaj	9.401	8.898	503
Zmanjšanje knjigovodske vrednosti finančnih sredstev in pozicij			
Valutna pozicija	-4.488	-3	-4.485
Vrednostni papirji	-1.058	-225.166	224.108
Skupaj	-5.547	-225.169	219.623
Prenos v / sprostitve rezervacij za finančna in druga tveganja			
Rezervacije za zaposlene in znana tveganja	406	-1.086	1.492
Rezervacije za splošna tveganja	241.771	138.541	103.230
Skupaj	242.177	137.455	104.722
Skupaj	246.032	-78.816	324.848

29. Neto prihodki od provizij

Neto prihodki od provizij znašajo 12,9 mio EUR (2022: 14,3 mio EUR). Provizije so večinoma prejete iz naslova nadzorne in regulatorne funkcije, opravljanja plačilnih storitev in storitev poravnave, vodenja centralnega kreditnega registra, upravljanja skladov, obdelave gotovine in transakcij posojanja vrednostnih papirjev.

30. Prihodki od lastniških vrednostnih papirjev in udeležb

Ta postavka v višini 7,6 mio EUR (2022: 6,0 mio EUR) predstavlja prihodke, ki jih je Banka Slovenije prejela od udeležbe v mednarodnih finančnih institucijah in ECB, ter od naložb v investicijske sklade.

31. Neto rezultat združevanja denarnih prihodkov

Ta postavka vključuje neto rezultat združevanja denarnega prihodka, ki v letu 2023 predstavlja odhodek v višini 59,5 mio EUR v primerjavi z odhodkom 27,4 mio EUR v predhodnem letu, skupaj z deležem Banke Slovenije v rezervacijah za kritje kreditnih tveganj iz operacij denarne politike Evrosistema v višini 0,2 mio EUR (glej 'Rezervacije' v pojasnilih bilance stanja).

	2023	2022	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Prenesen neto denarni prihodek Banke Slovenije	253.896	61.460	192.436
Dodeljen neto denarni prihodek Banki Slovenije	194.680	34.360	160.320
Prerazporeditev denarnega prihodka v letu	-59.216	-27.099	-32.116
Uskladitve denarnega prihodka za predhodna leta	-41	-335	294
Rezervacije iz naslova operacij denarne politike	-205	-	-205
Skupaj	-59.461	-27.434	-32.027

Denarni prihodek NCB Evrosistema se razporedi v skladu s sklepom, ki ga je sprejel Svet ECB²⁸. Znesek denarnega prihodka, ki je dodeljen posamezni NCB, je odmerjen na podlagi letnega prihodka na označena sredstva, ki jih ima centralna banka nasproti svoji obveznostni osnovi.

Denarni prihodek, ki se prenese, se zmanjša za vse obresti, plačane na postavke obveznostne osnove.

V primeru, da vrednost označenih sredstev centralne banke presega ali je manjša od vrednosti njene obveznostne osnove, se znesek razlike obrestuje z zadnjo razpoložljivo mejno obrestno mero operacij glavnega refinanciranja v Evrosistemu.

Denarni prihodek, ki so ga prenesle vse centralne banke, se razdeli med NCB v skladu z njihovimi vplačanimi deleži v kapitalu ECB. Združevanje in dodeljevanje denarnega prihodka NCB ima za posledico učinek prerazporeditve. En razlog za ta učinek je v razlikah med doseženimi donosi na nekatera označena sredstva in različnih obrestnih odhodkih, plačanih na določeno obveznostno osnovo, med NCB Evrosistema. Nadalje, običajno delež NCB Evrosistema v označenih sredstvih in obveznostni osnovi odstopa od njenega deleža v vpisanem kapitalu ECB. Razlika med prenesenim denarnim prihodkom Banke Slovenije v višini 253,9 mio EUR in dodeljenim denarnim prihodkom Banki Slovenije v višini 194,7 mio EUR predstavlja neto rezultat iz naslova združevanja denarnih prihodkov.

32. Drugi prihodki

Drugi prihodki v višini 3,5 mio EUR (2022: 2,7 mio EUR) vsebujejo prihodke od nebančnih storitev kot so najemnine, vračila, numizmatika in drugi prihodki.

33. Stroški poslovanja

Stroški dela

Stroški dela v višini 33,1 mio EUR (2022: 30,1 mio EUR) vključujejo stroške plač in druge stroške dela skupaj s pripadajočimi davki in prispevki.

V Banki Slovenije je bilo 31. decembra 2023 zaposlenih 461 ljudi (31. december 2022: 457 zaposlenih). Povprečno število zaposlenih, izračunano iz opravljenih delovnih ur, je znašalo 439 zaposlenih (2022: 431 zaposlenih).

²⁸ Sklep Evropske centralne banke z dne 3. novembra 2016 o razporeditvi denarnih prihodkov nacionalnih centralnih bank držav članic, katerih valuta je euro (prenovljen) (ECB/2016/36), Uradni list EU, L 347, 20.12.2016, str. 26-36, s spremembami.

Zaposleni so na podlagi pogodbe med Banko Slovenije in Sindikatom od marca 2002 vključeni v dodatno prostovoljno pokojninsko zavarovanje (DPPZ), ki je program z določenimi prispevki. V okviru stroškov dela je izkazan prispevek Banke Slovenije za DPPZ v znesku 0,9 mio EUR (2022: 0,8 mio EUR).

Prejemki članov Sveta Banke Slovenije so v letu 2023 znašali skupaj 1,1 mio EUR (2022: 1,0 mio EUR).

Drugi poslovni stroški

Ta postavka v višini 10,5 mio EUR (2022: 9,2 mio EUR) vključuje večinoma stroške v povezavi z vzdrževanjem zgradb in opreme, stroške komunikacij in energije, stroške povezane z informacijsko tehnologijo (vzdrževanje programske opreme, podpora informacijskega sistema), stroške za storitve zunanjih izvajalcev, stroške najemnin, stroške službenih potovanj in izobraževanj ter stroške za material in druge pisarniške stroške.

Amortizacija

Amortizacija zgradb, pohištva in pisarniške opreme ter računalniške strojne in programske opreme v višini 2,5 mio EUR (2022: 2,7 mio EUR) je izvedena po sprejetih amortizacijskih stopnjah.

Stroški tiskanja bankovcev

Stroški tiskanja bankovcev v višini 1,0 mio EUR (2022: 2,1 mio EUR) večinoma vključujejo stroške proizvodnje in transporta. Količine dotiska so določene na podlagi ocenjenih potreb bankovcev za obtok in za vzdrževanje primerne obsega zalog na ravni Evrosistema, razdeljene na posamezno NCB po ključu za vpis kapitala ECB in strukturi apoenov.

Drugi stroški

Drugi stroški v višini 1,0 mio EUR (2022: 1,7 mio EUR) zajemajo prispevke, članarine, davke in druge stroške poslovanja Banke Slovenije.

34. Presežek prihodkov nad odhodki tekočega leta

Banka Slovenije izkazuje po Računovodski smernici, v skladu s katero se nerealizirani negativni učinki vrednotenja krijejo v breme finančnega rezultata, nerealizirani pozitivni učinki vrednotenja pa prenašajo neposredno na račune vrednotenja, presežek prihodkov nad odhodki v znesku 977 tisoč EUR (2022: 1.749 tisoč EUR). Delitev rezultata bo izvedena v skladu z veljavno zakonodajo.

Seznam kratic

AIS	alternativni investicijski skladi
AJPES	Agencija RS za javnopravne evidence in storitve
AnaCredit	baza podatkov Evropske centralne banke, ki vsebuje podrobne podatke informacije o kreditih pravnim osebam in kreditnem tveganju kreditnih institucij v evro območju (iz angl. Analytical Credit Datasets)
APP	program nakupov vrednostnih papirjev (iz angl. Asset Purchase Programme)
ATVP	Agencija za trg vrednostnih papirjev
AZN	Agencija za zavarovalni nadzor
BDP	bruto domači proizvod
BIS	Banka za mednarodne poravnave (iz angl. Bank for International Settlements)
BLS	anketa o bančnih posojilih za evrsko območje (iz angl. Bank Lending Survey)
cCBA	dodatna analiza stroškov in koristi v projektu IReF (iz angl. Complementry cost benefit analysis)
CCyB	proticiklični kapitalski blažilnik
CET1	količnik navadnega lastniškega temeljnega kapitala (iz angl. common equity tier 1)
CPI	indeks cen življenjskih potrebščin (iz angl. consumer price index)
CRD6	predlog <u>Direktive Evropskega Parlamenta in Sveta</u> o spremembi Direktive 2013/36/EU v zvezi z nadzorniškimi pooblastili, sankcijami, podružnicami iz tretjih držav in okoljskimi, socialnimi in upravljavskimi tveganji ter o spremembi Direktive 2014/59/EU
CRR3	predlog Uredbe Evropskega Parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (EU) št. 575/2013 glede zahtev za kreditno tveganje, tveganje prilagoditve kreditnega vrednotenja, operativno tveganje, tržno tveganje in izstopni prag
CSDB	centralne baze vrednostnih papirjev (iz angl. centralized securities database)
CVA	tveganje prilagoditve kreditnega vrednotenja
DPM	podatkovni slovar s strukturirano shemo podatkov za nadzorniške potrebe EBA (iz angl. <u>data point model</u>)
DORA	Uredba o digitalni operativni odpornosti za finančni sektor
DSPB	druge sistemsko pomembne banke
DSTI	razmerje med stroški servisiranja dolga in dohodkom kreditnojemalca ob sklenitvi kreditne pogodbe (iz angl. Debt Service-To-Income)
DZ	Državni zbor Republike Slovenije
EBA	Evropski bančni organ (iz angl. European Banking Authority)
ECB	Evropska centralna banka
ECMS	enotni sistem za upravljanje finančnega premoženja, ki se uporablja za zavarovanje kreditnih operacij Evrosistema (iz angl. Eurosystem Collateral Management System)
EFC	Ekonomsko-finančni odbor EU (iz angl. Economic and Financial Committee)
EFDI	Evropsko združenje jamstvenih shem (iz angl. European Forum of Deposit Insurers)
EGP	evropski gospodarski prostor
EIOPA	Evropski organ za zavarovanja in poklicne pokojnine (iz angl. European Insurance and Occupational Pensions Authority)
ELA	posojilo v skrajni sili (iz angl. emergency liquidity assistance)
EO	evrsko območje
EONIA	povprečna obrestna mera čez noč (iz angl. euro overnight index average)
ESCB	Evropski sistem centralnih bank
ESG	okoljska, socialna in upravljavska tveganja (iz angl. Environmental, Social, Governance Risk)
ESMA	Evropski nadzorni organ za vrednostne papirje in trge (iz angl. European Securities and Markets Authority)
ESRB	Evropski odbor za sistemska tveganja (iz angl. European Systemic Risk Board)
€STR	evrska obrestna mera za denar čez noč (iz angl. Euro short-term rate)
EUR	evro
Fed	ameriška centralna banka (iz angl. Federal Reserve System)
FTP	mehanizem financiranja Mednarodnega denarnega sklada (iz angl. Financial Transaction Plan)
FURS	Finančna uprava Republike Slovenije
GLTDF	razmerje med spremembami stanja kreditov nebančnemu sektorju pred upoštevanjem oslabitev in stanja vlog nebančnega sektorja (iz angl. Gross Loans to Deposits Flows ratio)
HFCN	skupina ESCB za raziskavo o finančnih sredstvih in porabi gospodinjstev
HHI	Herfindahl-Hirshmanov indeks
HICP	harmonizirani indeks cen življenjskih potrebščin (iz angl. Harmonised Index of Consumer Prices)
ICAAP	proces ocenjevanja ustreznega notranjega kapitala (iz angl. Internal Capital Adequacy Assessment Process)
ILAAP	proces ocenjevanja ustreznosti notranje likvidnosti (iz angl. internal liquidity adequacy assessment process)
IRB	pristop notranjih bonitetnih ocen (iz angl. Internal Ratings Based)
IReF	Projekt ESCB za uvedbo enotnega poročanja bančnih podatkov v Evro območju (iz angl. Integrated Reporting Framework)
JBRC	Odbor EBA in ESCB za razvoj skupnega bančnega poročanja statističnih in nadzornih podatkov (iz angl. Joint Bank Reporting Committee)
JST	skupna nadzorniška skupina (iz angl. Joint Supervisory Team)
KDD	Centralna klirinško depotna družba, d. d.
LCR	količnik likvidnostnega kritja (iz angl. liquidity coverage ratio)
LSI	manj pomembne banke in hranilnice (iz angl. Less Significant Institutions)

LTV	razmerje med zneskom stanovanjskega posojila in vrednostjo nepremičnine, s katero je posojilo zavarovano (iz angl. Loan-To-Value)
MDS	Mednarodni denarni sklad
MFI	monetarne finančne institucije
MiCAR	Uredba o trgih kriptosredstev
MOS	statistično poročilo o menjavi storitev po načinu dobave
MREL	minimalne zahteve glede kapitala in kvalificiranih obveznosti (iz angl. minimum requirement for own funds and eligible liabilities)
MSRP	Mednarodni standardi računovodskega poročanja
NFD	nefinančne družbe
NGFS	Mreža za ozelenitev finančnega sistema (iz angl. Network for Greening the Financial System)
NIS2	Direktiva o ukrepih za visoko skupno raven kibernetске varnosti v Uniji
NPE	nedonosne izpostavljenosti (iz angl. Non-performing Exposures)
NPL	nedonosne terjatve (iz angl. Non-performing Loan)
NSFR	količnik neto stabilnega financiranja (iz angl. net stable funding ratio)
NSP	Nacionalni svet za plačila
OECD	Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (iz angl. Organisation for Economic Co-operation and Development)
OFATS	statistično poročilo o poslovanju podružnic domačih podjetij v tujini
OFS	Odbor za finančno stabilnost
OGR	operacije glavnega refinanciranja (iz angl. Main refinancing operations, MRO)
ODR	operacije dolgoročnejšega refinanciranja (iz angl. Longer-term refinancing operations, LTRO)
PELTRO	izredne operacije dolgoročnejšega refinanciranja ob pandemiji (iz angl. Pandemic emergency longer-term refinancing operations)
PEPP	izredni program nakupa vrednostnih papirjev (iz angl. Pandemic Emergency Purchase Programme)
PPDFT	preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma
PD/FT	pranje denarja, financiranje terorizma
PSP	program nakupov vrednostnih papirjev javnega sektorja (iz angl. Public Sector Purchase Programme)
RIAD	podatkovna baza referenčnih podatkov o pravnih osebah ESCB v podporo poslovnim procesom in politikam Evrosistema (iz angl. Register of Institutions and Affiliates Data)
ROE	donosnost na kapital (iz angl. return on equity)
SDR	posebne pravice črpanja oziroma finančni instrument, ki ga uporablja in njegovo vrednost objavlja Mednarodni denarni sklad (iz angl. special drawing rights)
SEPA	enotno območje plačil v evrih (iz angl. Single Euro Payments Area)
SI	Slovenija
SI	pomembne banke (iz angl. Significant Institutions)
SISBIZ	sistem izmenjave informacij o zadolženosti poslovnih subjektov in kreditnih tveganjih
SISBON	sistem izmenjave informacij o zadolženosti fizičnih oseb iz naslova kreditnih poslov
SPACE	študija o plačilnih navadah potrošnikov v evrskem območju (iz angl. Study on the payment attitudes of consumers in the euro area)
SRB	Enotni odbor za reševanje (iz angl. Single Resolution Board)
SREP	proces nadzorniškega pregledovanja in ovrednotenja (iz angl. Supervisory Review and Evaluation Process)
SRM	Enotni mehanizem za reševanja (iz angl. Single resolution mechanism)
SSM	Enotni mehanizem nadzora (iz angl. Single Supervisory Mechanism)
STEC	statistično poročilo o menjavi storitev po lastnostih podjetij
STEP2-T	vseevropski plačilni sistem za izvrševanje kreditnih plačil SEPA in direktnih obremenitev SEPA
SUCH	študija o rabi gotovine v gospodinjstvih evrskega območja (iz angl. Study on the use of cash by households in the euro area)
SURS	Statistični urad RS
TARGET	vseevropski plačilni sistem za poravnavo plačil (večinoma) velikih vrednosti, poslov z vrednostnimi papirji in takojšnjih plačil v evrih (iz angl. Trans-European Automated Real-time Gross Settlement Express Transfer System)
TARGET2 Securities (T2S)	storitev v okviru sistema TARGET za poravnavo poslov z vrednostnimi papirji
T2	storitev v okviru sistema TARGET za poravnavo plačil (večinoma) velikih vrednosti v evrih, ki deluje po principu bruto poravnave v realnem času
TIPS	storitev v okviru sistema TARGET za izvrševanje takojšnjih plačil v evrih (iz angl. TARGET Instant Payment Settlement)
TLPT	penetracijsko testiranje na podlagi analize groženj (iz angl. Threat led penetration testing)
TLTRO in TLTRO-II in TLTRO-III	ciljno usmerjene operacije dolgoročnejšega refinanciranja (iz angl. Targeted Longer-Term Refinancing Operations)
UPPD	Urad za preprečevanje pranja denarja
ZDP-2	Zakon o deviznem poslovanju
ZMbnFS-A	Novela zakona o makrobonitetnem nadzoru finančnega sistema
ZPlaSSIED	Zakon o plačilnih storitvah, storitvah izdajanja elektronskega denarja in plačilnih sistemih
ZBS	Združenje bank Slovenije